

A. gr. a.

1419

Ad. gr. a. 1419

<36611251320013

<36611251320013

Bayer. Staatsbibliothek

DE
ZENODOTI STUDIIS
HOMERICIS.

SCRIPTISIT

HENRICUS DUENTZER.

Maeonio qualem cultum quaesivit Homero
Censor Aristarchus normaue Zenodoti.
AUSONIUS.

GOTTINGAE

IN LIBRARIA DIETERICHIANA.

MDCCCXLVIII.

413.9.

A. gr. a. 1419

DE

BIBLIOTHECA

REGIA

MONACENSIS.

Itaque huc redeunt omnia, ut ex reliquiis illis Zenodoti communis antiquior forma Homericæ textus aestimetur, intelligaturque, quam tenuia primordia fuerint artis corrigendorum priscorum monumentorum et ipsius grammaticæ interpretationis.

Frid. Aug. Wolfius.

HERMANNUS DRESDNER.

Bayerische
Staatsbibliothek
München

Macario qualem cultum ducisit Homero
Censor Aristarchus normavit Zenodoti.
A. Wolfius.

GOTTINGÆ

IN LIBRARIÀ DIETRICHIANÀ.

MDCCLXXXIII.

62

B

VIRO INLUSTRISSIMO

IOANNI SCHULZIO,

**PHILOSOPHIAE DOCTORI, ARTIUM LIBERALIUM
MAGISTRO,
REGI BORUSSORUM AUGUSTISSIMO A CONSILIIS
INTIMIS IN REBUS SACRIS AC SCHOLASTICIS,
EQUITI AQUILAE RUBRAE SPLENDIDO,
STUDIORUM ANTIQUITATIS HUMANITATISQUE
FAUTORI PERITISSIMO, AESTIMATORI SUBTILISSIMO,
PATRONO CANDIDISSIMO,
SCHOLARUM ATQUE ACADEMIARUM BORUSSICARUM
PRAESIDIO ET DECORI,**

CURAM IN ZENODOTI STUDIIS HOMERICIS POSITAM,

VERAE REVERENTIAE GRATIQUE ANIMI TESTEM,

CONSECRAT

AUCTOR.

LIBRARY
MUSEUM
1852

VIRI ILLUSTRISIMO

IOHANNI SCHULZIO.

PHILOSOPHIAE DOCTORI, ARTIUM LIBERALIUM
MAGISTRO,
RECI ROUSSORUM AUGUSTISSIMO A CONSILIO
INTIMS IN REBUS SACRIS AC SCHOLASTICIS,
EQUITI AQUILAE RUBRAE SPLENDIDO,
STUDIORUM ANTIQVITATIS HUMANITATISQUE
FAVORI PERITISSIMO, AESTIMATORI SERTISSIMO,
PATRONO CANDIDISSIMO,
SCHOLARUM ATOE ACADEMIARUM ROUSSICARUM
PRAESIDIO ET DECORI

CURAM IN XENODOTI STUDII HOMERICI POSITAM

VERAE REVERENTIAE GRATIAE ANIMI TESTEM

CONSECRAT

AUCTOR

Miro quodam casu factum est, ut ὕστερον πρότερον Ὀμηρικῶς triumvirorum, qui hodiernae Homericorum carminum formae fundamenta iecerunt, Zenodoti, Aristophanis, Aristarchi, postquam Wolfius de Alexandrinis criticis copiose et subtiliter exposuit, is, qui tempore postremus erat, primus studiorum suorum Homericorum interpretem inveniret et, qui primus perhibetur Homeri fuisse διορθωτής, ultimo loco relictus sit, quum Aristophanes, medius inter utrumque interiectus, nuper accuratius descriptus sit. Atque Aristarchi quidem opera in Homero posita tam subtili acumine et insigni eruditione atque doctrina a Lehrsio libro praeclaro exposita est, ut egregius inde redundaverit in totius artis criticae historiam fructus. Quo Lehrsii libro ut nostra de Zenodoti studiis Homericis disquisitio non prorsus indigna sit, eo vehementius opto, quo gravior hic criticae artis in Homero factitandae locus est. Optime olim de Zenodoto disputavit Wolfius, sed rem tum perficere non potuit; qui post Wolfium de Zenodoto scripserunt, aut hunc auctorem presse secuti sunt, aut eius vestigiis relictis rectum tramitem deseruerunt. Universam quaestionem, in qua habenda Wolfii, Heynii, viri immortalis memoriae, et Lehrsii scriptis maxime adiutus sum, ita instituendam esse duxi, ut ab ipsa fontium, quibus nostra Zenodoteae recensionis cognitio nititur, indole at-

que natura investiganda exorsus via atque ratione procederem, neque solum Zenodoteae recensitionis imaginem exprimerem, verum etiam de omnibus singulis locis apte dispositis accuratius disputarem. Ceterum hic liber, quem per multos annos animo agitavi, iam ante annum ad umbilicum adductus, nunc tandem prodit, quum diu, quae hodie librorum philologicorum ratio est, frustra redemptorem quaesivisset. Tu vero, lector benevole, studiis nostris faveas et, quae minus recte disputata videantur, amice corrigas.

Scribebam III Id. Mart. anni MDCCCXXXVIII.

CONSPECTUS CAPITUM.

I.	De Zenodoteae quaestionis fontibus.	p. 1
II.	De Zenodoti scriptis et recensione Homerica	23
III.	De formis grammaticis et dialecticis	50
IV.	De constructione grammatica	66
V.	De verbis synonymis	85
VI.	De varietate formarum grammaticarum sensum immutante	88
VII.	De varietate singulorum vocabulorum sensum immutante	101
VIII.	De versibus immutatis	143
IX.	De versibus transpositis	154
X.	De versibus adiectis et omissis	157
XI.	De versibus obelo notatis	177
XII.	De Zenodotea dierum Iliadis computatione	194
	Addenda	199
	Index locorum Homericorum	202
	Index rerum et vocabulorum	215
	Emendanda	218

1) De qua subscriptione post Valonianum (Prolegg. p. XXXI) accurate egit doctissimus Lehrs in prima dissertatione libri primi de Aristarchi studiis Homericis.

2) Cf. Villoise. Prolegg. p. XXIII. Lehrs. p. 1 sqq. Muehlert. de emendatione Theophrasti Homericorum p. 288 sq., qui rectius de Aristarchi aetate iudicavit. Adde Götzenbachii Hist. philol. I p. 400 sq. II p. 43 sq. Vide infra not. 54.

CONSPICUUS CAPITULUM

I.	De Xenodoteae parastasis fontibus	1
II.	De Xenodoti scriptis et recensione Homericis	33
III.	De formis grammaticis et dialecticis	50
IV.	De constructione grammatica	66
V.	De verbis synonymis	85
VI.	De varietate formarum grammaticarum sensum immulante	88
VII.	De varietate singulorum vocabulorum sensum immulante	101
VIII.	De versibus immutatis	143
IX.	De versibus transpositis	154
X.	De versibus adiectis et omissis	157
XI.	De versibus obelo notatis	177
XII.	De Xenodoteae dictum Iliadis computatione	194

Abenda	199
Index locorum Homericorum	202
Index rerum et vocabulorum	215
Emendanda	218

I.

DE ZENODOTEAE QUAESTIONIS FONTIBUS.

Uberrimus Zenodoteae quaestionis fons Scholiis in Iliadem scriptis continetur, quorum principem locum obtinent ea, quibus e praestantissimo Iliadis codice, Veneto A (Cod. Graec. CCCCLIV Bibl. Ven. S. Marci), ab eruditissimo Villosione editis nova artis criticae in Homero exercendae iacta esse fundamenta miro successu demonstravit Friderici Augusti Wolfii felix subtilitas, nunquam satis praedicanda. Unde vero hausta sint egregia illa Scholia in codice A servata, e subscriptione intelligitur, quae in fine cuiusque libri, ultimo excepto, legitur, his fere verbis concepta: *Παράκειται τὰ Ἀριστονίκου σημεῖα* (post librum σ cum additamento *μετὰ ὑπομνηματίου*, quod serioris videtur esse aetatis) *καὶ τὰ Διδύμου περὶ τῆς Ἀρισταρχείου διορθώσεως, τινὰ δὲ καὶ ἐκ τῆς Ἰλιακῆς προσωδίας Ἡρωδιανοῦ καὶ ἐκ τῶν Νικάνορος περὶ τῆς Ὀμηρικῆς στιγμῆς*¹⁾.

Aristonicus libro *περὶ σημείων Ἰλιάδος καὶ Ὀδυσσεύς* sive *περὶ σημείων Ὀμήρου* signa critica ab Aristarcho recensione Homericae appicta ita explicaverat, ut causas eorum ex Aristarchi et Aristarcheorum scriptis exponeret, nonnunquam, praesertim in *διπλῇ περυστιγμένῃ*, qua contra Zenodotum Aristarchus usus erat, priores scripturas commemoraret²⁾. Alia Didymi erat ratio, qui scripto *περὶ τῆς Ἀρισταρχείου διορθώσεως* post Aristonicum edito Aristarchi

1) De qua subscriptione post Villosionem (Prolegg. p. XXXI) accurate egit doctissimus Lehrsius prima dissertatione libri eximii de Aristarchi studiis Homericis.

2) Cf. Villosio Prolegg. p. XVIII. Lehrs. p. 1 sqq. Muetzell. de emendatione Theogoniae Hesiodaeae p. 288 sq., qui rectius de Aristonici aetate iudicavit. Adde Graefenhanii hist. philol. I p. 400 sq. II p. 43 sq. Vide infra not. 64.

priorumque criticorum scripturas maiore cura diligentiaque videtur recensuisse atque examinasse ³⁾, unde illi omnia debemus, quae in his Scholiis de editionibus Zenodotum praecedentibus narrantur, ut de iis, quae πολιτικαὶ dicuntur, de Antimacho aliisque ⁴⁾. De Herodiani Ἰλιάκῃ προσωδία ⁵⁾, e qua duae tantum notae ad Zenodotum pertinentes servatae sunt (Schol. α, 567 et ν, 450), et de Nicanoris libro περὶ τῆς Ὀμηρικῆς στιγμῆς ⁶⁾, cui in hac Zenodotea quaestione nihil debemus, hic non agamus.

Non diu post Herodiani aetatem collectionem Scholiorum ex Aristonici, Didymi, Herodiani et Nicanoris libris susceptam esse Lehrsius (p. 35) statuit, sed tempore gliscente plurima alia e recentioribus commentariis Homericis aliisque scriptis esse inserta. Aliam nuper protulit sententiam acutissimus Bergk in commentatione de tabula Iliaca Parisiensi, qui, quantum e notitia in ephemer. stud. antiquit. 1846 p. 93 (ipsa enim commentatione uti non licuit) intelligo, haec Scholia opus esse coniicit Apionis et Herodori, e quo plurima desumpserit Eustathius. At illa, quae Eustathius vocat, Scholia Apionis et Herodori ⁷⁾ genuina esse non possunt, quum Herodiani et Nicanoris notas Eustathius in iis legerit ⁸⁾, quumque Aristonici, Didymi, Herodiani et Nicanoris nomina illis Scholiis non ascripta fuisse ex ipso Eustathio, Herodorum et Apionem pro illis grammaticis laudante, pateat ⁹⁾. Eustathium, de cuius fontibus egit Valckenarius (p. 91 sq.), non iisdem, quibus Scho-

3) Cf. Lehrs. p. 18 sqq. Muetzell. p. 289 sq. Graefenhan. I p. 405 sqq. II p. 44 sqq. Bernhardus (hist. litt. graec. II p. 114), Aristonicum, quem cum Lehrsio Didymi et Strabonis aequalem fuisse autumat, Didymi opus supplevisse dicere non debebat, quod cur statuamus, ut aetatem horum grammaticorum missam faciamus, nullam idoneam video causam.

4) Cf. Schol. ζ, 108. ψ, 88. ω, 71, ubi Didymi verba ἀ τὸ δὲ ἐκασομεν incipiunt. Ξ, 418 et τ, 56 Didymi notam coniunctio δὲ adiungit.

5) Cf. Villoiso p. XXXI. Lehrs. p. 34 sq. Graefenhan. III p. 100 sq. 332.

6) Cf. Graefenhan. III p. 94 sq.

7) Cf. Eust. ζ, 74 p. 1257, 54. Οἱ παλαιοί, ἡγουν Ἀπίων καὶ Ἡρόδωρος, idem dicit π, 558.

8) Quod Lehrsius p. 386 sqq. demonstravit.

9) De Apione cf. Lehrsii dissertatio I quaestionum epicarum et de illo libro, quo Eustathius usus est, Valckenarius de Scholiis in Homerum ineditis p. 146 sqq. Apion laudatur in Schol. A γ, 448. ι, 393. κ, 252, in Schol. B β, 12. δ, 457. ν, 546. ξ, 216, in Schol. V π, 409, in Schol. L δ, 457, in Schol. br. ε, 453. Τοὺς γλωσσόγραφους, ἡγουν Ἀπίωνα καὶ Ἡρόδωρον, τὰ Ἀπίωνος καὶ Ἡροδώρου unus Schol. L habet, λ, 555 et ο, 324.

lia A, auctoribus usum esse iam Wolfius recte monuit ¹⁰⁾. Liber, qui Apionis et Herodori nomine ferebatur ¹¹⁾, e Scholiis collectus et compilatus, interpretationem magis, quam criticam spectasse videtur, ita ut in scripturis priorum criticorum adferendis leviter, neque accurate versatus sit. Ceterum iam hic monemus Aristonici et Didymi notas neque omnes, neque integre ubique servatas esse.

Lehrsius, qui primus subtiliter docuit, Aristonici et Didymi notas ad Aristarcheam referri editionem, unde illud ἀθρεῖται, quod Spitzner summo suae editionis multis nominibus non sufficientis detrimento prorsus neglexit, ubique de Aristarcho intelligatur, viam etiam aperuit, qua in Aristonici et Didymi notis discernendis progrediamur. Quem ita sequemur, ut quae Scholia de Zenodoto testantia Aristonici, quae Didymi sint, quantum fieri potest, accurate diiudicemus.

Aristonici esse notas ab ἡ διπλῇ s. ἡ διπλῇ περιεστιγμένη (numeramus ducentas fere) ¹²⁾, παρὰκεινται διπλαῖ περιεστιγμέναι (ε, 734), ἡ ἀναφορά (γ, 339. φ, 17) incipientes, nec non eas, quarum initio ὅτι (cf. κ, 398) legimus (octoginta fere), iure contendere videtur Lehrsius ¹³⁾. Schol. η, 255 sq. haec habet: Τοὺς στίχους τούτους οὐ προσίενται ἔνιοι, ὥσπερ οἷδὲ Ζηνόδοτος, ἀλλὰ τὸ τῆς συνεπείας οὕτως ἔχει παρ' αὐτῶ, ὥσπερ καὶ ὁ Ἀριστόνικος ἐκτίθησιν, ἣν περιττὸν ἐνομίσαμεν γράψαι, ubi Heynius (V p. 351): „Defecit haec συνέπεια seu nexus in Scholio.” Immo hic nexus, qui sponte pateat, consulto omissus atque verba οὕτως, ὥσπερ arcte sunt coniungenda. Locus Aristonici, usque ad ἀλλὰ pertinens ipsam συνέπειαν iam attulerat. A Didymo vero aperte profecta sunt Schol. β, 111, ubi Aristonicus praecedit. 435. ζ, 71. ¹⁴⁾ Θ, 535 prolatis Aristo-

10) In censura Iliadis Villosionianae inserta ephemer. Ienensibus 1791 p. 251.

11) Eadem fere ratio est Ἀπίωνος γλωσσῶν Ὀμηρικῶν, quae in codicibus Barocc. et Darmstad. feruntur. Cf. Lehrsii quaest. epicae p. 34.

12) De paucis (ε, 263. 323. 638. μ, 432) dubitare licet, num Aristonico Didymi nota coniunctione δὲ adiungatur. In Scholio μ, 450 verba inde a καὶ Ἀριστοφάνης Didymi sunt.

13) Haeret Bernhardus l. l. p. 115. Muetzellius l. l. p. 289 pauca, quae faciant ad explicandam signorum criticorum rationem, ad Didymum pertinere statuit, quod quodammodo colligi possit ex Scholio θ, 535 et inde redintegrando ο, 86. At Didymus nusquam causas illorum signorum explicavit, quamquam priorum criticorum scripturas, quas Aristarchi signa saepe respiciunt, attulit.

14) Ex alio Didymi libro desumptum esse videtur, quod Hero-

nici verbis addit Schol.: *Τὰ αὐτὰ δὲ λέγει περὶ τῶν στίχων τούτων ὁ Δίδυμος, ἃ καὶ ὁ Ἀριστόνικος· διὸ οὐκ ἐγράψαμεν τὰ Διδύμου,* unde emendandum iudico Schol. ο, 86: *Ταῦτα ὁ Δίδυμος ὁ Ἀριστονίκῳ λέγει περὶ τῆς γραφῆς τῆς δέπασσιν.* Quum hic Didymi verba, non, ut illo loco, Aristonici praecedant, legendum: *Τὰ αὐτὰ Ἀριστόνικος, ἃ καὶ ὁ Δίδυμος λέγει* ¹⁵⁾. Aristonici et Didymi notae iuxta ponuntur in Schol. β, 258 (cf. Schol. B.), ubi Didymus ab ἐν δὲ τῇ incipit, ε, 249. ι, 36. λ, 754. ν, 423. ξ, 37. 470. π, 188. 507. ω, 110. Accuratam Didymi diligentiam produnt Schol. δ, 3. κ, 1. ξ, 249. Praeterea Didymi sunt omnes notae ab οὕτως Ἀρίσταρχος, ἥ sive αἰ Ἀριστάρχου, διχῶς αἰ Ἀριστάρχου incipientes. Cf. α, 97. 169. 598. β, 196. 435 (ubi Didymi nomen additur). 579. γ, 259. η, 428. θ, 213. ι, 36. 128. κ, 291. 306. λ, 439. 488. ν, 191. 423. 447. 485. ξ, 36. 40. 118. 236. 349. ο, 64. Saepius οὕτως in Didymeae notae initio excidit. Cf. α, 91. 434. β, 801. γ, 57. 126. δ, 277. ζ, 71 (ubi Didymus nominatur). θ, 304. 378. ι, 88. λ, 754. μ, 11. 231. 295. ξ, 249. 285. 322. 400. 437. π, 515. ν, 114 ¹⁶⁾. Aristarchi nomen deest α, 73. β, 52. δ, 137. ζ, 226. μ, 340. ξ, 259. 412. ο, 307. 459. π, 507. ρ, 149 ¹⁷⁾. Non minus Didymi ii sunt loci, quibus Zenodotus ante Aristarchum commemoratur, ε, 132. ζ, 121. θ, 349. λ, 101. 219. ν, 449. 824. ξ, 208. 427. 499. σ, 34. 485. 570. Breves Zenodotearum scripturarum commemorationes, παρὰ Ζηνοδότῳ, Ζηνόδοτος, οἱ περὶ Ζηνόδοτον, ἐν τῇ Ζηνοδότου, αἰ Ζηνοδότου, ἡ Ζηνοδοτεῖος (verbo omissio), quarum nonaginta fere numeramus, e Didymo excerptas esse credere malim. Verba, quae ξ, 16 legimus: *Ἐν τῇ Ζηνοδότου πορφύρει,* Didymi esse sequens ἡ διπλῇ probat. II, 161 post Didymi notam: *Λαψόντες, πιόμενοι· Ζηνόδοτος δὲ λάψαντες . . .*, sequitur Aristonicus: *Ἡ διπλῇ περιεστιγμένη . . .* I, 564 Bekker haec habet: *Ἀρίσταρχος ὁ μιν, ὅτι αὐτήν.* A L. ὅτε, οὕτω Ζηνόδοτος, χρονικῶς. Aut fallor, aut Didymus haec fere annotaverat: *Ἀρίσταρχος ὁ μιν, ὅτι αὐτήν, Ζηνόδοτος δὲ ὅτε, χρονικῶς.* Scholium σ, 222, quod incipit: *Ἀμέτρως Ζηνόδοτος,* si vere coniicio, Didymi est ¹⁸⁾. Quod idem

dianus ν, 450 laudat. Cf. Schol. α, 399. γ, 272. δ, 475. η, 135. ρ, 607. τ, 116. φ, 110. ω, 557.

15) Lehrsius p. 32 locum restituit pro ὁ proponens ὁμοίως, quod non sufficere videtur.

16) Post καὶ αἰ πλεῖσται Herodiani verba incipiunt. Dubitare licet de γ, 57 et δ, 277, ubi coniunctionem δὲ Didymi adiungere notam arbitror.

17) A, 137 Didymus incipit a τὸ δὲ ἐπωχάτο. O, 307 ex Aristonico abbreviata videntur verba Ἀρίσταρχος βιβλῶν.

18) Quod non refellit Aristonici nota ε, 638, ubi de Zenodoto

de α, 8: Ὁ Ζηνόδοτος σφῶϊν (lege σφῶϊ) ἔγραφεν, dictum volo. Dubitari vero potest de iis locis, quibus Ζηνόδοτος γράφει legimus, quum hic illic ἔτι excidisse suspicari liceat. Cf. α, 249. β, 448. 520. γ, 155. η, 114. λ, 123. 451. ν, 246. ξ, 95¹⁹).

Restant compluria Scholia, quibus Zenodotum versus omisisse aut addubitasse legimus. Exordiamur ab ι, 694, ubi Didymus: Ζηνόδοτος δὲ τὸν στίχον οὐκ ἔγραφεν, Ἀρίσταρχος δὲ ἡθέτει, Aristonicus: Ζηνόδοτος μὲν οὐ γράφει, Ἀρίσταρχος δὲ ἀθετεῖ. Η, 443 Aristonicus: Ἔως τοῦ ὧς οἱ μὲν τοιαῦτα ἀθετοῦνται, Didymus: Τὴν τῶν θεῶν ἀγορὰν ἡθέτουν οἱ περὶ Ζηνόδοτον καὶ Ἀριστοφάνη καὶ αὐτὸς Ἀρίσταρχος. Ι, 23 Didymus: Παρὰ Ζηνόδοτῳ οὐκ ἐφέροντο οἱ τρεῖς, καὶ Ἀριστοφάνης δὲ ἡθέτει, Aristonicus: Ἀθετοῦνται στίχοι τρεῖς. Scholium η, 482, ab ὅτι incipiens, ubi legimus: Ζηνόδοτος δὲ καὶ τοῦτον καὶ τὸν πρῶτον τῆς ἐξῆς δραψωδίας ἦρκε στίχον (cf. Schol. ι, 23 (26). π, 89. 93), Aristonici est. Omnes loci, ubi praesens ἀθετεῖ aut perfectum ἡθέτηκε, huius grammatici videntur, quod quum de plurimis certo sciamus²⁰), de aliis (β, 612. γ, 18)²¹) iure colligimus. Idem de προηθέτηται (σ, 39), ἡθέτητο et ἡθέτηντο (η, 198²²). θ, 284) valet. Didymo omnes notas vindico, ubi imperfectum legitur, ut Ζηνόδοτος ἡθέτει (ι, 688. μ, 450. ξ, 114), ἡθετοῦντο παρὰ Ζηνόδοτῳ (ξ, 304)^{22a}), Ζηνόδοτος οὐκ sive οὐδὲ ἔγραφεν, Ἀριστοφάνης δὲ ἡθέτει aut inverso ordine (θ, 385. ι, 694. κ, 253. λ, 179. 515), παρὰ Ἀριστοφάνει δὲ ἡθετοῦντο, παρὰ δὲ Ζηνόδοτῳ δὲ οὐδὲ ἦσαν sive ἐγράφοντο (λ, 13. μ, 175). In Schol. ι, 416 post Aristonici notam legimus: Ἄλλως οὐδὲ παρὰ Ζηνόδοτῳ ἐφέροντο, quod e Didymo desumptum esse suspicari licet. Idem statuas de Scholiis θ, 371. 528. κ, 240. λ, 705. Neque minus Didymi esse

ἀμέτρως γράφει, quod uterque grammaticus bene monere potuit. Ἀμετρον ποιῶν in Aristonici notis β, 520 (?). 634. 658. ν, 484. Idem Aristonicus ν, 172 κακόμετρον ποιεῖ, ζ, 34 κακόφωνον γίνεται.

19) Scholia α, 249 et η, 114 Aristonici esse, nescio an e duobus aliis (α, 80. π, 688) iure coniicias. Γ, 155 et ν, 246 Aristonici et Didymi notas distinguendas esse dixeris. Maiorem iniicit dubitationem Scholium ξ, 95, ubi Aristonicum et Didymum confusos esse suspicor, ut Didymi sint verba: Ζηνόδοτος δὲ γράφει νῦν δὲ σε ὠνοσάμην πάγχυ φρένας.

20) Ἀθετεῖ in Aristonici notis α, 4. 80. 396. β, 686. ε, 734. λ, 547, ἡθέτηκε α, 46. 63. 117. 143. 160. 208. 225. 488. β, 220. 227. 231. 528. 553. 579. 641. 673. 724. γ, 334. ε, 187. θ, 25. ρ, 260, σ, 483. φ, 538.

21) Aristonici nota a Ζηνόδοτος δὲ incipit; priora Didymi sunt.

22) Aristonicum inde ab ἡθέτηντο habes.

22a) Didymi notam coniunctio δὲ Aristonico adiungit ι, 688 et ξ, 114, καὶ μ, 450. Ἄλλως interponitur ξ, 304.

breves notationes dicas κ, 497. ο, 33. π, 140. ρ, 134. ω, 269. Utrius sit ο, 21: Ζηνόδοτος οὐδὲ ὅλως τὴν κόλασιν τῆς Ἡρας, non diiudico.

Quodsi in Aristonici et Didymi locis distinguendis recte versati sumus, duas partes notarum Zenodotearum Aristonici esse efficitur. At non dissimulamus, multos fortasse locos, quos Didymo ascripsimus, Aristonici esse (contrarium vix commisimus errorem); verum, ut hoc est, multo maiorem notarum partem ex Aristonico esse desumptam dubitari nequit.

Insigne codicis Veneti A praeter Scholia ornamentum Aristarchi sunt signa critica margini ascripta²³⁾, quorum διπλῇ περιστιγμένη Aristarchum contra Zenodoti lectiones esse usum scimus²⁴⁾. Cf. quae Villoiso p. LX e codice S. Marci CCCCLXXXIII p. 46 protulit: Ἡ περιστιγμένη διπλῇ πρὸς τὰς Ζηνοδότου καὶ Κράτητος γραφαῖς καὶ αὐτοῦ Ἀριστάρχου²⁵⁾. In codice A (apud Bekkerum p. III) locus de signis illis legitur, cuius initium perit. En ipsa verba: Ἡ, τὸ ἔφη· ὁ δὲ (Ζηνόδοτος) τοῖτο μὴ νοήσας, ἀλλὰ λαβὼν πάλιν τὸ φη' ἀντὶ τοῦ ὥς, ὑπέταξεν ἐκ περισσοῦ πέφραδέ τε Τρώεσσι καὶ εὐχόμενος ἔπος ἦ' ὕδα (cf. Schol. ξ, 499 sq.)· σημειοῦται δὲ (Ἀρίσταρχος) πρὸς αὐτὸν (Ζηνόδοτον) ἀπεριστίκτω διπλῇ (καὶ) τὰς ὁμωνυμίας ἀπάσας, ὅτι οὐ νοήσας τὸ τοιοῦτον ὅτε μὲν Πυλαιμενέα, ὅτε δὲ Κυλαιμενέα (cf. Eustath. ν, 643)· πρὸς μὲν Ζηνόδοτον αὐτῷ ἢ παράθεσις τῆς περιστιγμένης διπλῆς πρὸς ἐκάστην γραφὴν ἀκριβέστερον θεωρεῖται. Initio huius loci auctorem de διπλῇ ἀπεριστίκτω loqui palet, de qua grammaticus ille apud Villoisonem: Τίθεται πρὸς ἱστορίας καὶ σχηματισμοὺς καὶ εἰέρας ποικίλας χρείας καὶ πρὸς τὰς ἀπαξ εἰρημένους λέξεις καὶ πρὸς τὰ ἐναντία καὶ μαχόμενα τῶν νοημάτων. Versum ξ, 499 notaverat διπλῇ, ὅτι ὁ ποιητὴς οὐδέποτε οἶδε τὸ φη' ἀντὶ τοῦ ὥς, οἱ δὲ μετ' αὐτόν. Isidor. Orig. I, 20, 15: „Diple περιστιγμένη i. e. cum geminis punctis. Hanc antiqui in iis apponebant, quae Zenodotus Ephesius non recte adiecerat aut detraxerat, aut permutaverat.” Cf. Anecd. Paris. in ephe-

23) De alio codice σεσημειωμένῳ cf. Villoisonem Prolegg. p. XIV De signis criticis vide praeter Montefalconium Hexapl. Orig. p. 36 sqq. et Villoisonem p. XI sqq. Clintonis Fast. Hellen. III p. 491 sqq. et Graefenhanium II p. 92 sqq.

24) Lehrsius p. 15 recte concedit, uno alterove loco ab Aristarchi discipulis signa addita esse ex mente praeceptoris. Aristarchi adversarios διπλῇ περιστιγμένη contra ipsum Aristarchum usos esse non minus est probabile.

25) Quod in Crameri Anecd. Par. III p. 293 e cod. Harlei. 5693 legimus: Ἡ ἀπεριστίκτος διπλῇ πρὸς τὰς Ζηνοδότου μεταγραφαῖς, male se habere, vix est, quod moneam. Aberravit librarius, diversa miscens.

mer. stud. antiquit. 1845. p. 87. In Platonis libris eadem diplex appicta erat πρὸς τὰς ἐνίων διορθώσεις (Diog. Laert. III, 65). At ne putes omnibus, quibus διπλὴν περιεστιγμένην Aristarchus apposuit locis, Zenodoti emendationes notari, cf. β, 196, ubi eius scripturam apud Aristotelem invenimus; falsas tantum, quae Aristarcho videbantur, hoc signo indicavit Zenodoteae editionis, quam correxit, scripturas. Invenimus διπλὴν περιεστιγμένην Zenodoti lectionem aut ἀθέτησιν nolantem in nostro codice his locis ²⁶⁾: α, 42. 56. 60. 68. 69. 73. 80. 100. 198. 203. 204. 208. 209. 249. 251. 271. 299. 310 ²⁷⁾. 336. 351. 393. 530. 567. β, 89. 111. 119. 144. 196. 220. 227. 228. 231. 239. 297. 299. 302. 314. 318. 435. 507. 521. 528. 532. 553. 571. 579—581. 612—614. 616. 626. 634. 641. 642. 658. (cf. ε, 638). 667. 673—675. 690. 694. 697. 718. 724. 725. 727. 852. γ, 18. 28. 56. 71. 74. 92. 99. 100. 152. 155. 211. 273. 277—280. 331. 335. 364. 423—426. δ, 3. 88. 89. 161. 277. 282. 339. 348 (cf. ο, 640). 478. ε, 31. 53. 128. 146. 156. 162. 187. 194. 323. 329. 807 (ἡ διπλὴ Schol.). 898. ζ, 34. 112. 266. 511. η, 9. 32. 114. 127. 153. θ, 25. 26. 53. 128. 139. 207. 312. 377. 378. 493—495 (excidit signum ante ν, 496). 501. 503. 526. 562. ι, 14. 29—31. ²⁸⁾ 131. 405. 502. 537. 612. 641. 664. κ, 98. 317. 345. 346. λ, 104. 142. 368. 413. 458. 480. 528. 548. 730. 782. 794. 795. μ, 34. 230. 346. 348 (ἡ διπλὴ Schol.) 359. 365. 366. 368. ν, 10. 68. 148. 172. 315. 423. 610. 627. 692. 808. ξ, 37. 118. 135. 136. 162. 169. 208. 274. 366. 394. ο, 138. 169. 225. 356. 377. 439. 587. 640. 716. π, 89. 90. 92. 93. 140. 150. 161. 188. 202. 243. 432. 506. 666. 677. 697. 710. 748. 807. ρ, 51. 153. 260. 261. 595. σ, 160. 230. 247. 287. 584. τ, 14. 26. 77. 384. υ, 11. 114. 273. 484. φ, 2. 95. 169. 195. 335. χ, 216. 378. ψ, 307. 527. 753. ω, 294. At signa critica, quod iam Wolfius in censura supra laudata p. 251 monuit, non integra esse facile colligis. Multis locis, quod de nonnullis certo demonstrari potest, male ἡ διπλὴ περιεστιγμένη appicta est pro ἀπεριστίκῳ. Huc refero α, 58. 59. 65. 93. 148. 194. 262. 270. 305. 307. 320. 330. 564. 572 (ἡ διπλὴ Schol.). β, 93. 115. 116. 122 (ἡ διπλὴ Schol.). 440. 486. γ, 250. 325. 333. 395. δ, 232 (ἡ διπλὴ Schol.). ε, 138. θ, 560 (ἡ διπλὴ Schol.). μ, 442. ν, 67. σ, 236 ²⁹⁾.

26) Animadvertas omnia signa excidisse ε, 334—637. ρ, 262—587. τ, 126—326. ω, 397—588.

27) Heynius (IV p. 92): „Signo nil in Schol. respondet. Sed respicit forte Schol. ad ν, 143, quem Zenodotus eiiciebat.”

28) In Bekkeri editione Scholium excidit.

29) In plurimis locis iam Heynius commutationem signorum observavit, quem satis diligenter in σημειώσεις codici appictis, quae

Rarius ἀπερίστικτος pro περιεστιγμένη apponitur. Cf. α, 63. β, 55. 161. 187. Excidit Scholium, quod διπλῆς περιεστιγμένης causam tradidit, η, 250 (cf. υ, 273). ρ, 328 et fortasse γ, 277. De loco β, 485 suspiceris παρῆσσε, quam scripturam τινὰς habuisse Schol. refert, Zenodoti fuisse, at praestat signum ad priorem referre verum, quod idem de σ, 155 statui debet. Διπλῇ περιεστιγμένη α, 7 adversum 8 pertinet. Plurimis locis, quibus variam Zenodoti novimus scripturam, (in libro primo plus viginti versibus), nullum signum in codice Veneto appictum reperimus.

Sed revertamur ad Scholia, quae non integriora, quam signa critica servata sunt. Multas Aristonici et Didymi notas excidisse negare nequis. Primum compara notas Aristonici et Didymi de Zenodoto, quarum ad librum α quadraginta sex numeramus, in libris vero τ et ϕ septem in utroque notas Aristonici, nullam Didymi, in libro χ duas tantum Aristonici invenimus. Quis putet hic veram Zenodoteae editionis referri formam, quacum in illis libris ubique fere Aristarchus convenerit? Atque animadvertas Aristarchum cuique loco, quo Zenodotea discrepabat recensio, διπλῆν apposuisse περιεστιγμένην ab Aristonico expositam; in Scholiis vero codicis A saepissime Aristonici notam hoc loco invenimus, quam similibus locis desideramus³⁰). Denique non desunt loci, quibus Zenodoteam scripturam cum Aristonici nota excidisse scimus, cuius rei pauca sufficit attulisse exempla. Cf. α, 5. 57 (coll. μ, 463). ε, 428. ν, 643. π, 233. τ, 239 (coll. κ, 175. ς, 692). Hinc patet in nostro codice non omnes Aristonici et Didymi notas scriptas, multas esse omissas, quarum nonnullas in aliis codicibus servatas videmus.

De codice Veneto B (Cod. Graec. CCCIII Bibl. Ven. S.

hodie nimis negligi nuper Bergkii merito questus est, versatum esse video. Egregie vero vir eruditissimus eo erravit, quod versus a Zenodoto proscriptos in codice obelis notatos esse sibi persuaserat. Cf. IV p. 133.

30) Α, 80. γ, 71. 92 Zenodoti scripturam κρείσσει pro κρείσσειν annotatam habemus, at π, 688 pro Zenodoto τινὲς laudantur (Aristonicum ipsum Zenodotum nominasse quis dubitet?); ρ, 176. τ, 217. υ, 334 nulla varietas commemoratur. Nominativus ἀμείνω η, 114 Zenodoto tribuitur, γ, 11 τισίν (cf. Od. β, 180, ubi γράφεται), at ceteris locis, α, 404. ε, 173. 411. ζ, 479, aliis, deest Aristonici nota. Ἰδῆς pro ἰδῆ Zenodoti esse ν, 449 audimus; Zenodoti nomen excidit α, 203, γ, 163, varia lectio δ, 98. 195. Zenodoti scriptura Πουλύδαμαν μ, 231. ξ, 470 commemoratur, minime ν, 751. σ, 285. Ἡρακλείη et Ἡρακλείην Zenodotum scripsisse legimus, sed excidit nota ο, 640. Eadem invenies, si ρ, 302 cum δ, 478, ι, 66 cum θ, 503 comparas.

Marci ³¹⁾, undecimo saeculo scripto, primum videamus, qui novas Zenodoti scripturas his locis adfert: α, 80 ³²⁾. 400. β, 35. 258. γ, 18. ³³⁾ ε, 906. ³⁴⁾ ζ, 54. η, 451. ν, 198. ο, 86. π, 141. φ, 575. ³⁵⁾ ω, 293. Nota β, 89 ad Zenodoti γλώσσας spectat ³⁶⁾. Plurimae harum notarum e Didymo, α, 80. 400. ω, 293 ex Aristonico desumptae ³⁷⁾. Inter Porphyrii notas codici B ascriptas una β, 89 legitur, quae Zenodoti interpretationem e γλώσσαις refert. Minus recte cod. B β, 1 ὅλλοι pro ὅλλοι habet. O, 439 Ἀρίσταρχος male pro Ζηνόδοτος legitur, σ, 576 κραδαλὸν pro ῥαδαλόν (cum Schol. V). B, 434 Schol. A: Ἀρίσταρχος ὑφέντες, Ζηνόδοτος ὑφέντες, Schol. B L: Ζηνόδοτος μὲν ὑφέντες, αἱ δ' ἄλλαι πᾶσαι ἐφέντες, ubi ἀφέντες legendum. B, 52 Schol. B: Ἀρίσταρχος δὲ καὶ Ζηνόδοτος διὰ τοῦ ν, ubi corrige: καὶ Ἀρίσταρχος. Ζηνόδοτος δὲ διὰ τοῦ ν. At tales errores, qualium ne cod. A quidem est immunis (cf. β, 297. κ, 253. ξ, 114. ο, 307 et alia exempla mox laudanda), auctoritatem codicis B iis locis, quibus nulla adest dubitationis causa, ne minimum quidem imminuere poterunt.

Maior Zenodotearum notarum, quas in cod. A desideramus, copia in codice Victoriano legitur ³⁸⁾. Loci vero hi sunt: ε, 293.

31) Cf. de hoc codice Villosio Prolegg. p. XLV.

32) Ἀθετεῖ δὲ καὶ τὸν στίχον (Ζηνόδοτος).

33) Τὸ αὐτὰρ παρὰ Ζηνόδοτον καὶ τοῖς ἄλλοις οὐκ ἐπάγεται τὸ ἄρθρον. Cf. Schol. A, qui Zenodotum omisit.

34) Male Schol. L V: Ἀρίσταρχος ἀθετεῖ, quum non obelus appictus sit; dubitavit tantum.

35) Z, 54. η, 451. ο, 86. φ, 575. Schol. A varietatem omisso Zenodoti adfert nomine. In Bekkeri editione priori notae φ, 575 male D pro A ascribitur.

36) Cum codice V consentit B ν, 198, φ, 575, cum codice L α, 80. 400. γ, 18. η, 451. ν, 198. ο, 86. π, 141.

37) Cod. B etiam alia gravissima habet, quae desunt in codice A, ut β, 258 Sinopicae et Massilioticae editionis lectiones.

38) Heynius IV p. 670: „Victorianus Scholia antiqua, quae Venetus A exhibuit, cum Scholiis alterius classis, cuius caput est Venetus B, coniunxit, ita tamen ut multa in compendium redigeret, interdum detruncaret: quo ipso difficultates et molestias mihi attulit, quae fastidium saepe facerent. — Enotavi nomina veterum Grammaticorum in ceteris Scholiis omissa. Ceterum in multa incides praeclare observata, et in fragmenta veterum poetarum et scriptorum aliunde mihi haud nota.” Bekker p. III: „Petri Victorii, ut videtur, aetate scriptus, initio mutilus.” Cf. Thiersch, Act. Monac. II p. 561 sqq.

416. 466. θ, 37.³⁹⁾ 113. 470. ι, 128.⁴⁰⁾ κ, 534. λ, 138. 799. μ, 161.⁴¹⁾ ν, 2. 449. ξ, 40.⁴²⁾ 470. ν, 610. ο, 179. 265. 277. 333. π, 97. 234. 237. 281. ρ, 214. 368. 392. 404. 456. 545. σ, 576. τ, 246. φ, 242. 575. ω, 486, quorum plurimi e Didymo desumpti videntur. Quinquies Schol. V Zenodotum nominat, ubi in Schol. A ἄλλοι, τινὲς aut aliorum grammaticorum nomina. Cf. ε, 293. λ, 799. μ, 161. ξ, 40. Contrarium invenimus ν, 2 et ξ, 118. Posteriore loco Aristarchi et Zenodoti nomina confunduntur, quod alias quoque in Schol. V fieri videmus. Cf. ε, 906. ν, 166. 466. ξ, 223. ο, 179. Huc etiam ο, 206 refero: Ζηνόδοτος ἐσημειώσατο⁴³⁾. Scholium, quod apud Bekkerum ξ, 395 legitur, ad versum 398 pertinere, iam ante Spitznerum vidit Heynius (VI p. 656). Nonnullis locis Scholia corrupta sunt. A, 430 pro Ζηνόδοτος Heynius (IV p. 680) recte emendavit ζητεῖται, ubi post ἐκεῖσε videtur γὰρ excidisse. B, 225 pro διὰ τοῦ ἡν scribe διὰ τοῦ ἦ. Θ, 304 pro Αἰσούνηθεν emendandum Αἰσούμνηθεν. A, 180 lege Ζηνόδοτος δὲ οὐδὲ ἔγραφεν⁴⁴⁾, μ, 59 καββαίη, μ, 348 καὶ κεῖσε, ο, 179 καὶ κεῖνος, ο, 225 ἐνέργατοι. Π, 188 restituo: Ζηνόδοτος προφώως δὲ, Ἀρίσταρχος χωρὶς τῆς πρό. Σ, 201 male περὶ habet Schol. V pro ποτὶ. Errat Schol. V ξ, 259, at veriora, quam Schol. A, tradit ξ, 351 et 376, nec non θ, 213⁴⁵⁾. Multa gravissima de Homericis editionibus testimonia in cod. A omissa servavit cod. V, ut de editionibus πολιτικάς (ε, 461. π, 59. φ, 282. 576. χ, 294. ω, 304), de Rhiano (π, 59. ω, 584), Zenodoto Mallote (ν, 730. ο, 262)⁴⁶⁾.

Accedamus ad Lipsiensem codicem, Bachmanni opera nunc accuratius notum, qui, ut ea mittam, quibus cum Schol. B et V convenit, Zenodoti scripturas in Schol. A non commemoratas quinquies praebet. Cf. α, 559. β, 36. 196. ι, 131. 660. Rectiora, quam

39) Ubi pro: Οὐδὲ ἐν τῇ Ζηνόδοτου δὲ ὁ φέρων (Heynius V p. 725 lacunam habet pro δὲ ὁ φέρων) legendum: Οὐδὲ ἐν τῇ Ζηνόδοτου ὁ στίχος ἐφέρετο.

40) Hic Zenodoti et Aristarchi nomina sunt confusa.

41) Post alterum Scholium apud Bekkerum male V pro A legitur.

42) Schol. A: Παρὰ δὲ Ζηνόδοτῳ ἐγγράπτο ἐταίρων ἀντὶ τοῦ Ἀχαιῶν. Schol. V: Ζηνόδοτος πῆξε καθ' ἑτέρως. Emendavi πῆξε καὶ ἐταίρων. Πῆξε Zenodoto tribuit Eustathius.

43) Cf. Schol. β, 668. δ, 117. Villoiso Prolegg. p. XVIII.

44) Spitzner non satis recte: „Excidit γράφει, ea in re sollemne.”

45) In Bekkeri editione πύργως error typographicus pro πύργων videtur. Cf. Heynius V p. 726. N, 237 Schol. V recte συμφερετή, Schol. A male συμφερότος.

46) Cf. Eustath. p. 950, 10 sq. (κατὰ τοὺς παλαιούς). p. 1016, 61. Consentit Schol. V cum L ε, 293. 416. 466. 906. ν, 198.

cod. A, ι, 688 tradit. Cf. Bachmann. Vitiosa sunt Scholia α, 559. 609. ε, 898 (cf. Bachmann.). θ, 309. ν, 423. π, 515.

Quodsi codices B, V et L multas Aristonici et Didymi servasse vidimus notas a Schol. A omissas, quas fictas esse nemo contendet, severum Lehrsii iudicium p. 38, „codicibus V et L et iis, quae cod. B cum iis communia habet, nullum unum verbum credendum esse”, non possumus, quin reiiciamus. Atque ipse Lehrsius omnem fidem iis derogare non potuit. Non minus a vero abhorret, quod Bergk (in ephemer. stud. antiquit. 1846 p. 486. 489) adfirmat, codices B, V et L Aristarchearum scripturarum fontes non esse habendos. Vidimus enim, quod uberius persequi huc non pertinet, multas Aristonici et Didymi notas, genuinos editionum Aristarchearum auctores, hic inveniri, quae in codice A exciderant, quem diligentius accuratiusque scriptum esse non negamus, quamquam errores non desunt⁴⁷⁾.

In Ὅμηρου ἐπιμερισμοῖς a Cramero in Anecd. Ox. T. I et in Scholiis codicum Parisiensium Reg. 2679. 2767. ab eodem Cramero in Anecd. Par. T. III editis duas Zenodoteas ab aliis non testatas scripturas invenimus, γ, 163 (I, 209) et ε, 428 (I p. 409). Scholium de γ, 273 (I p. 239. cf. Anecd. IV p. 329) ex Etym. v. κεφαλίων desumptum. De loco α, 169 Crameri Schol. (III p. 275) veriora tradit, quam Schol. A. Cum Schol. A consentiunt (aper-tos enim librariorum errores non moramur) Scholia δ, 137 (III p. 9. 282). σ, 198 (III p. 287). 576. 579 (III p. 290). ν, 114. 331. 336 (III p. 290 sq.), cum B et L α, 434 (III p. 277) et υ, 273 (III p. 291).

Iam ad Eustathium transeamus, cui novas Zenodoti scripturas paucas debemus. B, 529 sq. et η, 475 Zenodotum obelo confodisse refert (p. 276, 40 sqq. 692, 22), ubi Schol. Aristarchi commemorant ἀθετήσεις. N, 643 et ο, 333 Zenodoti scripturas tradit (p. 953, 2. 1018, 44). Quod de scriptura δαῖτα habet (p. 19, 45. 256, 9), ex Athenaeo desumpsit, quae β, 852 (p. 316, 19 sq.) legimus, e Strabone. Aliunde non novimus: Καὶ ὁ Βελλεροφόντης δὲ φασιν Ἑλλεροφόντης ἐν τοῖς Ζηνοδότου εἴρηται (p. 289, 39). Cum Schol. A consentit Eustathius α, 400 (p. 123, 23. 124, 38 sq.). β, 60 (p. 173, 9 sqq. 175, 44).^{47a)} 314 (p. 229, 20 sq. 290, 39. 490,

47) Iis, quos iam significavimus, locis unum addere liceat. N, 60 Schol. A: Διχῶς Ἀριστοφάνης, ubi Ἀρίσταρχος legendum esse quivis videt, quod Schol. V et Eustathius confirmant, sed in V pro τετυφῶς restituendum κεκοφῶς. Spitzneri iudicium in re aperta minor. Duplex lectio nusquam Aristophani, saepissime Aristarcho tribuitur.

47a) Unde in Schol. A pro ἀνώγει corrigendum ἡνώγει.

41). 484 (p. 260, 28. 46). 507 (p. 270, 37). 520 (p. 274, 34 sq.). θ , 349 (p. 716, 55). ι , 130 (p. 741, 6 sqq.). ξ , 40 (p. 966, 19). 499 (p. 999, 30). π , 748 (p. 1084, 30 sq.). ρ , 134 (p. 1098, 50 sq.), cum Schol. B L V ν , 198 (p. 927, 34 sqq.). Zenodoti scripturae α , 404 et ν , 824 (p. 124, 39 sq. et 962, 15) restituendae e Schol. A. Δ , 3 Schol. A: *Οἱ δὲ φασιν Ζηνοδότηιον εἶναι τὴν γραφὴν (ἐν ὧν οὐχόει)*, Eustathius (p. 438, 11 sq.): *Ζηνόδοτος δὲ ἐν ὧν οὐχόει γράφει διὰ προθέσεως*. Zenodotum β , 672—674 obelo notasse non accurate dixit (p. 317, 30 sqq.), quum ille versum 672 non proscripserit, versum 674 vero omiserit. Duplicem errorem commisit σ , 64 (p. 1006, 3 sq.), et Zenodotum Malloten pro Ephesio ponens, et locum, quem non legerat Zenodotus, a versu 65 incipiens.

Ad Odysseam progredientibus querendum est de Scholiis multo minus integre, quam in Iliade servatis, quamquam non paucae notae de Zenodoti scripturis testantes feliciter ad nos delatae sunt. Ditissima sunt Scholia Harleiana ⁴⁸⁾, quibus Zenodotea his debemus locis: α , 38. 261. 337. β , 41. 42. 81. γ , 11. 50. 216. 217. 307. 313. 335. 368. 378. 380. 400. 489. δ , 1. 70. 162. 353. 366. 370. 498. ϵ , 132. 459. ζ , 1. 137. 256. 289. η , 13. 41. 217. 222. θ , 23. 142. 251. ι , 116. κ , 41. 70. 160. 239. 351. λ , 26. 38. 93. 191. 245. 249. 498. μ , 15. 209. 284. 290. 297. 388. 422. ν , 213. ξ , 8. 22. 171. 231. 295. σ , 244. π , 104. ρ , 111. 222. σ , 196. Plurima e Didymo, pauca ex Aristonico desumpta videntur; Herodianum agnoscas γ , 50. Ambrosianorum codicum primum obtinet locum Part. sup. Q. 88 ⁴⁹⁾, qui multis locis (undeviginti numero) cum Harleiano consentit, causas addens a Porsonе omissas aut argumenta, quibus Zenodotus refutatur; quater nova profert, γ , 216. 228. δ , 158. η , 15 (ex Aristonico). Codex B nullam adfert Zenodoti scripturam, codex E ⁵⁰⁾ quattuor tantum, ex Harl. et Q cognitās (γ , 217. δ , 353. 366. 370). Codex Palatinus ⁵¹⁾ in libris δ , ϵ , ζ , η Zenodotea refert novem locis, aliunde nota; novum est Scholium Aristonici η , 140. Codex Vindobonensis 133 cum Harleiano con-

48) Buttmannus excerpta Porsonis edidit, quae omnes fere veteres scripturas sed causis iudiciorum et ἀθετήσεων omissis praebere videntur.

49) Maius: „Haud antiqua manu exaratus universam Odysseam pretiosissimis et uberrimis Scholiis instructam habet, quae tamen Scholia in postremis libris rarescunt.”

50) Novem priores tantum libros habet; multis locis folia, quae exciderant, a recentiore manu suppleta sunt.

51) Buttmannus p. X refert, libris δ — η Scholia melioris notae habere codicem Palatinum, maximam partem cum Q et Harl. conspirantia, aliis libris pauca eaque non optima ascripta esse.

sentit λ, 498. μ, 209. 297. 388. ρ, 111. σ, 196. Π, 81 Vindob.: *Ἀθετεῖ Ζηνόδοτος ιη'*, ubi Harl. et Q: *Νοθεύονται ιη'*. *Hamburgensia Scholia* a Prellero edita ter tantum Zenodoti faciunt mentionem. Γ, 11, ubi *ῥσαν* male legitur pro *σεῖσαν*, cum Harl. et Q, γ, 216 cum Q consentiunt. Ad α, 3 Preller: „Videtur scriptum esse: *Ζηνόδοτος νόον ἔγνω φησὶ ἄμεινον*. Sequentia non potui extricare,” quae non ad lectionem, sed ad interpretationem mihi videntur referenda. Cf. Eustath. p. 1382, 4 sq., unde codice inspecto locus fortasse extricari poterit. Denique nuper Cramer in *Anecd. Par. III Scholia e codicibus Par. Reg. 2679 et Harlei. 5674* edidit, quae accuratiora δ, 62. κ, 70. λ, 244 (p. 438. 464. 471), nova δ, 379 (p. 442) et λ, 362 (p. 473) de Zenodoto tradunt ⁵²⁾.

Eustathius cum Scholiis consentit γ, 313 (p. 1470, 7 sqq.). δ, 1 (p. 1478, 37). 169 (p. 1490, 23, ubi *ὥς φασιν οἱ σχολιασταί*). 366 (p. 1500, 40). Quod Zenodotus *δαῖς ἐσση* explicaverit *δαῖς ἀγαθή* (α, 138 p. 1401, 55), ex Athenaeo desumpsit, scripturam *οὐθέν* σ, 130 (p. 1841, 22) ex Ammonio. Ex Heraclide, saepius ab Eustathio laudato ⁵³⁾, de Zenodoto refert ν, 106 (p. 1885, 53). Neque aliunde notum, quod de forma *οἷσθας* ο, 20 (p. 1773, 28) legimus.

Tantum de Scholiis et Eustathio. Pauca restant de aliis scriptoribus monenda, quorum fontes sine dubio Aristonici fuerunt et Didymi notae. Strabo (IX, 2 p. 633 C (edit. Almelov.). XII, 3 p. 819 A. 830 C) Zenodotum memorat β, 507 *Ἀσκηρην* et β, 852 *Ἐνετῆς* dedisse. Apollonius Sophista bis Zenodoti scripturas e Scholiis iam cognitae adfert, α, 83 p. 697, γ, 206 p. 26, ubi pro *σῆς* corrigendum *ῆς*. Neque nova praebet Apollonius Dyscolus. Cf. de constr. I, 2 p. 5. 38 p. 77 (β, 1). II, 21 p. 163 (ν, 261). 22 p. 166 (ξ, 118). p. 167 (α, 8). de pron. p. 357 (97) A (ν, 261). p. 397 (137) C (ξ, 118. ω, 486). p. 400 (140) B (α, 609). De Herodiano, Apollonii filio, supra vidimus. Athenaeus I, 21 et Zenodoti interpretationem, *δαῖτα ἐσσην τὴν ἀγαθὴν λέγεσθαι*, adfert et *δαῖτα* pro *πᾶσι* (α, 5): utrumque Eustathium recepisse iam diximus.

52) A, 498 Porso: „Eiecit Zenodotus, quem refellit Scholiastes ex versu 551.” Apud Cramerum (p. 443) ipsa legimus verba: *Ζηνόδοτος τοῦτον ὃς (emendo τοῦτον στίχον οὐ) γράφει· ἀναγκαῖον (ἀναγκαῖος) δὲ καὶ αὐτὸν εἶναι (αὐτός ἐστι) διὰ τὸ λέγειν ὕστερον Μενέλαον*.

Οὐ (lege σὺ) δὲ τρίτον ἄνδρ' ὀνόμαζε.

53) Cf. Fabricii *Bibl. Gr.* I p. 476. Graefenhan. III p. 64 sq. 160 sq.

Stephanus Byzantinus praeter scripturam aliunde notam β, 752 (v. Ἀντροῶν)⁵⁴⁾ tradit, Zenodotum π, 233 legisse Φηγωνᾶτε (v. Δωδώνη).

In Etymologico magno quattuor scripturae iam e Scholiis cognitae laudantur β, 1 (p. 821, 39). γ, 273 (p. 507, 15. 22. Cf. Etym. Gud. p. 318, 2. 8). λ, 754 (p. 271, 22). σ, 576 (p. 701, 52). At in eodem Etymologico aliis locis alius Zenodotus commemoratur, quem Sylburgius, Heynius et Spitzner cum Ephesio mire confuderunt, quum ab omni Alexandrinorum doctrina sit alienus, quod iam Wolfium Prolegg. p. CCXV et Muetzellium l. l. p. 281⁵⁵⁾ perspexisse video. Locos ipsos percensentes initium capiamus a v. ἁμαρτημένος, ubi Zenodotus Herodiani sententiam attulit et probavit; legimus enim in fine expositionis: Ταῦτα Ἡρωδιανός· οὕτω Ζηνόδοτος (p. 134, 56). V. γόον, prolatis Apollonii et Herodiani sententiis, addit Zenodotus: Πειθόμεθα Ἀπολλωνίῳ (p. 238, 28)⁵⁶⁾. V. κρίκε Herodianum κρίκε dicit habuisse ἡμαρτημένον ἀόριστον, atque ipse addit Zenodotus (p. 539, 7 sq. Cf. Etym. Gud. p. 347, 34 sq.): Ἡμεῖς δὲ οὐ φαμέν ἡμαρτηῆσθαι, ἀλλὰ πεποιῆσθαι. Quis non videt Zenodotum, qui hic laudatur, Herodiano esse iuniorem? Nihilominus Spitzner π, 470 Zenodotum κρίκε in Homero habuisse ex hoc loco demonstrat, neque Heynius (VII p. 222) de Ephesio dubitat. V. ὀψείοντες Zenodotus Herodiani sententia, qui ὀψεσθε praesentis esse formam dicit, reiecta, ὀψεσθε aut futurum esse statuit, aut aoristum. Ἡ ὅτι οὐδὲ τὸ ψ ἐστὶ χαρακτηριστικὸν τοῦ ἐνεστώτος· οὐκ ἄρα ἐστὶν ἐνεστώς, ἀλλὰ μέσος ἀόριστος πρῶτος· ὄψαι, ὀψάσθω, ὄψασθε, ὀψάσθωσαν. Excidit, ni fallor, commemoratio vocalis mutatae. Quid apertius? At Heynius VIII p. 740 Zenodoti verba turbata esse dicit, qui pro imperativo aut habuerit ὀψεσθε, aut legerit ὄψασθε ab ὀψάμην. Spitzner vero ad ω, 704 scribere non dubitavit, Zenodotum, Ephesium nimirum criticum, illo loco Homérico dedisse ὄψασθε. Explicationem formae κέκλυτε Etymologicum ex Zenodoto (οὕτως εὗρον ἐν τῷ Ζηνοδότῳ) hausit,

54) Ubi pro ἀγχίαλον Ἀντροῶνα legendum ἀγχιάλην τ' Ἀντροῶνα.

55) „Nam post Herodiani memoriam vixisse istum colligitur ex Et. M. p. 134, 56. 238, 28. 539, in. 646, 20 sq. Deinde ea fuit illius eruditio ingeniiue indoles, ut, quum proxime accedat ad similitudinem Byzantinorum post Choerobosci aevum grammaticorum, vix multum ab eorundem aetate abfuisse censendus sit.”

56) Mire hic aberrat Heynius (V p. 290): „Etymologus astipulatur Apollonio; adiectum: οὕτω Ζηνόδοτος. Potest is esse iunior, Alexandrinus. Verum tum alius Apollonius esse debet, cui is astipulari se dicit, non Dyscolus, aetate, ut videtur, inferior.” Cur Zenodotum Herodiano iuniorem intelligere noluit, quem verba clare demonstrant?

qui Apollonium commemoraverat (p. 520, 44. 52). V. *δέδοικα* Zenodotus formam *δέδοικα* e *δέδοιδα* ortam dicit et spernit miram Alexandri Cotyaensis, qui Marci Antonini imperatoris praeceptor erat ⁵⁷), sententiam. V. *σχῆς* iam a verbis *ἀπὸ τοῦ σχῶ* Zenodoti incipit expositio. Verba *Χοιροβοσκὸς* — *φωνῇ* ante *ὁ δὲ Ἀπολλώνιος* transponenda videntur. Cf. Choerobosc. II p. 107 ed. Gaisford. Adde vv. *γέλιαν* et *ὑφίφασται*, qui loci toti ex Zenodoto desumpti sunt. Quod idem valet de v. *καὶ σφεας* p. 498, 16 sqq., ubi de critico Ephesio male cogitarunt Heynius (IV p. 50) et Spitzner (α, 114). At expellendum Zenodoti nomen v. *δέμα*, ubi nunc legitur (p. 231, 27 sq.): *Δέμα Ζηνόδοτος παρὰ τὸ δέω καὶ ζέω· πῶς οὐ λέγεται δεῦμα καὶ ζεῦμα, ὥς πνέω πνεῦμα καὶ ῥέω ῥεῦμα*; Mecum facile repones: *Δέμα καὶ ζέμα παρὰ τὸ δέω καὶ ζέω*. V. *ῆν* (p. 421, 11 sq.) legimus: *Λέγεται δὲ τετραχῶς· λέγεται γὰρ ῆν καὶ ἔην καὶ ῆεν, καὶ ῆην παρὰ τῷ ποιητῇ ἐν Ὀδυσσεύει τ· καὶ κεν πάλαι ἐνθάδ' Ὀδυσσεὺς ῆην· οὕτω Ζηνόδοτος· καὶ ἐν Ἰλιάδος λ'· ἵνα σφ' ἀγοσθένης ῆην* ⁵⁸). Hic verba: *οὕτω Ζηνόδοτος* post versum Iliadis ponenda sunt, ut totus, qui praecedit, locus Zenodoti sit illius, si dis placet, Herodiano iunioris. V. *ιέναι* (p. 467, 14) verba *ζήτει* *εἰς τὸ εἶμι* (cf. p. 301, 12 sqq.) post *οὕτω Ζηνόδοτος καὶ πάντες, οὓς ἀνέγνων*, relego, ut *οὕτω Ζηνόδοτος* ad totum locum, qui praecedit, minime ad versum Homericum pertineat. *Ἰασοι* altero Etymologici loco pro *ἱασι* error librarii. Hos omnes locos tam alienos esse ab Alexandrinorum doctrina quivis videt, ut de Ephesio critico cogitare nequeas et Zenodotum grammaticum quinti sextive saeculi Christiani fingas. At novum Zenodotum minime creandum esse arbitror, verum, quum Zenodoti et Zenobii nomina tam crebro permutentur ⁵⁹), his locis Zenobii nomen libenter mecum reponas. Restat locus, quem consulto hactenus omisimus. V. *ἀμφισβητεῖν* (p. 94, 24 sqq.) primum Methodii traditur etymologia, tum addit Etymologicum: *Ὁ δὲ Ζηνόδοτος, ὅτι . . . Zenobio autem et Methodio Etymologicum eodem fere modo utitur, ut nunc ex hoc, nunc ex illo glossas sumpserit. Quodsi locos in Etymologico e Zenobio allatos respicis* (p. 23, 56, ubi *Ζηνόβιος εἰς τὸ ῥητὸν τοῦ Ἀπολλωνίου* ⁶⁰). p. 30, 51—56. p. 56, 20—28. p. 72, 18—23. p.

57) De Alexandro Cotyaensi cf. Lehrs. quaest. epicae p. 8 sqq., quem locus Etymologici (cf. p. 12 sq.) non fugit.

58) Locus corruptus est; scribe *ἵνα σφ' ἀγορή τε θέμις τε ῆην* (λ, 807 sq.). Aberravit Sylburgius; Iliadis versum iam indicavit vir doctus anonymus. Cf. Etym. II p. 883.

59) Cf. Fabric. Bibl. Gr. V p. 108. [Paroemiogr. Gr. ed. Schneidew. et Leutsch. p. XXIV.]

60) Ad locum scilicet Apollonii Rhodii I, 1171. IV, 38. Mi-

112, 46—113, 4. p. 127, 54—128, 16. p. 193, 39—56. p. 194, 32—45. p. 639, 16—34. p. 712, 30—45), hos illis e Zenodoto laudatis tam similes esse deprehendes, ut de veritate nostrae coniecturae, e qua grammaticum Zenodotum Herodiano iuniorem Zenobio restituto expellamus, dubitare nequeas.

Denique ad fontes Zenodoteae quaestionis nuper accessit tabula Iliaca Parisiensis ab Hadriano Longopetreiano (de Longpérier) primum edita in ephemeridibus recensione philologicae dicatis (*Revue de philologie* I, 441). Cf. *ephemer. stud. antiquit.* 1846, p. 92. De qua in Germania duo viri subtilissimi egerunt, Bergk in commentatione de tabula Iliaca Parisiensi (1845) et Lachmannus in actis diurnis Academiae Berolinensis anni 1846 p. 29 sqq. Adde Bergkium in *ephemer. stud. antiquit.* 1846 p. 481 sqq. Continetur vero hac tabula fragmentum Zenodoteae dierum Iliadis computationis, atque in octo, qui adferuntur, versibus (α, 53 sq. 420—425) Zenodoteam scripturam servari recte suspicantur. Errori lapididae *πίθηαι* pro *πίθηται* v. 420 debemus et quod *Αἰθιοπῆας* v. 423 omissum est.

Aristonici et Didymi notas unicos, si tabulam Iliacam Parisiensem excipis, Zenodoteae recensione esse fontes, e quibus posteriores grammatici et critici hauserint, ex iis, quae dicta sunt, patet. At minorem tantum harum notarum partem esse servatam facile colliget, qui Scholia cum ipsis carminibus Homericis comparabit, quum saepe hic in paucis versibus multas referri videamus Zenodoti scripturas, illic vix unam alteramve in trecentis versibus. Quid quod in quinque posterioribus Iliadis libris viginti quinque tantum locis, in decem posterioribus Odysseae quater tantum Zenodotus in Scholiis commemoratur? ⁶¹⁾ Vides igitur Fridericum Augustum Wolfium quondam in censura Iliadis Villoisonianae p. 251 dicere non debuisse, Zenodoti Homerum e Scholiis a Villoisone editis no-

nime de commentario in librum Apollonii Dyscoli cum auctore indicis Etymologici cogitandum.

61) Saepe, ubi in Scholiis *ἐνιοι* sive *τινές* laudantur, Zenodoti lectionem intelligendam esse suspicor. Vide exempla supra allata, in quibus hic Schol. Zenodotum, ille *ἐρίους*, *ἄλλους*, *τινὰς* nominat. Adde Schol. Od. δ, 1 collato Schol. Il. β, 581. H, 198 Aristophanem lectionem *οὐδὲ μὲν ἰδρεῖν* a Zenodoto accepisse est probabile, atque versus σ, 10 sq. non minus a Zenodoti, quam a Rhiani et Aristophanis editionibus abfuisse suspiceris. Od. λ, 568—627 (cf. Nitzsch. III p. 304) et ν, 320 sq. Zenodotum obelo notasse coniicimus. Vide quae c. III de Od. ε, 83 monebimus. Spitzner μ, 68 Zenodotum pro Aristarcho laudat. Schol. ad h. l. Bekker restituit. Cf. Heynius VI p. 288.

bis tam bene notum esse, ut nihil fere amplius optandum sit, quod tantum abest, ut probemus, ut etiamsi omnes et Aristonici et Didymi notas tempus tulisset, multa nobis dubia fore contendamus. Nam *neque Aristonicus, neque Didymus ipsam Zenodoti recensione[m] Homericam viderant, sed ex Aristarcho eiusque discipulis hauserunt, qui non ubique vera rettulerant* ⁶²⁾. Quod nunc age certis demonstramus exemplis. E, 194 Aristonicus: Ἡ διπλῇ, ὅτι Ζηνόδοτος μετέθηκεν ὡς ταυτολογούντος πρωτοπαγεῖς, νεοτευχέες, ἄγνοῶν, ὅτι ἐνίοτε παραλλήλως τάσσει τὰς ἰσοδυναμοῦσας λέξεις, ubi μετέθηκε eodem sensu, quo alias μετέγραφεν, μετεποίησεν, dictum videtur, nisi ipsum μετέγραφεν restituendum esse putas ⁶³⁾; nam cum Heynio V p. 36 ἡθέτηκεν scribere nolim, quum, si Zenodotus v. 194 addubitasset, vv. 193 et 195 stare non potuissent. Aristonicus, quum διπλῇν περιεστιγμένην appictam videret, Zenodotum hunc versum mutasse coniecit atque mutationis causam in tautologia quaesivit, ipse ignorans, quid ille scripserit. Idem Aristonicus ε, 249: Ὅτι Ἀττικῶς ἐξηγήνοχεν ἀπὸ τοῦ ὡς ἐπὶ τοὺς ἵππους· δόκει δὲ Ζηνόδοτος τοῦτον καὶ τὸν ἐξῆς ἡθετηκέναι. Unde vero collegit Aristonicus, Zenodotum hos versus obelo notasse? Utrum e signo critico versui appicto (cod. Ven. A διπλῇν tantum habet in v. 249), an ex alia Zenodoti scriptura? V. 227 Zenodotum legisse ἔπων ἐπιβήσομαι memini, sed non exputo, qua ratione Aristonicus inde collegerit, hos versus illum obelo confodisse. Heynius (V p. 45) hoc eo spectare dicit, quod Sthenelo indignum existimaverit Zenodotus, si Diomedem fugere iuberet. Sed quid tum fiet de versibus 252 sqq.? Si in re incerta incertam promere licet coniecturam, credas Zenodotum, quum in v. ὀκνείω haereret, v. 255 sqq. addubitasse, unde Aristonici nata sit suspicio. Videant alii me acutiores. Addimus alios Aristonici locos, hunc ipsam Zenodoteam recensione[m] non inspexisse probantes. H, 127: Ἡ διπλῇ, ὅτι Ζηνόδοτος γράφει μέγα δ' ἔστεινεν, ἐξ οὗ φανερός ἐστιν ἀνεγνωκὸς μειρόμενος. Y, 114: Ἡ διπλῇ περιεστιγμένη, ὅτι Ζηνόδοτος γράφει θεοὺς ῥέτα ζώοντας, ἐξ οὗ φανερός ἐστι κατὰ τὸ περισπώμενον ἀνεγνωκὸς ἢ δ' ἄμυδισ. Φ, 335: Ἡ διπλῇ περιεστιγμένη, ὅτι Ζηνόδοτος γράφει ὄρσασα· ἐκ δὲ τούτου φανερός ἐστι δεδεγμένος τὸ εἶσομαι

62) Zenodoti scripturas Antoninorum aevo doctissimis hominibus non nisi ex aliorum excerptis cognitae fuisse Wolfius Prolegg. p. CCIX collegit e loco Apollonii, τὰς γραφὰς εἰς Ζηνόδοτον ἀναφέρεισθαι dicentis.

63) Alias μετατιθέναι de transponendo dicitur, ut μετατιθέναι ἄνω (σ, 174), κάτω (θ, 1). Adde γ, 423: Ζηνόδοτος μετετίθει τὴν συνέπειαν οἷτως.

γνώσομαι καὶ τὸ ἥ κεν ἀπὸ Τρώων ψιλῶς ἀνεγνωκώς. Quae non recte colligit Aristonicus. Accedamus ad Didymum. A, 97 refert, Massilioticam editionem, Rhianum et Aristarchum legisse Δαναοῖσιν αἰκία λοιγὸν ἀπόσει, et addit: Ἐοικεν οὖν ἡ ἑτέρα Ζηνοδότου εἶναι, ἡ οὐδ' ὅγε πρὶν λοιμοῦ βαρείας χειρὰς ἀφέξει; ignoravit igitur, quid ille legerit. A, 3: Κατ' ἐνια τῶν ὑπομνημάτων ἐνωχόει φέρεται· οἱ δὲ φασιν Ζηνοδότειον εἶναι τὴν γραφήν· ἐν μέντοι ταῖς ἐκδόσεσι χωρὶς τοῦ ν εὔραμεν. Gravissimum vero est illud Scholium a Lehrsio (de Aristarcho p. 20 sqq.) docte expositum, β, 111: Σχολικὸν ἀγνόημα τὸ δοκεῖν Ζηνοδότειον εἶναι τὴν μετὰ τοῦ σ γραφήν, μέγας ἀντὶ τοῦ μέγα· καὶ δόξειεν ἂν ὑπὸ Διονυσίου τοῦ Θρακὸς ταῦτα δεδόσθαι.⁶⁴) ἐν γὰρ τῷ περὶ ποσοτήτων καθάπτεται Ζηνοδότου ὡς ἡγνοηκότος, ὅτι τῷ μέγα ἀντὶ τοῦ μεγάλως Ὅμηρος ἀποχρῆται· παρ' ὃ δὴ καὶ τινα τῶν ὑπομνημάτων μετελλήφθαι τὸ μέγα ἀντὶ τοῦ μεγάλως· τὸ δὲ οὐκ ἔχει τὰκριβὲς οὕτως. Tum Aristarchum et eius discipulos, Dionysodorum et Ammonium, neque minus Callistratum Aristophaneum μέγας legisse demonstrat. Denique addit: Οὐδὲ ὁ ἐπιθέτης δὲ Πτολεμαῖος τὰς Ζηνοδότου γραφὰς ἐκτιθέμενος ταύτην ὁμολόγει Ζηνοδότου εἶναι. Ptolemaeus, quem Didymus hic adfert, Hellanici discipulus, Aristarchi extitit adversarius, unde ὁ ἐπιθέτης cognominatus esse fertur⁶⁵), qui peculiari libro de Zenodoti lectionibus egerat, saepe contra aliorum reprehensiones Zenodotum defendens. Cf. praeter locum iam laudatum ξ, 37: Ἀριστάρχος φησι Ζηνόδοτον γράφειν ὁ ψαῦοντες· ὁ δὲ ἐπιθέτης Πτολεμαῖος τῷ ῥ' οἶγ' οὐ ψαῦοντες, καὶ λόγον φησὶν ἔχειν τὴν γραφήν, ubi Spitzneri accusanda est negligentia, qui Scholium apud Bekkerum, Heynio (VI p. 528) incognitum, praetermisit et ab Eustathio sibi imponi passus est. Adde Didymum ξ, 249: Ὁ δὲ ἐπι-

64) Mireris, quod nullam Aristonici faciat mentionem Didymus, nisi Aristonicus Dionysio Thrace iunior fuit, quod ex Schol. o, 86 colligas. Quo argumento ad tempus, quo Aristonicus vixit, definiendum uti poterat Muetzellius. Cf. supra not. 1.

65) Suidas: Ἐπιθέτης κληθεὶς, διότι εἶπετο τῷ Ἀριστάρχῳ, ubi iam Villoiso (Prolegg. p. XXX) recte scripsit ἐπέθετο. Cf. Fabric. Bibl. Gr. I p. 521. Undenam Graefenhanus I p. 391 cognovit Ptolemaeum Aristarchi fuisse discipulum, nisi ex illo εἶπετο, quod ipse cum Villoisone emendavit? Γραφὰς Heffter (de Zenodoto eiusque studiis Homericis p. 9) male vocabula in Homericis carminibus mutata intelligit. Eiusdem Ptolemaei laudatur liber περὶ τῶν παρ' Ὅμῳ πληγῶν, quod Wower Polymath. c. 17 de Homeri reprehensoribus, Fabricius de plagis apud Homerum memoratis explicat. Scribe γλωσσῶν, memor libri Philoxeni περὶ τῶν παρ' Ὅμῳ γλωσσῶν.

θέτης Πτολεμαῖος καὶ Ζηνόδοτος σὺν τῷ ἰ γράφουσιν, et β, 196: Οὕτως ἐνικῶς αἱ Ἀριστάρχου· καὶ Πτολεμαῖος δὲ ὁ ἐπιθέτης ἐν τῷ πρώτῳ περὶ Ἰλιάδος Ἀριστάρχειον ὁμολόγει τὴν γραφὴν· εἶχον δὲ καὶ αἱ χαριέσταται οὕτως ἄνευ τῆς Ζηνοδότου. Contra Zenodotum scriptus erat Apollonii Rhodii liber πρὸς Ζηνόδοτον, in Schol. ν, 657 laudatus ⁶⁶). Ex his Ptolemaei et Apollonii libris, Tryphone περὶ τῆς ἀρχαίας ἀναγνώσεως ⁶⁷), Ammonio περὶ τῆς ἐπεκδοθείσης διορθώσεως ⁶⁸), Dionysio Thrace πρὸς Κράτητα aliisque (cf. Lehrs. p. 30 sq.), nec non ex ipsius Aristarchi scriptis hausit Didymus, qui nonnunquam ipsius Aristarchi adfert verba. De his locis postea disseremus, nunc unum apposuisse sufficit, μ, 295: Ὁ δὲ Ζηνόδοτος, φησὶν (Ἀρισταρχος), ἔοικε (ἐξήλατον) ψιλῶς προφέρεσθαι, ἐκδεχόμενος τὴν ἐξηλασμένην, unde vides ipsum Aristarchum de Zenodotea dubitasse scriptura, nisi statuis Zenodotum neque accentuum, neque spirituum signis esse usum, quod nonnullis scripturis e Zenodotea recensione laudatis refutatur. Cf. α, 129. 567. β, 1. ε, 428. ι, 130. ν, 114. infra c. IV not. 13.

Vidimus igitur neque Aristonico, neque Didymo omnes Zenodoti scripturas fuisse notas. Sed accedit alterum, quod saepe, quid Zenodotus in versu Homérico scripserit, non plene sit relatum, sed unum tantum Zenodoteae scripturae verbum altero omisso. Quod exemplis dubio exemptis, quum adhuc fere sit neglectum, demonstrandum erit. Α, 24 Aristonicus: Ὅτι Ζηνόδοτος γράφει ἄλλ' οὐκ Ἀτρεΐδεω ⁶⁹), at Zenodotum non solum Ἀτρεΐδεω, verum etiam pro Ἀγαμέμνονι scripsisse Ἀγαμέμνονος iam Wolfius in censura laudata p. 252 vidit. Α, 567 Aristonicus: Ὅτι Ζηνόδοτος γράφει ἄσσον ἰόντε· οὐκ ἔστι δὲ, ἀλλὰ ἀντὶ τοῦ ἰόντος, quod Heynius (IV p. 148), probante Spitznero, male exposuit: „Zenodotus ἄσσον ἰόνθ' idem esse voluit ac ἄσσον ἰόντε”, quia γράφει Aristonicus dicat. Quum vero versus Homericus hic sit:

Ἄσσον ἰόνθ', ὅτε κέν τοι ἀάπτους χεῖρας ἐφείω,
recte suspicamur Zenodotum dedisse: ἄσσον ἰόντε, ὅταν τοι. Γ, 211 Aristonicus: Ἡ διπλῇ περιστιγμένη, ὅτι Ζηνόδοτος σὺν τῷ ν γράφει ἐξομένων; omisit vero, quod luce clarius, eundem ἀμφοῖν

66) Cf. Weichert. de Apollonii Rhodii carmine p. 92.

67) Cf. Schol. γ, 122. ε, 299. Adde Schol. δ, 43. ε, 289. ι, 147. κ, 252. ν, 450. 543. ω, 318. 557. Vide Villoisonem p. XXX. Graefenhan. I p. 402.

68) Cf. Schol. τ, 365. Lehrs. p. 27. Bernhard. II p. 113.

69) Apud Villoisonem male legebatur Ἀτρεΐδαο. Heynius (IV p. 18): „Fuit ergo Ἀτρεΐδα' Ἀγαμέμνονος, pro quo tamen Homerus scripturus fuisset Ἀτρεΐδεω, quod et coni. Daceria.”

dedisse pro ἄμφω ⁷⁰). E, 329 Aristonicus: Ἡ διπλῇ, ὅτι Ζηνόδοτος γράφει κρατερώνυχες ⁷¹). Recte Spitzner vidit pro κρατερώνυχας ἵππους Zenodotum scripsisse κρατερώνυχες ἵπποις. Z, 226 Didymus: Οὕτως ἀλλήλων. Ζηνοδότειος δὲ ἐστὶν ἡ ἀλλήλων, sed non plenam Zenodoti scripturam refert, qui ἔγχεα retinere non potuit. Verum vidit Heynius (V. p. 234): „Legerat ideo ἔγχεσι δ' ἀλλήλους ἀλεώμεθα.” Schol. B: Γράφεται δὲ καὶ ἔγχεσιν. M, 75: Ζηνόδοτος διὰ τοῦ τ, τὼς ἄν ἐγὼν εἶπω. Sed quum versus hic sit:

Ἄλλ' ἄγεθ', ὥς ἄν ἐγὼν εἶπω, πειθώμεθα πάντες,
iam Heynius (VI p. 289) recte monuit, ἄγε Zenodoti fuisse. O, 377: Aristonicus: Ἡ διπλῇ περιεστιγμένη, ὅτι Ζηνόδοτος γράφει, μέγα δ' ἔκλυε. Aut μέγα δ' male inlatum est, aut Aristonicus erravit, quum relatum invenisset, Zenodotum pro ἔκτυπε dedisse ἔκλυε. Quis vero tam putidum fuisse Zenodotum credat, ut μέγα δ' ἔκλυε μητιέτα Ζεὺς, voluerit? Quid vero? Ephesium criticum spondeo pro:

Ὡς ἔφατ' εὐχόμενος· μέγα δ' ἔκτυπε μητιέτα Ζεὺς
scripsisse:

Ὡς ἔφατ' εὐχόμενος· τοῦ δ' ἔκλυε μητιέτα Ζεὺς,
quem versum π, 249. ω, 314. Od. v, 102 invenit, sequentes vero tres versus, post τοῦ δ' ἔκλυε ineptos, eiecisse. Vide infra c. X. Similis fere ratio est loci σ, 528. Σ, 247 Zenodotum pro τρόμος dedisse φόβος Aristonicus refert, non integre Zenodoteam scripturam servans, qui pro ἔχε τρόμος scripserat ἔχεν φόβος. Cf. τ, 14. Similis ratio est loci χ, 216, ubi pro νῶϊ γ', non pro νῶϊ Zenodotus νῶϊν ⁷²).

Ex manca Zenodotearum scripturarum cognitione saepe iniustae

70) Aristonicus vulgatum defendit, ἄμφω καθ' ἑξομένῳ nominativum esse monens. Non recte ex Aristonici verbis: Τὸ δὲ ἄμφω δύνω πτώσεις ἔχει, ἀμφότεροι ἢ ἀμφοτέρους, colligeres, Zenodotum retinuisse ἄμφω; his enim verbis non Zenodotum refutare studet, sed ad exponendam vulgatam scripturam transit.

71) Sic recte Bekker. Villosionis scriptura κρατερώνυχες male habuit Heynium (V p. 62), cuius de Zenodoto coniectura a vero aberravit.

72) Addimus simile exemplum Aristarchi. K, 362, ubi legimus: Χῶρον ἄν' ὑλήενθ', ὃ δέ τε προθέησι μεμηκώς,
Schol. A: Ὁ τὲ σὺνδεσμος οὐκ ἦν ἐν τοῖς Ἀριστάρχου. Heynius (VI p. 76): „Quid tum? Ergo exciderat librarii vitio: aut ne isti quidem versum metiri norant.” Verum vidit Spitzner, coniiciens Aristarchum dedisse ὑλήεντα, ὃ δέ. De scriptura versus ω, 304 dixi in Ritscheli et Welckeri Museo Rhenano V p. 398, ubi χέρνιβι τ' ἀμφίπολος Bentleyus, quamquam Scholia χέρνιβα tantum memorant.

huius critici reprehensiones exortae sunt, quarum alteram causam in argumentis, quibus Zenodotum esse usum dixerunt, quaerendam esse infra videbimus. Θ, 128 Aristonicus: Ἡ διπλῇ, ὅτι Ζηνόδοτος ἐνθάδε μὲν γράφει Ἑρασιπτόλεμον, ἐν δὲ τοῖς μετὰ ταῦτα εἵασεν Ἀρχεπτόλεμον. Cf. Θ, 312: Ἐνταῦθα καταλέλοιπε Ζηνόδοτος Ἀρχεπτόλεμον, πεποίηκε δὲ ἄνω Ἰφιτίδην Ἑρασιπτόλεμον. At utrique versui διπλῇν περιστιγμένην, felicissime, ne dubites, servatam, videmus appictam, qua certissime demonstratur, Zenodoti scripturam utroque loco ab Aristarchea discrepasse. Sed Aristonicus, quum in v. 128, minime in v. 312 Zenodoteam scripturam Ἑρασιπτόλεμον relata invenisset, eam hoc tantum loco a Zenodoto esse receptam sibi persuasit, non cogitans, Aristarchum διπλῇν περιστιγμένην alteri quoque loco apposuisse. At quis putet Zenodotum tam caecutiisse, ut nomen, quod uno loco mutaverat, post ducentos versus immutatum relinuerit? Talia Aristonico et Didymo cras credo. Atque quae de versibus ἀμέτροις referunt quam maxime addubito, quamquam Wolfius Scholiorum narrationi fidem non derogat⁷³). Aristonicus β, 520: Ζηνόδοτος γράφει καὶ Πανόπτων, ἀμετρον ποιῶν τὸν στίχον καὶ οὐ καθ' Ὅμηρον σχηματίζων τὸ ὄνομα. Eustathius p. 274, 35 corrupte καὶ Πανοπέων⁷⁴), unde Heynius (IV p. 305) coniecit καὶ Πανοπήων. Aristonicus relatum invenerat, Zenodotum Πανοπέων scripsisse. Quis vero tam rudem fuisse putet Zenodotum, ut quantitate neglecta ediderit καὶ Πανόπτων? Scripsit, ni fallor, ἡδὲ Πανόπτων, hiatum in Δαυλίδα ἡδὲ non magis curans, quam Od. δ, 654 in Μέντορα ἡέ. De synizesi cf. ἐφετμέων in extremo versu α, 495 et similia apud Spitznerum de versu Graecorum heroico p. 183 sq. B, 634 Aristonicus: Ὅτι Ζηνόδοτος γράφει ἡδ' οἱ Σάμην καὶ ἀμετρον ποιῶν, καὶ ἀγνοῶν, ὅτι κατὰ τὸ ἀρσενικὸν ἐνίοτε ἐκφέρεται τὰ εἰς ὅς (lege ἦ) λήγοντα. At omnem fidem excedit, Zenodotum talem prae-buisse versum Homericum:

Οἳ τε Ζάκυνθον ἔχον, ἡδ' οἱ Σάμην ἀμφενέμοντο.

Σάμην legisse Zenodotum relatum repperit Aristonicus, sed non totam Zenodoteam scripturam, quam hanc fuisse satis certo coniicio:

73) Cf. Wolfius Prolegg. p. CCVIII sq.: „Ac nonnulla illorum profecto permira sunt in critico, praesertim eo, qui ipse versus pangeret, maxime ἀμετρα quaedam, ut Catal. 27. 165. ζ. 34. ν, 172, qualia tamen non sunt in tribus epigrammatis, quae sub eius nomine extant in Brunckii Analectis T. II p. 61.”

74) Nihilominus Spitzner tradit: „Πανοπέων Zenodotus.” Cf. infra c. III not. 3.

Οἱ τε Ζύκυνθον ἔχον ἡδ' ἀμφὶ Σύμην ἐνέμοντο.
 Cf. β, 499. Aristonicus β, 658: Ἡ διπλῇ περιεστιγμένη, ὅτι Ζηνό-
 δοτος γράφει Ἡρακλείη καὶ ἄμετρον ποιῶν, καὶ οἷχ' Ὀμηρικὸν τὸ
 σχῆμα. Idem ε, 638: Ζηνόδοτος δὲ καὶ ἀμέτρως γράφει Ἡρακλείην.
 Zenodotum talem versum una longa syllaba detruncatam admisisse
credat Iudaeus Apella. Heynius (IV p. 354), ut rem incredibilem
 explicaret, addidit: „H. e. in eius codd. sic legebatur; nam ipse
 versus bene norat metiri, quod aliis locis constat.” At non hoc
 uno tantum loco haec habebat Zenodotus. De forma Ἡρακλείη
 non dubito, sed articulum praeposuerat, legens βίη τῇ Ἡρακλείη,
 βίην τὴν Ἡρακλείην; auctores, quibus Aristonicus usus est, de
 forma adiectivi narraverant, de articulo tacentes. In aliis versibus,
 ubi Zenodotus metri violati arguitur, non offendes, si synizesin
 statuis; χαλκίην σ, 222 et Πείρεως υ, 484 duabus protulerat sylla-
 bis. Cf. Heynius VII p. 462. VIII p. 107. Neque mirum videtur,
 quod θ, 378 Zenodotus ultimam v. προφανείσας dorico more corri-
 puisse fertur. Cf. Ahrens. de Graecae linguae dialectis II p. 172.

Quam fidem mereatur commemoratio argumentorum, quibus
 Zenodotus ductus scripturas Homericas mutasse fertur, mox videbimus.

II.

DE ZENODOTI SCRIPTIS ET RECENSIONE HOMERICA.

Duos novit Zenodotos Suidas, qui haec tradit:

*Ζηνόδοτος Ἐφέσιος, ἐποποιὸς καὶ γραμματικὸς, μαθητὴς τοῦ Φιλητᾶ, ἐπὶ Πτολεμαίου γεγονώς τοῦ πρώτου, ὃς καὶ πρώτος διορθωτὴς τοῦ Ὅμηρου ἐγένετο καὶ τῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ βιβλιοθηκῶν προϋστη καὶ τοὺς παῖδας Πτολεμαίου ἐπαιδεύσατο*¹⁾.

*Ζηνόδοτος Ἀλεξανδρεύς, γραμματικὸς, ὃ ἐν ᾄστει κληθεὶς· πρὸς τὰ ὑπ' Ἀριστάρχου ἀθετούμενα τοῦ ποιητοῦ· ἔγραψε πρὸς Πλάτωνα περὶ θεῶν·*²⁾ *περὶ τῆς Ὀμηρικῆς συνηθείας· λύσεις Ὀμηρικῶν ἀπορημάτων· εἰς τὴν Ἡσιόδου Θεογονίαν· καὶ ἄλλα πολλά.*

Tertius vero emergit Zenodotus in Scholiis Homericis et Arateis, Zenodotus Mallotes. Schol. Arat. 33: *Ζηνόδοτος ὁ Μαλλώτης (δίκτον) ἤκουσε τὸ καλούμενον δίκταμον καὶ διὰ τοῦτο εὐῶδες τοῦτο εἰρησθαι.* Schol. ν, 730: *Ζηνόδοτος δὲ ὁ Μαλλώτης (sic Heynius pro ὁμαλῶς τις) προστίθησιν*³⁾· *ἄλλω δ' ὀρχηστὺν, ἐτέρω κιθαρὶν καὶ ἀοιδήν.* Cf. Eustath. p. 957, 10 sq.: *Προσγράφει*

1) De hoc loco post Mansonem, Partheium, Ritschelium et Geierum nuper egit Heffster l. l. p. 2 sqq., cuius sententiam, e qua Zenodotus liberorum Ptolemaei I, et inter eos ipsius Ptolemaei II, praeceptor fuerit, probare nequeo, quum ille Ptolemaeus II Philetae, Zenodoti magistri, fuerit discipulus. Ptolemaei II, qui Zenodotum bibliothecae praefecit, liberos educavit; Suidas vero huius Ptolemaei cognomen addere neglexit.

2) Verba *ἔγραψε πρὸς Πλάτωνα* ante *πρὸς τὰ ὑπὸ Ἀ. ἀ.* ponenda videntur, ne scripta ad Homerum pertinentia male dirimantur. Ceterum scire pervelim, unde Graefenbanius hauserit, quod bis observat (II p. 55. 121), Suidam dicere, Zenodotum Alexandrinum digne, nec sine successu artem criticam exercuisse.

3) Heynius (VI p. 498), quum Eustathii tantum testimonium nosset, quaesivit, num pro *Ζηνόδοτος* reponendum esset *Κράτης*. Idem alio loco (VII p. 19) aliquoties Zenodotum Malloten nomi-

κατὰ τοὺς παλαιοὺς ὁ Μαλλώτης Ζηνόδοτος καὶ τοῦτον τὸν στίχον. Ceterum hunc versum ex Od. α, 421 et σ, 303 interpolatum novenerunt Lucianus et Clemens Alexandrinus. Aut fallor, aut Zenodotus Mallotes, locum e Cratetis editione laudans, hunc quoque versum, a praeceptore Cratete insertum ^{3a)}, non omiserat. Schol. ο, 262: Ζηνόδοτος ὁ Μαλλώτης ἐκ τούτου συνάγει, ὅτι Παιήων ἐστὶν ὁ Απόλλων, εἶγε αὐτὸς ἐπιῶνόννυσι τὸν Ἑκτορα. Cf. Eustath. p. 1014, 60 sqq. Ἰστέον δέ, ὅτι Ζηνόδοτος ἀκοίσας, ὡς Ἀπόλλων Φοῖβος χρυσάορος ῥωννύει κακῶς ἔχοντα τὸν Ἑκτορα, εἰς ταῦτόν αὐτὸν ἄγει τῷ Παιήονι, λέγων, ὅτι ὁ ἀλλαχοῦ ῥηθεὶς Παιήων ὁ Ἀπόλλων ἐστίν, ὃς καὶ χρυσάορος ἐνταῦθα ὠνόμασται ⁴⁾. Mallotae cognomen, quod Eustathius hic addit, idem ο, 64 male inseruisse et Malloten cum Ephesio confudisse videtur. O, 64 Didymus: Ζηνόδοτος δὲ ἀπὸ τοῦ Πηλεΐδεω Ἀχιλλῆος (v. 64) ἕως τοῦ λισσομένην τιμῇσαι (v. 77.) οὐδὲ ὅλως ἔγραφεν· εἰκόσι (εἰκοε) γὰρ Εὐριπιδεῖω προλόγῳ ταῦτα· ἐναγώνιος δὲ ἐστὶν ὁ ποιητής. Quodsi reputaveris Zenodotum e more suo hunc locum, quibus futura accurate praedicuntur, non potuisse non tollere atque verba οὐδὲ ὅλως ἔγραφεν, de Ephesio saepe dicta, non nisi in eum cadere, qui editionem poetae adornaverit, Mallotae cognomen hic male ab Eustathio esse imitatum mecum statues, qui eo quoque erravit, quod versus omissos a v. 65 numerat.

Eundem vero, atque Malloten, Zenodotum Cratelem esse a Schol. A ψ, 97 nominatum ⁵⁾, iam Wolfius vidit (Prolegg. p. CXCIX), qui eo progressus est, ut hunc Malloten et Cratelem non diversum haberet ab Alexandrino, „ut ab aliis a patria Mallotes, ab aliis ex more aetatis illius Alexandrinus a domicilio dictus sit fueritque in iis Cratetis discipulis, qui magistri sui contentionem cum Aristarcho, ut fit, suam facerent.” Quam Wolfii sententiam a Muetzellio p. 281 et Bern. Thierschio (de aetate et patria Homeri p. 26 edit. alt.) reiectam probant Heffster p. 2 et Graefenhanus I p. 419 sq. II p. 121 ⁶⁾. Qui Wolfii sequuntur sententiam,

nari dicit; constare tamen Zenodotum fuisse Ephesium, Malloten vero Cratelem.

^{3a)} Quem alium versum ξ, 246 adiecisse legimus.

⁴⁾ Paeonem ab Apolline diversum esse monet Aristonicus ε, 898. Cf. Schol. B ε, 402.

⁵⁾ Λάχε, ὅθεν μία τῶν Μοιρῶν Λάχαις· παρείληφε δέ, ὅτι τῇ γενέσει συνδιατάσσεται καὶ ὁ τῆς τελευτῆς καιρὸς· ὅθεν Ζηνόδοτος ὁ Κρατήτειος Χαλδαῖον τὸν Ὅμηρον φησιν. Cf. quod de ipso Cratete memorat Schol. α, 591: Κράτης δὲ περισπῶν τὴν πρῶτην συλλαβὴν Χαλδαϊκὴν εἶναι τὴν λέξιν (βηλός) ἀποδίδωσιν.

⁶⁾ At quomodo idem Graefenhanus dicere potuerit, Zenodotum

unum eundemque hominem tribus cognominibus, ὁ ἐν Ἄστει, *Μαλλώτης* et *Κρατήτειος*, donant. Suidas alterum Zenodotum Alexandriae, ut primum Homeri διορθωτὴν Ephesi, natum dicit, neque ullum adferri poterit argumentum, cur hoc Suidae testimonium addubitemus. Si igitur Malloten eundem censes hominem, hoc illius grammatici cognomen habebis. Quomodo vero cogitari poterit, eundem grammaticum duo cognomina sibi repugnantia, ὁ ἐν Ἄστει et *Μαλλώτης*, habuisse? Putasne hunc primum Alexandria Pergamum migrasse, inde Alexandriam rediisse et tam constanter in hac urbe domicilium fixisse, ut inde ὁ ἐν Ἄστει diceretur? Sed ne sic quidem cognomen Mallotae recte explicaveris. Praeter Ephesium duos ut distinguamus Zenodotos, omnia suadent, qui a patria urbe Alexandrinus et Mallotes dicti, hic a Cratetis schola, cui adhaesit, Crateteus, ille ὁ ἐν Ἄστει cognominabatur.

Iam vero ad libros Alexandrino Zenodoto a Suida ascripta accedamus, non sine dubitatione, quum Suidam in libris, quos scriptoribus cognominibus tribuit, ad auctores suos referendis saepe aberrasse sciamus, errorque hic eo fuit facilius, quod tertium Zenodotum, Malloten dico, plane omiserat.

Librum πρὸς τὰ ὑπὲρ Ἀριστάρχου ἀθετούμενα verisimilius discipulo scholae Crateteae, quam Alexandrino tribues, quamquam Alexandrinos quoque grammaticos contra Aristarchum scripsisse scimus. Cf. Wolfius Prolegg. p. CCLIII sq. Graefenhan. II p. 118.

Cur librum contra Platonem περὶ θεῶν Alexandrino derogemus, nullam video causam. Gravior de illo περὶ τῆς Ὀμηρικῆς συνηθείας oritur quaestio, quum hic non Mallotes Zenodotus, sed Zenodorus quidam in censum veniat. In Schol. B σ, 356 legimus: Πορφυρίου. Ζηνοδόρῳ τῷ συγγράψαντι περὶ τῆς Ὀμήρου συνηθείας τὰ δέκα βιβλία συγγέγραπται καὶ περὶ τούτου τοῦ τόπου· ἐν ᾧ συγγράμματι πειρᾶται ἀποδεικνύναι διεσκευασμένον τοῦτον τὸν τόπον ἐπὶ ἡ' ἰγ'. — ταῦτα ὡς ἐν κεφαλαίῳ ὑπὸ Ζηνοδόρου συγγέγραπται· ἀφαιρουμένων δὲ τῶν ἰγ' στίχων τὸ λοιπὸν ἁρμονίαν ἔχει. In codice Leidensi initio Scholii Ζηνοδότῳ, in fine ζηνοδωρ. legi Valckenarius (de Scholiis in Homerum ineditis p. 137. 139) testatur, unde Zenodotum nostro loco restituendum esse iudicarunt Villoiso (Prolegg. p. XXXI), de Ephesio cogitans, Heynius (VII p. 485 sq.) et Muetzellius (p. 282). Cf. Graefenhan. I p. 503. Quod ut confirmaret Muetzellius, narrat: „Praestat Leidensis codex aetate; Venetus autem ne dili-

Malloten dictum esse Crateteum, ut ab Ephesio et Alexandrino distingueretur, non exputo, quum ipsi Graefenhanio Alexandrinus idem sit, atque Mallotes et Crateteus.

genter quidem ab Villoisono est descriptus." Dictum nollem. Cod. Ven. B Villoisone teste (p. XLV) undecimo scriptus videtur saeculo; Leidensem vero codicem chartaceum non admodum vetustum dicit Valckenarius (p. 91), qui tum demum sit scriptus, postquam Eustathii commentarii doctis saltem innotuerint. De fide vero Villoisonis in codice B adhibendo haec habe. Villoiso ipse dicit, se ex hoc libro omnia excerpisse, quae a codice A abessent, nec prorsus luce indigna viderentur, exceptis paucissimis absurdis etymologiis. Bekker vero (p. IV) profitetur, se, quum vidisset hunc codicem pulcherrime scriptum esse lectuque facillimum, dubitare noluisse de Villoisonis in describendo eo aut fide aut peritia; „nunc, ne a vero identidem aberraverit vir eruditior, quam prudentior, sero vereor." At quum Zenodoti nomen saepissime in Scholiis legeretur, vix cogitari potest, Villoisonem male pro Zenodoto legisse Zenodorum; quo accedit, quod in Schol. Leid. semel Zenodori nomen appareat, ita ut de Villoisonis fide hic iniuste dubitares. Addo Bekkerum, qui variam Leidensis codicis lectionem ipse adfert, codicem B, quem ipse manibus tenuit, hoc quidem comparasse loco esse probabile. Sed accedunt, quae omnem de Zenodoro dubitationem eximunt, duo alia Porphyrii Scholia. Schol. A σ, 22: Πλάτων ἐν τρίτῳ πολιτείας (p. 388) κατηγορεῖ τῶν ὀδυρομένων, λέγων ὑπὲρ τῶν τεθνεώτων μὴ δεῖν τοῦτο ποιεῖν ὡς δεινόν τι πεπονθότων. Ζώϊλος δὲ φησιν —. Ζηνόδωρος ⁷⁾ δὲ ἀπολογεῖται, λέγων, ὅτι διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῶν πεπραγμένων θρηνεῖ. καὶ ἄλλως συνήθη ταῦτα τῷ βίῳ· τοῦτό νυ καὶ γέρας οἶον οἰζυροῖσι βροτοῖσιν κείρασθαι τε κόμην, βαλέειν τ' ἀπὸ δάκρυ παρειῶν (Od. δ, 197 sq.). Schol. B ρ, 263: Ζηνόδωρος δὲ διειπετῇ τὸν διαυγῇ ἀποδίδωσιν· διὰ τοῦτο καὶ γράφει διειπετῇ, διὰ τῆς εἰ διφθόγγου. At in codice Leidensi (cf. Valckenarius p. 142) et in Porphyrii quaest. Hom. 30 posteriore loco Ζηνόδοτος legitur, atque eadem varietas in Schol. Od. δ, 477 obtinet, ubi hic ipse repetitur Porphyrii locus, quum Harl. et Q Ζηνόδοτος, E vero Ζηνόδωρος habeat. Vides igitur his locis in codice B, qui undecimo scriptus est saeculo, Zenodori nomen constanter servari, cui in serioribus libris Zenodotus substituitur; quumque notissimum Zenodoti nomen facilius Zenodorum corrumperet, quam Zenodorus Zenodotum, multo verisimilius est Suidam aut quem auctorem secutus est in corruptos incidisse codices, ut Ze-

7) Heynius (VII p. 430): „Diserte sic idem infra ad v. 356 memoratur περὶ τῆς Ὀμηρικῆς συνηθείας; alibi tamen, ut apud Eustathium (?), idem scribitur Zenodotus: quo tamen nomine plures ac diversi grammatici latere videntur."

nodori libros περὶ τῆς Ὀμηρικῆς συνηθείας Zenodoto ascriberet. Bene iam Wolfius Prolegg. p. CXCVI rem diiudicavit⁸⁾, Spitzner vero III p. 316 omnia miscet. Ceterum de argumento huius libri Zenodori rectius, quam Wolfius, iudicasse videtur Muetzellius, qui συνῆθειαν non solum de orationis Homericae proprietatibus intelligendam, sed ampliore sensu eam fuisse pertractatam coniicit.

Sequuntur λύσεις Ὀμηρικῶν ἀπορημάτων, quas non video, cur a Zenodoto Alexandrino abiudicemus. Cuius libri in Scholiis Homericis hae servantur reliquiae. Schol. A α, 1 (apud Villoisonem α, 21: Ἐτι ζητεῖται, διὰ τί ἀπὸ δυσφήμον ὀνόματος τῆς μήνιδος ἄρχεται· ἐπιλύουσι δὲ οἱ περὶ Ζηνόδοτον⁹⁾ οὕτως, ὅτι πρέπον ἐστὶ τῇ ποιήσει τὸ προοίμιον τὸν νοῦν τῶν ἀκροατῶν διεγείρον καὶ προσεχέστερους ποιοῦν, εἰ μέλλοι πολέμους καὶ θανάτους διηγέσθαι ἡρώων¹⁰⁾. Schol. B β, 12: Ἀποροῦσι, πῶς καὶ ὁ Ζεὺς οὐκ ἀληθεύει ὑπισχνούμενος, νῦν γάρ κεν ἔλοι πόλιν εὐρυάγνιαν¹¹⁾. — Ζηνόδοτος δὲ παριστάς τὴν τοῦ Διὸς ἀλήθειαν, φησὶ κατ' ἐκείνην ἐαλωκέναι τὴν ἡμέραν τὴν Ἰλιον· ὅτε γὰρ οἱ ὅρκoi συνεχύθησαν, ἡ πόλις ἀπώλετο· ἐν γὰρ τῷ παρασπονδῆσαι τὸ μηκέτι σωθῆναι κατεψηφίσθη¹²⁾. Schol.

8) Wolfius praeter Scholia adfert locum Apollonii Sophistae v. ζῶστρα: Ζῶστρα· Ἀπίων τὰ ἐνδύματα τῶν ἀνδρῶν.

Ζῶστρά τε καὶ πέπλους καὶ ῥήγεια σιγαλόεντα (Od. ζ, 38). ὁ δὲ Ζηνόδωρος βέλτιον τὰ ζώματα, τὰς ζώνας, ubi pro Ζηνόδωρος scribere malim Ἡλιόδωρος, quum Heliodorus et Apion saepe tali modo ab Apollonio iuxta ponantur. Cf. vv. ἀνδραχθείσι, κλίσιον, σπιλάδες, σφαραγεῦντο, τανύποδα, τρητοῖσι, τρίγληνα, ὑποσταχύοιτο, ὑπονηῶ, φυλῆς. Male hic quoque de Zenodoto cogitant. De Heliodoro cf. Ritschellius de biblioth. Alexandrinis p. 142.

9) De locutione οἱ περὶ cf. Lehrs. quaest. epicae p. 28 sqq. Adde [Ast. Lex. Plat. v. περὶ.] Graefenhan. I p. 387 sq. V. infra n. 27.

10) Cf. Heynius IV p. 3.

11) Male Heynius (IV p. 199), quem sequitur Spitzner: „Si Scholion bene se habet, est haec Zenodoti lectio, quum in aliis esset ἔλοις oratione immutata.” Neque de lectione, neque de Zenodoto Ephesio agit Schol.

12) Wolfius (Prolegg. p. CXCV) de στατικοῖς et λυτικοῖς agens: „Atque de his, inquit, commentariis (*Dubia vexata Homeri* dicas biblico vocabulo) nunc plura nobis innotuerunt ex novis Scholiis, sed paucissima Zenodoti Ephesii, ut ad α, 21. β, 12 (nisi hic est minor Zenodotus, cui Suidas λύσεις Ὀμηρικῶν ἀπορημάτων tribuit).” Idem p. CXCIX sq.: „Iam quum in Ven. Schol. tot locis excepto uno isto ψ, 79 (Scholia de Zenodoto Mallote nondum novit) semper Zenodotus appelletur simpliciter, compositus etiam vel praepositus Aristophani et Aristarcho omniaque illi tributa ad eandem rationem et formam ingenii referantur, plane non dubito, ubique fere apud interpretes Homeri Ephesium criticum intelligendum, et si quae alterius Mallotae supersunt in iis, quae passim adversus

B γ, 236: Πῶς δὲ οὐκ ἐρωτηθεῖσα προβάλλεται τὰ περὶ τῶν ἀδελφῶν; — Ζηνόδοτος δὲ διοικητὰς ὑπολειψθαι τῆς Ἑλλάδος φησὶ τοὺς Διοσκούρους. Cf. Eustath. p. 410, 15. Addendus fortasse Schol. V ω, 487.

De Zenodoti commentario in Hesiodum cf. Muetzellium p. 281 sqq., qui hunc Alexandrini fuisse, sed etiam Ephesium Zenodotum Hesiodi Theogoniam negligere non potuisse animadvertit. De loco Schol. Theog. 5 iam a Gaisfordio et Muetzellio recte explicato dubitare non debuit Graefenhanus I p. 417. Cf. infra not. 26.

Transeamus ad alios libros, qui sub Zenodoti nomine feruntur. Athenaeus X, 2 ex Zenodoti δευτέρῳ ἐπιτομῶν fabulam refert, unde has ἐπιτομὰς mythicas fuisse recte coniecit Wolfius (Prolegg. p. CCXV). Ad hunc librum tres Zenodoti refero commemorationes. Schol. V π, 175: Ζηνόδοτος δὲ (ἀδελφὴν Ἀχιλλέως) Κλεοδώρην φησὶν, Ἡσιόδου καὶ τῶν ἄλλων Πολυδώρην αὐτὴν καλούντων. Idem ω, 487: Ζήνοδοτον πρεσβύτερον Πηλέα φησὶν, εἴ γε συστρατεύσας Πηλεὺς Ἡρακλῆς ἀπέδοτο Ἡσιόνη μικρὸν ὄντα τὸν Πρίαμον, nisi hoc ad λύσεις pertinere mavis. Cf. Eustath. p. 1497, 18 sqq. Schol. Eur. Rhes. 28: Ἐνιοὶ δὲ εἰσιν, οἳ καὶ παρὰ τὴν αὐτὴν (Europam, filiam Agenoris) ὠνομάσθαι τὴν ἡπειρόν (φασιν). Καθάπερ καὶ Καλλίμαχος, Ζηνόδοτος δὲ ἐξ αὐτοῦ. Qui locus, cum Schol. π, 234 male compositus, in errorem induxit Hekkerum comment. Callim. p. 16. Quodsi hanc postremam Zenodoti commemorationem recte huc pertinere vidimus, iam inde colligitur, Ephesium Zenodotum non fuisse ἐπιτομῶν auctorem, quod Wolfius l. l. statuit, quem non dubitanter sequitur Graefenhanus II p. 142. Alexandrinum Zenodotum hic intelligendum esse probabile videtur, quem etiam ἱστορικῶν ὑπομνημάτων auctorem esse persuasum habeo. Athenaeus, qui solus haec ὑπομνήματα nominat, III, 49 haec habet: "Οὐκ ὄντως Ἀφροδίτῃ ὡς

Aristarchum monentur, ea sine nomine ad nos perlata esse. Equidem sex septem locis Scholiorum aliquando in dubitationem me adductum memini: verum diligentius explorata res primum aspectum confirmavit." Paulo post (p. CCXVI) de Herodiani nota λ, 676: "Ἔστι δὲ οὕτως ὁρίσασθαι περὶ τῆς προσφθίας, ὥς πάντα τὰ εἰς τὴν λήγοντα καθαρὸν μόνως θηλυκὰ ὀξύνεσθαι θέλει, οἷον Κριφηῖς (Χρυσηῖς?), Βρισηῖς, Θαῖς, Λαῖς· ὁ δὲ λόγος ἐπὶ Ἑλληνικῶν ὀνομάτων, μή τις τὸ Ἐοῖς καὶ Σαῖς Αἰγύπτια ὄντα καὶ παρὰ Ζηνόδοτῳ (Ἡροδότῳ infra scriptum) λεχθέντα παρὰθῇται (cf. Goettling. de accentu p. 258), haec profert: „Hic unus e paucis locis est, in quo haud dubie Malloten Zenodotum intelligas rectius." Spitzner ad ρ, 262 contra Wolfium monet: „At iudicium lubricum et incertum esse quum hic locus, tum alia quaedam, de quibus infra dicendum erit, manifesto comprobant", quamquam ipse hic tantum et σ, 356 de Ephesio dubitat.

θύεται, μαρτυρεῖ Καλλίμαχος ἢ Ζηνόδοτος ἐν ἱστορικοῖς ὑπομνήμασι γράφων· „Ἀργεῖοι Ἀφροδίτῃ ἔν θύουσιν, καὶ ἡ ἑορτὴ καλεῖται Ὑοτήρια.” Vides hic Zenodotum cum Callimacho ita compositum, ut Athenaeus, uter illorum ὑπομνημάτων esset auctor, dubitaret. Denique Zenodoti Alexandrini mihi videntur λέξεις ἐθνικαὶ a Galeno (gloss. Hippocr. vv. πέζαι, πέλλα) laudatae, quae Ephesio tribuuntur a Graefenbanio I p. 543. Callimachus, ni fallor, primus scripserat, ἐθνικὰς ὀνομασίας (Athen. VII, 137), quem Zenodotus Alexandrinus secutus est; in Ephesii tempus talis liber minime cadere videtur. Ceterum huius libri esse videtur, quod Athenaeus VII, 132 adfert: Τὸν ὕμνον Καλλίμαχος ἐν ἐπιγράμμασι ἱερὸν ἰχθύν καλεῖ. — Τίμαιος δὲ —. Ζηνόδοτος δὲ φησι Κυρηναίους τὸν ὕμνον καλεῖν ἐρυθρόν; nam haec Ephesium in γλώσσαις ad ἱερὸν ἰχθύν (π, 407) explicandum posuisse minus probabiliter dixeris. Quodsi hucusque nullum invenimus librum, quem a Zenodoto Ephesio esse profectum statueremus, certo certius cum Wolfio (Prolegg. p. CCXV), quem Heffter (p. 9) et Graefenbanius (I p. 534) sequuntur, contendimus, γλώσσας Ὀμηρικὰς¹³⁾ a primo Homeri διορθωτῇ esse scriptas¹⁴⁾. Incipiamus a testimonio, quod has γλώσσας fuisse Ὀμηρικὰς clare demonstrat. Schol. Od. γ, 444: Ἀμνίον, ἀγγεῖον, εἰς ὃ τὸ αἶμα τοῦ ἱερείου ἐδέχοντο. Ζηνόδοτος δὲ ἐν τοῖς ἀπὸ τοῦδε (Ὀμήρου) γλώσσαις τίθει τὴν λέξιν· ἅπαξ δὲ ἐνταῦθα παρ' Ὀμήρῳ ἢ λέξις. Adde Schol. Apoll. Rhod. II, 105: Στυφελήν, τρηχεῖαν καὶ σκληράν· οὕτως Κλειτόριοι λέγουσιν, ὡς φησιν Ζηνόδοτος ἐν γλώσσαις, Κυρηναῖοι δὲ τὴν χέρσον· τίθεται δὲ ἡ λέξις καὶ ἐπὶ τοῦ χαλεποῦ, ὡς τὸ ἀπὸ στυφελοῦ Ἀφροδίτης. cf. Muetzell. l. l. p. 187. Ad hunc eundem librum sequentes pertinuisse γλώσσας, vix dubitari poterit. Porphyrius Quaest. Homer. 24 (in Schol. B β, 89): Θαυμάσαι ἂν τις Ζηνόδοτον τὸ βοτρυνδὸν ἐκλαβόντα εἰκότως βότριν; ὅπερ αὐτὸ σνοτρέφει ἐν τῇ πτήσει· οὐδεὶς γὰρ τῶν παλαιῶν, οὐδ' Ἀριστοτέλης, βότριν ζῶον ἔγραψε. Hic Zenodotum Ephesium indicari ostendit διπλῇ περιεστιγμένη, in codice Ven. A versui appicta, qua falsam Zenodoti interpretationem Aristarchus notaverat. Herodianus in Schol. A α, 567, cui versui iam ob lectionem ἄσσον ἰόντε praefixa est διπλῇ περιεστιγμένη: Ὁ δὲ Ζηνόδοτος (ἀάπτους) καὶ αὐτὸς ὁμοίως τῷ

13) Heffter Wolfii (Prolegg. p. CXCVI sq.) verbis negligentius lectis p. 9 Zenodotum ἄτακτα sive γλώσσας composuisse narrat.

14) Muetzellius p. 281 de „nescio cuius Zenodoti” γλώσσαις loquitur. Lerschius (de philosoph. ling. veterum III p. 64) de Zenodoti Ephesii γλώσσαις dubitat, quas, si vere extiterint, Homericas fuisse suspicatur. Uterque testimoniis recte pensitalis, quae ignorasse aut non inspexisse videntur, verius iudicasset.

πνεύματι¹⁵), εἰς τὰς ἰσχυρὰς δὲ μεταλαμβάνει· ἐν δὲ ταῖς Ἀριστοφάνους γλώτταις διὰ τοῦ ἑ ἐγγράπτο, ἄεπτους. Ut Zenodoti praeceptor, Philetas, γλώσσας ἀτάκτους sive ἄτακτα scripsit¹⁶), hic Aristophanis, Zenodoti discipuli, γλώσσας commemoratas videmus. Quis igitur de Zenodoti Ephesii γλώσσαις earumque hoc ipso loco commemoratione dubitabit? Idem Herodianus ν, 450: Ζηνόδοτος γὰρ (ἐπίουρον) λέγει, ὡς ἐπίκουρον (i. e. προπαροξυτόνως), ἐκδεχόμενος βασιλέα καὶ (lege ὡς) φύλακα· καὶ Ἀρίσταρχος δὲ οὕτως, ἐκδεχόμενος τὸν φύλακα· μέμνηται δὲ καὶ ὁ Αἰδύμος τῆς ἀποδόσεως καὶ Τρύφων¹⁷). Didymus λ, 754: Κράτης δὲ προκρίνει τὴν διὰ τοῦ α γραφὴν· καὶ Ζηνόδοτος δὲ συναινέει τῇ δίχα τοῦ α γραφῇ (σπιδέος, non ἀσπιδέος), καὶ φησι σπιδέος τοῦ ἀπόρου καὶ τραχέος καὶ μεγάλου. Zenodotus igitur non solum σπιδέος scripserat, sed etiam hoc vocabulum in γλώσσαις explicaverat. Cf. Etym. M. p. 271, 21 sqq. Spitzner III p. XC sqq. Ne vero te offendat Zenodotus post Cratetem commemoratus, videas in toto Scholio temporis ordinem minime esse servatum. Schol. V σ, 564: Τὴν ληνόν· Ζηνόδοτος δὲ φησιν ἀπὸ χαλκοῦ κεκαυμένου. Verba, aperte corrupta, restituas: Κάπετον, τὴν ληνόν Ζηνόδοτος φησιν ἀπὸ χαλκοῦ κεκαυμένου¹⁸), nisi mavis: Κάπετον, τὴν ληνόν· κυανέην δὲ φησιν Ζηνόδοτος ἀπὸ χαλκοῦ κεκαυμένου. Schol. Od. γ, 216: Ἀπορεῖ ὁ Ζηνόδοτος, πῶς ἔστι καὶ ὁ λόγος, βίας αὐτοῖς (σφίν;) ἀντὶ τοῦ τὰς βίας αὐτῶν, ἢ ἐλθῶν σφιν, ὅ ἐστιν ἐλθὼν αὐτοῖς, ὥσπερ λέγομεν ἀνίσταμαι σοι ἀντὶ τοῦ ἀνίσταμαι κατὰ σοῦ. Quam dubitationem in γλώσσαις ν. σφίν protulisse videtur Zenodotus. Schol. Od. ι, 116: Ζηνόδοτος τὴν βραχεῖαν (γράφει διὰ τοῦ ε, ἐλάχεια), οἱ δὲ τὴν εὐσκαφον, οἱ δὲ τὴν εὐγειον, τὴν λαχαίνεσθαι καὶ σκάπτεσθαι δυναμένην¹⁹). Cramer Anecd. Ox. I p. 207: Ἰφθίμους Τρύφων ἀπεδή-

15) Nescio, quomodo Heynius (IV p. 150), auctor indicis Bekkeriani et Spitzner inde extricare potuerint, Zenodotum scripsisse ἄεπτους, quum disertis verbis Herodianus dicat, in spiritu ponendo Zenodoto cum Aristarcho convenisse, aliam vero interpretationem Zenodotum dedisse. Cf. Lehrs. de Arist. p. 143.

16) Cf. Wolfius Prolegg. p. CXCVI sq. Lehrs. p. 52. Lersch. III p. 64. Graefenhan. I p. 190. 533.

17) Recte iam Heynius (VI p. 456) Scholium exposuit, ut mireris Spitzneri dubitationem, utrum ἐπίουρος, an ἐπίκουρος dederit Zenodotus.

18) Offendit Heynium (VII p. 803) voc. ληνόν, sed Eustathius p. 1163, 34: Κάπειος — ληνός ἢ τάφος ἐπ' ἀσφαλείᾳ πέριξ ὀρωρυγμένη τῆς ἀμπέλου. Ληνός vero fossa ob formae dicitur similitudinem. Zenodotus voc. κάπειος explicaverat, quum a voc. τάφος distinguendum sit. Cf. Stephani Thes. V p. 259 ed. Paris.

19) Minime huc pertinere puto Schol. A μ, 295: Ὁ δὲ Ζηνό-

λωσεν τοὺς ἰσχυροὺς, Ζηνόδοτος τοὺς ἀγαθοὺς· τί γάρ φησιν ἐροῖμεν·
 Ἰφθίμη ἄλοχος Διομήδεος (ε, 415);

Cf. Etym. M. v. ἰφθιμος p. 480, 23 sq. Apollon. v. ἰφθίμη p. 373. Schol. Theocr. V, 2: Νάκος. Ζηνόδοτος τὸ κώδιον, τὸ μαρσούπιον· καὶ νάκος τὸ τῆς αἰγὸς δέρμα. "Ομηρος· Νάκος ἔλετ' αἰγὸς ὀριτρόφου. Locus Homericus a Schol. indicatus hic est: "Ἄν δὲ νάκην ἔλετ' αἰγὸς ἐϋτρεφείας (Od. ξ, 530). Zenodotus illa v. νάκη scripserat. Athen. I, 21: Ἐκ τούτων δ' ἐπείσθη Ζηνόδοτος δαῖτα εἶσθην τὴν ἀγαθὴν λέγεσθαι. Cf. Eustath. Od. ο, 20 p. 1773, 38. Ubi eo minus de Zenodoto Ephesio dubitabis, quum paullo post Athenaeus tradat, Zenodotum α, 5 δαῖτα scripsisse pro πᾶσι. Athen. XI, 57: Κοτύλη. — Σειληνὸς καὶ Κλείταρχος, ἐτι δὲ Ζηνόδοτος τὴν κύλικα, — Τιμύριστος δὲ τὸ λεπτὸν ποτήριον οὕτω καλεῖσθαι. Quod in voce κοτυλήρυτον (ψ, 34) explicanda Zenodotus fortasse posuit, quam κοτύλην κύλικα habemus χ, 494. Od. ο, 312. ρ, 12. Adde quod infra c. VII de loco ρ, 51 monebimus.

Iam vero ad Homericam Zenodoti recensioem transeuntibus primum se offert Plautinum illud, quod dicitur, Scholium conversum e Tzetzae commentario in Aristophanis Plutum scripto, de quo post Osannum, Welckerum, Ritschelium ipse ante octo hos annos uberius disserui in libro „Homerus et epicus cyclus" inscripto p. 42 sqq. ²⁰⁾. Huc pertinent verba: „Alexander Aetolus et Lycophron Chalcidensis et Zenodotus Ephesius impulsu regis Ptolemaei Philadelphi cognomento — Graecae artis poeticos libros in unum collegerunt et in ordinem redegerunt: Alexander tragoedias, Lycophron comoedias, Zenodotus vero Homeri poemata et reliquorum inlustrium poetarum." Ex eodem fonte, ex quo Tzetzes sua hausit, fluxisse videtur locus περὶ κωμωδίας a Cramero in Anecd. Paris. I p. 6 editus ^{20a)}: Ἰστέον, ὅτι Ἀλέξανδρος ὁ Αἰτωλὸς καὶ Ἀνικόφρων ὁ Χαλκιδεὺς ὑπὸ Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου προτραπέντες

δοτος, φησὶν (Ἀρίσταρχος), ἔοικε ψιλῶς προφέρεισθαι (ἐξήλατον) ἐκδεχόμενος τὴν ἐξήλατον, quod Aristarchus sine dubio collegerat ex Zenodotea sequentis versus lectione ἐξέλασ'. Cf. Schol. ι, 404. Quomodo Wolfius (Prolegg. p. CCXV), quem Graefsenhianus inconsiderate sequitur (I p. 534), ad γλώσσας Schol. ι, 447 et λ, 106 rettulerit, me non intelligere profiteor, ne de Hefftero (p. 9) dicam, qui, Wolfium non audiens, loco Etym. p. 520, 51 sq. v. κέκλυτέ μεν Zenodoti γλώσσας ditavit.

20) Adde Bernhardium II p. 68 sqq. 139 et quos adfert.

20a) Henricum Keilium mox in Museo Rheno locum illum e codice Mediolanensi editurum novaque prolaturum esse audimus.

τὰς σκηνικὰς διορθώσαν(το) βίβλους, *Λυκόφρων* μὲν τὰς τῆς κωμωδίας, *Ἀλέξανδρος* δὲ τὰς τῆς τραγωδίας, ἀλλὰ δὴ καὶ τὰς σατυρικὰς. — Τὰς δὲ σκηνικὰς *Ἀλέξανδρος* τε, ὡς ἔφθην εἰπὼν, καὶ *Λυκόφρων* διορθώσαντο· τὰς δὲ ποιητικὰς *Ζηνόδοτος* πρῶτον καὶ ὕστερον *Ἀρισταρχος* διορθώσαντο. Recte iam Ritschelius (in corollario disputationis de bibliothecis Alexandrinis deque Pisistrati curis Homericis, immortalī memoriae viri perinlustris liberi Baronis Caroli de Stein ab Altenstein anno 1840 dicato) docuit, Plautinum quod dicitur, Scholium multo propius ad principis fontis accedere fidem et ubertatem, quam Anecdoto Parisiense, quod Zenodotum τὰς ποιητικὰς βίβλους (opponuntur αἱ σκηνικαί!) διορθώσασθαι refert ²¹). Plautinum Scholium, quod Anecdoto Parisiensi misso unum audimus, Zenodotum Ephesium scribit Homeri poemata et reliquorum inlustrum poetarum in unum collegisse et in ordinem redelegisse, ubi illo *in unum colligere et in ordinem redigere* expressit Graecum εἰς ἓν συντιθέναι sive συνάγειν καὶ συντάσσειν. Vix enim mihi persuadeo, iam Tzetzen de διορθώσει cogitasse, quum hic tantum de poetarum collectionibus agi pateat et de Lycophronis et Alexandri opera in tragicis comicisque poetis posita nihil relatum inveniamus. Cf. Ritschelius l. l. p. 18 sqq. Alexander igitur principes tragicos, Lycophro comicos collegit, Zenodoti vero cura in Homeri versata est carminibus et reliquorum inlustrum poetarum colligendis. Sed quinam sunt illi *reliqui inlustres poetae*? Welcker epicos, Müller lyricos poetas intelligit. Utraque quidem sententia eo offendit, quod hi poetae non apertius indicantur; at id, quod his sententiis reiectis unum restat, Zenodotum epicos et lyricos poetas in unum collegisse corpus, tam incredibile est, ut statui nequeat. Mülleri vero interpretatio eo mihi amplectenda videtur, quod Ptolemaeum lyricos poetas neglexisse non minus a vero abhorret, quam eius, qui hos collegerat, nomen omissum esse. Collegit igitur Zenodotus altero corpore lyricos poetas, altero Homeri carmina. At Homeri Ilias et Odyssea iamdudum a Pisistrato erant collectae, unde *Homeri poemata* non de his tantum carminibus intelligi posse patet, sed de omnibus illis, quae olim Homerica ferebantur. Quod ne mireris, cogita Suidam *Ἀμαζονίαν*, *Ἰλιάδα μικράν*, *Νόστον*, *Ἀμφιάρεω ἐξέλασιν εἰς Θήβας*, *Οἰχαλίας ἄλωσιν*, *Κύπρια* ad Homerum referre, Thebaidem a veteribus saepius Homericam dici (Welcker de cyclo epico p. 205) et quae alia Welcker (l. l. p. 131 sqq.)

21) Aliter sentire video Bernhardium II p. 139, sed multo negligentius auctorem Anecdoti Graeci versatum esse, qui, quod de Zenodoto invenit, suo loco omissum, infra alieno inserit, omnia suadent.

de nominis Homeri usu conguessit. HomERICA igitur, quae dicuntur, carmina Zenodotum collegisse Scholium Plautinum clare demonstrat, quocum Ausonii versus egregie concinit, qui in epistola XVIII principes grammaticos enumerat Varronem, Cratetem,

Quique sacri lacerum collegit corpus Homeri. Quis enim credat, Ausonium, virum historiae litterarum apprime peritum, dixisse, Zenodotum, quem hic commemorari hodie inter omnes constat²²⁾, lacerum Iliadis et Odysseae corpus collegisse, nisi talem virum confudisse Pisistratum et Zenodotum statuis? Inepte hoc Ausonii testimonium, quod Tzetzes (in Scholio Plautino) optimis usus fontibus²³⁾ egregie confirmat, ridiculis illis multo senioris temporis fabellis aequiparat Heffter (p. 9)²⁴⁾. Ausonius aperte significat, *Homericorum carminum corpus*, qui ἐπικός vocabatur κύκλος, Zenodotum collegisse. Poetarum cyclicorum, quo sensu hodie hoc nomine utimur, nullam apud veteres inveniri mentionem, primus ostendi l. l. p. 54 sqq. At Bernhardius nuper (II p. 135 sqq.) contendere ausus est ἐπικὸν κύκλον nusquam esse corpus Homericorum carminum ab Alexandrinis collectum, sed *fabularum mythicarum collectionem*. Quae sententia Photio et Procli excerptis ita refellitur, ut id virum subtilissimum mireris latuisse. Photius e Proclo incipit: Γεγόνασι δὲ τοῦ ἐποὺς ποιηταί, κράτιστος μὲν Ὅμηρος, Ἡσίοδος, Πείσανδρος, Πανύσις, Ἀντίμαχος. Cur hic Stasinus, Lesches, Arctinus, alii non nominantur? Res facile eo explicatur, quod hi poetae una continebantur collectione, unde, quum de vitis illorum poetarum egerit, ad hos poetas epici cycli transit. Διαλαμβάνει δὲ καὶ περὶ τοῦ λεγομένου ἐπικοῦ κύκλου. Hic non de orbe fabularum agi, sed de opere quodam ἐπικός κύκλος dicto iam additum λεγομένου ostendit. Quale vero opus illud erat? An pedestri scriptum oratione? Sed cur talis liber post poetas epicōs nominatur et exponitur? Ne vero dubites, audias Photium, qui ἐπικὸν κύκλον dicit ἐκ διαφόρων ποιητῶν συμπληρούμενον. Pergit: Λέγει δὲ, ὡς τοῦ ἐπικοῦ κύκλου ποιήματα διασώζεται καὶ σπουδάζεται τοῖς πολλοῖς, οὐχ οὕτω διὰ τὴν ἀρετὴν, ὡς διὰ τὴν ἀκολουθίαν τῶν ἐν αὐτῷ πραγμάτων. λέγει δὲ καὶ τὰ ὀνόματα καὶ τὰς πα-

22) Cf. Wolfii Prolegg. p. CC. CCXXXII. Graefenhan. II p. 107.

23) Cf. liber meus Homerus et epicus cyclus p. 46.

24) Quod seriores inde ab Heliodoro Byzantino nugantur, Pisistratum curam Homeri edendi septuaginta grammaticis commisisse, quorum quisque σύνθεσιν et διόρθωσιν perfecerit, Zenodoti vero et Aristarchi recensioni optimas habitas esse (Bekker Anecd. p. 718. Cf. liber meus allatus p. 24 sq.), nunquam defendi, sed ex vera id corruptum esse contendi traditione, quod contra Heffterum moneo.

τρίδας τῶν πραγματευσαμένων τὸν ἐπικὸν κύκλον. Vides igitur luce clarius ἐπικὸν κύκλον post Homerum, Hesiodum, Panyasin, Panyasin et Antimachum eo commemorari, quod hoc nomine plures epici poetae continebantur, quod iam Welcker l. I. p. 23 sq. breviter significavit. Egregie, quae diximus, ipsis Procli excerptis confirmantur. Bernhardii vero sententiam praeterea refutant Suidas, qui κύκλον Homero tribuit, Schol. Eur. Or. 1376, ubi καθάπερ ἐν κύκλῳ λέγεται reponendum, et Clemens Alexandrinus Strom. I, 21, 132. Cf. Welcker p. 13. 71. Una tantum restat, quae, ne te male habeat, removeatur, difficultas. Quomodo enim poterunt οἱ τοῦ ἐπικοῦ κύκλου ποιηταὶ opponi Homero, quum Ilias et Odyssea ipsae legerentur in illa collectione? At facile vides, hanc denominationem a potiori, quod vocant, his poetis tribui, ut ἐπικὸς κύκλος et latiore et angustiore sensu dicatur, modo totum illorum poetarum corpus Iliade et Odyssea non exclusis, modo illa tantum carmina aliorum poetarum significet.

Exstitit igitur epicus cyclus a Zenodoto collectus, quem lyricorum quoque poetarum corpus condidisse vidimus²⁵). Sed Iliadi et Odysseae praecipuam ille navavit curam, ut primus diceretur earum διορθωτής; haec enim carmina multo graviora damna maioresque experta erant vicissitudines, quam caetera, quae ἐπικῶ κύκλῳ continebantur, atque auctoritas eorum tanta erat, ut iis restituendis atque ex optimis codicibus subtiliter emendandis praecipuam Zenodotus sibi parandam esse laudem non posset non intelligere. Aliam praeter Iliadem et Odysseam, quales in epico cyclo dederat, editionem horum carminum adornasse criticum Ephesium vix credam. Verbo moneo τὴν κυκλικὴν Odysseae recensionem, quae bis laudatur, me iudice, non ad Zenodoteam referendam esse editionem. Cf. quae dixi in libro allato p. 35 sq.

Zenodotea Homeri editio (ἡ κατὰ Ζηνόδοτον ἔκδοσις. Athen. I, 21) dicitur ἡ Ζηνοδότειος (Schol. β, 52), ἡ Ζηνοδότου (ut Schol. α, 598. γ, 51. θ, 304), ἡ Ζηνοδότου διορθωσις (Schol. Bekkeri p. III), αἱ Ζηνοδότου (Schol. η, 428. θ, 304. ξ, 89)²⁶), αἱ Ζηνοδότου διορθώσεις (Apollon. de pron. p. 400 (140) B), τὰ Ζηνοδότου (Schol. τ, 26), τὰ Ζηνοδοτεία (Schol. ν, 808)²⁷), οἱ περὶ Ζηνόδοτον (Schol.

25) De Pindari et Anacreontis editionibus Zenodoteis vide Boeckh. Praef. Schol. Pind. p. IX sq. (cf. Schol. Ol. II, 7. III, 52. VI, 91). Bergk. Anacreont. carm. reliqu. p. 25.

26) Spitzner θ, 304 ἡ pro αἱ reposuit; de duobus aliis locis tacet.

27) Aristonicus: Καὶ ὁ Ἀρίσταρχος περὶ τοῦ στίχου οὕτως λέγει, ὅτι ἐν τοῖς Ζηνοδοτείοις ἐφέρετο. Cf. Schol. Theog. 5: Ἐν δὲ τοῖς

η, 443. θ, 290. μ, 153. ξ, 485. ο, 86. π, 234. Od. γ, 11)²⁸). Ne vero putes, dictionem αἱ Ζηνοδότου duas indicare recensiones critici Ephesii, cf. αἱ Πιανοῦ (Schol. Od. γ, 178), quocum οἱ κατὰ Πιανὸν (Schol. Od. γ, 24) comparetur, et αἱ Ἀριστοφάνους (Schol. θ, 513²⁹). Od. ε, 83).

Editio Zenodoti praeter computationem dierum operi, ni fallor, praepositam (cf. infra c. XII) textum, quem dicunt, dedit, multis versibus omissis, aliis obelo notatis. Cf. verba e codice Ven. A a Bekkero p. III edita: Τὸν δὲ ὀβελὸν (Ἀρίσταρχος) ἔλαβεν ἐκ τῆς Ζηνοδότου διορθώσεως³⁰). Sic enim nunc recte legitur, ἔλαβε, non ἐλάβομεν, quod in Bibl. Gotting. vet. litt. I, 69. Wolfius (Prolegg. CCLII sq.), hunc locum mendosum esse iudicans, sibi persuasit, Aristarchum primum obelum adhibuisse ad versus proscribendos; at ipse addit, „nisi forte putas, similes superiorum criticorum notas obscuratas et oblitteratas esse Aristarcheis. Quod ut facillime concedo, pergit, ne inepte pertinax sim in re obscura, ita minime dubitandum arbitror, quin obeli frequentissimus et technicus usus auctoritati Aristarchi tribuendus sit. Nam etsi et Zenodotus et Aristophanes saepius dicuntur aliquid ἀθετῆσαι, et prior etiam infamiam inde cepit maximam, horum tamen neutri illud signum ἀθετήσεως plane tribuitur ab ullo scriptore, excepto uno loco, quem propter aliam quoque causam pro mendoso habeo. In primis vero haec ratio firmatur eo, quod plures grammaticos adversus obelum Aristarchi potissimum scripsisse reperimus, non adversus Zenodoteum aut Aristophaneum.” At Aristarchus Zenodoti obelos aut ipse probaverat aut διπλῇ περιεστιγμένη apposita reiecerat, atque ii critici, qui contra Zenodotum scripserant aut eius scripturas exposuerant, ut Ptolemaeus et Apollonius, de versibus a Zenodoto ἀθετουμένοις sine dubio egerant, quamquam obeli Zenodotei uno tantum loco satis integro mentionem fieri videmus. Atque Zenodotum obelo non caruisse etiam inde colligitur, quod quum nullum commentarium, neque librum de carminibus Homericis, γλώσσαις

Ζηνοδοτείοις γράφεται Τερμῆσοιο, ubi Muetzellius p. 281 dicere non debuit, „probus auctor posuisset ταῖς.”

28) Cf. οἱ περὶ Ἀντίμαχον Schol. ψ, 604, ubi Wolfius (Prolegg. p. CLXXXII) αἱ voluit, Lehrsius (quaest. ep. p. 49) cum Heynio Ἀρίσταρχον, οἱ περὶ Ἀριστοφάνη Schol. θ, 290. Vide supra not. 9.

29) Ubi Villoiso (Prolegg. p. XXIII) post αἱ Ἀριστοφάνους excidisse γλῶσσαι non bene suspicatur.

30) Vix mentione dignus est Schol. Luciani (II p. 4): Ὀμηρομάστιξ Ζηνόδοτος (lege Ζηνόδοτος) ὀβελίσας καὶ ἀθετήσας πολλὰ τοῦ ποιητοῦ. Ceterum de obelo cf. Villoiso Prolegg. p. XIX sqq. Graefenhan. II p. 93 sqq.

exceptis, scripsisset, signo critico tantum versus, quos addubitavit, indicare potuit. Ceterum ne Zenodotum quidem primum obelum in editiones poetarum intulisse, sed iam ante eum ad locos poetarum et philosophorum minus aptos notandos hoc signum in usu fuisse suspicor.

„Nullus est in Scholiis locus,” Wolfius recte monet (Prolegg. p. CCXV), „ubi *ὑπόμνημα* s. *commentarius* Zenodoti excitetur, ut sit in Aristophane et Aristarcho. Ac perraro aliquid illius adfertur, quod istuc spectet, et modo ex coniecturis grammaticorum scripturas Zenodoteas interpretantium, modo, si coniectura me non fallit, ex libro, in quo Zenodotus difficiliora verba explicaverat ad morem glossographorum.” At dixerit quispiam, Zenodoteorum commentariorum memoriam oblitteratam esse, neque eo, quod non laudentur, eos non extitisse confici, atque in ipsis Scholiis argumenta Zenodoti scripturarum adferri, quae non nisi ex eius libris hausta sint. Verum ea, quae de Zenodoto narrantur, omnia ita comparata sunt, ut certam non extitisse eius cognitionem videamus, qualis, si ipse suae recensiois causas exposuisset, deesse non posset. Neque negligendum, verisimilius esse primum criticum in editionibus criticis adornandis substituisse, quam commentarios adiecisse, quod ne Aristophanes quidem fecit ³¹). Quin ipse Aristarchus commentarios in Homerum non ediderat, quod Aristarchei fecerunt ³²).

At videamus argumenta, quae grammatici Zenodoto tribuunt. Incipiamus ab iis locis, quibus ipse Aristarchus de Zenodoto scribens inducitur. Didymus μ, 295: Ἀρίσταρχός φησιν, ὥς δεῖ δασύνοντας προφέρεισθαι· σημαίνει γὰρ κατὰ ἀριθμὸν ἐκ τοσούτων ἔλασματων συγκειμένην αὐτήν· ὁ δὲ Ζηνόδοτος, φησιν, ἔοικε ψιλῶς προφέρεισθαι. Aristarchus hoc collegit e Zenodotea sequentis versus scriptura, ἐξέλασ' pro ἤλασεν. Aristonicus ν, 808: Ἡ διπλῇ, ὅτι Ζηνόδοτος ὑποτάσσει· λίην γὰρ σφιν πᾶσιν ἐκέκριτο θάρσει πολλῷ. — Καὶ ὁ Ἀρίσταρχος περὶ τοῦ στίχου οὕτως λέγει, ὅτι ἐν τοῖς Ζηνοδοτείοις ἐφέρετο. Didymus ξ, 37: Ἀρίσταρχός φησι, Ζηνόδοτον γράφειν ὁψαῖοντες· ὁ δ' ἐπιθέτης Πτολεμαῖος τῷ ῥ' οἷγ' οὐ ψαῖοντες. Cf. c. I. Aristarchum ὁψαῖοντες memoriae, ni fallor, errore, Zenodoti esse dixerat, Zenodotea editione non inspecta, quum haec scriberet. Didymus π, 97: Καλῶς οὖν, φησὶν Ἀρίσταρχος, Ζηνόδοτος ὑπώπτειν ³³), ὥς εἶεν παρεντεθέντες οἱ στίχοι ὑπὸ

31) Locos a Wolfio Prolegg. p. CCXXI allatos, Schol. β, 133. φ, 130, huc non pertinere hodie quivis videt. Atque verba a Porphyrio Quaest. Hom. 8 laudata ex Aristophanis libro desumpta videntur.

32) Cf. Lehrs. p. 25 sqq. Bernhard. II p. 112 sq.

33) Ὑποπτέειν eodem fere sensu, quo ἀθετεῖν et νοθεύειν, dici-

τῶν ἀρσενικοῦς ἔρωτας λεγόντων εἶναι παρ' Ὀμήρῳ καὶ ὑπονοούντων παιδικὰ εἶναι Ἀχιλλέα Πατρόκλου. Hoc Zenodoti argumentum Aristarchus ipse suspicatus est aut ab aliis, ut Aristophane et Callistrato, Zenodoteae scholae traditionem acceperat.

Accedamus ad argumenta ab aliis Zenodoto tributa. Aristonico Zenodotearum scripturarum causas non certo fuisse cognitās iam hi duo ostendunt loci, β, 641: Ὅτι Ζηνόδοτος τοῦτον καὶ τὸν ἐξῆς ἠθέτηκεν, ἵσως ὑποπτεύσας τὸν Μελέαγρον κεχωρίσθαι τῶν Οἰνέως παίδων, et λ, 548: Ἡ διπλῇ, ὅτι ἀπὸ τοῦτου Ζηνόδοτος ἀθετεῖ ἕως τοῦ ἥϊε πόλλ' ἀέκων (v. 557), ἵσως ὅτι νῦν μὲν λέοντι παραβέβληκεν, ἐξῆς δὲ ὄνῳ. Saepe nulla Zenodoteae scripturae causa additur. Alii extant loci, quibus argumenta Zenodoto ascripta ab ipso profecta esse nequeunt. Aristonicus β, 727: Ἡ διπλῇ περιεστιγμένη, ὅτι Ζηνόδοτος γράφει τοὺς δὲ Μέδων κόσμησεν, ἵνα συνδήσῃ τὴν φράσιν, ἠθετηκῶς τοὺς προειρημένους στίχους. At haec Zenodotum movisse non possunt, quum hic tantum versus 724 sq., non v. 726 obelo notasset. Non ipsa Aristonici verba habemus in nota Schol. B et V π, 141 sqq.: Ἀστερίσκους ἔχουσι· κακῶς, φησὶν Ζηνόδοτος³⁴), ὅτι ποῖόν τι ἦν, ὡς μὴ δύνασθαι αὐτὸ αἶρειν τοὺς ἥρωας; ἔστι δὲ κατὰ συλλογισμὸν ὁ ἔπαινος καὶ σύγκρισιν. Quae si vera fuisset Zenodoti causa, versus ipsos ineptos habuisset, ut nullo loco eos admittere potuerit. Sed legimus, criticum Ephesium hos versus hic quidem sustulisse, altero vero loco, τ, 388 sqq., retinuisse, Φ, 538: Ἡ διπλῇ, ὅτι Ζηνόδοτος τοὺς στίχους ἠθέτηκε, γελοῖον ἡγούμενος διὰ πύλης φωτίζεσθαι τὴν πόλιν, τοῦ παντὸς τόπου ἐναιθρίου ὄντος· λέγει δὲ τεῦξαν φάος ἀντὶ τοῦ τὴν σωτηρίαν τοῖς φείγουσιν ἐποίησαν. At hoc Zenodotus ignorare non potuit, quem similes loci non offenderunt. Cf. ρ, 615: Καὶ τῷ μὲν φάος ἦλθε

tur. Cf. Galen. comment. II de nat. hom. (V p. 17 Chart.), qui dicit Aristarchum ὀβελῶ in carminibus Homericis esse usum πρὸς τοὺς ὑποπτενομένους παρ' αὐτῷ στίχους. Adde Schol. Od. β, 206: Ἀριστοφάνης δὲ ὑπώπτει τὸν στίχον. Od. η, 80: Ὑποτοπείεταί (lege ὑποπτεύεται) ὁ τόπος. Od. μ, 107 (cf. c. XI not. 39): Ὑποπτεύει δ' αὐτὸν Καλλίστρατος ὡς μαχόμενον τοῖς ἔπειτα. Od. ξ, 21 (22): Ὑποπτεύετο παρὰ Ζηνοδότῳ. Καλλίστρατος ὑπώπτει τὸν στίχον. Od. ξ, 162: Ὑποπτεύονται οἱ τρεῖς. Od. ο, 31: Ὑποπτεύει Διονύσιος. Simile est Schol. Od. μ, 250: Καλλίστρατος ὑπονοεῖ τὸν στίχον. Dubitantius loquitur Schol. Od. ν, 390: Ὑπονοεῖτο ὁ στίχος. Habes, cur ea, quae de verborum ὑποπτεῖν et ὑπονοεῖν usu Bergkii docuit (ephemer. stud. antiquit. 1846 p. 499), probare nequeam. Ceterum de signo dubitationis cf. Graefenhan. II p. 94.

34) Sic legit codex Lips., teste Bachmanno, sed interpunctionem mutavimus; colon post κακῶς Bachmannus cum Bekkero posuit.

σ, 102: Πατρόκλην γενόμεν φάος, υ, 95: Τίθει φάος, ut locos, quibus φάος legitur, omittam. Nihilominus omnes fere hucusque bono Aristonico fidem habuerunt, Zenodotum ignorantiae insimulantes³⁵). Simili modo Aristonicus γ, 28 erravit, adfirmans Zenodotum ἀλεί-
τας intellexisse ἀμαρτίας.

Hinc clare apparet, argumenta illa ex ipso Zenodoto hausta esse non posse. Sed videamus de iis locis, quibus ipsa Zenodoti verba adferri videntur. Schol. ν, 367: Αἱ μὲν Ἀριστάρχου ἀνωσέμεν· Ζηνόδοτος δέ φησι μὴ λέγεσθαι τὸν ἐκ Τροίας πλοῦν ἀναγωγὴν. Cf. Schol. ν, 627: Καὶ ἠγνόηκε (Ζηνόδοτος), ὅτι ἀναγωγὴν καλεῖ τὸν ἐκ Πελοποννήσου εἰς Τροίαν πλοῦν. Zenodotum igitur pro ἀνωσέμεν scripsisse ἀπωσέμεν dicit, quod praepositio ἀνὰ de Graecorum in patriam recessu non recte poneretur. Quod argumentum facile excogitari potuit. Ceterum Didymi verba hic non accurate servata sunt, sed summam tantum sententiae reddidit, cui haec debemus, Schol. V³⁶). Aristonicus π, 188: Ἡ διπλῇ περιεστιγμένη, ὅτι Ζηνόδοτος γράφει προφάως· ἀγνοεῖ δέ, ὅτι ἐπὶ μὲν Εὐρυσθέως (τ, 118) οὕτως γράφειν ἐγχωρεῖ· πρὸ γὰρ τοῦ τεταγμένου ταῖς τικτούσαις χρόνου ἐγεννήθη, διὸ καὶ ἠλιτόμηνος εἴρηται, ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων οὐκέτι. Iam vero vide Schol. V: Ἀρίσταρχος χωρὶς τῆς πρό· Ζηνόδοτος μᾶλλον ἐπὶ τοῦ Εὐρυσθέως ἀρμόζειν φησὶ τὸ προφάως· ἠλιτόμηνος γάρ, ubi restituendum esse: Ζηνόδοτος προφάως δέ· Ἀρίσταρχος χωρὶς τῆς πρό· μᾶλλον δὲ ἐπὶ . . . , iam supra vidimus. Aristonicus π, 432: Ἡ διπλῇ περιεστιγμένη, ὅτι Ζηνόδοτος καθόλου περιγράφει τὴν ὁμιλίαν τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἥρας, οὐκ αἰσθόμενος, ὅτι πολλὰ κατὰ συμπέρασμα λέγει ὁ ποιητὴς σιωπώμενος γεγονότα, καὶ οὐδέον ἐπιζητεῖν, πῶς ἢ μικρὸν ἐμπροσθεν ἐπὶ τὸν Ὀλυμπόν παρακχωρηκυῖα νῦν ἐπὶ τῆς Ἰδῆς ἐστίν. Quid vero inde procudit Schol. V? Παρὰ Ζηνοδότῳ οὐκ ἦν ὁ διάλογος τῆς Ἥρας καὶ τοῦ Διὸς· πῶς γάρ, φησιν, ἐν τῇ Ἰδῇ εὔρηται ἡ θεός; οἱ δὲ ὥς ἠκούσης αὐτῆς εἰς Ἰδην κατὰ τὸ σιωπώμενον, ἵνα μετὰ τοῦ Διὸς σκέψηται τὰ περὶ τῶν Ἑλλήνων, ὥς ἤδη τοῦ Διὸς μεταβεβλημένου τῷ γεγενῆσθαι, ἃ ἠξίωσεν ἡ Θέτις. Aristonici verba, qui nunquam illo φησὶν ita de Zenodoto

35) Cf. Lehrs. p. 55. 364. Spitzner ad h. l. Graefenhan. I p. 534. Recte Heynius (VIII p. 214): „Vix haec ignorare potuit Zenodotus.”

36) Quum ipsa Didymi verba non servata sint, minime cum Spitznero inde colligam, „Aristarchi ἀνωσέμεν priores non ignorasse.” Schol. ita loquitur, ut fere dicas a Zenodoto Aristarchum esse refutatum. Didymus, ni fallor, dederat: Ζηνόδοτος ἀπωσέμεν, ἡγούμενος μὴ λέγεσθαι τὸν ἐκ Τροίας πλοῦν ἀναγωγὴν.

utitur, tali modo variavit, ut ipsum Zenodotum loquentem induceret. Similis ratio est Schol. Od. δ, 353: Ἐφετμέων· βοίλειαι μὲν λέγειν θυσίων· ἀσαφέστερον δὲ εἴρηται· διὸ Ζηνόδοτος ἡθέτει· ποῦαι γὰρ, φησί, ἐγένοντο ἐντολαί; ³⁷). Atque ipsum Strabonem (XII, 3 p. 819 B: Ζηνόδοτος δὲ ἐξ Ἑνετῆς γράφει, καὶ φησι δηλοῦσθαι τὴν νῦν Ἀμισόν) Aristonici verba libere protulisse iudico, quamquam hic locus, etiamsi hoc non statuas, nihil probet, quum φησί hic *arbitrari* possit ex usu notissimo significare. Quem usum, fortasse omnibus illis locis statuendum, in Epimerismis Homericis apud Cramerum Anecd. Paris. I p. 409 agnosco. Restant tres loci, quibus Zenodoti argumenta coniunctio γὰρ adiungit. Schol. Od. η, 13: Ἀθετεῖ Ζηνόδοτος· ἥδη γὰρ εἶπε (ὁ ποιητής) δαῦε δέ οἱ πῦρ (v. 7)· καὶ διὰ τὴν διαφορὰν τοῦ εἴσω πρὸς τὸ ἐνδόν. Od. θ, 23: Ἀθετεῖ Ζηνόδοτος· οὐ γὰρ πολλοὺς ἐτέλεσεν ἐν Φαιακίᾳ, ἀλλ' ἐδίσκευσε μόνον. Od. π, 281: Ἀθετεῖ Ζηνόδοτος ιη'· πόθεν γὰρ ἦδει (Ὀδυσσεύς) τὰ ὅπλα ἐν τῷ ἀνδρῶνι ἀντικείμενα; Hic ipsa referri Zenodoti verba multo minus, quam illis, ubi φησί reperimus, locis statuas; his enim locis Aristonici verba ita immutata sunt, ut posterior grammaticus φησί aut γὰρ inferret, quod inlustri exemplo docet Schol. π, 188. Quum igitur nullus existat locus, quo Zenodoti argumenta ex ipsius commentariis aut libris (de γλώσσαις supra diximus) esse hausta demonstrari possit, contra probetur, nonnulla argumenta Zenodoto tributa ab hoc prolata esse non posse atque Aristonicus ipse bis de Zenodoteae ἀθετήσεως causa dubitet, multis locis nullam additam invenimus, recte colligimus, argumenta Zenodoto ascripta grammaticos excogitasse, nisi paucis locis traditionem a discipulis propagatam statuendam esse suspicaris, iusta fide historica omnes carere.

Quaenam vero Zenodoto Homeri edendi emendandique ratio fuerit, age iam nunc, quatenus fieri potest, exponamus. Pisistrateum Iliadis et Odysseae exemplar principem omnium codicum Homericorum fontem esse ante decem hos annos demonstravi ³⁸). Sed temporum cursu editio illa Pisistratea partim traditione, quae aliam horum carminum formam a rhapsodis acceptam hic illic servavit, partim emendandi, novandi, amplificandi licentia, partim corru-

37) In Eustathii loco p. 226 primum v. 41 φασί, v. 43 φησί, sed fortasse hoc illudve utroque loco reponendum est. Eustathium ipsa Zenodoti verba non adferre, non est, quod moneam.

38) In ephemer. stud. antiquit. 1837 p. 268 sqq. Cf. Ritschellius de biblioth. Alexandr. p. 58 sq. Graefenhan. I p. 271 sq. Quae Nitzschius in disputatione de Pisistrato Homericorum carminum instauratore (cf. comment. Od. III. p. 337) non refutavit.

ptione variisque, quas libri scripti subeunt, vicissitudinibus ita commutata est, ut editiones Homericae mirum inter se discreparent. Iam Alcibiadis aetate multos Homero emendando operam dedisse, historiola illa de Alcibiade narrata ³⁹⁾, si vera est, ostendit. Alexandriam codices Homerici ex omnibus orbis terrarum partibus confluerunt, summis opibus a Ptolemaeo comparati, quem legimus Atheniense trium inlustrium tragicorum exemplar, Lycurgo hortante adornatum, sibi comparasse ⁴⁰⁾, sed de Pisistratego Homero, quem Medici belli tempore periisse scite suspicatus est Welcker ⁴¹⁾, omnia silent.

Apud Galenum l. l. p. 411 legimus: *Φιλότιμον περὶ βιβλία τὸν τε βασιλέα τῆς Αἰγύπτου Πτολεμαῖον οὕτω γενέσθαι φασίν, ὥς καὶ τῶν καταπλεόντων ὑπάντων τὰ βιβλία κελεῦσαι πρὸς αὐτὸν κομιζέσθαι καὶ ταῦτα εἰς καινοὺς χάρτας γράφοντα διδόναι μὲν τὰ γραφέντα τοῖς δεσπόταις, ὧν καταπλευσάντων ἐκομίσθησαν αἱ βίβλοι πρὸς αὐτόν, εἰς δὲ τὰς βιβλιοθήκας ἀποτίθεσθαι τὰ κομισθέντα, καὶ εἶναι τὰς ἐπιγραφὰς αὐτοῖς τῶν ἐκ πλοίων.* Hinc facile colligis, illarum editionum, quae in Scholiis αἱ ἐκ τῶν πόλεων (φ, 351), αἱ διὰ τῶν πόλεων (ν, 308), αἱ ἀπὸ τῶν πόλεων (τ, 386. φ, 454. 576. χ, 51. 93. ψ, 206), αἱ τῶν πόλεων (χ, 294), αἱ κατὰ πόλεις (φ, 11. 86. 535. χ, 93. ω, 82), αἱ πολιτικαὶ (ψ, 77. ω, 30) dicuntur, nomen inde esse explicandum, quod ex urbibus emptae Alexandriam venerant ⁴²⁾. Septem πολιτικαὶ editiones e Scholiis nobis innotuerunt, Aeolica (Od. ξ, 280. 331. σ, 98), Argiva (α, 298. 435. 598, γ, 51. ν, 363. ο, 44. σ, 39. Od. α, 424), Chia (γ, 10. ν, 59. ξ, 349. 418. ρ, 134. τ, 56. 76. 86. 96. 117. ν, 188. ω, 332), Cretica (α, 381), Cypria (α, 332. 381. 423. ε, 461), Massiliotica (α, 97. 423. 585. 598. β, 258. γ, 10. μ, 281. 283. ξ, 418. ο, 44. π, 59. 127. σ, 502. τ, 56. 76. ν, 62. φ, 88. 162. 282. ψ, 870. 879. ω, 109. 192. 304. Od. α, 38. 97) et Sinopica (α, 423. 435. β, 258. ε, 461) ⁴³⁾. Has editiones, quas iam Zenodoti aetate

39) Cf. Plut. Alcib. 7. Apophthegm. Alcib. 3. Aelian. V. H. XIII, 37.

40) Cf. Galen. in Hippocr. Epidem. III comment. II (V p. 412). Boeckh. de Graecae trag. princip. p. 13 sq.

41) Welcker de epico cyclo p. 387.

42) Scripturas, quae ψ, 77 et ω, 82 ex his editionibus referuntur, Aeschines (contra Timarch. p. 298) et Plato (Ion. 9) confirmant.

43) Paucae, quae servantur, harum editionum scripturae ex Aristophanis, Callistrati, Aristarchi, Seleuci scriptis haustae sunt. E Seleuco Cypria et Cretica laudantur Schol. α, 381, e Callistrato Argiva Schol. σ, 39. Observes e libro α adferri octo, e β unam, e γ duas, e δ nullam, ex ε unam, nullam e libris ζ-λ, e μ duas, e ν duas, e ξ duas, ex ο unam, e π duas, e ρ unam, e σ duas.

Alexandriae fuisse dubitari nequit ⁴⁴), minime Pisistrateam praecessisse et Ionico, quod dicunt, alphabeto scriptas fuisse, Giesius subtiliter demonstravit ⁴⁵). Alias Homericarum rhapsodiarum collectiones iam ante Pisistrateam extitisse non nego, sed haec plenissima omnium ubique recepta est, ita, opinor, ut illae urbes, quae iam partes carminum Homericorum publice scriptas possidebant, multa ex iis receperint a Pisistrateo exemplari discrepantia. Unde suspicionem, e qua Phocaeenses librum illum Massiliensem Massiliam apportaverint ⁴⁶), probare nequeo; nam Massilia iam condita, Homerus Pisistrateus innotuit, quem publice libris Homericis, quos iam possederunt, collatis describi curarunt. His editionibus πολιτικαῖς opponuntur αἱ κατ' ἄνδρα (Schol. χ, 108. ψ, 88), eae, quae ex hominum doctorum bibliothecis venerant Alexandriam, ut editiones Euripidis (Suid. v.) ⁴⁷), Antimachi (Schol. α, 298. 423. 598. ε, 461. ν, 59. φ, 607. χ, 336. ψ, 604. 871. ω, 71. Od. α, 85) ⁴⁸), Philemonis (Schol. β, 258. π, 457) ⁴⁹) et, ni fallor, Sosigenis (Schol. α, 91. 124. 435. 585. γ, 51). Restant duae aliae editiones, de quarum ratione certo diiudicare non possumus. Tribus Scholiorum locis laudatur ἡ πολυστίχος (α, 258. 340 ⁵⁰). δ, 335), quae inde, quod multis versibus auctior erat, quam ceterae editiones,

e τ sex (v. 56. 76. 86. 96. 117. 386), ex ν tres, e φ novem, e χ tres, e ψ quattuor, ex ω sex, e tota Odyssea sex (tres e libro α, duas e ξ, unam e σ), unde intelliges, quam fortuito nunc saepius advocentur editiones illae, nunc multis libris nulla earum fiat mentio.

44) Ne Zenodoto posteriores eas quis credat, ipsum nomen αἱ ἐκ τῶν πόλεων vetat. „Velustatem earum,” inquit Wolfius (Prolegg. p. CLXXV sq.), „omnibus in locis, ubi commemorantur, illud satis ostendit, quod vel praeponuntur Zenodoto, Aristophani horumque aequalibus, vel certe cum his componuntur; ne de aliis indicis dicam, quae passim vel in Graeculorum negligentissima oratione agnoscas.”

45) De dialecto Aeolica p. 163 sqq. Cf. Bernhardium II p. 72. Giesius non vidit, Schol. η, 238 et λ, 104 eadem ratione, qua Schol. Od. α, 52, esse explicanda.

46) Cf. Prolegg. Payne-Knightii §. 33. Welcker l. l. p. 253 Klausen. de Aenea et penatibus p. 1115.

47) Cf. Wolf. Prolegg. p. CLXXXV. Graefenhan. II p. 279.

48) Cf. Antimachi reliqu. ed. Stoll. p. 112 sqq.

49) Priore loco Villoiso (Prolegg. p. XXXIV) pro Κρητικόν, quod Bekker retinuit, recte suspicatur κρητικόν. Cf. Porphy. Quaest. Hom. 8.

50) Pro Σέλευκος ἐν τῇ πολυστίχῳ γράφει ἀναιδέος legas mecum Σέλευκός φησιν (nisi γράφει retinendum et huc transferendum esse putas) ἐν τῇ πολυστίχῳ ἀναιδέος. Cf. Schol. α, 381: Σέλευκός φησιν ἐν τῇ Κυπρία καὶ Κρητικῇ ἐπεὶ ὁ ἄνθρωπος οἱ φίλος ἦεν.

esse denominata videtur ⁵¹). Ex uno tantum Scholio (Od. ξ, 204) nota est ἡ ἐκ Μουσειῶν, quod nomen corruptum, Buttmanni coniectura ἡ ἐκ Μουσειῶν nondum restitutum videtur ⁵²). Quae bis in Scholiis (Od. π, 195. ρ, 25) nominatur, ἡ κυκλική mihi eadem videtur, atque ἡ τετριμμένη ἀνάγνωσις (Schol. β, 311. π, 57), ὡς τέτριπται (ι, 372), ἡ συνήθης ἀνάγνωσις (α, 168. ξ, 1. 340), ἡ κατειθισμένη ἀνάγνωσις (β, 292), ἡ κοινή ἀνάγνωσις (β, 662) sive ἡ κοινή (β, 52. ε 461. μ, 33. 404. Od. ε, 459. λ, 74). Cf. liber meus supra laudatus p. 35. Αἱ παλαιαὶ sive ἀρχαῖαι, τὰ παλαιὰ sive ἀρχαῖα non solum veteres editiones Zenodoto priores nominantur, sed etiam recensiones Zenodoti, Aristophanis, Aristarchi, aliorum ⁵³). Quod idem dictum volo de ἀπάσαις, πάσαις, πλείοσιν, πλείσταις, sed ita ut de editionibus Aristarcho posterioribus non cogitandum sit, quod usu imperfecti (πᾶσαι εἶχον, συνεφώνουν, ὁμολόγουν) confirmatur. Cf. Schol. β, 163. κ, 341. ν, 485. ο, 307. ρ, 136. φ, 586. Schol. L, ubi solus brevitatis ergo πάσας advocat (α, 567. 585. 598. 600. 606. β, 196), fides non habenda ⁵⁴). His veteribus editionibus et recensionibus ad Aristarchi usque tempus notis opponuntur vulgares, quae cum omnibus mendis temporum cursu contractis a librariis propagabantur, αἱ δημώδεις, κοιναί, κοινότεραι, Aristarcho saepissime oppositae (Schol. δ, 170. ε, 797. 881. μ, 382. ξ, 125. 235. π, 638. ρ, 314. χ, 468. 478. ω, 214. 344). Quae eadem αἱ εἰκαιότεραι, τὰ φαῦλα sive φαυλότερα ἀντίγραφα dicuntur, ut illae αἱ χαριέστεραι sive χαριέσταται ⁵⁵).

Mirum quantum aberrat Graefenhanus I p. 277, qui, quatenus grammatici Alexandrini veteribus editionibus et inter eas πολιτικαῖς usi sint, definiri non posse adfirmat, neque hoc constare, quod Bernhardus recte monuerat, has πολιτικὰς multa habuisse, quibus a κοιναῖς differrent. Est quidem nesciendi quaedam ars; qua si

51) Vix mentione dignum est, quod Graefenhanus I p. 272 protulit.

52) Scholium hoc est: Κᾶστωρ Ὑλακίδης. Καλλίστρατος ἐν τῇ ἐκ Μουσειῶν (nescio sit ων, an ω, addit Porso) Κᾶστωρ φησὶ γεγράφθαι. Giesii de hoc loco coniectura p. 165 displicet. Num pro Κᾶστωρ reponendum aliud nomen, ut Ἀκτωρ?

53) Cf. Schol. ζ, 4. θ, 131. ι, 657. Pro ἐν τῷ παλαιῷ ω, 557 suspiceris ἐν τοῖς παλαιοῖς.

54) Non est, quod de fide Schol. B et V α, 117. 124. 434. γ, 368. η, 171. ρ, 463 dubitemus, quod pluribus exponere non attinet. Schol. ψ, 91: Ἐν πάσαις οὐκ ἦν ὁ στίχος, intelligas versum in κοιναῖς fuisse.

55) Imperfecti εἶχον usum animadvertas. Cf. Schol. β, 164. 196. θ, 349. χ, 251. Ceterum in Schol. γ, 406 αἱ μέτριάι (?), Od. α, 167 ἐνιοὶ τῶν πάνυ ἀξιολόγων nominantur.

tali modo abuteris, timendum est, ne nihil ex accurata rerum disquisitione colligi posse confitearis. Quum tot Homericorum carminum editiones tantis sumptibus ubique gentium comparatas Ptolemaei collegissent, quis credat, Zenodotum, Aristophanem, Aristarchum, his editionibus in emendandis divini poetae operibus non usos, vulgares editiones his vetustate et summa accuratione insignibus magnisque opibus emptis praetulisse ⁵⁶⁾? Duplex vero Homeri emendandi via iniri potuit, quum aut vulgares editiones, quae non multum dissimiles ferebantur, ita sequeretur διορθωτής, ut has e veteribus illis Alexandriae collectis corrigeret, aut hos ipsos antiquissimos libros novae recensiois fundamentum quasi iaceret, meliora, quae ipsi videbantur, aut e vulgaribus editionibus aut e mera coniectura, si quando offendeat, restituens. Quarum viarum posteriore Zenodotum sibi progrediendum esse censuisse tibi verisimillimum erit, cogitanti, hunc criticum tanta regis liberalitate magnanimoque litteras promovendi studio dignum opus conditurum non in leviori illa opera potuisse subsistere. Atque prorsus novam Homeri recensioem Zenodotum dedisse omnia, quae de eius studiis Homericis referuntur, indicant. Suidas criticum Ephesium recte primum Homeri διορθωτήν vocat, non quod antea nemo Homero emendando operam dederit, sed quod ipse primus e vetustissimorum librorum auctoritate Homerum, iudicio ubique adhibito, restituendum sibi sumpserat ⁵⁷⁾, unde Ausonius in ludo septem sapientum 12 vere coniungit *censorem Aristarchum normamque Zenodoti*. Atque hanc Zenodoteam recensioem fontem fuisse videmus illius Homericorum carminum formae, quae postea obtinuit. Nam Aristophanes plurimis locis Zenodotum praeceptorem secutus est et ipsius Aristarchi opera in Zenodotea recensione e subtiliore potissimum linguae cognitione emendanda adeo versata est, ut ille, quibus locis ab ea discederet, διπλὴν περιστιγμένην apponeret. Aristarchi auctoritas plurimis locis invaluit, aliis vero Zenodoteas scripturas praetulerunt posteriores critici ⁵⁸⁾.

Maxime dolendum est, quod paucis tantum locis vetustissimorum librorum scripturae, quas iam Aristonicus et Didymus non ubique compertas habuerunt, servatae sunt; nihilominus etiamnunc probari potest, *has antiquissimas editiones Zenodotum saepe secutum esse*.

56) Cf. quae Lehrsius de Arist. p. 365 sqq. exposuit.

57) Cf. Wolfius Prolegg. p. CLXXX sqq. Quae Lerschius olim III p. 55 sq. de διορθώσει Zenodotea sibi finxit, hodie ipse non probabit.

58) Cf. Schol. α, 434. β, 35. 258. ε, 227. 293. 466, aliis locis. Vide Bergkium in ephemer. stud. antiquit. 1846. p. 482.

Cum Argiva, Massiliotica et Antimacho α, 598 οἰνοχόει, non ὦνοχόει legit, cum Massiliotica σ, 502 ἀμφοτέρωθεν et Od. α, 38 πέμψαντε⁵⁹), cum Chia et Massiliotica τ, 76: τοῖσι δ' ἀνιστάμενος μετέφη κρείων Ἀγαμέμνων, cum πλείσταις σ, 499 ἀποκταμένου, cum πλείοσι κ, 291 παρίσταο; omisit cum Chia et Argiva ρ, 134—136, atque σ, 39—49, quibus versibus Argivam caruisse legimus, Zenodotus obelo notavit. Nonnullis locis a πάσαις (ξ, 259. ο, 307), πλείοσι (ξ, 437) et ceteris χαριεσάταις (β, 52. 196. γ, 51) discessit, verum dubitari nequit, quin saepissime, ubi Zenodoti nomen est omissum, πᾶσαι sive πλείσται cum eo convenerint, illis potissimum locis, ubi Aristophanes, qui Zenodotum quam maxime sequitur, nominatur, Zenodoti praeceptoris vero mentio deest^{59a}). *Atque multis aliis locis, ubi Zenodotea scriptura ab Aristarcho et posterioribus criticis discrepat, primum διορθωτὴν non nova tentasse, sed retinuisse, quae invenerat, non solum probabile videtur, sed etiam, quod iam Wolfius (Prolegg. p. CCIV sq.) vidit, certis argumentis demonstrari potest.*

B, 196 Didymus tradit Aristarchum, Ptolemaeum Epitheten et τὰς χαριεσάτας ἄνευ τῆς Ζηνοδότου singularem διοτρεφὲς βασιλῆος legisse; at iam Aristoteles Rhet. II, 2, quod Spitzner neglexit, Zenodoti pluralem habet, διοτρεφέων βασιλῆων. H, 64 Aristarchus πόντον ὑπ' αὐτῇ⁶⁰); Zenodotum alteram lectionem πόντος ὑπ' αὐτοῦ, quae in Aristotelis Problem. XXIII, 23 legitur et a Schol. commemoratur, retinuisse iudico, ut in codice Ven. A διπλῇ pro διπλῇ περιεστιγμένῃ appicta sit. At ι, 594 Zenodotus δῆϊοι et ν, 546 διὰ e mera scripsit coniectura, ubi Aristoteles τ' ἄλλοι (Rhet. I, 7)

59) Massiliotica legit:

Πέμψαντε Μαίης ἐρικυδέος ἄγλαόν υἱόν,
ubi non erat, cur Buttmannus (Schol. p. 563), quem Nitzschius sequitur, reponeret πέμψαντες, quum versus dualem hic non prorsus spernat atque ex illorum sententia, qui dualem explicabant *ego et alii di*, significantior videatur. De versu cf. Spitzner de versu heroico p. 37 sqq.

59a) Zenodoti scriptura eadem, atque Aristophanea fuisse videtur γ, 373. δ, 142. ξ, 44. Neque minus iis locis, quibus Zenodoto omisso Aristophanis et Aristarchi scripturae inter se non discrepantes, a vulgata vero recedentes laudantur (cf. α, 585. β, 192. 434. 447. γ, 35. 227. ε, 289. 638. ξ, 203. π, 175), hos Zenodoteas scripturas propagasse suspiceris.

60) Cf. de hoc loco Spitzner excurs. XIV, 2. Guil. Humboldtius (Opp. V p. 83) πόντος probat, recte, si quid video. Quod Apollonium Rhodium hic legisse ostendit locus IV, 1574, ubi Homericus usus obversatur. De significatione v. μελανέω, unde imperfectum μελάνει, nisi praesens μελανεῖ praetuleris, non est, quod dubites.

et ἀπὸ (Hist. Anim. III, 3). Aristoteles (Hist. Anim. VI, 25) ι, 539 pro eo, quod nunc legimus:

Ὡρσεν ἐπὶ χλοῖνῃν σὺν ἄγριον, ἀργιόδοντα,
haec habuit:

Θρέψεν ἐπὶ χλοῖνῃν σὺν ἄγριον, οὐδὲ ἐώκει
θηρί γε σιτοφάγῳ, ἀλλὰ ὅσω ὑλήεντι ⁶¹⁾,

quam scripturam in Strabone reperiri dicit Eustath. p. 772, 46. Quae nunc legimus, non sine librorum auctoritate Zenodotum induxisse suspicor. Aristotelem et ante eum Democritum χ, 337 pro ὀλιγοδρανέων legisse ἀλλοφρονέων loci Metaphys. III (IV), 5 et de anima I, 2, 5 ostendunt, quod iam Heimsoethius ⁶²⁾ vidit; ὀλιγοδρανέων Zenodotum scripsisse iudico. Similis ratio videtur locorum ω, 11, ubi Plato legit: τοτὲ δ' ὀρθὸς ἀναστὰς πλωίξεσθ' ἀλύων ἐπὶ θῖν' ἀλός (Rep. III p. 388 A) ⁶³⁾, et ω, 528, quem versum philosophus hoc modo a nostra scriptura miro modo discrepante legit (Rep. II p. 379 sq.):

Κηρῶν ἐμπλειοί, ὁ μὲν ἐσθλῶν, αὐτὰρ ὁ δειλῶν.

Nonnunquam poetarum loci Homerum imitantium ostendunt, scripturam, quam Zenodoteam fuisse novimus, non ab ipso esse inventam, sed e libris servatam. Cuius rei exempla proponemus. Didymus φ, 575: Ἀρίσταρχός τινάς φησι γράφειν κυνυλαγμόν (pro κεν ὑλαγμόν): οὕτω καὶ Ζηνόδοτος· καὶ Στησίχορος δὲ ἔοικεν οὕτως ἀνεγνωκέναι· φησὶ γοῦν ἀπειρεσίοιο κυνυλαγμοῦ. Hesiodus et Stesichorus forma Ἰλέως pro Ὀϊλέως utebantur (cf. Schol. ο, 333),

61) Cf. Od. ι, 190 sq. Heynius (V p. 652) adfirmare non debuit, posse hunc locum ab alio in margine libri Aristotelici esse ascriptum, quum falsum sit, quod addit, eum ad philosophi consilium haud spectare, quamvis non sit necessarius.

62) Democriti de anima doctrina p. 11. Mullachius (Democriti fragmenta p. 346) Aristotelem non v. 337, sed v. 355 ἀλλοφρονέων legisse putat, quum mortis tenebrae, quas ἀλλοφρονεῖν designet, ipsam mortem plerumque praecedant. At obstant ipsa Aristotelis verba, ὅτι (Ὅμηρος) ἐποίησε τὸν Ἑκτορα, ὡς ἐξέστη ὑπὸ τῆς πληγῆς, κεῖσθαι ἀλλοφρονέοντα.

63) Plato: Μὴ ποιεῖν Ἀχιλλεῖα — τοτὲ δ' ὀρθὸν ἀναστάντα πλωίξοντ' ἐπὶ θῖν' ἀλός ἀτρυγέτοιο, unde Barnesius recte coniecisse videtur, Platonem legisse πλωίξεσθ'. Eodem modo paullo post, ubi versum χ, 414 adfert, participium λιτανεύοντα Plato posuit, quamquam ipse, ut nos, in Homero legit ἐλλιπάνευε. Errat Spitzner, qui Platoni scripturam πλωίξοντ' tribuit. Heynius (VIII p. 585): „Scripserat Plato πρωίξοντα, matulinum se agentem. Interpretatur Plato poetam, non novam lectionem adfert.” At tum in loco interpretando pro vocabulo omnibus noto ignotum posuisset, Plato ipsa poetae verba adhibet ita tantum mutata, ut orationis structurae convenient.

non minus Pindarus (cf. Boeckh. I, 2 p. 404) atque Arctinus (cf. Bekkeri Schol. p. II), unde vides multos iam ante Zenodotum hanc nominis formam in Homeri carminibus invenisse. *Φῆ* Antimachus pro *ὥς* posuit ⁶⁴), quem usum unde haurire potuit, nisi e locis Homericis? Ut Zenodotus β, 144 et ξ, 499 *φῆ* non novaverit, sed invenerit. Formam *ἡμελλον* μ, 34 habuit, quam Hesiodo notam in editionibus invenisse videtur. Quod e Zenodotea editione β, 484 adfertur: *Μοῦσαι βαθύκολποι*, iam Pindarus in Homero legisse videtur. Cf. Pyth. I, 23. Atque Zenodoti *οὐρανὸν αἰπύν* (cf. Schol. γ, 364. ο, 192) in Pindari fragmento (vide Crameri Anecd. Oxon. I p. 201. Schneidewin. exercit. crit. p. 23) invenimus. Non dubito, quin criticus Ephesius *ἡδυμος*, non *νήδυμος ὕπνος* in Homero legerit, quum illam formam Antimachus (Schol. β, 2), Alcman, Simonides, Epicharmus, Hesiodeus poeta et auctor Homerici hymni in Mercurium noverint. Cf. Langii observationes criticae in Iliadem part. II p. 4 sq. ⁶⁵). Si Zenodotus cum Cratele et Eratosthene saepe formas dualis et pluralis confundit (cf. Schol. ω, 282), libros Homericos sine dubio secutus est; nam poeta hymni Homerici in Apollinem ⁶⁶) dualem verbi pro plurali habet (456. 487), quod ex Homericis carminibus, qualia tunc ferebantur, eum sumpsisse necesse est. Aratus *κρώξαντε* et *βοῶντε* pluralis vice usus est (Phaen. 968. 1023), quem participii dualis usum Zenodotus in Homero non tulit.

Videamus igitur Zenodoti scripturas ab Aristarcho discrepantes saepe e vetustissimis fluxisse editionibus. At inde minime colligitur, primum Homeri *διορθωτήν* raro aut nunquam a librorum auctoritate recessisse, immo eum saepissime, quae artis criticae incunabula erant, ingenio indulsisse, quum neque Homericam dictionem, neque nativam poetae simplicitatem epicique carminis artem per-

64) Cf. Stoll. I. I. p. 99, unde vides eundem Callimachi usum fuisse. Antimachum *φῆ γηράντεσσιν* scripsisse puto (cf. Hes. Op. et dies 186). Schol., qui Antimachi locum adfert, corrupte *γέρων οἷσι*, quae neque ipse olim (fragm. epic. p. 106), neque alii recte restituerunt. Bekker *φῆ γεράνοισι*, Buttmannus *φῆ ὅα γέρων οἷσιν*, ipse *φῆ δὲ λέων οἷσιν* (*τεκέεσσιν*), Bergk *φῆ δὲ γέρων εἷσιν*.

65) De *νήδυμος*, quod recte restituit Aristarchus, cf. Faerber in annalibus criticis Berolinensibus 1844 p. 623 sqq.

66) Nimis audacter Reimnitzius (de declinatione Graeca p. 15) suspicatur, hymnum Homericum in Apollinem Ptolemaeorum tempore esse scriptum. Certe hymnum in Apollinem Delium iam Thucydides novit. De hymnorum Homericorum aetate cf. Kieselius de hymno in Apollinem Homericum p. 26 sqq. Bernhardius II p. 129 sq. 133 sq.

spectam haberet, certissime adfirmamus. Subtilior enim verborum interpretandorum disquisitio, a Zenodoto vix inchoata, Aristophanis studio provecta, ab Aristarcho demum ita, ut plerumque certo fundamento niti videretur, est perfecta. Quae vero propria Homericorum carminum ars, quid poeta dignum, quid indignum, ne Aristarchi quidem ingenium vere intellexit, qui sobrio ieiunoque, quo excelluit, iudicio multa quidem a Zenodoti aliorumque licentia, audacia et temeritate bene vindicavit, sed in aliis iisque gravissimis rebus, quum Homericæ aetatis atque artis rationem ignoraret, egregie erravit. Iam Apollonius (de constr. I, 2 p. 5) recte animadvertit: *Φαμὲν δὲ γε καὶ λόγους ποτὲ παρέλκειν πρὸς οὐδὲν συντείνοντας, εἴ γε πλείους ἀθετήσεις ὑπ' Ἀριστάρχου διὰ τοὺς τοιοῦτους τρόπους ἐγένοντο* ⁶⁷⁾. Lucianus (Ver. Hist. II, 20) ridet τῶν ἀμφὶ τὸν Ζηνόδοτον καὶ Ἀρίσταρχον γραμματικῶν πολλήν τὴν ψυχρολογίαν in Homero emendando conspicuam. Aristarchi errores Lehrsius, in huius laudibus uberrimus, non quidem negat (cf. p. 354), sed non, quibus debuit, exemplis demonstravit ⁶⁸⁾, ut iuste de criticorum principe diudicari posset.

67) Versus, qui Aristarcho παρέλκοντες, περισσοί, οὐκ ἀναγκαῖοι, δισολόγοι, ταυτολόγοι videbantur, obelo notavit. Cf. Schol. α, 94. 474. ζ, 311. ι, 44. κ, 240. ν, 350. π, 261. τ, 416. ψ, 479. ω, 86.

68) Nonnulla pravi iudicii documenta addere libet. Versus α, 29—31 proscripsit. Chrysen enim gavisurum fuisse, si Agamemnonem filia sequeretur, atque esse ἀπρετὲς τὸ τὸν Ἀγαμέμνονα ταῦτα λέγειν. Quis perversius iudicare poterat? Cf. Heynius IV p. 19. Γ, 108—110 ἀθετοῦνται, ὅτι ἀπολογία ἐστὶν αὕτη ὑπὲρ τῶν παραβάντων Πριαμιδῶν, ubi recte Heynius (IV p. 471: „Obliti erant viri docti usu sermonis hoc ubique haberi, ut de eo, quod plerumque fit, dicere soleamus, semper, αἰεὶ, id fieri.” Γ, 352 Aristarchum offendit, quod δῖον ἀκαίρως ὁ Μενέλαος τὸν ἐχθρὸν λέγει, similesque ἀθετήσεως causas invenies χ, 393 sq. et ψ, 581. Hector se ipsum δῖον nominat η, 75, neque Homericæ heroes hostium virtutes agnoscere detrectant. Cf. λ, 123. 138, ubi Zenodotus male emendavit. In alio epitheto non magis recte haesit φ, 331. Γ, 395 legimus Aristarchi dubitationem: Πῶς γὰρ ἡ γράια εἰκασμένη περικαλλέα δειρὴν εἶχε καὶ ὄμματα μαρμαίροντα καὶ στήθεα ἰμερόεντα, et quae ibidem ν. 406 sq. leguntur, ei βλάβημα visa sunt. Cf. Heynius IV p. 534 sq. Versus ε, 906, qui necessarium narrationi finem imponit, notatur, ὅτι ἄτοπον ἐπὶ τῷ κύδει γαυριᾶν τὸν ὑπὸ θνητοῦ ἡττημένον. Cf. Heynius V p. 172. Versus θ, 371 sq. a Minerva irata et Iunonem instigante aptissime additos reiecit, monens: Οὐκ ἴδει κατὰ μέρος διηγῆσασθαι καὶ ταῦτα πρὸς τὴν καλῶς εἰδυῖαν· καὶ μὴν οὐδὲ ἡμεῖς περισσὸν τι προσιστοροῦμεν. Quod versus ξ, 301 sqq. proscripsit ὡς ἀμβλύνοντας τὴν ἐπιθυμίαν Διός, refutat Aristonicus. Σ, 597 sq. reiecit, quia οὐ πρόπον χορεύοντας μαχαίρας ἔχειν. Υ, 251—255 dixit ἀνάξια τῶν προσώπων· καὶ παρὰ βαρβάροις δὲ ἐστὶ

„De Zenodoto,” inquit Lehrsius (p. 374), „sic iudico. Quamquam non omnia, in quibus Aristonicus utitur vocabulo *Ζηνόδοτος* ἐποίησε vel μετέγραψε, coniecturis similia sunt, tamen et constans veterum grammaticorum opinio, qua ipsa ductus Aristonicus nonnulla eius coniecturae tribuit, quae Zenodoteo tempore in libris ferebantur, et complura certissima exempla non sinunt nos dubitare, quin satis libere in scriptoribus tractandis versatus sit coniecturisque indulserit.” Zenodotus, qui vetustissimis usus libris multa, quae carmina divina contraxerant, vitia emendavit atque locos male insertos sustulit, novum Homeri emendandi fundamentum iecit, quo Aristarchus ita usus est, ut, quod ille inchoaverat, absolveret, plurimis, ni fallor, locis Zenodotum secutus, aliis librorum scripturas a Zenodoto audacter spretas revocans atque accurata Homericæ dictionis cognitione saepe meliora docens. Quum vero ille Zenodotum fere iis tantum locis commemorasset, ubi ab eo recedens eius licentiam et errores castigabat, quod idem Apollonius Rhodius, Dionysius Thrax, alii fecerunt, quumque quae Callistratus et Ptolemaeus Epitheta, ut Zenodotum defenderent, scripserant, contra Aristarchi auctoritatem nihil valerent, factum est, ut posteriores ubique fere de Zenodoti licentia et ignoratione cogitarent, saepe immerito atque iniustissime, quod certis exemplis supra demonstravimus. Hinc conficitur, ut nulla sit eorum, quibus Aristonicus et Didymus Zenodoteas scripturas adferunt, verborum auctoritas⁶⁹⁾,

τὸ τὰς γυναῖκας προσερχομένας λοιδορεῖσθαι, ὡς παρ' Αἰγυπτίοις. Ω, 130—132 proscripsit Aristarchus, ὅτι ἀπρεπὲς μητέρα νύῳ λέγειν ἀγαθὸν ἐστὶ γυναικὶ μίσησθαι· ἐπὶ δὲ καὶ ἀπάντων ἀσυμφορώτατόν ἐστι καὶ μάλιστα τοῖς εἰς πόλεμον ἐξιοῦσι· χρεια γὰρ εὐτονίας καὶ πνεύματος. Quis talia vituperantem aevi illius mores poetaeque artem non satis perspectam habuisse non intelligit? Adde locos, quos ridiculos dicit et inde obelo notat, ut ε, 838. ζ, 311. η, 195. κ, 409. ξ, 376. τ, 365. χ, 329.

69) Saepissime γράφει *Ζηνόδοτος* legimus, ubi γράφει non mutationem indicat, sed eodem modo dicitur, quo Latinum legit. Quod Wolfius (Prolegg. p. CCX) dicit, praesentis usum legitimum esse in libris, qui vulgo in manibus sint, probare nequit. Cf. Lehrsium quaest. epic. p. 38 sqq. de simili re disserentem. Neque μεταγράφει meram coniecturam significat, sed variam scripturam (cf. ω, 400). Ceterum de Zenodoti varietate scripturae legimus οὕτω ποιήσας (Aristonicus δ, 123. cf. Aristarchus α, 424: Ἐνιοὶ ποιοῦσιν), πεποίηκε (Aristonicus η, 9. θ, 312). (sed cf. θ, 128). ν, 316. χ, 378), μεταποιεῖ. Didymus ν, 114, nisi μεταποιήσας legendum. Od. δ, 158), μετεποίησε (Aristonicus ν, 273), διεσκεύανε γράφων (Aristonicus π, 666. cf. Lehrs. p. 349 sqq.), de versibus ab aliis omissis ὑποτάσσει στίχον (Aristonicus ε, 807. ν, 808. ξ, 136), προστίθῃσι (Aristonicus ρ, 456), de ordine versuum mutato τίθῃσι (Aristonicus θ, 53. κ, 520),

sed singulis locis nobis diiudicandum sit, utrum Zenodotus temere finxerit, an, quae in editionibus invenerat, retinuerit. Quodsi omnia recte perpendimus, videmus Zenodotum de nova Homeri recensione adornanda optime meritum esse, quum e librorum auctoritate plurima emendaverit, in formis grammaticis eum nihil fere sibi permisisse multaque Aristarcho corrigenda reliquisse, plura sine idonea causa in usu syntactico mutasse, summa vero audacissimaque emendandi licentia in iis versibus temere versatum esse, in quibus ob ipsam sententiam haesit, in versibus denique eiiciendis aut obelo notandis eum vix uno alterove loco codicum auctoritate ⁷⁰⁾, sed suo tantum iudicio, saepissime vero atque ipsi Aristarcho probato, esse usum. Denique, quod non negligendum videtur, Zenodotus saepe genuinam scripturam retinuit postea ab Aristarcho aliisque mutata ⁷¹⁾. Suus igitur stet Zenodoto honos, sed non ita, ut Aristarchum veriora plurimis locis, quibus a Zenodoto recessit, docuisse negemus, quamquam nonnunquam criticum Ephesium rectius iudicasse contendimus. Quod inchoaverat Zenodotus, Aristarchus felicissime perfecit, quantum illa aetas et humana natura imbecillitasque perficere poterant. Nos hodie de multis rebus rectius iudicamus, neque dissimulandum est, si nobis ad eosdem, e quibus Zenodotus et Aristarchus hauserunt, accedere fontes liceret, de genuina Homeri forma subtilius accuratiusque restituenda non desperandum fore.

μετατίθησι (Aristonicus θ, 1), μετετίθει (Aristonicus γ, 423), μετατίθεικε (Aristonicus σ, 174), τέταχε (Aristonicus δ, 123. ξ, 394), de locis in brevius redactis συντέτμηκε, ἐπισυντέτμηκε, συντετμημένως (Aristonicus α, 446. β, 60. 156), τοὺς δύο ἓνα ἐποίησεν (Aristonicus α, 219).

70) Quod de iis tantum locis dictum volo, ubi Aristarchi editio versus a Zenodoto omissos recepit; nam non dubito, quin Zenodotus multos alios versus interpolatos et in vulgaribus editionibus obvios e librorum auctoritate Aristarcho probante sustulerit. Zenodoti merito, vere aestimando, id maxime officit, quod tam manca formae Homericorum carminum, quae ante eum obtinuit, cognitio ad nostrum tempus perlata est. Multis locis certo quidem affirmari potest, scripturam, quae Zenodotea fertur, meram esse coniecturam e loco male intellecto ortam, sed inde non efficitur, ipsius Zenodoti eam esse coniecturam, quam in libris vetustissimis, quos ab emendando non abstinuisse verisimillimum est (cf. Diog. Laert. IX, 113. Wolfius Prolegg. p. CLXXXVII), fortasse iam invenerat.

71) Schol. V ω, 205: Ἐξενάριξε, τινὲς ἐξήνεξε, τῆς ἀρχῆς (lege ἐξαρχῆς) κατέβαλε. Ἐξήνεξε, quam lectionem unice veram esse docui in dissertatione de ultimo Iliadis libro, Ritschelii et Welckeri Musei Rhenani vol. V inserta, a Zenodoto recte servatum, Aristarchum expulisse suspicor.

III.

DE FORMIS GRAMMATICIS ET DIALECTICIS.

Pauca Zenodotus in formis grammaticis et dialecticis sibi permisisse videtur eoque tantum peccasse, quod falsas et ab Homero alienas scripturas non ubique sustulit. Incipiamus a nominibus propriis. Σ, 592 Zenodotus Ἀριήδνη pro Ἀριάδνη et Od. ο, 244 (adde ibidem 253) Ἀμφιάροον pro Ἀμφιάραον scripsit, quas formas non ipse invenit, sed e nonnullis, ni fallor, editionibus Ionicam dialectum nimis adfectantibus male retinuit. B, 532 librorum lectionem Βῆσαν, Herodiano probatam (cf. Steph. v. Βῆσσα), servavit, Aristarcho Βῆσσαν praeferente ¹⁾. B, 634 Zenodotus in forma Σάμον haesit, quum hanc insulam omnibus aliis Homeri locis (cf. Od. α, 246. ο, 366. π, 123. 249. τ, 131. ν, 288) Σάμην dictam inveniret, unde scripsit ἡδ' ἀμφὶ Σάμην ἐρέμοντο. Cf. supra c. I. Vide Strab. X, 5 p. 698 sq., quem Apollodori sententiam non recte referre Lehrsius p. 238 monuit ²⁾. B, 520 librorum auctoritate dedit ἡδὲ Πανόπτειον (cf. supra c. I) ³⁾, ceteris legentibus καὶ Πανοπῆα, quod Aristarchum reduxisse coniicio. Ceterum Πανοπῆος et Πανοπῆι de eadem urbe ρ, 307. Od. λ, 581 legimus, ubi eandem scripturae varietatem Πανόπτειον et Πανόπτειον obtinuisse probabile est. Ἰλέως pro Οἰλέως Zenodotum scripsisse Scholia (μ, 365. ν, 203. 694. 712. ξ,

1) Aristonicus: Ζηνόδοτος γράφει Βῆσαν ἐν τῷ ἐνὶ σ, διὰ τὸ βῆσας λέγεσθαι τῶν ὀρῶν τοὺς καθύγρους τόπους. Quo argumento si Zenodotus esset usus, more Aristarcheo (cf. Lehrs. p. 271) nomen proprium ab appellativo distinxisset. Aristarchum sequitur Strabo IX, 4 p. 652 B. Cf. Eustath. p. 277, 30 sqq.

2) Aristonicus Zenodotum ignorasse dicit, ἔτι κατὰ τὸ ἀρσενικὸν ἐνίοτε ἐκφέρεται τὰ εἰς ὄς (lege ῆ) λήγοντα.

3) De accentu cf. Goettling. p. 286 sqq. Mehlhorn. gramm. Graeca p. 150 sqq.

442. ο, 333) testantur. Cf. Eustath. p. 1018, 58. Aristonicus β, 527: Ἡ διπλῇ, ὅτι τινὲς τῶν νεωτέρων ἀνέγνωσαν τὸ ὁ ὡς ἄρθρου ὄντος, εἴτα Ἰλῆος· ὁ δὲ Ὁμηρος σὺν τῷ ὁ λέγει τὸν Ὀϊλῆα. Cf. c. II. Legit igitur ὁ Ἰλῆος τάχως Αἴας sive υἱός (β, 527. 727. ν, 66. 701. ξ, 442. 520. ρ, 256. ψ, 473. 488. 754. 758), ἣν ἔχ' ὁ Ἰλεὺς ν, 697. ο, 336). Β, 728 sine dubio ὑπὸ Ἰλῆϊ dedit; pro ἦτοι ὁ μὲν νόθος υἱὸς Ὀϊλῆος θείοιο (ν, 694. ο, 331), quo versu Aristonicus Zenodotum refutari dicit, ἦτοι μὲν νόθος υἱὸς ὁ Ἰλῆος θείοιο, pro αὐτίκ' Ὀϊλιάδην (μ, 365) αὐτίκ' ἄρ' Ἰλιάδην, pro κόψεν Ὀϊλιάδης (ν, 203) κόψε γὰρ Ἰλιάδης, pro οὐδ' ἄρ' Ὀϊλιάδην (ν, 712), Aristonico teste, ἀλλ' οὐκ Ἰλιάδην et pro Ὀϊλιάδης (ξ, 446. π, 330) ὁ Ἰλιάδης. Dubites de versu λ, 93:

Αὐτόν, ἔπειτα δ' ἑταῖρον Ὀϊλῆα πλήξιππον,
quum hic non de Aiacis patre agat poeta, quamquam hic quoque Ἰλῆα nescio quo modo restitutum Zenodotum invenisse aut corrigendo intulisse suspicor. Num scripsit ἑταῖρον ἔλ' Ἰλῆα? Langium, qui Aristarchum nimio articuli ex Homero tollendi studio motum pro Ἰλεὺς e coniectura ubique Ὀϊλεὺς scripsisse arbitratur (III p. 12 sq.), recte refutavit Faerber l. l. p. 622 sq. Quum utraque forma in Homeri esset editionibus, Aristarchus genuinam recte prae-tulit. Hesiodum, Stesichorum et Pindarum forma Ἰλεὺς usos esse diximus.

Transeamus ad nomina appellativa. Κρητὸς habuit Zenodotus α, 530 et, ni fallor, omnibus locis, quibus nunc κρατός, κρατί, κραῖτα, κρασὶν legitur, κρητὸς, κρητί, κρηῖτα, κρησὶν dedit, quamquam κράατος, κράατι, κράατα tollere non potuit. Talia Zenodoti licentiam temere in Homerum transtulisse ut credam, animum inducere non possum. Invenit haec Zenodotus in nonnullis codicibus, sed Aristarchus non sine librorum auctoritate genuinam Homero restituit formam⁴). Contrarium huius formae nimis Ionicae exemplum est ἄας pro ἡοῦς θ, 470, quod Zenodoti commentum esse nequit; verum lectio est a nonnullis libris tradita, sed recte

4) Heynius (IV p. 142) Zenodotum multis illis locis refutari posse censet, quibus Homerus formis κρατός, κρατί, κραῖτα utitur. Langius I p. 15 sq., ut κρητὸς restituendum esse demonstret, comparat κατὰ κρηῖθεν, κατὰ κρης sive, ut nonnulli voluerunt, κατὰ κρης, κρη-δεμνον et κρήνη caput aquae. Ut de mira v. κρήνη etymologia taceam (cf. Pottii quaest. etymol. II p. 182), haec omnia male comparari patet, quum thema v. κράς sive, si dis placet, κρης non sit κρα sive κρη, sed κρατ s. κρητ. Omisit Langius, quod mireris, eas formas, quibus κρητὸς multo aptius defendere potuit, κάρητος, κάρητι, quae iam ante Zenodotum, ut κρητὸς, κρητί reponerentur, moverunt. Cf. quae contra Langium monuit Faerber l. l. p. 621.

ab Aristarcho sprete⁵⁾. Στεναχῆ pro στοναχῇ Zenodotum ω, 512 dedisse scimus eandemque formam eum omnibus aliis locis, nec minus στεναχίζειν pro στοναχίζειν ubique scripsisse non est, quod dubites. Schol. Od. ε, 83: Διὰ τοῦ ἐ στεναχῆσιν αἱ Ἀριστοφάνους. Aristophanes igitur praeceptoris exemplum secutus est, cuius nomen hic, ut fieri solet, omissum est. Cf. c. I not. 61. Aristarchus, falsa analogia ductus, genuinam formam a Zenodoto servatam removit⁶⁾. Quod Zenodotus δ, 478 (adde ρ, 302) θρέπτα⁷⁾ dedit pro θρεπτά, tuetur Vossius ad hymn. in Cer. 168, comparans οὐ φυνκτὰ πέλονται, quod huc minime pertinet. Aristonicus contra Zenodotum monet: Λέγεται δὲ θρεπτὰ τὰ τεθραμμένα, θρέπτρα δὲ οὖν τῷ ῥ τὰ θρεπιήρια, ὥσπερ λύτρα τὰ λυτήρια. At aut fallor, aut Zenodotus verbo ἀπέδωκε male intellecto emendavit θρεπτά, quod intellexit *nutrimenta*; *parentibus nutrimenta non reddidit*. Formam μάρτυρος et, quae inde declinatur, μάρτυροι non agnovisse videtur. B, 302. γ, 380. ξ, 274 pro μάρτυροι legit μάρτυρες. Cf. Schol. ad h. l. et Od. π, 423. Eandem Zenodoti scripturam α, 338. γ, 255. Od. ξ, 394 obtinuisse quis neget? Neque Zenodotum locum Od. π, 423 cum Scholiis et Wolfio (Prolegg. p. CCVIII) dixerim neglexisse, sed pro μάρτυρος dedisse vocem eiusdem, atque ἐπιτιμήτωρ (Od. ι, 170), significationis. De voc. ἐπιμάρτυρος η, 76 vix dici poterit, quid statuerit. Langius II p. 19: „Quum νῖος et νῆες, ἀρνειὸς et ἄρνες, ἡνίοχος et ἡνιοχῆες, ἐρίηρος et ἐρίηρες dicerentur, quid obstilit, quo minus etiam μάρτυρος et μάρτυρες diceretur?” Atque μάρτυρες et μάρτυρας poetam hymni in Mercurium (372), Pindarum (Ol. I, 34. Nem. III, 22) et Aeschylum (Eum. 318) dixisse monet. Zenodotum in forma inusitata

5) Lobeck. Rhematic. p. 253: „Ἄας Boeoti, ut Lexicographi docent, adverbii loco usi sunt, pro εἰς αἴριον, ut ἕνας pro εἰς τρίτην, eundemque casum Zenodotus Homero impegit.” Cf. Spitzner. Ἄας genitivus est formae ἄα, quae αῦα Lesbii erat. Vide Ahrens. de dialectis I p. 121. 206.

6) Contra Zenodotum monet Aristonicus: Ἐκπίπτει δὲ τὰ διὰ τοῦ ἐ ῥήματα ἐν τοῖς ὀνόμασιν εἰς τὸ ὄ, λέγω λόγος, μένω μονή· οὕτως στενάξαι στοναχῇ. Quod Heynius (VIII p. 701) et Spitzner exc. III omnino probarunt. At recte Lobeckius Rhemat. p. 258 hanc comparisonem ineptam dicit. Στεναχῆ minime a verbo στενάχω descendit, sed eodem, quo illud, suffixo a radice verbi στένειν; de vocali ε servata cf. ἔχνηρός, ἐργάνη, ἐρκάνη (Lobeck. p. 280), de suffixo αχ, a Pottio neglecto, στόμαχος, τέμαχος, σέλαχος. Vide Langium II p. 8. 10 sq.

7) Hoc cum Eustathio p. 501, 15. 29 praefero, quum in Schol. A legatur θρεπτά.

μάρτυροι haerentem vulgarem praetulisse iudico⁸⁾. Ἐπίουρος ν, 450 Zenodotus legit, Aristarcho probante, aliis ἐπιούρος aut ἐπιούρος scribentibus. Cf. Lehrs. p. 114 sqq. Denique pro composito ἀλαοσκοπὴν κ, 515. ξ, 135. (adde ν, 11. Od. θ, 285) e libris scripsit ἀλαὸν σκοπὴν, sed Aristarchus ex aliorum librorum auctoritate recte ἀλαοσκοπὴν restituit⁹⁾.

Iam vero de casibus substantivorum videamus. Genitivi formam Γοργόνος pro Γοργοῦς scripsit θ, 349, quamquam Homerus nominativum Γοργὼν habet λ, 36, nisi forte Zenodotus Γοργῶν legit. Quum Apollonius aliique posteriores epici forma Γοργόνος utantur, dubitare non licet, quin Zenodotus eam in libris invenerit. Aristarchus verum restituit. Cf. Valckenar. Eur. Phoen. 458. Lobeck. Rhemat. p. 324. Genitivum Αἰνειῶο ε, 263. 323 retinuit e codicibus; Aristarchus verius Αἰνειῶο scripsit non sine libris, opinor¹⁰⁾. Υ, 484 Zenodotus e libris Πειρέως pro Πείρεω, quod Aristarchus ex aliis libris restituit¹¹⁾. Dativum δένδρει pro δεινδρέω γ, 152 Zenodotum ex analogia pluralis δένδρεσι finxisse ut credam, animum inducere non possum; Aristarchus meliorem scripturam recepit¹²⁾. Accusativum Μίνω (Μίνωα legimus ν, 450. Od. λ, 567) Zenodotus ξ, 322, Aristarchus Μίνων dedit; Zenodoteum praevaluit

8) Sext. Empir. advers. grammat. I, 206 (p. 646 Bekk.): Τῇ δὲ Ὀμηρικῇ (συνηθείᾳ) κατακολουθοῦντες οὐ χωρὶς γέλωτος ἐλληγιούμεν μάρτυροι λέγοντες καὶ πάντα λέλυνται καὶ ἄλλα τούτων ἀποπώτερα. At forma μάρτυρος in Delphicis legitur inscriptionibus. Cf. Stephani Thes. V p. 596 sq. ed. Par.

9) Contra Zenodotum monet Aristonicus: ὁ ποιητὴς οὐδέποτε εἴρηκε σκοπὴν τοὺς ὀφθαλμοῖς. At Zenodotus σκοπὴν speculandi actum intellexisse recte animadvertit Heynius (VI p. 100), quam significationem Homerus (nam versum θ, 302 loci interpolati esse constat) non novit.

10) Posteriore loco Aristonicus: Ζηνόδοτος γράφει Αἰνειῶο· οὐκ ἔστι δὲ Αἰνειῶς, ὥς Πειρεῶς (cf. β, 552. δ, 337 et alios locos), priore: Ζηνόδοτος γράφει Αἰνειῶ, ubi Αἰνειῶο sine dubio legendum esse et metrum et versus 323 simili modo incipiens ostendit. Αἰνειῶο ε, 534 (nisi forte Zenodotus Αἰνειῶν ἔταρον) et a nonnullis ν, 307 legebatur.

11) Aristonicus: Ἔστι γὰρ Πείρεως τὸ ὄνομα (β, 844)· νῦν δὲ ἐσχημάτιζεν ἀπὸ τοῦ Πείρεως, ὥς Μενέλαω. Πειρέως (sic enim scribendum, non cum Bekkero et Spitznero Πείρεως) genitivum esse voluit nominis Πειρεύς, unde Homerus Πειρέος aut Πειρήος declinare debuit. Cf. Heynius VIII p. 107.

12) Δένδρει cum Zenodoto legit Timo Phliasius, hoc versu usus. Cf. Diog. Laert. III, 7. Wolfius (Prolegg. p. CCXII) δένδρει non improbat, Heynius (IV p. 479) praefert. Δεινδρέω ἐφεζόμενοι ob metricam difficultatem variam lectionem δένδρει ἐφ. iam ante Zenodotum provocaverat.

apud posteros ^{12a}). Vocativis *Κάλχα α*, 86 (cf. Schol. ν, 68. 222) et *Πουλυδάμαν μ*, 231. ξ, 470 (adde ν, 751. σ, 285) usum esse Zenodotum legimus, unde *Λαοδάμαν* Od. θ, 141. 153. eiusdem Zenodoti fuisse coniicimus. Aristarchus *Κύλχαν* et *Πουλυδάμα*. Aristonici regulam α, 86: *Τὰ εἰς ᾧς λήγοντα διὰ τοῦ ᾧ κλινόμενα ἐπὶ τῆς γενικῆς ἔχει τὴν κλητικὴν εἰς ᾧ, Θόαν, Αἴαν*, ne Aristarchus quidem sine exceptionibus probavit, quum *Πουλυδάμα* scriberet. Num Aristarchus simplicia a compositis distinxit? Zenodotum hic nihil novasse cum Hefstero (p. 12) statuo ^{12b}); uter rectius iudicaverit, dici nequit. Tu cf. Buttmannum I p. 179 et Matthiaeum I p. 210. *Ἰρεσσιν* scripsit λ, 27 pro *Ἰρισσιν*. Cf. infra c. VII not. 1. Denique Bergkii nuper l. l. p. 482 sq. e tabula Iliaca Parisiensi collegit, Zenodotum α, 421 pro *νηυσὶ* scripsisse *νευσοί*, de qua forma cf. praeter ea, quae Bergkii disseruit, Lobeckii Paralipomena p. 92.

A substantivis ad *adiectiva* transeuntibus a forma *Ἡράκλειος* incipiendum est, qua Zenodotus pro *Ἡρακλήιος* β, 658. ε, 638 (adde λ, 690. σ, 640. τ, 98. Od. λ, 601) usus est. Cf. supra c. I. Aristarchus formam epicam e melioribus libris restituit. Quod Zenodotus ε, 31 (adde 455) retinuerat, *τειχεσιβλήτα*, Aristarchus aut fortasse iam Aristophanes correxit, legens *τειχεσιπλήτα*, de qua forma vide Lobeckii Rhemat. p. 88. 107 ¹³). Ν, 824 (adde Od. σ, 79) Zenodotus e libris *βουγίη*, Aristarchus *βουγάη*; *τάχα*, *ἐπεὶ γαίῳ* ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὁ ποιητὴς λέγει, Schol. A addit. Cf. Heynius VI p. 515. *Ἀάπτους α*, 567 et *διὰ σπιδέος λ*, 754 Zenodotum cum Aristarcho dedisse iam supra (c. II not. 15) vidimus ¹⁴). Ζ, 266 Zenodotus scripsit *ἀνίπτῃσι* (male Heynius V p. 249 cum Villosione *ἀνίπτῃσι*), ubi Aristarchus *ἀνίπτουσι*, Herodianus *ἀνί-*

12a) Spitzner: „Constat autem *Ἄρην ε*, 909 Herodiani, qui Aristarchi vestigia legit, auctoritate niti, unde (?) *Μινῶν* poetae reddatur oportebit.” Num illo loco Zenodotus *Ἄρην* dederit (cf. de hac forma Ellendt. in lex. Soph. Mehlhorn. p. 221. Ahrens. I p. 121 sq. II p. 240), nescio.

12b) *Εὐρυδάμαν* habuit Alcaeus et *Ἀκαμαντοχάρμαν* Pindarus vocativum casum. Cf. Lobeck. Paralipomena p. 172.

13) Aristonicus: *Ποσειδῶνος δὲ ἔργον τὸ ἐκ θεμελίων καταβάλλειν καὶ τὰ ἐπίγεια σείειν*, *Ἄρεως δὲ τοῖς τείχεσι προσπελάζειν* καὶ ἔστιν ἐπίθετον ἀνάλογον τῷ παρὰ *Στησιχόρῳ* *πυλεμάχῳ*.

14) Quum Aristarchus neque *διὰ σπιδέος*, neque *δι' ᾧσπιδέος* praetulerit, sed utrumque explicaverit, eum in recensione nova, quam edidit, Zenodoteam scripturam non mutasse probabile est. Quomodo Spitzner sibi cogitet (exc. XXI p. XCI), Aristarchum utrumque apposuisse, non exputo. Ceterum locus a Schol. laudatus non e commentariis, sed e libro quodam Aristarchi, fortasse e *λέξεσι πρὸς Κομανόν*, desumptus est. De v. *σπιδῆς* cf. praeter Spitznerum Lobeckii Paralipomena p. 161.

πτησι¹⁵⁾. Aristonicus contra Zenodotum monet: Οὐκ ἔστι δὲ εὐ-
θεῖα ἢ ἀνίπτῃς. At adiectivorum ἀδμής et ἀβλής (Lobeck. Para-
lipp. p. 82 sq.) analogiam opponere poterat Zenodotus, quamquam
has formas in ᾗς ad ea tantum composita pertinere dixeris, quo-
rum altera pars est monosyllaba. Aristarchus veram lectionem re-
stituit. Od. δ, 1 (adde Il. β, 581)¹⁶⁾ Zenodotus καιετάεσσαν, quam
formam in libris inventam in κητώεσσαν, nescio an libris adiuti,
mutarunt. Cf. Strab. VIII, 6 p. 559 sq. Καιετάεσσαν merum Ze-
nodoti commentum non esse, quod ab omni probabilitate ab-
horret, demonstrat Callimachi usus (fr. 224), quem vocem a Ze-
nodoto inventam non in sua translaturum fuisse carmina quisque
videt. Κητώεις a κῆτος derivatum, ut ὠτώεις (cf. Lobeck. Rhemat.
p. 181), idem significaret, quod κητώδης; at significatio *ingens* vix
apta videtur. Καιετάεις, a καίετας spelunca (cf. Strab. I. I.) descen-
dens¹⁷⁾, significat *speluncis praeditus* aut *speluncae similis*, quod
hic aptissimum videtur. Hinc contra Buttmannum (Lexil. II p.
92 sqq.) et Nitzschium (I p. 228) cum Langio (part. III p. 14), qui
rem non accurate exposuit, Zenodoteum praefero. Od. ι, 116 (adde
κ, 509) Zenodotus ἐλάχεια, Aristarchus λάχεια, quam varietatem
iam ante Alexandrinorum aetatem obtinuisse non est, quod dubite-
mus¹⁸⁾. At ἐλάχεια falsa correctio videtur eius, qui hanc positivi
formam comparativi ἐλάσσων et superlativi ἐλάχιστος esse censuit.
Od. σ, 130 οὐθὲν pro οὐδὲν Zenodotum scripsisse testantur Ammo-
nius v. οὐδὲν et Eustathius p. 1841, 22, quorum prior οὐδὲν et οὐ-
θὲν (οὐθ' ἔν) differre putat, alter ἀρέσκει, inquit, τοῖς παλαιοῖς ἢ
μετάθεσις τοῦ θ̄ καὶ τοῦ δ̄ εἰς ἄλληλα Αἰολέων εἶναι. At οὐθεις et
μηθεις Boeotica potius sunt et Dorica. Cf. Ahrens. I p. 44. 168.
II p. 84. Scripturam inventam Zenodotus relinuit, Aristarchus ex
aliis libris οὐδὲν recte restituit¹⁹⁾.

Pro πολεῖς et πολέας duabus syllabis efferendo Zenodotum, quod
in libris invenit, πολῦς omnibus locis (cf. α, 559. β, 4. γ, 734. ο,

15) Errat Lobeckius, qui Paralipp. p. 452 observat: „De Ari-
stophane (?), quum Il. ζ, 266 χερσὶ δ' ἀνίπτῃσι praeoptaret, cuius
primam positionem ἀνίπτῃ dici negant (Heynius Lobeckium in er-
rorem induxit), difficilis est quaestio, librosne, an aures consuluerit.”

16) Schol. br. Il. β, 581 dicit: Τινὲς δὲ γράφουσι καιετάεσσαν.

17) Thema est καίετας; τ excidit, ut in declinatione neutrorum
in ας (Mehlhornii gramm. p. 180 sq.) et in εὐρώεις a εὐρώς, cuius
thema εὐρωτ.

18) Cf. Lehrs. quaest. ep. p. 175. Mehlhorn. p. 192. Nitzsch.
III p. 27 sq.

19) Nota sunt, quae de his formis disputavit Lobeckius ad Phryn.
p. 181 sq.

66. ν, 313. φ, 59. 131. Od. δ, 170) dedisse suspicor ²⁰). Quum ν ante alias vocales in declinanda voce πολὺς in ε transeat, nunquam πολύας, πολῖς, ut ἰχθύας, ἰχθύς, formari poterat, unde Aristarchus recte πολῖς expulit. De dorica participii forma πρόφα-
ρεῖσας vide infra c. VIII not. 2.

Nominativum comparativi in ων Zenodotus ubique in ω desinentem habuit. Cf. Schol. α, 80. 249. γ, 71. η, 114. Adde Schol. π, 688: "Οτι τινὲς χωρὶς τοῦ ν γράφουσι κρείσσω. Od. β, 180: Γράφεται ἀμείνω, χωρὶς τοῦ ν, ὅπερ καὶ κάλλιον ²¹). Quum Zenodotus linguae Graecae adeo ignarus fuisse nequeat, ut nominativos et accusativos comparativorum, in sermone vulgari bene distinguendos, temere turbaverit ²²), non dubito, quin has formas in libris invenerit. Quum vero ν ad thema comparativi pertineat, vix puto Homerum illud in nominativo omisisse, unde Aristarchus iure, non sine libris, opinor, genuinam formam reduxit ²³).

Superlativum κνδέστη pro κνδίστη Zenodotum Od. γ, 378 legisse Schol. Harl. testatur. Quod in omnes, quibus superlativus κίδιστος

20) Aristonicus β, 4: "Οτι Ζηνόδοτος γράφει πολῖς· μόνον δὲ τὰ εἰς τὴν μονογενῆ δύναται παρὰ τὴν ἔκτασιν ἢ συστολὴν ἐνικὰ καὶ πληθυντικὰ γίνεσθαι, οἷον βότρως βότρως. Ne dubites de scriptura, quam Zenodoto tribuit Aristonicus, ea addidit, quae omnem eximunt dubitationem, unde si in Schol. L, cuius fidem sublestam esse scimus, α, 559 legimus: πολέας, Ζηνόδοτος πολεῖς, hic aut aliorum scripturam (cf. Schol. φ, 131) Zenodoto ascribit, aut πολῖς emendandum. Non igitur erat, cur Spitzner haereret, ne de Langio (I p. 16) et Hefftero (p. 16) dicam, qui sprete Aristonici auctoritate πολεῖς scripsisse Zenodotum contendunt.

21) Recte Buttmannus monet: „Mirum nominativum in ω hic commendari, qui alias ut Zenodoteus longe reiicitur." Qui Aristonici aut Didymi notam in breve coegit, eam male intellexisse videtur.

22) Minus mirum videtur, quod Chrysippus et Zoilus δῶσι pluralis formam esse putarunt. Cf. Schol. α, 129.

23) Cf. Boppii grammat. comparat. p. 411 sq. Iam Wolfius (Prolegg. p. CCVIII) de Zenodoti nominativis in ω recte pronuntiavit: „Quo sane nihil absurdius est et analogiae magis repugnans." At tu mihi nunc audi Langium (I p. 7), qui, Hefftero (p. 12) applaudente, talia profert: „Hanc priscam Homeroque dignam (!) comparativi formam bene tuetur Buttmannus in Gramm. I § 56. ann. 11; eamque restituendam esse existimo, quamvis Scholiastes A priscae linguae ignarus eam reiiciat." Unde vero nobis haec priscae linguae venit cognitio? Num ex iis, quibus Zenodotus usus est, codicibus? At eosdem consuluit Aristarchus, atque corruptam eorum scripturam saepe fuisse et aliorum librorum fide subtilique iudicio restituendam negari nequit. Num ex analogia? At litteram ν thematis in nominativo abiectam esse eo minus verisimile, quod eo nominativi et accusativi formae eadem fierent.

reperitur, locos cadere videtur, neque scio, an omnes superlativos a neutris in *ος* aut adiectivis in *ης* derivatos non in *ιστος*, sed in *εστος* formaverit, ut *ἄλγεστος*, *κέρδεστος*, *ἐλέγχεστος*. At *ε* hic recte ante duas consonantes euphoniae causa in *ι* mutatur; alia ratio est superlativorum in *τατος*, ut *σαφέστατος*, ubi *ε* non mutatur, quod syllaba praecedens cum accentu effertur ²⁴). Aristarchus veram formam restituit.

De pronomini^{bus} primum monendum est de *νῶϊν* et *σφῶϊν* accusativorum loco posit^{is} *α*, 336. *θ*, 377. *χ*, 216 (adde *θ*, 428) ²⁵), ubi recte Aristarchus restituit *νῶϊ* et *σφῶϊ*. Quae Zenodotus inveni^{erat} *νῶϊν* et *σφῶϊν*, e *ν* ἐφελευστικῶ, quod hic locum non habet, orta videntur. Alio loco, *θ*, 139, pro ἄγε δ' αὐτε, in illo αὐτε offensus, infeliciter coniecit ἄγε νῶϊ, ubi νῶϊ datus esse deberet Cf. Buttmann. Lexil. I p. 53 sq. Σφῶϊ *α*, 8 et *κ*, 546 retinuit Aristarchus non sine libris, opinor, σφῶε correxit ²⁶). Apollonius de constr. II, 22 p. 167 sq.: Ἐπεὶ οὖν παρήλθομεν εἰς τὰς ἀντωνυμικὰς γραφὰς τοῦ Ζηνοδότου, οὐ παρέλκει καὶ περὶ τοῦ

Τίς τὰρ ²⁷) σφῶϊ (*α*, 8) διαλαβεῖν· τὴν γὰρ τοιαύτην γραφὴν καὶ Σέλευκος προορίνει καὶ ἄλλοι πλεῖστοι παρατιθέμενοι καὶ ἐκδόσεις Ὀμηρικὰς (πολιτικὰς fortasse intelligit). Ἄλλ' ἔστι γε καὶ ὑπὲρ τῆς παραδεδομένης γραφῆς ἐκείνο φάναι, ὥς μᾶλλον κατώρθωται, ἵνα μὴ ἡ αὐτὴ οὖσα φωνὴ παρὰ τὴν ἔγκλισιν προσώπου μεταβατικὴ γίγνηται. Cf. eundem de pron. p. 303 (63). 373 (113). Zenodotum σφῶϊ hic non de secunda, quod cogites (quamquam allocutioni hic locus non est), sed de tertia intellexisse persona, recte ex altero loco (*κ*, 546) colligitur. *M*, 366 σφῶε male vice pronominis secundae personae retinuit, ubi Aristarchus σφῶϊ. Fortasse Zenodotus eodem modo *η*, 280 (adde *κ*, 552) σφῶε dederat; Ixionem enim σφῶε legisse testatur Apollonius de

24) Rem ita exposui, qualis grammaticis Graecis apparere debebat. Rectius de superlativis in *ιστος* nunc iudicamus (cf. Bopp. I. I. p. 409. Pott. II p. 253 sq.), ut de formis in *εστος* non cogitandum esse pateat.

25) Aristonicus: Ὅτι τινὲς σὺν τῷ ν (νῶϊν ἐῶ), κακῶς, ubi de Zenodoto esse cogitandum patet.

26) Schol. A *α*, 8: Ὁ Ζηνόδοτος σφῶϊν (lege σφῶϊ) ἔγραφεν. Schol. L: Οἱ περὶ τὸν Σιδώνιον τῇ σφῶϊ ἀρέσκονται, οὐ καλῶς· ἡ γὰρ σφῶϊ δύο πτώσεις ἐπιδέχεται, ἡμεῖς τε καὶ ὑμεῖς, ὧν οὐδέτερον ἀρμόττει. Διπλῇ περιστιγμένην ν. 7 ad ν. 8 pertinet. Aristonicus *κ*, 546: Ἡ δὲ διπλῇ, ὅτι Ζηνόδοτος γράφει σφῶϊ. τοῦτο δὲ τίθεται ἀντὶ τοῦ ἡμεῖς ἢ ὑμεῖς, ὧν οὐδέτερον ἀρμόζει.

27) Τὰρ, non τ' ἄρ, Zenodotus atque omnes Alexandrini grammatici scripsisse videntur. Cf. Lehrs. quaest. ep. p. 131 sq.

pron. p. 374 (114). Οὐ contra Homericum usum pro genitivo tertii pronominis Zenodotus ν, 261 (ἀπὸ οὐ) et ω, 293 retinuit²⁸). Neque alia Zenodoti scriptura Od. ε, 459 fuisse videtur, ubi Schol. corrupte: Ζηνόδοτος ἀπὸ ἑο, ἡ κοινὴ ἀπὸ ἑθεν; nam neque ἡ κοινὴ legere poterat ἀπὸ ἑθεν versu vetante, neque Zenodotum tam inconstantem fuisse puto. Schol. dicere debebat: Ζηνόδοτος ἀπὸ οὐ, ἡ κοινὴ ἀπὸ ἑο. Eundem formae εοῦ usum, Hesiodo (Muetzell. p. 215) et Apollonio notum, e libris recepit Zenodotus β, 239. τ, 384. Od. η, 217²⁹). Aristarchus, rectius Homericum usum observans, librorum fidem secutus, εο restituit. Quid rei sit, non perspexit Langius (II p. 17). Confunditur relativum ὃν cum possessivo ὃ α, 609, ubi πρὸς ὃ λέχος Zenodotum dedisse praeter Schol. A testatur Apollonius de pron. p. 400 (140)³⁰). Correxuit vitium, quod fortasse non omnes libros occupaverat, Aristarchus³¹). De οἷσιν ἐνὶ βελέεσσιν σ, 231 cf. c. VIII. M, 428 recte Zenodotus scripserat ὅτεω, quod usu Homérico (cf. ο, 664. Od. β, 114) comprobari monet Schol. A. Unde, quod vulgo et in cod. Ven. legitur, ὅτω venerit, nescimus. Od. γ, 50 Zenodotus τοὶ pro σοί, quod recte improbavit Aristarchus³²). Il. ε, 428 pro οὗτοι οὐ τοὶ legens male διαστολὴν intulit³³), quum regulam de τοὶ et σοὶ distinguendis (vide quae nota 32 attuli) nondum cognitam haberet. A, 271 ἐμωυτὸν et

28) Apollon. de constr. II, 21 p. 163 sq.: Δείκνυνται, ὡς οὐ παρὰ τὰς ἀντωνυμίας Ζηνόδοτος ἡμαρτε, παρὰ δὲ τὸ Ὀμηρικὸν ἔθος ἔνεκα τούτου προέκρινται ἡ Ἀριστάρχειος ἀνάγνωσις. Cf. de pron. p. 357 (97).

29) Schol. ad Od. locum: Ἐο μνήσασθαί, αὐτῆς φροντίσαι. Ζηνόδοτος εο (mecum legas εοῦ) γράφει ἀντὶ τοῦ ἑαυτῆς. Quod Porso animadvertit: „Anne alii legebant ἑθεν?“, nihili est.

30) Heynius (IV p. 166) fidem Schol. L (Apollonii locum omitit) sequitur, qui Zenodoto οὐ ascribit.

31) Mire Heffter (p. 16): „Zenodoti igitur aetate adhuc declinabatur illud pronomen possessivum ὃς ἢ ὃ. Quod quum ita esset, non debuit mutari.“

32) Schol.: Ζηνόδοτος δὲ τοῦνεκα τοὶ γράφει, (ἀγ)νοῶν, ὅτι (τοὶ) ἐπὶ τῆς διαστολῆς (οὐ) παραλαμβάνεται. Cf. Schol. α, 76. 294. Lehrs. quaest. ep. p. 122 sq.

33) Cf. Epimer. Homer. apud Cramer. Anecd. Par. I p. 409: Ἀξιοῦ οὖν ἀναγινώσκειν Ζηνόδοτος.

Οὐ τοί, τέκνον ἐμόν, δέδοται πολεμῆϊα ἔργα·
ἔστι γάρ φησι διαστολή· εἰ δὲ διαστολή, ὀρθοτονητέον· ὅτι δὲ διαστολή, δῆλον ἐκ τοῦ ἐπιφερομένου, quod recte refutat. Adde Apollon. de pron. p. 365 (105).

ξ, 162 relinuit *ἑωυτήν* pro *ἐμ' αὐτόν* aut *ἐμαυτόν* et *ἑαυτήν* ³⁴). Aristarchus bene animadverterat, Homerum formis compositis *ἐμαυτόν*, *σεαυτόν*, *ἑαυτόν* non uti. Cf. Lehrs. quaest. ep. p. 114 sq. Zenodotus ο, 179 καὶ κεῖνος probante Aristarcho servavit eandemque scripturam aliis locis (cf. γ, 402. ζ, 200. ο, 45. π, 648. χ, 390. Od. α, 260. ζ, 164. θ, 467. σ, 150. τ, 370. υ, 205) Zenodoti fuisse non est, quod dubites. Callimachum in Homero καὶ κεῖνος legisse Naeckius coniecit, quem vide subtiliter disserentem Opusc. II p. 92—95. Zenodotus igitur hic veram elegerat scripturam ³⁵).

Accedamus ad *verborum* formas. Ἰσκοντες scripsit Zenodotus, quem Alexio et Ptolemaeus Ascalonita, alii ³⁶) sequuntur, λ, 799 (adde π, 41), Aristarchus εἰσκοντες, quod non probarunt posteriores grammatici. Cf. Etym. p. 272, 13 sqq. 476, 13. Atque Od. δ, 279 ἴσκουσ' sine dubio Zenodoti erat, ubi alii εἰσκουσ'. Zenodotea forma praeferenda, ac nescio an Aristarchi scriptura coniectura est ex εἴσκω Homero usitato male nata. Τ, 26 Aristarchus ἐγγείνωνται, Zenodotus ἐγγίνωνται, quod quum transitive dici nequeat, Zenodotum nominativum εὐλαὶ pro accusativo εὐλὰς dedisse suspiceris. Cf. Heynius VII p. 601). Verum vidit Aristarchus. Προςδέρεται legit π, 10 (adde Od. ρ, 518), ubi alii ποτιδέρεται aut προτιδέρεται. Προςδέρετο Od. υ, 385 habemus. Composita cum προτι sive ποτι verba Homerus haec novit, προτιβάλλειν, ποτιδέχεσθαι, προτιειλεῖν sive ποτιειλεῖν, προτιειπεῖν, ποτικλίνεσθαι, ποτινίσσεσθαι, προτιμυθεῖσθαι, προτιόσσεσθαι, ποτιπίπτειν, ποτιπτύσσεσθαι, προτιάπτειν (ω, 110). Non video, cur προτιδέρεται, quod, ni fallor, Aristarchi fuit, praeferatur, nisi putas Homerum πρὸς in compositis non nisi ante vocales admisisse, et ubi verbi forma monosyllaba est, ut προςβάς.

34) Male apud Villoisonem legimus: "Οτι Ζηνόδοτος γράφει ἑαυτήν (Bekker ἑωυτήν), unde Heynii error (VI p. 552). At Spitzner hodie scribere non debuit: „Ἐωυτήν vel ἑαυτήν Zenodotus."

35) Schol. A: Ἐκ πλήρους τὸν σύνδεσμον Ἀρίσταρχος. Schol. V: καὶ κεῖνος ἐκ πλήρους, ὃ καὶ ὁ Ζηνόδοτος γράφει, ubi καὶ κεῖνος legendum esse patet. Eodem modo μ, 348 in Zenodoti scriptura καὶ κεῖσε emendandum Zenodoti καὶ κεῖνος, κεῖθι, κεῖσε, non καὶ κεῖνος, κακεῖσε, κακεῖθι fuisse, inde confirmatur, quod illis versibus, ubi καὶ κεῖνος, καὶ κεῖσε, καὶ κεῖθι legitur, nunquam διπλὴν περιεστιγμένην, signum variae Zenodoti scripturae, appictam videmus. Aristarchi scriptura indicatur γ, 402. μ, 348. ο, 45. 94. 179. π, 648. φ, 62.

36) Schol. V: Ζηνόδοτος διὰ τοῦ ῑ. ὁ δὲ Ἡρωδιανὸς διὰ τοῦ ῑ βραχέος φησὶν εἶναι τὴν γραφὴν. Illo e Didymo sumpto: Ζηνόδοτος διὰ τοῦ ῑ, addit Schol. Herodiani de quantitate illius ῑ observationem.

At Homerum in talibus aures consuluisse dixerim, atque duobus illis locis *προσδέχεται*, ne versus quasi difflieret, poetam elegisse suspicor. B, 694 e libris *ἀσπήσεσθαι* aut *ἀσπήσασθαι* scripsit, Aristarchus ex aliorum auctoritate *ἀνσπήσεσθαι*³⁷). Similem scripturae varietatem alias obtinuisse recte Langius (III p. 18 sq.) animadvertit. Aristarchum enim *ἀνσπίντες*, *ἀνσπίνων*, *ἀνσπίνον* legisse *διὰ τοῦ ν* Schol. β, 12. 398. κ, 32. 176 testantur, unde vides alios, Zenodotum, opinor, secutos, *ν* in his formis omisisse³⁸). Quod de omnibus locis valere coniicio, quibus *ἀνσπίντην*, *ἀνσπίνμεναι*, *ἀνσπίνσεις*, *ἀνσπίνσας* et similes formas invenimus. De praepositione *ἀνά*, quae in compositis ante σ cum consonante et ante *μν* syllabam *να* abiicit, vulgo vocali α in ο mutata, cf. Giesius p. 95. Pott. II p. 195 sq. Ahrens. I p. 149. Aristarchum formas a Zenodoto e libris receptas nimis severe ex Homero expulisse iudico. Od. ρ, 221, ubi alii *φλίπεται*, Zenodotus, si Schol. Harl. fides est, *θλίπεται*; sed nescio an hic Schol. rem turbaverit, ut Aristarchus Aeolicam formam *φλίπεται* a Zenodoto non reiectam sustulerit. Cf. Ahrens. I p. 42 sq.

Aristarchum augmentum syllabicum *ιακῶς* omisisse Scholia saepius testantur, (cf. α, 162, ubi *μόγησα* legendum, ut Aristarchus *πολλὰ μόγησα* scripserit. 464. β, 205. 427. 682. 751. γ, 415. δ, 517. ε, 900. ζ, 155. 157. ι, 86. 492. λ, 773. ξ, 285. π, 207. 290. 379. σ, 549. ν, 156. 259. φ, 84. ψ, 455), quod Zenodotum ubique retinuisse verisimillimum est. In tabula Iliaca Parisiensi versus α, 54 e Zenodotea recensione hoc modo laudatur:

Τῇ δεκάτῃ δ' ἀγορὴν ἐκαλέσσατο λαὸν Ἀχιλλεύς,
ubi Aristarchus *ἀγορὴνδε καλέσσατο*. Ante praepositionem Zenodotus augmentum habuit α, 68 (*ἐκαθέζετο* pro *κατ' ἄρ' ἐζετο*). 611 (*ἐνθ' ἐκάθεινδ' pro ἐνθα κάθεινδ'*). ο, 716 (*οὐκ ἐμεθίει pro οὐχὶ μεθίει*). Od. γ, 402 et ζ, 1 (*ἐκάθεινδε pro κάθεινδε*)³⁹). Od. π, 478

37) Aristonicus: *Ἡ διπλὴ περιστιγμένη, ὅτι Ζηνόδοτος γράφει ἀναπτάσασθαι* (Villoiso *ἀνασπτάσασθαι*, Heynius *ἀνσπήσασθαι*, Bekker *ἀσπήσεσθαι*) *ἐμελλεν, διὰ τοῦ (μὴ) καιαπροηγούμενως λόγον* (Villoiso *λόγον*) *αἰολίζοντος, ἀλλ' οὐχὶ σπανίως δι' εὐφωνίαν.*

38) Quum Schol. A ω, 518 dicat: *Οὕτως Ἀρίσταρχος, καὶ ἄνσχεο*, Langius alios *καὶ ἄνσχεο* dedisse coniicit, Heynius (VIII p. 701) *κακὰ σχέο*. Spitzner: „Alii igitur vel *σχέο* (?) vel *καὶ ἄνσχεο* legerunt. Vide ad η, 110, ubi similis adfuit discrepantia." At non ille locus advocandus erat, sed ψ, 587: *Ἀνοχεο, ἐν ἄλλω ἴσχεο*, unde iam olim conieci, alios *καὶ ἄνσχεο* dedisse. Aristarchus docuit, ni fallor, *ἴσχεο* nunquam imperativi esse formam, unde η, 110, quod recte Heynius vidit (V p. 329), *ἀνὰ δὲ σχέο* scripsit.

39) Schol. Od. ζ, 1: *Κάθεινδε, Ζηνόδοτος καθεῖνδεν*, ubi male

Zenodotea scriptura ἐκάθειζον in libris servata est. Non dubito, quin δ, 304. η, 344 ἐκάθειδε et θ, 436. λ, 622. ν, 151. Od. β, 419. θ, 6, aliis locis ἐκάθειζον et similia scripserit. Zenodotus his locis nihil novavit, sed librorum auctoritatem secutus est. Aristarchus augmentum omisit, nescio an non ubique e libris ⁴⁰⁾. Augmentum temporale, quod Aristarchum saepe omisisse audimus (cf. Schol. δ, 213. 329. 367. ζ, 373. η, 420. θ, 55. λ, 457. 600. μ, 445. ν, 383 et aliis locis), Zenodotus retinuit. M, 34 Zenodotus ἤμελλον pro ἄρ' ἔμελλον eandemque formam augmento praeditam omnibus locis eum retinuisse iudico, ubi nunc ἄρ' ἔμελλον, ἔμελλε, ἐμέλλετε habemus, ut ε, 205. 686. λ, 817. ν, 113. ρ, 497. σ, 98. χ, 356. Formam ἤμελλον Callimachum non solum in Hesiodo, sed etiam in Homero legisse existimo, a libris propagatam. Cf. Naekii opusc. II p. 63 sq. Muetzell. p. 209. Duo augmenta habuit Zenodotus in ξυνέηξεν ν, 166 et κατεήξαμεν ν, 257 pro ξυνέαυξεν et κατεαύξαμεν, quem simili modo λ, 114. Od. ι, 283. ξ, 383 constituisse et pro ἔαυξεν ubique (η, 270. λ, 175. ρ, 63. ψ, 392 ⁴¹⁾). Od. γ, 298. ε, 316. 385. μ, 422) ἔηξεν legisse certum videtur. Aristarchus verum reduxit. Mirum est, quod Schol. apud Cramerum Anecd. Par. III p. 422 tradit (Od. δ, 379): Ζηνόδοτος εἰπέ (lege ἔειπε), κακῶς τὴν διαφορὰν γὰρ ἠγνόσεν. Cf. Eust. p. 1410, 61 sqq.: Ἀγνοεῖ δέ, φησιν (Ἡρακλείδης), ἐκεῖνος (Σιδώνιος Διονύσιος) τὸ ἐργὼν ἐέργων (lege ἐέργων) καὶ τὸ ἔλπων ἐέλπων καὶ τὸ ἀλλὰ σύ περ μοι ἔειπε, ἀντὶ τοῦ εἰπέ· ὃ καὶ σημειῶσαι ὥς καινόν· τὰ πλείω γὰρ τῶν Ὀμηρικῶν ἀντιγράφων ἀλλὰ σύ περ μοι εἰπέ γράφουσιν. Formam imperativi εἶπε, quam Zenodotus inconsiderate retinuerat, correxit Aristarchus. Aliis locis augmentum temporale omisit, ut ὄτρυνε, non ὠτρυνε scripsit. Cf. Schol. A ρ, 215, collato eodem ρ, 582. Atque eadem Aristarchi scriptura fuisse videtur, quem η, 420 ὠτρύνοντο habuisse audimus. Quaenam igitur vulgatae, quam in optimis codicibus invenimus, ὠτρυνε, ὠτρυνον, ὠτρυναι, auctoritas sit, scire pervelim. Cf. Spitzner θ, 398. A, 598 Zenodotus cum editione Argiva, Massiliotica et Antimachea οἶνοχόει, ab Aristophane et Aristarcho probatum. Schol. A δ, 3: Ἐφνοχόει.

Buttmannus: „Varia lectio accentum tantum spectat,” probante Nitzschio II p. 79. Lege Κάθειδε, Ζηνόδοτος ἐκάθειδε. Schol. Od. γ, 402: Γράφεται αὐτὸς δ' ἐκάθειδε, quae Zenodotea sine dubio erat scriptura. De accentu cf. Goettling. p. 48 sq.

40) Cf. contra Buttmannum Lexil. I p. 278 sq. II p. 273 Langium I p. 6 sq. et Hefsterum p. 11 sq. Adde Vossium ad hymnum in Cer. 8.

41) Zenodotus scripsit forlasse ἔλατιον δ' οἱ ἔηξε. Cf. Heynius VIII p. 439.

καὶ ἔνια τῶν ὑπομνημάτων ἐνωνοχόει· οἱ δὲ φασιν Ζηνοδότειον εἶναι τὴν γραφήν, unde Eustathius p. 437, 23 sq.: Ζηνόδοτος δὲ ἐνωνοχόει γράφει διὰ προθέσεως. Cf. eundem p. 1410, 61. Ποδῶν ὑποσείετο Zenodotus, Aristophanes et Aristarchus ξ, 285, ubi alii ὑπεσείετο.

Ἔσσο Zenodotus, Aristophanes, Aristarchus, Didymo teste, γ, 57 (cf. Od. π, 199), ubi aliorum scriptura εἶσο erat ⁴²). Idem Zenodotus, qui hic genuinam formam ex optimis libris recepit, Od. ξ, 295 ἐφείσατο, ubi Rhianus ἐφέσσατο, Aristarchus vero recte εἶσσωτο, formam iam pridem in multis libris oblitteratam (cf. Buttmannus §. 108 p. 545. Pott. I p. 248), restituit.

Zenodotus aliiue ι, 3 πένθεϊ ἀπλήτῳ βεβλήται, at Aristarchus βεβολήατο, quum βέβλημαι de corporis vulneribus, βεβόλημαι de animo Homerus dicat. Cf. Lehrs. p. 76.

Pro Aristarchea forma φθάνει Zenodotus ι, 506 et φ, 262 φθάνέει. Quam scripturam cum Heynio (V p. 644) et Bekkero in ephemer. Ienens. 1809 IV p. 137 praeferendam duco, quod quominus ipse faceret, Spitznerum Aristarchi auctoritas prohibuit. Bekker nunc φθάνει edidit.

Zenodotus β, 35 ἀπεβήσετο pro ἀπεβήσατο et ξ, 229 ἐβήσετο pro ἐβήσατο. Codex Ven. A ubique, uno loco (ε, 352) excepto, constanter legit βήσετο, ἀπεβήσετο, κατεβήσετο, quod e Zenodotea recensione fluxisse videtur, quem ne illam quidem exceptionem statuuisse iudico. Recentiores grammatici omnes Zenodotum sequuntur. Cf. interpretes ad α, 428. Spitzneri praef. p. 16. Langius I p. 14. Memorabile est, quod Schol. A γ, 262 tradit: Προκρίνει μὲν τὴν διὰ τοῦ ε γραφήν βήσετο, πλὴν οὐ μετατίθουσιν, ἀλλὰ διὰ τοῦ α γράφει Ἀρίσταρχος. Cur formam a Zenodoto receptam retinere non ausus est? Optimorum codicum auctoritatem, ni fallor, deserere noluit. Cf. quae Lehrsus collegit p. 375 sq. Zenodotus igitur genuinam formam recte elegit atque ipsum Aristarchum Zenodotum in altera editione secutum esse a vero non abhorret. Similis enim ratio est formarum ἐδύσετο et ἐδύσατο. Schol. A β, 578 Aristarchum in altera editione et Zenodotum ἐδύσετο legisse dicit. Od. λ, 26 Zenodotum pro χεόμην habuisse χεάμην legimus. At cf. π, 267. τ, 356. Ἐχεαν legimus ω, 799. Zenodotum hic vulgarem formam contra optimos libros retinuisse arbitror. Alii peius χέομεν.

Schol. Od. α, 337 (cf. Cramer. Anecd. Par. III p. 424): Ζηνόδοτος γράφει εἰδεις, καὶ Ἀρίσταρχος οὐ δυσχεραίνει τῇ γραφῇ· ἐν

42) Didymus: Ἔσσο διὰ τῶν δύο σ, unde Heynius (IV p. 462) colligere non debuit, alios εἶσο legisse. Didymus, ut solet, non satis accurate loquitur, quod iam Spitzner vidit.

οὐδενὶ γὰρ τῶν ποιήσεων ἐχρήσατο τῷ οἶδας. De posteriore formae οἶδας usu cf. Lobeck. Phryn. p. 236. Quodsi negari nequit, recte Zenodotum εἶδεις e libris dedisse, eo certius repudianda erit forma οἶσθας, quam pro οἶσθα scripsit, vulgarem, opinor, scripturam secutus, quum illa forma plurimos libros occupasset ⁴³). Cf. Eustathius p. 1773, 28, qui Zenodotum loco Odysseae ο, 20 argui putat, ubi criticum Ephesium οἶσθας γ' οἶος scripsisse dixeris.

Παρίσταο κ, 291 Zenodotus, Aristarchus et plurimae editiones, alii παρίστασο. "Ιστασο legimus λ, 314. ν, 197, ubi nihil annotatur, sed etiam his locis formam ἴσταο Zenodotum et Aristarchum recte dedisse puto. Scite Lobeckius Paralip. p. 17 animadvertit, Homerum ὄ eiecisse, ne duae litterae sibilantes concurrerent. Ὀρῆτο pro ὄρῆτο scripsit α, 56. 198 (adde φ, 390. ω, 291). Aristonicus: Ἄγνοεῖ δέ, ὅτι Δωρικὸν γίνεται. Cf. Ahrens. II p. 195. 310 sq. At recte hanc formam se habere (cf. ὄρῆαι Od. ξ, 343) docuit Buttmannus I p. 515. Adde Goettlingium de accentu p. 103 sq. Aristarchus nimio Doricae formae timore ὄρῆτο scripsit ⁴⁴). Zenodotum et Aristophanem ξ, 412 (adde δ, 108. 492. ε, 66. 73. 394. 661. θ, 270. μ, 401. ρ, 606. Od. χ, 258. 275. 286) βεβλήκειν, non βεβλήκει dedisse scimus, eandemque Aristarchi fuisse lectionem ostendit Bekker I. I. p. 122. Eadem formarum ἐστήκειν, ἠνώγειν, ἦσκειν ratio est. Cf. Spitzner γ, 388. praef. p. 16. Buttmann. p. 419. Curtius de temporibus et modis p. 333. Schol. V μ, 11: Ἀρίσταρχος ἐπλεν οὖν τῷ ν, ἐκ τοῦ ἐπελεν συγκοπὴν ἐκδεχόμενος. Ζηνόδοτος ἐπλε, ἀποκοπὴ τοῦ ἐπλετο. Expositio harum formarum ineptum Schol. commentum videtur, nisi putas Zenodotum in γλώσσαις de forma ἐπλε disseruisse. IV ἐφελκυστικὸν Aristarchus recte, ut ubique in fine versuum, posuerat. Cf. Mehlhorn. p. 66.

Eustathius p. 1885, 53 sqq.: Καὶ ὁ γε Ζηνόδοτος πολλάκις φησὶ (Ἡρακλείδης), παρὰ τῷ ποιητῇ οὕτω γράφει καὶ τὰ ἐνικά· δίχα μέντοι τοῦ ν, τὸ πεποιήται καὶ νενόηται πεποιέαται γραφῶν καὶ νενοέαται· ἡ μέντοι Ἀριστάρχιος ἐκδοσις οὐκ οἶδεν Ὅμηρον τῇδε τῇ διαλέκτῳ χρῶμενον. Πεποιήται legimus ζ, 56. Od. η, 342. νενόηται nusquam. At Aristonicus π, 243: Ἡ διπλῇ περιεστιγμένη, ὅτι Ζηνόδοτος γράφει ἐπιστέαται· ἄγνοεῖ δέ, ὅτι τὰ τοιαῦτα ῥήματα πληθυντικά ἐσιν· καὶ νῦν ἀνάλογον ἔξει τὸ ἐπιστέαται τῷ ἐπίσταν-

43) De formae οἶσθας usu cf. Stephani Thes. III p. 200 ed. Par. Choerobosc. I p. 592 Gaisf.

44) Minus recte de hac forma iudicavit Heynius IV p. 38. Buttmannum sequuntur Rostius, Langius (I p. 6) et Heffter (p. 11).

ται, ὃ οὐ συμφωνεῖ· ἔστιν οὖν ἀντὶ τοῦ ἐπίσταται καὶ μετέλληται τὸ $\bar{\alpha}$ εἰς τὸ η . At talia Zenodotus non finxit, verum in libris invenit, quod eo confirmatur, quod Iones πεποιέανται et γεγενέανται dixisse perhibentur. Cf. Eust. p. 1885, 51 sq. Pro πεποιήμαι igitur Iones brevi vocali ϵ non producta formarunt vocali α inserta πεποιέ- α -μαι, πεποιέ- α -ται, πεποιέ- α -ντο. Simili modo vetustissima plusquamperfecti forma in $\epsilon\alpha$, $\epsilon\alpha\varsigma$, quod tempus compositum non esse nuper contra Curtium ostendere conati sumus (cf. Hoeferi ephemerides cognitioni linguarum dicatas II p. 81 sq.), explicanda videtur. Ἐπιστάται vero coniunctivi forma videtur, quae ab indicativo differt vocali α inserta, ante quam α radice in ϵ , ut sit, transiit; quod ne mireris, cogites coniunctivum ab indicativo semper formari vocali addita. Cf. Curtius l. l. p. 245 sqq. Aristarchus formas vetustissimas a Zenodoto recte servatas oblitteravit.

Alteram dualis personam temporum historicorum in $\tau\eta\nu$ desinentem ter in Zenodotea recensione reperimus, θ , 448 καμέτην, κ , 545 λαβέτην, λ , 782 ἡθελέτην. Aristarchus has scripturas e vetustissimis libris propagatas correxit. Zenodotus eo minus offendit, quod contrario modo nonnunquam Homerum tertiam dualis personam in temporibus historicis in $\tau\omicron\nu$ formare vidit, quod hodie e carminibus Homericis non sublatum esse constat. Praesentis formam tertiam dualis κομείτην legit Zenodotus θ , 109⁴⁵), ubi imperfectum esse nequit. Aristarchus recte κομείτων restituit.

A, 42 Zenodotus τίσαιεν pro τίσειαν, quam formam reduxit Aristarchus, Dorica τίσαιεν spreta⁴⁶). Cf. Ahrens. I p. 148 sq. II p. 335. Quid sit verius, iam nunc diiudicare non possumus.

De adverbiorum formis hoc tantum monendum, quod Zenodotus σ , 470 πρῶην, Aristarchus πρῶϊον scripserat, ubi Didymus: Ἀμφότερα γράφεσθαι φησιν ὁ Ἀρίσταρχος πρῶην καὶ πρῶϊον, ταῦτόν δὲ ἐξ ἑκατέρου σημαίνεσθαι. At Aristonicus: Ἐμφασις δὲ γίνεται πλείονος χρόνου· τὸ δὲ πρῶϊον ἐστὶ πρῶϊας· καὶ γὰρ γέγονεν οὕτως. Πρῶην legimus ϵ , 832. ω , 500. Cf. Etym. p. 692, 4 sqq. Aristarchus meliorum librorum auctoritatem secutus esse videtur.

In omnibus, quos hucusque recensuimus, locis duas tantum

45) Quod in Schol. V ad θ , 113 legitur: Ἀρίσταρχος μὲν κομείτων, Ζηνόδοτος δὲ κομείτην, ad v. 109 pertinere iam Heynius (V p. 726) vidit.

46) Schol. A: Τίσειαν. ὅτι Ζηνόδοτος τίσαιεν, ubi recte Heynius (IV p. 42): „Sphalma hoc esse debuit recensiois Zenodoteae: aut legerat ille τίσαιεν.” Hefsteri sententia (p. 11), e qua duae illae formae, τίσειαν et τίσαιεν, nondum fuerint diversae, non habet, quo se tueatur.

Zenodoti coniecturas invenimus (β , 634. δ , 478). Aristarchum Zenodoteam scripturam probasse et retinuisse plus duodecim locis vidimus. Plurimis versibus Aristarchus melius, quam Zenodotus iudicavit, at non desunt loci, quibus Zenodotea praestat scriptura. Cf. α , 56. 198. β , 35. 581. 694. ι , 506. λ , 799. ξ , 229. π , 10. 243. φ , 262. ω , 512. Od. δ , 1. ϵ , 83. Atque in augmento tollendo nimium Aristarchum sibi permisisse dixerim. Contra Aristarchum posteriores Zenodoteas scripturas praetulerunt λ , 799. ξ , 322. Quid μ , 428, ubi recte Zenodotus $\sigma\tau\epsilon\phi$ retinuit, Aristarchus legerit, incertum videtur.

IV.

DE CONSTRUCTIONE GRAMMATICA.

Plura in constructione, quam in formis grammaticis novavit Zenodotus, quum saepius in structura sine idonea causa offenderet. Incipiamus a *genere nominum*. Masculinum genus pro feminino aliarum editionum duobus locis Zenodotus habuit. Σ, 477 Zenodotus *ῥαισιτῆρα κρατερόν*, alii *ῥ. κρατερήν*¹⁾. Utrumque in libris fuisse statuo, nisi mavis alios, versus adiuvandi ergo, *κρατερήν* emendasse. Σ, 563 Zenodotus *κάμαξι ἀργυρέοισιν*, ceteri *ἀργυρέοισιν*. Femininum genus habemus Hes. Scut. Herc. 298. Grammatici τοὺς κάμακας vallum esse docent fossae impactum, τὰς κάμακας palos, quibus vites alligentur. Cf. Etym. p. 487, 39 sqq. Aristarchi auctoritas femininam formam ex optimis libris propagasse videtur. Tribus locis pro masculino femininum habuit, β, 697 *ἀγχιάλην τ' Ἀντροῶνα* (adde β, 640), ε, 466 *πύλης εὐποιητῆσι*, σ, 222 *ὅπα χαλκήν*, quae omnia Zenodotum in libris invenisse puto²⁾,

1) Heynius (VII p. 516 sq.): „Parendum est auctoritati, etsi suspicari licet, *κρατερόν* displicuisse ante vocalem sequentis vocis *ἐτέρηφι*. Potest quoque dubitari, si *κρατερήν* admittitur, an distinguendum sit: *ῥαισιτῆρα, κρατερήν ἐτέρηφι δὲ γέντο πυράγρην*, etsi haec insolentior verborum esset collocatio, et epitheton magis proprie est: *validus malleus*.”

2) Posteriores grammatici, inde ab Aristarcho, ni fallor, adiectiva cum adverbio composita generis communis esse voluerunt. De *ἀγχιάλος* Lobeckius Paralipp. p. 465 attulit nomen *Ἀγχιάλη*, *ἀγχιάλη Ἐπίδανρος* in versu Andromachi, *ἀγχιάλη Πεπάρηθος* in hymn. in Apoll. 32, ubi duo codices Parisienses *ἀγχιάλος*, et locum Nonni XXXIX, 219, ubi pro *ἀγχιάλησι* Falkenburg. *ἀγχιάλοισι*. II, 636 legimus *βοῶν τ' εὐποιητῶν*. Alia vide apud Lobeckium l. l. p. 459 sq. 497. Quum *χαλκίος* nusquam generis sit communis, iam alios ante Zenodotum *χαλκήν* scripsisse iudico. IV, 237 Zenodotus *συμπερτὴ δὲ βίη; συμπερτὸς* error librarii est.

atque non video, cur in duobus prioribus locis Zenodotea scriptura Aristarcho cedat. Aliis locis, ubi vulgo masculinum κατὰ σύνθεσιν erat, Zenodotus mera coniectura, ne regula grammatica violaretur, reposuit femininum, α, 251, ubi pro οἱ post γενεαὶ μερόπων ἀνθρώπων scripsit αἱ³⁾, et π, 280 sq.: Ἐκίνηθεν δὲ φάλαγγες ἐλπόμενοι, ubi ἐλπόμεναι. Non dissimilis ratio est loci β, 626, ubi pro αἱ, quod ad νήσων pertinere non vidit, male correxit οἱ. Cf. Heynius IV p. 344. Ne Langius quidem Zenodotum defendere ausus est. De neutro duo extant exempla. B, 56 in versu: Θεὸς μοι ἐνύπνιον ἤλθεν Ὀνειρος (adde Od. ξ, 495), Zenodotus dedit, nescio an e coniectura, θεῖον, quum non animadverteret, ἐνύπνιον hic significare κατὰ τοὺς ὕπνους. Tacet Langius. Cf. Heynius IV p. 205. H, 451 et 458 Zenodotus: Ὅσον τ' ἐπικίδναται ἡώς, Aristarchus ὅσῃν τ' (i. e. ἐφ' ὅσῃν γαῖαν, χώραν), quod non receperunt posteriores. Cf. Wolfius praef. ed. nov. p. 37. At Aristarchum hic codicum optimorum fidem secutum esse dixerim, qui doctiorem servaverant scripturam⁴⁾.

De numero nominum agentes primum de singulari pro plurali videamus. M, 79 Zenodotus et Aristophanes, non sine libris, legunt πεῖραρ ἐφῆπται, ubi Aristarchus πείρατ' ἐφ. Spitzner aliis Homeri locis Zenodotum refutare studet, quem singularem non minus, quam nostro loco, ζ, 143. η, 102. 402. υ, 429. ψ, 350. Od. λ, 13. μ, 51. 162. 179. χ, 33. 41. ψ, 248 dedisse persuasum habeo, quamquam pluralem θ, 478. ξ, 200. 301. Od. γ, 433.⁵⁾ δ, 563, qui loci supra laudatis dissimiles sunt, retinuit. Singularem nunc legimus ν, 359 (πολέμοιο πεῖραρ). σ, 501 (πεῖραρ ἐλέσθαι). Od. ε, 289 (πεῖραρ οἰζύος). Pluralem νίκης πείρατα Archilochum in Homero legisse ostendit fr. 48 Schn.: Νίκης δ' ἐν θεοῖσι πείρατα. Optimorum librorum scripturam Aristarchus recte restituit. B, 852 Zenodotus pro ἐξ Ἑνετῶν scripsit ἐξ Ἑνετῆς (non Ἑνέτης), nescio an e coniectura, quum in plurali nominis forma offenderet⁶⁾.

3) Mire Langius (I p. 11), probante Hefftero (p. 14): „Zenodoti lectionem αἱ οἱ praelulerim, non solum ob testis (?) antiquitatem, sed etiam, quod vulgata οἱ οἱ, auribus ingrata, correctionem redolere videtur eorum, qui ob τριτάτοις solliciti fuerint.” At cf. δ. 91.

4) Ne femininum te offendat, cf. ἄλλην, μακράν, ἐκείνη, ταύτη, ἡ, τῇδε, quae omnia non elliptice sunt explicanda.

5) Πείρατα τέχνης. Cf. πείρατα πάντα τέχνας in Boeckhii C. I. 428, unde in notissimo Choerili versu (fr. I, 3):

Νῦν δ' ὅτι πάντα δέδασται, ἔχουσι δὲ πείρατα τέχνη,
de quo Naekius p. 107 egit, πείρατα τέχνης, quum artis fines habeant, quum totam artem possideant, coniicias.

6) Cf. Strab. XII, 3 p. 819, qui quod addit: Φησὶ (Ζηρόδοτος)

Dualem pro plurali posuit iis locis, ubi de duobus loquitur poeta. Ἰόντε scripsit pro ἰόντες ζ, 121. ρ, 103⁷) (adde ε, 630. ν, 604. π, 462. υ, 176. φ, 148. χ, 248. ψ, 816), μένοντε pro μένοντες λ, 348, δύο ἵππω pro δύο ἵππους θ, 290⁸), ἀνέρε ἀρίστω, νῆε ὑπερθύμω pro ἀνέρας ἀρίστους, νῆας ὑπερθύμους μ, 127 sq. Neque dubito, quin aliis locis, ut κ, 355, dualem emendaverit, ne grammatica regula laederetur; nam in nominibus dualem bene distinxit, non in verborum formis. Quodsi Zenodotus et Aristophanes Od. α, 38 πέμψοντε cum editione Massiliotica legerunt, ἡμεῖς interpretati sunt: ἐγὼ καὶ ἄλλοι θεοί, ut ψ, 443 Scholia ἀποκηδήσαντε φερώμεθα explicant: ἐγὼ τε καὶ ὑμεῖς. Cf. supra II not. 59. Similis ratio est scripturae μίμνοντ⁹ β, 297.

Pluralem pro singulari Zenodotum β, 196 e libris retinuisse supra c. II vidimus. Atque pluralem legit Schol. α, 173 in illo versu. Γ, 28 Aristonicus: Ἡ διπλῇ περιεστιγμένη, ὅτι Ζηνόδοτος γράφει ἀλείτας (ἀντὶ τοῦ ἀλείτην) τὰς ἁμαρτίας ἐκλαμβάνων κρεῖττον δὲ αὐτὸν τὸν Ἀλέξανδρον λέγεσθαι ἀλείτην. At Aristonicum Zenodoto, qui plurali usus sit, ut Od. υ, 121: Φάτο γὰρ τίωσθαι ἀλείτας, iniuriam fecisse, iam Heynius (IV p. 455) monuit. Zenodotum hunc locum ex illo correxisse vix credam, at praestat singularis ἀλείτην.

Accedamus ad *casus nominum*, atque primum de *nominativo* videamus. Γ, 51 Zenodotus κατηφείη, Aristophanes, Aristarchus, Sosigenes et omnes fere χαριέσταται κατηφείην. Recte Spitzner contra Heynium (IV p. 460 sq.) monet, versus 50 et 51 absolute poni, neque ad Alexandrum, neque ad Helenam referri, sed appositionis loco praecedenti enunciationi adiungi, ut Od. ζ, 184. At quum grammatici adhuc certent, utrum in talibus appositionibus nominativus, an accusativus postuletur⁹), me vero iudice uterque admittatur, non vi-

δηλοῦσθαι τὴν νῦν Ἀμισόν, non ex ipso Zenodoto hausit, sed ex iis, qui hoc modo Zenodoteam scripturam explicabant. Langius III p. 24, qui Zenodotum sequitur, non vidit, Ἐνετοί esse urbis nomen, ut Ἀραχωτοί, Φωριαμοί, Λουσοί, Δελφοί. Alia dabit Lobeckius Paralipp. p. 304. Atque quod addit Langius, ineptum esse dicere: Paphlagonες duxit Pylaemenes ex Henetorum terra, non vidit, Henetos partem Paphlagoniae esse potuisse, viris ferocissimis fortissimisque insignem. Sed de urbe Ἐνετοί cogitare malim.

7) Aristarchum in altera editione ἰόντε recepisse cum Spitznero statuimus. Schol. L ε, 630: Ἐν τῇ ἑτέρᾳ (Ἀριστάρχου) ἰόντε κεῖται. Schol. A ζ, 121: Ζηνόδοτος καὶ Ἀριστοφάνης δυϊκῶς ἰόντε· ἐν δὲ τοῖς ἔμπροσθεν εἰρήκαμεν (καὶ) Ἀριστάρχου εἶναι τὴν δυϊκὴν γραφήν. Erravit Heynius V p. 204. Schol. L: Ἀριστάρχος δυϊκῶς.

8) Zenodotum Aristophanes, ut solet, secutus est.

9) Cf. Mehlhorn. de appositione p. 11. Sommer in ephemer. stud. antiquit. 1839 p. 1012. Krüger grammat. Gr. p. 241.

deo, cur Zenodoteus nominativus accusativo cedat. Spitznero suspicanti, Zenodotum nominativum ex aliis locis (π, 498. ρ, 556) huc transtulisse aut e mera coniectura κατηφείη scripsisse, quod haec ad Alexandrum pertinere censuerit, accedere nequeo, sed utrumque libros legisse arbitror. Σ, 570 Zenodotus, mera, opinor, nec vera coniectura ductus, scripsit: *Αἶνος δ' ὑπὸ καλὸν ἄειδεν*, ubi ceteri *λίνον* ¹⁰⁾. Usum nominativi pro vocativo bis in Zenodotea invenimus recensione, σ, 385. 424 (*Θέτις τανύπεπλος*) ¹¹⁾, quod Heynius (VII p. 393) recte probasse videtur; Spitzner, ut solet, libros, quorum paucissimi *Θέτις* habeant, nobis inculcat. Vocativum *Θέτιω*, 104 legimus. Unde Spitzner referat, Zenodotum ω, 88 *Θέτις* legisse, nescio.

Pro nominativo absoluto *ἄμφω δ' ἐξομένω* γ, 211 Zenodotus, n fallor, e coniectura genitivum posuit *ἄμφω δ' ἐξομένων* ¹²⁾. Α, 589 habuit *Αἶαντος* pro *Αἶανθ'*, ὅς, quod Aristonicus ob intolerabile *ἄσύνδετον* reiicit. Cf. Lehrsium in ephemer. stud. antiquit. 1834 p. 146 recte contra Spitznerum (exc. VII p. XV) disserentem ¹³⁾. Num *Αἶανθ'* ὅς Aristarchus iam in libris invenerit, certo definiri nequit; rectissime *Αἶαντος*, in Zenodotea recensione relictum, sustulit. Nonnunquam Zenodotus, ubi duo dativi aut accusativi legebantur, pro altero genitivum e coniectura posuit. Α, 24 (adde 378. ο, 674.) in versu:

Ἄλλ' οὐκ Ἀτρεΐδῃ Ἀγαμέμνονι ἦνδανε θυμῷ,
scripsit *Ἀτρεΐδεω Ἀγαμέμνονος*, quam scripturam genuinam non esse digamma ostendit. Num Od. ξ, 337 mutaverit, nescimus. Ε, 146:

10) Cf. Spitzner exc. XXIX. Clemens de Homeri clipeo Achilleo p. 24 sq. De nominativo *λίνος* Lobeckius Paralipp. p. 350 apposituit Aesch. Choeph. 507 (500).

11) De vocativo nominativi vices gerente cf. Hermann. ad Eur. Androm. p. XV sqq.

12) De usu nominativi absoluti cf. π, 224. Apollon. de constr. I, 10 p. 35. auctor de Homeri poesi 8 et quos laudat Müller de nominativis absolutis apud tragicos. Adde Lobeck. Rhemat. p. 330.

13) Aristonicus: *Ἡ διπλῇ, ὅτι Ζηνόδοτος γράφει Αἶαντος βελέεσσιν· γενικὴ μὲν οὐχ ἀρμόζει, ὥστε δέχεσθαι τοῦ Αἶαντος· εἰ δὲ κατὰ συναλοιφὴν ἐν τῷ ψιλῷ ἀντιστοίχῳ γέγραφεν, ἢ ἢ τὸ πλήρες Αἶαντ' ὅς βελέεσσιν, οὐκ ἔστι τῆς καθ' Ὁμηρον Ἰάδος τὸ ψιλοῦν τὰ τοιαῦτα.* Male Heynius (VI p. 221 sq.) ex his verbis apparere dicit, quod per se nobis constare possit, litteris et vocibus continuis Zenodoteum librum scriptum fuisse. Aristonicus suspicionem addit, Zenodotum fortasse continenti scriptura esse usum, ut non *Αἶαντος*, quod relatum invenit Aristonicus, sed *Αἶανθ'* ὅς voluerit. At criticos Zenodoto priores in locis difficilioribus spiritus et accentus iam posuisse et verba disiunxisse scimus, quod multo magis in primum Homeri διορθωτὴν cadit. Cf. supra c. I.

Τὸν δ' ἕτερον ξίφει μέγ' αὖ κληῖδα παρ' ὄμον,
scripsit τοῦ δ' ἑτέρου, ε, 155 sq.:

Φίλον δ' ἐξαίνντο θυμόν
ἀμφοτέρω,
ἀμφοτέρων, ξ, 208:

Εἰ κείνῳ γ' ἐπέεσσιν παραιπεπιθοῦσα φίλον κῆρ,
κείνων, γ', ni fallor, omisso ¹⁴), ut χ, 216 νῶϊν pro νῶϊ γ', quod probavit Aristophanes. De locis Od. σ, 347. ν, 286 olim (in ephemer. stud. antiquit. 1836 p. 857) egi, ubi Zenodotum:

Δύη ἄχος κραδίην Λαερτιάδεω Ὀδυσῆος,
dedisse facile colligitur. Duobus aliis locis accusativi loco genitivum cum praepositione coniunxit. Ξ, 445, ubi legitur παρ' ὄχθας Σατυριόεντος (adde γ, 187. δ, 487. ζ, 34. λ, 699. σ, 533. φ, 337. Od. ι, 132), scripsit παρ' ὄχθης, non, quod Heynius (VI p. 656) et Spitzner voluerunt, ὄχθαις aut ὄχθης; minime, quod in plurali haesit, locum correxit, sed genitivum e libris retinuit, quem Aristarchus recte sustulit ¹⁵). P, 149 Didymus: Διὰ τοῦ ν, μεθ' ὁμίλον, παρὰ δὲ Ζηνοδότῳ μεθ' ὁμίλου· καὶ λόγον ἔχει ἀντὶ τοῦ ἔξω ὁμίλου. Zenodotus dedit, quod in libris non omnibus invenit; Aristarchus μεθ' ὁμίλον restituit restitutumque recte exposuit, ὁμίλον Troianorum catervas intelligens. Cf. Spitzner ¹⁶). Genitivum παντός, quem Zenodotus π, 515 reliquerat, correxit Aristarchus, qui παντός reposuit ¹⁹).

Dativum pro genitivo duobus locis habuit Zenodoti recensio. B, 616 ὅσον ἐφ' Ὑρμίνῃ e libris dedit, ut Ὑρμίνῃ ab ἐπί pendeat; at ὅσον ἐφ' iungendum esse quivis videt ²⁰). Ξ, 249 in versu:

14) Γ' hic genuinum non esse, digamma v. ἐπέεσσιν ostendit.

15) De constructione genitivi cum παρὰ cf. Schaefer ad Dionys. de compos. verb. p. 119.

16) Barnesius aperto errore Zenodotum μετὰ μῶλον scripsisse refert. Heynius (VII p. 314) Didymi verbis addit: „Scilicet alterum est *in pugna*, alterum *e pugna*.” Cui Spitzner opponit: Verum Zenodotum voculae μετὰ cum genitivo iunctae potestatem novam atque inauditam concessisse vix erit credibile. Itaque Glaucus, qui Hectorem et Troianos ignaviae accusat, Zenodoti de sententia, ut opinor, haec ait: *neque tu cum tuo agmine, i. e. Troianis, ullum alium ab hostium contumelia defendes.* Μεθ' ὁμίλον ξ, 21 et ν, 47 reperio, ubi de motu ponitur. Μετὰ cum genitivo est *cum*. Cf. ν, 700. Od. κ, 300.

19) Schol. A recte emendavit Lehrsius p. 140. In Schol. L legendum: Ἀρίσταρχος τὸ πλῆρες παντόσε, Ζηνοδότος δὲ παντός. Heynii coniectura (VII p. 230), Zenodotum πάντεσ' dedisse, admitteri nequit. Spitzner sine iusta causa anceps haeret.

20) De accentu omittendo cf. praeter Langium (III p. 14 sq.), qui Zenodoteum non defendit, Lehrsium quaest. ep. p. 75 sq.

"Ἦδη γάρ με καὶ ἄλλο τεῖν ἐπένυσσεν ἐφετμή,
 Zenodotus τεῖν ἐφετμή, ubi Heynius (VII p. 678) dativum probat.
 At cf. quae Humboldtius recte opposuit (Opp. V p. 31). Pro ge-
 nitivo πυρκαϊῆς (ἐπενήνεον) dativum πυρκαϊῇ Zenodotus scripsit η,
 428 (adde 431), quod χαριέστερον videtur Didymo²¹⁾, qui ψ, 165
 comparat. Genitivum legimus ω, 589 (λεχέων ἐπέθηκεν), dativum
 aliis locis, ut τ, 107. υ, 369. Od. ι, 232. 243. Utrumque in li-
 bris erat. Γ, 259 Zenodotus et Aristarchus ἐταίροις, alii ἐταίρους.
 Zenodotus fortasse librorum scripturam emendavit, duplici accusa-
 tivo (ἐταίρους ἵππους) offensus; quod si fecit, ne dubites, recte eum
 fecisse. Cf. β, 442 sq. ι, 658 sq. π, 727 sq. Dativum κρατερώνυ-
 χεσ' ἵπποις scripsit ε, 329 pro κρατερώνυχας ἵππους, quum duo ac-
 cusativi eum male haberent. At μέθεπε Aristonicus recte explicat
 κάιοπιν ἤλαυνε, verbumque, alias intransitive dictum²²⁾, hic trans-
 itive ponitur, *post Diomedem equos age*, unde infelicem Zenodoti
 coniecturam recte reiecerunt. Ρ, 592 (adde δ, 212) Zenodotus κύ-
 κλω, Aristarchus κύκλος, quod significet κύκλος γενόμενοι (cf. υ, 166),
 Herodianus, Nicias et Ptolemaeus Ascalonita κυκλόσ', quam scriptu-
 ram iam Aristarchus cognovisse et eo reiecisse videtur, quod non
 κυκλόσε, sed κυκλόφι locum habeat. Aut fallor, aut Zenodotus
 κύκλω et κυκλόσ' in libris invenerat, Aristarchus vero coniecturam
 tentavit.

Accusativum pro nominativo duobus locis reperimus. Ν, 485
 in versu:

Εἰ γὰρ ὀμηλικίῃ γε γενοίμεθα τῷδ' ἐπὶ θυμῷ,
 Zenodotus ὀμηλικίην, alii ὀμηλικίη. At nominativus ὀμηλικίη pro
 ὀμήλικες praestat. Cf. Bekker l. l. p. 141. γ, 175. ε, 326. ν, 431.
 υ, 465. Od. β, 138. γ, 49.²³⁾ 364. ζ, 23. χ, 209. Ξ, 340:

Ἐνθ' ἵομεν κείοντες, ἐπεὶ νύ τοι εὐαδεν εὐνή,
 Zenodotus et Aristophanes εὐνήν, ad κείοντες relatum, retinuerunt.
 Aristarchus verum e libris restituit. De ν. κείων cf. Od. ξ, 532. σ,
 427. τ, 48. De accusativo genitivi loco tria extant exempla. Α, 437
 Zenodotus χρῶα ἔργαθεν, Aristarchus χρῶς ἔργαθεν, ubi Zenodoteum
 recte praetulerunt. Cf. ε, 147. Quomodo Aristarchus suam intel-
 lexerit scripturam, nemo adhuc perspexit, adeo ut Spitzner de fide
 Scholiastae dubitaret. Num πάντα χρῶς coniunxit, quod opponeretur

21) Spitzner: „Suavius ad aures accidit Scholiastae,” quo illud
 χαριέστερον minus recte reddit.

22) Cf. θ, 126. ν, 567, ubi accusativi a praepositione pendent.

23) Ἀλλὰ νεώτερός ἐστιν, ὀμηλικίη δ' ἐμοὶ αὐτῷ, ubi Schol. ὀμηλικίην legit, quae sine dubio Zenodoti scriptura.

ἔγκασι φωτός? Versum, qui bis in Iliade legitur (ξ, 95. ρ, 173), scripsit Zenodotus non sine libris:

Nῦν δέ σε ὠνοσάμην πάγχυ φρένας, οἶον ἔειπες.

At genitivum σευ alii recte praetulerunt, quamquam hiatus non est intolerabilis, quod Heynius (VI p. 538) dicit. O, 639 sq.:

*Ὅς Εὐρυσθῆος ἄνακτος
ἀγγελίης οἴχνεσκε βίη Ἡρακλεΐη,*

Zenodotus ἀγγελίην nescio an e coniectura scripsit. Genitivus ἀγγελίης hodie neminem male habebit. Cf. Voss. in hymn. in Cer. 449. Spitzner ν, 252²⁴). Neque desunt exempla accusativi pro dativo positi. Ξ, 469 Zenodotus in versu:

Αἴας δ' αὖτ' ἐγέγωνεν ἀμύμονι Πολυδάμαντι,
scripsit ἀμύμονα Πολυδάμαντα; at Homerus verbum γέγωνε cum dativo ponere solet. Cf. θ, 227. μ, 439. Od. θ, 305. ι, 47. Δ, 226:

Ἐγχεα δ' ἀλλήλων ἀλεώμεθα καὶ δι' ὀμίλου,
Zenodotus ἔγχεσι δ' ἀλλήλους, alii ἔγχεσι δ' ἀλλήλων, quod Heynius (V p. 234) praefert. Accusativum verbo ἀλεώμεθα multo accommodatorem esse recte Spitzner iudicat. Nescio an dativus Zenodoti sit coniectura. M, 65 sq.:

*Ἐνθ' οὕτως ἐστὶν καταβήμεναι οὐδὲ μάχεσθαι
ἱππεῦσι.*

Zenodotus et Aristophanes ἱππῆας. Infinitivus cum accusativo nescio quid languidi habet; dativo equites, quod hoc loco aptissimum videtur, fortius proferuntur. Simplicem accusativum ad motum significandum nonnunquam Zenodotus admisisse videtur. A, 169 Schol. A: Φθίην δ', οὕτως σὺν τῷ δέ αἰ Ἀριστάρχου Φθίην δ' καὶ ἡ Ζηνοδότου ὁμοίως. At Schol. Reg. et Amstel., Heynio (IV p. 63) teste: Ζηνόδοτος χωρὶς τοῦ δέ. Schol. in Crameri Anecd. Par. III p. 275: Πάντες σὺν τῷ δέ, Φθίην δε. Ζηνόδοτος δὲ χωρὶς τοῦ δέ. In Schol. A excidisse videntur verba: Τινὲς δὲ χωρὶς τοῦ δέ. Spitznero, qui de fide Schol. A non dubitat, accedere nequeo. In tabula Iliaca Parisiensi versus α, 54 e Zenodotea recensione hoc modo effertur.

Τῇ δεκάτῃ δ' ἀγορὴν ἐκαλέσσατο δῖος Ἀχιλλεύς,
ubi minime cum Bergkio l. l. p. 482 ἀγορὴνδ' scripserim, sed veram Zenodoti scripturam agnosco. ψ, 679:

24) Spitznerum eo tantum errare statuo, quod illam explicationem, e qua (ὁ) ἀγγελίης saepe in Homericis carminibus significet ἄγγελος, ab Apione excogitatam esse arbitratur, quam ipsius Aristarchi esse διπλῇ omnibus illis locis appicta ostendit, ad hanc Aristarchi animadversionem spectans. Cf. praeter hunc locum γ, 206. δ, 384 (ubi διπλῇ περιεστιγμένη cum διπλῇ confunditur). λ, 140. ν, 522.

Ὅς ποτε Θήβαςδ' ἦλθε δεδουπότος Οἰδιπόδαο,
ubi, quod alios legisse videmus ²⁵⁾, Θήβας Zenodoti esse videtur.

Vocativum Ἀργεῖοι καὶ Τρῶες Zenodotus, ni fallor, e coniectura habuit γ, 99 pro accusativo. At recte Aristonicus monet: Ἔστι δὲ τὸ διακρινθῆναι (v. 98) διχῶς χωρισθῆναι· ὁ δὲ Ζηνόδοτος συνήθως ἡμῖν τέταχεν.

Transeamus ad *adiectiva*. Pro genitivo ἄρνων adiectivum ἄρνέων scripsit γ, 273 ²⁶⁾, nescio an e coniectura, quum in duobus genitivis haereret. M, 160 sq. Zenodotus κόρυθες βαλλόμεναι, Aristarchus κόρυθες βαλλομένων. Cf. μ, 151 sq. 289. 339. At μ, 36: Κανάχιζε δὲ δούρατα πύργων βαλλόμεν'. π, 105: Πήληξ βαλλομένη καναχήν ἔχε. Negari nequit genitivo, Troianos ipsos designante, rem clarius describi, quamquam βαλλόμεναι non prorsus spernendum. E, 898 Zenodotus ἐνέρτατος pro ἐνέρτερος et ο, 225 ἐνέρτατοι ²⁷⁾ pro ἐνέρτεροι. At hic superlativo locum non esse iam Aristonicus monet. Od. λ, 364 sq. Zenodotus:

Ἡπεροπῆά τ' ἔμεν καὶ ἐπὶ κλοπον, οἷά τε πολλούς
βόσκει γαῖα μέλαινα πολυσπερέας ἀνθρώπους.

Aristarchus πολλά ²⁸⁾, quod praestare videtur. Cf. Od. ε, 422. θ, 160. ι, 128. λ, 536.

Videamus de *pronominum* usu. K, 127 Zenodotus μιν pro σφίν, ubi pluralis vices gerat, quod quum Homeri usus spernat, Aristarchus recte σφίν restituit ²⁹⁾. Genitivum οὗ pro οἷ scripsit λ, 458: Αἶμα δὲ οἷ σπασθέντος ἀπέσσυτο ³⁰⁾. Eadem ratione in verbis: Πρόσθε δὲ οἷ δόρυ τ' ἔσχεν, ρ, 7 (adde ε, 300) οὗ habuit. At Ho-

25) Schol. A: Οὕτως Θήβαςδε, εἰς Θήβας, unde alios Θήβας legisse patet, quam scripturam Eustathius et codices Vindobonenses servant.

26) Male Aristonicus in Schol. A ἄρνέων genitivum substantivi ἄρνες habet. Rectius Schol. B L: Τινὲς ἄρνέων, ἢ ὡς ἐπὶ πείων ὀπλέων (λ, 536). Manifesto errore Etym. M. p. 507 sqq. et Gudian. p. 318, 1 sqq. (cf. Cramerii Anecd. Ox. I p. 239. IV p. 329) Zenodotum ἄρνων ἐκ κεφαλαίων dedisse referunt, iis, quae de hoc loco tradita invenerunt, male intellectis, quod iam Heynius (IV p. 508 sq.) monuit.

27) Sic rectius Schol. L, quam Schol. A, qui νέρτατοι.

28) Hoc colligo e Scholio corrupto apud Cramerum Anecd. Par. III p. 473: Οἷά τε πολλούς εἰκάζομεν· οὕτως Ζηνόδοτος· ὁ δὲ Ἀρίσταρχος πολλούς, ubi πολλά corrigo. Εἰκάζομεν interpretatio praecedentis ἔσχομεν videtur.

29) Spitzner contra Zenodotum monet, hic dativo opus esse, sed criticum Ephesium μιν cum ἡγερέσθαι coniunxisse arbitror.

30) Recte Spitzner Heynii (VI p. 201) sententiam reiicit, e qua Zenodotus οὗ intellexerit τοῦ ἔγχους.

merus *πρόσθε* nunquam tali modo cum genitivo pronominis coniunxit. Haesit Zenodotus in dativo, qui dicitur commodi. Cf. ε, 315. *Πρόσθε* absolute ponitur, ut δ, 113. Pronominis possessivi usum pro genitivo pronominis personalis invenimus γ, 206, ubi pro *σεῦ ἀγγελίης* scripsit *σῆς ἀγγελίης*, ex usu notissimo possessivi, ut τ, 321 *σῆ ποθῆ*. Od. λ, 201, ubi Valckenarius ad Ammonium p. 59 ex veteribus editionibus *σοῦ*³¹). Zenodotum hic e coniectura *σῆς* scripsisse puto, ut γ, 273 *ἀρνέων*. Contrariam varietatem habemus ξ, 118 (*πατρός ἐμεῖο* pro *πατρός ἐμοῖο*). ω, 486 (*πατρός σεῖο* pro *πατρός σοῖο*). Od. ζ, 256 (*πατρός ἐμεῦ* pro *πατρός ἐμοῦ*). Cf. Apollon. de constr. II, 22 p. 166. de pron. p. 397 (137). Ammon. v. *σοῖο*³²). Od. ζ, 289 (adde θ, 241) Zenodotum pro *ἐμέθεν* scripsisse *ἐμεῖο* Schol. Harl. refert, ubi Porso: „Debebat *ἐμέο*.” At Zenodotus fortasse legerat: *ὦδ' ἄρ' ἐμεῖο ξυνὲς ἔπος*, positionem consonantis ξ non curans. Cf. β, 26. 63. ω, 133. *Εοῖο* pro *ἐῆος*³³) habuit Zenodotus α, 393. ο, 138. τ, 342. ω, 550, ubi Aristonicus recte monet: *τοῦτο ἐν τῇ περὶ τινος λόγῳ τίθεται, νῦν δὲ πρὸς πρόσωπόν ἐστι*. Cf. Schol. ω, 528. *Εοῖο* de tertia persona invenimus β, 662. ν, 522. ξ, 9. 11. 266. σ, 71. 138. τ, 399. ψ, 360. 402. Od. ξ, 177 (tribus locis, ξ, 9. σ, 71. 138, alii *ἐῆος*), *ἐῆος* praeter II. hos locos ω, 422. Od. ξ, 505. ο, 405. Formam *ἐῆος* versus respuit β, 662. ν, 522. Od. ξ, 177. Equidem Zenodotum in allocutione ubique *εοῖο* pro *ἐῆος* male emendasse iudico³⁴). *Οὐ πατρός* Zenodotus λ, 142 pro *τοῦ πατρός*, quod Aristarchus, qui pronominum formas atque significationes accuratius distinxit (cf. Wolf. Prolegg. p. CCXLVII sq.), recte reiecit, quamquam Heynius (VI

31) Cf. Pflugk. ad Eur. Androm. 62. Nihili est, quod Spitzner T. III p. 30 sq. contra Zenodoteam monet scripturam.

32) Eandem varietatem aliis locis obtinuisse certum videtur, ut Od. ζ, 290. *Πατρός ἐμοῦ* legitur Od. γ, 83. ζ, 293. 299. ν, 173. ο, 459, *παιδός ἐμοῦ* II. ω, 224.

33) De spiritu cf. Lehrs in ephemer. stud. antiquit. 1834 p. 141 sq. quaest. ep. p. 66 sqq., cui frustra obloquitur Spitzner praef. p. 20.

34) Cf. Buttmanni Lexil. I p. 86 sqq. Inde, quod Apollonius et alii *ἐός* de altera persona utebantur, nihil ad defendendas Zenodoteas scripturas efficitur, quum hic usus ex aliis locis Homericis fluxerit. Cf. Wolfii Prolegg. p. CCXLVIII sq. Langius (I p. 12 sq.), non prudenter Zenodoti patronum agens, „impudens profecto homo esset Achilles,” inquit, „si cum matre sermocinans (α, 393) *nobilem filium* ipse se appellaret; neque ω, 550 ab Achille *nobilem filium Priami* Hectorem dici credibile est, quippe quem idem Achilles paullo ante contumeliose tractaverit.” Tu confer, quae II not. 68 contra Aristarchum monuimus.

p. 148) et Vossius (in hymn. in Cer. 153) repugnant. O, 139 Zenodotus et Aristophanes legerunt τοῦδε; Aristarchus ex usu Homérico τοῦγε recepit videtur. Σ, 385 et 424 Zenodotus:

Τίπτε, Θέτις ταινύπεπλος, ἱκάνεις ἡμέτερόνδε;
Ceteri ἡμέτερον δῶ, ut η, 363. Od. α, 176. β, 262. δ, 139, quibus locis Zenodotum ἡμέτερόνδε dedisse coniicio. Od. ο, 513 sq. legimus ἡμέτερόνδε κελοίμην ἔρχεσθ', Od. θ, 39 ἡμέτερόνδ' ἐλθόντες, Od. β, 55 et ρ, 534 εἰς ἡμέτερον πωλεύμενοι, Od. η, 301 ἦγεν ἐς ἡμέτερον, Od. ο, 88 νεῖσθαι ἐφ' ἡμέτερα. At cf. σ, 406 ἢ νῦν ἡμέτερον δόμον ἔκει. Od. υ, 191 sq. εἰλήλουθεν ἡμέτερον πρὸς δῶμα. Utrumque in libris invenisse Zenodotum suspicor; plenius fortiusque sonantem exitum versus recte praetulisse videtur Aristarchus. Όσση Zenodotus ξ, 400 pro τόσση recte retinuit, quod Aristophanes et Aristarchus probarunt. I, 447 τοῖον pro οἷον coniecit, quum adverbium νέον substantivum esse putaret, quod iam Aristonicus monet. Ξ, 398 τόσσο; pro τόσσον scripsit, e versu 396 male huc translatum. Αὐτὸς pro adverbio αὐτως Zenodotus et Aristophanes σ, 198 legerunt, quod χωρὶς ὅπλων intellexerunt. Didymus: Καὶ λόγον ἔχει χαρίεντα καὶ οὐκ ἄλογός ἐστιν ἡ γραφή. Cf. Crameri Anecd. Par. III p. 287. Recte eodem sensu αὐτως dici posse Spitzner observat. Zenodotum αὐτὸς ultima syllaba producta mera coniectura in Homerum intulisse vix statuo, verum librorum scripturam non correxit.

De articulo paucis agamus. Zenodotum β, 1 et κ, 1 pro ἄλλοι dedisse ὅλλοι testantur Scholia, quod non minus in nonnullos alios locos cadere videtur³⁵). Quem hanc formam in Homerum invexisse a vero abhorret; invenit in libris ὅλλοι, ut ipsum Aristarchum κ, 539 ὄριστον legisse scimus. Alia craseos cum articulo factae exempla Homerica vide apud Spitznerum de versu heroico p. 177, Abrensiū de crasi et aphaeresi p. 22 et Langium II p. 2. Aristarchus recte his locis, non sine librorum auctoritate, ἄλλοι restituisse videtur. Cf. quae contra Langium disputavit Faerber l. I. p. 621 sqq. Adde Giesium p. 394 sq. Od. δ, 70 (adde α, 157. ρ, 592) Zenodotus πενθοῖαθ' οἱ ἄλλοι, Aristarchus πενθοῖατο ἄλλοι, ubi Zenodotea scriptura et ob versum et ob oppositionem aliorum praeferenda videtur. Cf. II. β, 665. ζ, 41. 402. ξ, 368. De iis lo-

35) Cf. Apollon. de constr. I, 2 p. 5: Πόθεν ἐστοχάσατο Ζηνόδοτος τὸ ὅλλοι κατὰ συναλοιφήν τοῦ ἄρθρου γράφειν, εἰ μὴ ἐκ τῆς δευτέρας συντάξεως κινούμενος; καὶ πόθεν Ἀρίσταρχος οὐκ ἔλεγε μὲν πλεονάζειν τὸ ἄρθρον, περιέγραφε δὲ ὡς ἐλλείποντος συνήθως τοῖς ἄρθροις; I, 38 p. 77: Ἀλλὰ φαίνεται, ὅτι τὸν Ἀρίσταρχον ἐκίνει τὸ ἔθιμον τοῦ ποιητοῦ, ὃς συνήθως μὲν ἐλλείπει τοῖς ἄρθροις. (01 p. 1)

cis, quibus Zenodotus ὁ Ἰλεύς, βίη τῇ Ἡρακλείῃ, βίης τῆς Ἡρακλείης dedit, iam supra vidimus.

Pronomen ὁ, e κοινᾷς editionibus traditum, Zenodotus γ, 18 omisit, quod probarunt Aristophanes, Callistratus, Aristarchus et Ixio, quamquam pronomen ex Homericō usu (comparant π, 466. Od. ι, 372) addi posse non negant Scholia.

Ad verba progredientibus primum de genere verborum agendum est. A, 83 Zenodotus retinuit φράσον, Aristarchus verius scripsit φράσαι³⁶). Ephesius criticus significationem indica aptiorem nostro loco habuit, aut, quod multo verisimilius, differentiam significationis activi et medii, ab Aristarcho bene perspectam (cf. Lehrsius p. 93 sq.), non curavit. Cf. Apollon. v. φραδέος. Heynius IV p. 41 sq. Activum ἰδῆς pro ἰδῆ, quod Aristarcho ὁμηρικώτερον visum est, Zenodotus α, 203 et ν, 449 (adde γ, 163. δ, 205. ο, 32, ubi Ven. et libri plerique ἰδῆς. Od. λ, 94. ο, 76, ubi Wolfius ἰδῆς. 432) scripsit. Cf. Epimer. Homer. apud Cramerum I p. 209: Ἡ μὲν Ζηνοδότου β' ἀορίστου, ἡ δὲ Ἀριστάρχου μέσου ἀορίστου α'. Οὐπω γὰρ τοίους ἰδὼν ἀνέρας, οὐδὲ ἰδῶμαι (α, 262). καὶ τὸ δεύτερον ἰδῆ. καὶ ἡ μὲν Ζηνοδότου Ἰακὴ, ἡ δὲ Ἀριστάρχου κοινή. οὐδέποτε οὕτω κοινῶ(ς) χρῆται, ἀλλ' ἐπεκράτησεν ἡ Ἀριστάρχου. Aristarchus ἰδῆ praetulit, quod coniunctivum aoristi medialis apud Homerum praevalere vidit, quod iam versus α, 262 ostendit, ubi indicativus activi cum coniunctivo medii componitur. Quod quam recte iudicaverit, exempla in nota collecta ostendent³⁷).

36) Aristonicus: Ζηνόδοτος γράφει φράσον. μᾶλλον δὲ τὸ φράσαι ἀρμόζει. Mire Heffter (p. 12) Aristarchum φράσαι scripsisse dicit, quod Homerus medii forma uti soleat, addens: „At si solet, num propterea semper ita dixisse putandus est?”

37) Ἰδῶ s. ἰδῶμι σ, 63 (Ven. ἰδοίμι). ω, 555. Od. κ, 387. π, 32. Ἰδῶμαι α, 262. 587. ζ, 365. θ, 376. σ, 190. φ, 61. Od. ζ, 126. ν, 215. ψ, 83. Ἰδῶμ' χ, 450. In extremo versu, quo loco ἰδῶμι et ἰδῶμαι versus admittit, semper ἰδῶμαι legimus. Ἰδῆται γ, 130. ε, 221. θ, 105. ν, 229. ρ, 652. σ, 135. τ, 144. Od. ζ, 311. ρ, 448 (cf. Vossius in hymn. in Cer. 116. Gloss. p. 67). σ, 269. ψ, 5. Ἰδῆ (persona tertia) δ, 98. 195. ω, 337. Ἰδῆται β, 237. ξ, 416. ρ, 93. 100. σ, 467. τ, 151. Od. δ, 412. τ, 567. φ, 159. 228. Ἐς-ἰδῆται Od. ρ, 9. Ἰδῶμεν metri causa frequentius (κ, 97. Od. φ, 112. 336), quam ἰδῶμεθα (Od. κ, 44), at vide mihi alteram pluralis personam, ubi versus utramque formam admittit. Ἰδῆτε δ, 249. Od. κ, 426 (utroque loco ε eliditur). Ἰδῆσθε ο, 147. Od. δ, 414. 421. θ, 307. Tertiae pluralis personae unum tantum exemplum habemus, ἰδῶσι τ, 174, ubi ἰδῶνται versus vetat. Vides Homerum in coniunctivo aoristi medialem formam activae praeferre, quod bene intellexit Aristarchus. Iam nunc mihi audi Langii doctrinam (I p. 10): „Ni fallor, Aristarchus non omnino activum medio post-

Medii pro activo positi haec habe exempla. Od. μ, 297 Zenodotus βιάζεσθ' οἶον, alii βιάζετε μοῦνον. Schol.: Οὐ νοήσας, ὅτι ποιητικῶς ἐσχημάτισται. At activum βιάζειν seriorum est. Od. λ, 249 τέξεται³⁸⁾ pro τέξεις scripsit, futurum activi reiiciens. Cf. Il. τ, 99. Hes. Theog. 469. 898.

De numero verborum plura sunt monenda. B, 36 pro ἔμελλον Zenodotus scripsit ἔμελλεν, eademque varietas Od. β, 156 obtinuit. Pluralem ab Aristarcho esse inductum, Langius (II p. 8) verbis Schol. θ, 137 (cf. λ, 128): Ἀρίσταρχος φύγον, ἄλλοι δὲ φύγεν, et ν, 28: Ἀρίσταρχος ἡγνοίησαν, ἄλλοι δὲ ἡγνοίησεν, demonstrari contendit addens posteriore loco plurali ἡγνοίησαν et singularem ἄταλλε et digamma ν. ἀναξ adversari³⁹⁾. At his omnibus locis et singularem et pluralem libros habuisse non est, quod dubites; Aristarchus ex usu Homérico, quamquam non minus, quam Langius, Homerum saepe cum substantivi neutro pluralis singularem verbi coniungere cognoverat, pluralem, Zenodotus e vulgari more singularem praetulit. Cf. Faerber l. l. p. 618. E, 205 Ven. et Vindobon. codd. et Eustathius ἔμελλεν. O, 714 Schol. A: Πέσον, οὕτως διὰ τοῦ ὀ, πέσον; πέσεν codices nonnulli. Quibus locis ἔμελλεν et πέσεν Zenodoti erant.

Υ, 138 Didymus: Ἀρίσταρχος προκρίνει τὴν διὰ τοῦ ὦ γραφήν· γράφεσθαι δὲ φησι καὶ διὰ τοῦ ἦ, ἄρχησι. Aristonicus: Ἡ διπλῇ, ὅτι Ζηνόδοτος γράφει ἄρχησι· ὁ δὲ Ὅμηρος τὸ κατ' ἀμφοτέρων τῶν ὀνομάτων τιθέμενον ῥῆμα εἶωθέ τοτε, τὸ ἕτερον προτάξας ὄνομα, μεταξὺ τάσσειν. Utrumque in libris invenisse Zenodotum arbitror; exquisitiorem lectionem Aristarchus recte praetulit⁴⁰⁾.

Ob dualem cum plurali confusum Zenodotus non semel vitu-
habuit, sed hanc alteram activi personam. At haec opinio quanti aestimari potest, quum ei, nullis internis argumentis nixae, obstat antiquius Zenodoti testimonium? Quid vero Zenodoti testatur scriptura, qui sine dubio utramque formam in libris invenit?

38) E Porsonis emendatione pro τέξει, qui idem priore loco βιάζεσθ' restituit pro βιάσθ'.

39) Heynius (VI p. 376): „Antiquius fuit οὐδ' ἡγνοίησε ἀνακτα (cum digamma). Apparet itaque hoc quoque loco Aristarchum digamma prorsus ignorasse.”

40) A Zenodoti partibus stat Buttmannus, qui (Scholia in Odysseam p. 353): „Hic etiam subtilius Zenodoti ingenium cognoscas, qui praetulit ἀρχησι, Aristarcho illud schema, quod in structura per καὶ locum recte servat, pinguius ad alteram etiam per ἦ trahente.” At Buttmannus non vidit, v. 138 pluralem sequi et hunc pluralis usum in ipsa pedestri oratione etiam in nominibus, quae ἦ disiungit, notissimum esse. Cf. Matthiae. §. 304 annot. 4. Krüger II p. 274.

peratur. Sic θ, 503 (adde ι, 66) ἐφοπλίζεσθον pro ἐφοπλισόμεσθαι, ν, 627 οἴχεσθον ἄγοντες pro οἴχεσθ' ἀνάγοντες ⁴¹), σ, 287 κεκόρησθον pro κεκόρησθε, ψ, 753 πειρήσεσθον pro πειρήσεσθε, Od. θ, 251 παῖσατον pro παῖσατε scripsit. Non licentia, sed negligentia Zenodoti, qui in nominibus bene dualis formam distinxit, accusanda videtur, qui dualem, in multis, opinor, libris inventum, non correxerit. Neque aliter iudico de locis γ, 459, ubi ἀποτίνετον pro ἀποτινέμεν, et ο, 347, ubi ἐπισσεύεσθον pro ἐπισσοεύεσθαι dedit. Ipse dualem male in Homerum invexit ζ, 112 ⁴²).

De *personarum* usu duo loci in censum veniunt. Od. β, 41 (cf. Cramerī Anecd. Par. III p. 398) Zenodotus pro ἡγείρου scripsit, vulgarem secutus grammaticam, ἡγείρεν, fortasse e libris. Aristarchus, ni fallor, primam personam, hic fortiore et significantiore, recte restituit, quamquam cum Nitzschio (I p. 72) ideo non dixerim, Zenodotum Homerum satis male intellexisse. Cf., ut unum locum adferam, ρ, 249 sq. Π, 697 ἔλες pro ἔλεν, ubi Aristonicus: Ἀγνοεῖ δέ, ὅτι ἀπέστρεφε τὸν λόγον ἐκ τοῦ πρὸς αὐτὸν ἐπὶ τὸν περὶ αὐτοῦ, καὶ πολλάκις ἀποστροφὰς ποιεῖται. Utrum Zenodotus ἔλες e libris retinuerit, quae Heynii (VII p. 256) erat sententia, an ipse, versu 692 sq. falsus, hanc scripturam in Homerum invexerit, satis certo diiudicari nequit.

Differentiae *temporum* e Zenodotea recensione referuntur haec. ^ε *Ἦσται* Zenodotus Od. λ, 191, ubi Aristarchus ἦστο, uterque, ni fallor, libros secutus. O, 179 πολεμίζων pro futuro πολεμίξων ⁴³),

41) Aristonicus: Καὶ τὸ δυνικὸν συγχεῖται ἐπὶ πολλῶν τασσόμενον, καὶ ἡγνόηκε, ὅτι ἀναγωγὴν καλεῖ τὴν ἐκ Πελοποννήσου εἰς Τροίαν πλοῦν. At Zenodotum, qui ζ, 292 non mutaverit, haec non ignorasse recte reponit Heynius (VI p. 478).

42) Si Aristonicus γ, 279 tradit: Ἡ διπλῇ περιεστιγμένη πρὸς Ζηνόδοτον, ὅτι ἐκ τοῦ δυνικῶς γράφεσθαι τὸ τίνυσθον ἐλέγχεται, ὅτι ἐπὶ Περσεφόνης καὶ Πλούτωνός ἐστιν ὁ λόγος, οὐκ ἐπὶ τῶν νεκρῶν, hic διπλῇν περιεστιγμένην cum vulgari διπλῇ confusam esse patet, quum illa Aristarchus in iis tantum versibus uteretur, quibus a Zenodoto recessit. Aristonicus διπλῇν περιεστιγμένην, quam male appictam vidit, suo more interpretatus est. Heynius IV p. 511 haeret. Schol. A μ, 127: Ζηνόδοτος καὶ Ἀριστοφάνης δυνικῶς ἅπαντα ἀνέρε, ἀρίστω, νῆε ὑπερθύμω, κίετην (v. 138), ubi κίετην male adiectum videtur; nam Zenodotum ita caecutiisse in versibus illis interpretandis, ut κίετην pro ἔκιοιον tulerit, vix mihi persuadeo.

43) Schol. A recte: Πτολεμίζων, Ζηνόδοτος διὰ τοῦ ξ. At Schol. V: Πολεμίξων δὲ διὰ τοῦ ξ, Ἀριστάρχος δὲ διὰ τοῦ ο, quae priori Schol. V notae ita annectenda: Καὶ κεῖνος ἐκ πλήρους, ὃ καὶ Ζηνόδοτος γράφει, πολεμίξων δὲ διὰ τοῦ ξ, Ζηνόδοτος δὲ διὰ τοῦ ζ. Non satis recte Spitzner in loco restituendo versatus est.

quam eandem varietatem aliis locis (κ, 451. φ, 463. ω, 667) in libris invenimus. De ἐφοπλίζεσθον pro ἐφοπλισόμεσθα θ, 503 iam vidimus. Od. κ, 41 Zenodotus ἐκτελέοντες, ubi alii, Aristarcho forsasse auctore, ἐκτελέσαντες. Ἡερέθορτο pro ἡερέθονται scripsit β, 448. Quod Schol. A dicit, imperfectum deorum potentiae aptum non esse, bene refutat Langius III p. 5 sq. Addimus notissimum exemplum, ε, 331, γιγνώσκων, ὅτ' ἀναλκίς ἔην θεός. Spitzner dicere non debuit, inusitatam praesentis formam Zenodoto displicuisse, quem librorum scripturam retinuisse puto; Aristarchum vero ex aliis libris praesens, quod descriptioni aptius videtur, restituit. Ceterum similem varietatem libri φ, 12 et γ, 231 praebent, ubi imperfectum videtur Zenodoti esse. Pro αἰνίζομαι ν, 374 dedit αἰνίσσομαι, quam futuri formam Zenodotum existimasse persuasum habeo ⁴⁴). Alii αἰνίζομαι. Aoristum ἐξενάριξεν pro ἐξενάριζεν habuit ε, 842 et λ, 368 ⁴⁵). Aristarchi imperfectum recte Wolsius et Spitzner probant. E, 132 Zenodotus οὐτάσαι, Aristarchus οὐτάμεν, nisi imperativum οὐιασσαι dederat, ab Aristarcho spreum, quod media forma non legitur. Denique π, 161 retinuit futurum λάψοντες, ubi alii λάπτοντες, Aristarchus λάψαντες. Recte Aristonicus contra Zenodotum, qui hunc locum negligentius tractaverat: monet: Ἔσσονται δὲ ἡδὴ πεπωκότες, καὶ ἐκκλέλνται ἢ ἔμφασις· οἱ μὲν γὰρ αἵματος ἐμπεφορημένοι καὶ διὰ δίψαν ὀρμῶντες ἐπὶ τὴν κρήνην σῶζουσιν τὸ παρῶσθημα· ἐπλάνησε δὲ τὸν Ζηνόδοτον τὸ ἐξῆς.

Transeamus ad usum *modorum*. *Indicativum* πορφύρει pro *coniunctivo* πορφύρη Zenodoti recensio habuit ξ, 16. Negari quidem nequit, indicativum post ὡς δ' ὅτε locum habere (cf. β, 210. γ, 33 sq. δ, 131. κ, 361. ρ, 264), at coniunctivus frequentior est, atque indicativus sequenti προκυλίνδεται (v. 18), quod non ab ὅτε pendet, sed libere adiungitur, originem debere videtur. Cf. Heynius V p. 696. VI p. 521 ⁴⁶).

Indicativum pro *participio* dedit λ, 413, ubi pro πῆμα τιθέντες scripsit πῆμα δὲ θέσσαν aut δ' ἐθήκαν ⁴⁷), quae mera videtur con-

44) Cf. formas ξεινίσσομεν, αἰκνίσσωσι, ἐτειχίσσαντο. De praesenti αἰνίσσομαι ob significationem cogitare non potuit. Ceterum de αἰνίζω cf. Lobeck, Rhemat. p. 228.

45) Priore loco Schol. A: Τινὲς γράφουσιν ἐξενάριξεν. Ἀπλὴν περιεστιγμένην Aristarchus utrique versui appinxerat, sed ε, 842 nunc male διπλῇ legitur. Ἐξενάριξε legimus δ, 488. ε, 151. 703. ζ, 20. 30. 36. 417. et aliis locis.

46) Similis varietas obtinet post ὅτε et ὥστε ε, 501. ζ, 507. ο, 410. ρ, 264 (ubi Aristophanes et, ni fallor, Zenodotus βεβρύχη).

47) Aristonicus: Ἡ διπλῇ δὲ, ὅτι Ζηνόδοτος γράφει μετὰ ὀφίσι,

iectura ad locum difficilem sublevandum excogitata. *Coniunctivum* pro *optativo* retinuit λ, 838, ἔη pro ἔοι legens⁴⁸). De *coniunctivo* cf. σ, 188. Zenodoti scripturas γ, 459 et ο, 347 iam commemoravimus. Pro ὀτρύνεσθαι scripsit Od. η, 222 ὀτρύνεσθε, quod recte Aristarchus reiecit. At Aristonicus hic et γ, 459 Zenodoto iniuriam fecit, infinitivi usum pro imperativo eum ignorasse contendens. Nam, ut alios locos mittam, ubi Zenodotus infinitivum tali modo positum non mutavit, ipse σ, 142 eum servavit, ubi Aristarchus⁴⁹), quem posteriores sequuntur, ἀγορεύσας pro ἀγορεύσαςθ' (cf. β, 10. ι, 369. ο, 159), et Od. ν, 213, ubi τίσασθαι, non τίσαιτο legit⁵⁰). Ν, 315 ἐσσύμενον πολεμίζειν retinuit pro ἐσσύμενον πολέμοιο. Cf. λ, 717 ἐσσυμένους πολεμίζειν. Od. δ, 416 ἐσσύμενόν περ ἀλύξαι. Ν, 787 commata sunt delenda, quum πολεμίζειν et ad οὐκ ἔστι et ad ἐσσύμενον referatur. Ἐσσύμενος cum genitivo substantivi invenies ω, 404, ἐσσυμένους πολέμοιο, et Od. δ, 733, ἐσσυμένους περ ὁδοῖο. Spitzneri sententia, Zenodotum non tam ex libris, quam ex aliis Homeri dictis infinitivum, quo omnem ambigendi causam tolleret, ad nostrum locum transtulisse, non video, quomodo stare possit, quum nihil impediat, quominus ἐσσυμένους πολεμίζειν coniungatur⁵¹).

Participii pro *indicativo* positi duo habemus exempla. Β, 187 σὺν τῷ βᾶς scripsit pro σὺν τῷ ἔβη et ξ, 169 ἐπιθεῖσα pro ἐπέθηκε. Quas meras fuisse Zenodoti coniecturas, ut sequentia melius adiungerentur, admodum verisimile est⁵²).

πῆμα δὲ ἔλσαν, ubi ἔλσαν librarii error est, quum versus ab hoc ipso vocabulo incipiat.

48) Schol. A: Ἐοι, Ζηνόδοτος διὰ τοῦ ἦ (Villoiso ν), ἔην, ubi ἔη legendum esse suspicor.

49) Quid Aristarchum moverit, intelliges ex Schol. A ad versum 143. At cf. quae infra ad α, 100 monebimus. De Zenodotea scriptura Schol. A: Ὑποφαίνει τὸ Ὀμηρικὸν ἔθος.

50) Giesius p. 289 recte monet, Wolfium Heynii coniecturam σφείας τίσαςθ' recipere non debuisse, sed quod τίσαιτο Zenodoti coniecturam habet, e digamma ignorato ortam, non probo, quum Zenodotus, qui πέμψαντε ἐῦσκοπον (Od. α, 38), ἀλλ' αὐτὸς ἐπὶ τάφρον (σ, 198) dedit, de versu non nimis sollicitus fuerit.

51) Aristonicus: Ἡ διπλῇ, ὅτι Ζηνόδοτος ἀγνοήσας τὸ σημαίνον (ἐσσύμενον πολέμοιο ἀντὶ τοῦ ὠρμημένον εἰς τὸν πόλεμον) πεποίηκε καὶ ἐσσύμενον πολεμίζειν. At rectissime Heynius (VI p. 426) monet: „Atqui hoc ignorare nequii Zenodotus! Sed reppererat ille alteram lectionem in suis codicibus. Proclive sane genus hominum in reprehensiones sunt grammatici! Nec est absurda lectio πολεμίζειν, quae saepe variat cum altera.”

52) Aristonicus altero loco: Ὁ δὲ Ὀμηρος ἄλλας ἀρχὰς λαμβά-

Iam vero de *adverbiorum* videamus usu. Adverbia loci Zenodotum confudisse Scholia pluries observant. *Κεῖθι* pro *κεῖσε* male reliquit λ, 528 et μ, 368. ψ, 461 Zenodotus et Aristophanes pro *κεῖσε* legērunt *κεῖθι*, quod ἀναλογώτερον esse Schol. A dicit. Schol. V *κεῖσε* explicat εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον πορευόμενοι, comparans *τηλόσε* pro *τηλόθι* (δ, 144), *Κύπρονδε* pro ἐν Κύπρῳ (λ, 21). Aristarchus recte *κεῖσε* restituit, quod intellexit *ad istum locum, ad metam* (cf. ψ, 402)⁵³. Neque desunt loci, quibus *κεῖσε* pro *κεῖθι* Zenodotus dedit; scripsit enim μ, 348 καὶ *κεῖσε* (cf. supra c. III) pro καὶ *κεῖθι* et μ, 359 *κεῖσε* pro ὧδε, ubi Aristonicus recte monet, *κεῖσε*, quod sit εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον, hic locum non habere⁵⁴). Cf. Schol. μ, 348. 368. Zenodotum ὧδε μ, 346 de loco intelligentem notavit Aristarchus. Cf. Lehrsius p. 84 sqq. N, 107, ubi vulgo νῦν δ' ἐκαθεν, Zenodotus et Aristophanes νῦν δὲ ἐκῆς. Versus repetitus ex ε, 791, ubi optimi codices νῦν δὲ ἐκῆς. Zenodotus genuinam scripturam reliquit, quam ipsum digamma defendere iam Heynius (VI p. 389) recte monuit. M, 75 et ο, 277 τῶς et τείως pro ὧς et εἰώς Zenodotus male retinuit. Τῶς pro οὕτως parum commode dici Heynius (VI p. 289) observat, quum ἂν sequatur. Schol. V contra Zenodotum monet, τείως esse ἀνταποδοτικόν; at ipse Aristarchus simili modo τόφρα in apodosi habuit (ο, 232). Εἰώς esse μέχρι τινὸς grammatici observant. Cf. Schol. μ, 141. ν, 143. ο, 277. Ἀντίον Zenodotus ζ, 54. λ, 94. 219. 552. μ, 44. ο, 694. τ, 70 legit, ubi Aristarchus ex usu Homérico non sine libris ἀντίος restituit⁵⁵).

νει, ἵνα μὴ ἀσαφὴς ἡ περίοδος γένηται, ἥτοι ὑστεροπερίοδος. At cf. Od. χ, 201 sq.

53) Heynius (VIII p. 449): *Κεῖσέ γε forte doctius illuc, usque ad, huc usque, adhuc.*" Spitzner: „Idomeneus Eumeli currum *eo usque* principem tenuisse locum, iam vero alium aurigam et alios equos antevertisse significat."

54) In verbis Aristonici: Ἔστι δὲ ἀντὶ τοῦ οὕτως· δὲ εἰ εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον πόλεμός ἐστιν, ἀλλ' ἐν ἐκείνῳ, post οὕτως verba οὐκ ἐστι (Bekker οὐ δεῖ) excidisse videntur.

55) Scholia mire dissentiunt. Z, 54: Ὁ μὲν Ζηνόδοτος διὰ τοῦ ν γράφει ἀντίον, ὁ δὲ Ἀρίσταρχος διὰ τοῦ ὄ, ἀντίος, ὁ καὶ ἄμεινον. A, 94: Ζηνόδοτος ἀντίον καὶ Ἀριοτοφάνης. O, 694: Ἀρίσταρχος ἀντίος διὰ τοῦ ὄ. Confusae sunt scripturae λ, 219: Ζηνόδοτος καὶ Ἀριοτοφάνης ἀντίος (lege ἀντίον), Ἀρίσταρχος ἀντίον διὰ τοῦ ν (lege ἀντίος διὰ τοῦ ὄ). Pro Ἀρίσταρχος Zenodoti nomen reponendum videtur λ, 552. τ, 70. Scholium μ, 44: Γράφεται ἀντίον· οὕτω γὰρ Ἀρίσταρχος, male se habere vides, neque dubito, quin legendum sit: Οὕτως Ἀρίσταρχος· γράφεται ἀντίον. Multo corruptius Schol. V ad eundem locum. Ἀντίος ubique Aristarchi fuisse lectionem Spitzner λ, 219 recte statuit.

Aristarchi scriptura praevaluit, sed Zenodotea nonnunquam in codicibus legitur. *Ἀντίον* iis tantum locis cum *ἐλθεῖν* iunctum invenitur, ubi adverbium desideratur, in Iliade η, 160. ρ, 67. 69. ζ, 195, *ἀντίος*, ut locos laudatos mittam, in tribus viginti Iliadis versibus. Ω, 725 Zenodotus *νέον ὄλεο* habuit pro *νέος ὄλεο*, quod Andromachae lamentationem (*nuper* Hectorem esse mortuum) minus decet. II, 156 pro *πάντας ἀνὰ κλισίας* male retinuit *πάντη ἀνὰ κλισίας*, quum de Myrmidonibus, quos omnes ad arma vocaverit Achilles, poeta loquatur. Suspicionem noli, Zenodotum, voc. *πάντας* non intellecto, sine libris scripsisse *πάντη*.

Accedamus ad *praepositionum* usum. A, 424 Zenodotum *μετὰ δαῖτα* legisse tabula Iliaca Parisiensis ostendit. Cf. Bergkii l. l. p. 482. 500⁵⁶). Aristophanes et Aristarchus cum multis veteribus editionibus, Massiliotica, Sinopica, Cypria et Antimachea, *κατὰ δαῖτα*, sed vix dubito, quin aliae, ut Chia, Cretica, Argiva, *μετὰ δαῖτα* dederint. Eadem varietas obtinet α, 484, ubi Aristarchus *κατὰ στρατόν*, alii *μετὰ στρατόν*. De usu praepositionis *μετὰ* cf. Lehrs. quaest. ep. p. 88; de *κατὰ* Aristarchus apud Schol. A locum Sophocleum attulit. Suspiceris iam in vetustissimis editionibus, ut duplex *μετὰ* vitaretur, nonnullos *κατὰ* emendasse, quamquam res admodum dubia videtur. Spitzner et Vossius (Gloss. p. 199) *μετὰ* praeferunt, at cf. Lehrsium in ephemer. stud. antiquit. 1834. p. 143. Ξ, 229 Zenodotus, Aristophanes et Aristarchus⁵⁷) *ἐς πόντον*, Ptolemaeus *ἐπὶ πόντον*, qui *ἐς πόντον* dixit *κατάδυσιν* significare. Negari quidem nequit *ἐς πόντον* de immergendo in mare dici Od. ε, 352. μ, 353, et *ἐπὶ πόντον βαίνεισθαι* sive *λέναι* usitatum esse (cf. β, 665. Od. γ, 263. 286. δ, 381. 390. 482. η, 79), at *ἐς πόντον* tuentur loci Od. δ, 358 sq. *ὅθεν τ' ἀπὸ νῆας ἔϊσας ἐς πόντον βάλλουσιν*. Od. ε, 349 *βαλέειν εἰς οἶνοπα πόντον*. Od. κ, 131 *ἐς πόντον ἐπηρεφέας φύγε πέτρας*. Ξ, 505 Zenodotus et Aristophanes *ἐν νηυσὶ νεώμεθα* pro *σὺν νηυσὶ νεώμεθα*, quam scripturam eos vel aliorum si-

56) Zenodoteum probasse Callistratum, Ixionem et Sidonium Bergkii p. 505 ex extremis Schol. A verbis docuit, recte *μετὰ* post *ἐξηγήσεις* inserto. Idem in eodem Scholio bene scripsit: *Ὅτι τινὲς γράφουσι μετὰ [δαῖτα, ὡς τὸ μετὰ] δαίμονας ἄλλους*. Sed fallitur, quod *μεταποιοῦσι* pro *ποιοῦσι* suspicatur atque inde colligit, Aristarchum significare Zenodotum *μετὰ* e coniectura scripsisse. Cf. supra c. II not. 69.

57) Inde, quod Schol. A scripturam *ἐς πόντον* ad Zenodotum et Aristophanem, Schol. V ad Aristarchum refert, non efficitur, quod Spitzner voluit, in alterutro Scholio errorem esse commissum. Fortasse Schol. A ex Aristonico hausit, Schol. V Didymum sequitur.

militudine motos vel ὁ iterato offensos recepisse statuit Spitzner. Utrumque Homericæ est consuetudinis, et ἐν νηυσὶ νέεσθαι (γ, 159. 283. λ, 14) et σὺν νηυσὶ νέεσθαι (β, 236. π, 205), at usitatus videtur ἐν νηυσί, ut σὺν νηυσὶν iis tantum locis dicatur, quibus ἐν νηυσὶ versus velat, ut Zenodoteam scripturam e bonis libris profectam Aristarcheae praeferendam esse ducam. Ν, 2 Zenodotus et Aristophanes περὶ τῆσι, Aristarchus ex usu Homérico (cf. α, 26. 89. 300. 305, alios locos) παρὰ τῆσι. Ν, 245 (adde χ, 32) Zenodotus et Aristophanes:

Ὡς τοῦ χαλκὸς ἔλαμπεν ἐνὶ σιγήθεσσι θεόντος,
contra Homericum usum, qui περὶ, ἀμφὶ aut ἐπὶ postulat. Recte ceteri ἔλαμπε περὶ σιγήθεσσι⁵⁸).

Huc referendus videtur locus Od. κ, 351, ubi Zenodotus οἴτε ἄλαδε⁵⁹), Aristarchus οἴτ' εἰς ἄλαδε. De producta ultima v. οἴτε syllaba cf. Spitzner de versu heroico p. 37 sq. Atque Zenodoteum praeferendum videtur. Cf. ε, 598. μ, 19.

Denique de coniunctionum usu videamus. Α, 101 in verbis βῆ ῥ' Ἴσον omisit ῥ', quod recte se habere videtur, quum Ἴσος digamma habeat. De aliorum lectione Βήρισον cf. Heynium (VI p. 141 sq.) et Spitznerum. Ξ, 299 Zenodotus et Aristophanes τῶν ἐπιβαίης, ceteri τῶν κ' ἐπιβαίης, quod praestat. Ξ, 276 Zenodotus et Aristophanes ἦς αὐτὸς ἐέλδομαι, alii ἦς τ'. Cf. Schol. Α apud Villoisonem⁶⁰). Σ, 364 Zenodotus formam Homero frequentatam ἐγὼν dedit pro ἐγώγ'. Quod ξ, 427 retinuerat τῶν τ' ἄλλων, recte

58) Quod Heynius (V, 315) et Spitzner tradunt, Zenodotum θ, 562 pro παρὸς δὲ ἐκάστῳ legisse ἐν δὲ ἐκάστῳ, tam mirum est, ut omnem fidem excedat. Atque vide mihi Scholium Aristonici, quo illi nituntur: Ἡ διπλῇ, ὅτι Ζηνόδοτος γράφει μύρια· ἐπιφέρει δὲ ἐν δὲ ἐκάστῳ εἶατο πεντήκοντα σέλα, ὥστε γίνεσθαι μυριάδας πεντήκοντα. Aristonicus, ut Zenodoteam scripturam μύρια refutet, sequentia Homeri verba adfert; subiectum enim verbi ἐπιφέρει non est, quod illi statuuisse videntur, Ζηνόδοτος, sed ex notissimo Scholiorum usu Ὅμηρος sive ποιητής, ut ἐν minime varia Zenodoti scriptura sit, sed apertus librarii error.

59) In Schol.: οἴτ' εἰς ἄλαδε. οὔτε γράφει Ζηνόδοτος· Ἀρίσταρχος δὲ οἴ (τ') εἰς ἄλαδε· περισσὴ δὲ ἐστὶν ἡ εἰς, certissime restituo οἴτε ἄλαδε· οὕτω γράφει Ζηνόδοτος. Infeliciter coniecit Nitzschius (III p. 137): Οὐδὲ γράφει Ζηνόδοτος, ut Zenodotus v. 350 sq. omiserit. Nam Schol. semper Ζηνόδοτος οὐδὲ γράφει sive ἔγραφεν, nunquam οὐδὲ Ζηνόδοτος γράφει dicunt, ambiguitatis evitandae causa, neque Schol., si de duobus versibus omissis dixerat, continuo addere poterat: Ἀρίσταρχος δὲ οἴτ' εἰς ἄλαδε.

60) Quid Aristarchus legerit, incertum videtur; nam e librorum scriptura non satis recte colligit Spitzner, Aristarchum τ' addidisse, quum non ubique Aristarchi scriptura postea praevaluerit.

correxerit Aristarchus τῶν δ' ἄλλων. B, 258 Zenodotea scriptura εἰ κ' ἔτι apud posteros obtinuit, Aristarchus vero εἰ δ' ἔτι ⁶¹⁾ scripserat, quod Heynius probat, qui quum non solum v. 254—256, sed etiam v. 257 spurios habeat, δέ, propter interpolationes molestum, eiectum esse putat. Sed quid tum de Aristarchea fiet scriptura, qui, quamquam v. 257 agnovit, tamen δέ non omisit? Δέ vel in initio orationis post primum vocabulum ⁶²⁾ saepe legitur, ut criticos Alexandrinos offendere non possit. Post versum, quem hic v. 257 habemus, saepe sequitur εἴ κεν s. αὖ κεν. Cf. θ, 287. Od. β, 188. ρ, 230. σ, 83. τ, 488. φ, 538, unde Zenodoteam scripturam praefero, quamquam Aristarchum εἰ δ' ἔτι in bonis libris invenisse non nego. De εἴ κεν cum indicativo futuri cf. locum simillimum ε, 212 sqq. Heynium IV p. 175. V p. 175 sq. Baeumlein. de modis linguae Graecae p. 154 sqq. B, 225 pro δ' αὖτε scripsit δὴ αὖτε ⁶³⁾, de qua synizesi cf. Spitznerum de versu heroico p. 167. 181 sq. et Hartungium l. l. Coniunctionem φή, quae ὥς significet, Zenodotum non finxisse, sed in libris invenisse (β, 144. ξ, 499) iam monuimus I, 564 Zenodotus κλαῖ' ὄντε, Aristarchus κλαῖεν, ὅ, ubi Zenodoteam scripturam praeferendam esse, quum temporis significatio, quo mater ploraverit, aptior sit, editores viderunt. B, 727 pro ἀλλὰ Zenodotus scripsit τοῖςδε, cuius scripturae argumentum ab Aristonico falso excogitatum esse supra dictum est, Num Zenodotus e similitudine aliorum locorum a τῶν sive τοῖς δέ incipientium (β, 508. 516. 534. 547 et per totum catalogum) τοῖς δέ emendaverit, certo diiudicari nequit. Z, 34 et ν, 172 pro ναῖε δέ scripsit ὅς ναῖε, quae nescio an infelix ipsius Zenodoti sit emendatio ⁶⁴⁾.

Aristarchi iudicium plurimis locis Zenodoteo esse praeferendum vidimus. Ter Aristarchus et Zenodotus eandem servant scripturam (γ, 18. ξ, 229. 400), sexies Zenodotea Aristarcheae praestat (β, 258. ι, 564. λ, 437. ρ, 592. Od. κ, 351) et duobus locis, quibus Aristarcheam certo non novimus (ε, 791. Od. μ, 297), potior videtur; praevaluit β, 258. De locis β, 697 et ε, 466 diiudicari nequit. Triginta fere locos coniecturis Zenodotus infeliciter tentavit. Num γ, 159 e coniectura restituerit, dubitamus.

61) Sic iam Heynius (IV p. 243) recte legit pro εἰ δέ τι.

62) Cf. α, 131. 540 (at cf. Hartung. de particulis I p. 180). φ, 481.

63) In Schol. V pro διὰ τοῦ ἦν legendum esse διὰ τοῦ ἦ iam supra vidimus.

64) Schol. priore loco ὅς ναῖε, quod Heynius ad ν, 172 (VI p. 403) correxit, Spitzner reliquit. Rem tetigit Bernhardius hist. litt. graec. II p. 110.

V.

DE VERBIS SYNONYMIS.

Varietas scripturae in synonymis permulatis non e coniecturis criticorum, sed e libris et traditione, quae similia inconsulto confudit, fluxisse videtur.

B, 119 Zenodotus:

Λώβη γὰρ τάδε γ' ἔστι καὶ ἰσσομένοισι πυθέσθαι,
ubi vulgo *αἰσχροὺν γὰρ τόδε.* Cf. Schol. β, 111. Versus Zenodoteus sine varietate scripturae legitur Od. ω, 433. Cf. η, 97: *Ἡ μὲν δὴ λώβη τάδε γ' ἔσσεται αἰνόθεν αἰνῶς.* Minus huc pertinent loci σ, 180. Od. σ, 224. De usu v. *αἰσχροὺν* cf. β, 298: *Αἰσχροὺν τοι δηρὸν τε μένειν κενεόν τε νέεσθαι.* Utramque scripturam Zenodotus in libris invenit. Aristarchus *αἰσχροὺν* recte praetulit, quum videret, cum *λώβη ἔστι* nusquam infinitivum cum accusativo, sed enunciationes coniunctione *εἰ* sive *αἰ* inductas iungi. Quod Langium II p. 11 fugit, *αἰσχροὺν* interpretamentum v. *λώβη* esse statuentem.

Δ, 139 Zenodotus:

Ἀκρότατον δ' ἄρα χαλκὸς ἐπέγραψε χρῶα καλόν,
ubi Aristarchus *ἄρ' οἷστός* ¹⁾). Aristonicus contra Zenodotum monet: *Ἐπιλέλησται δέ, ὅτι ἐν τοῖς ἐπάνω (v. 123) σιδηρεῖν τὴν ἀκίδα τοῦ βέλους εἶπεν εἶναι.* Χαλκὸς iam ante Zenodotum ex aliis locis, ut γ, 294. δ, 528. ε, 74. 538. ν, 507. 553, male huc translatum esse statuere malim, quamquam suspiceris, Zenodotum e coniectura *οἷστός*, quod iam v. 134 legebatur, sustulisse.

E, 128 Zenodotus:

Ὅφρ' εὖ γιγνώσκῃς ἡμὲν ἢ δ' ἄνθρωπον.

1) Aristonicus tradit, Zenodotum pro *οἷστός* dedisse *χαλκός*, unde sequitur, eum ἄρα plene protulisse. Didymus: *Ἐν δέ τισι χαλκὸς γράφεται· οὐκ ἀρέσκει δὲ Ἀριστάρχῳ.*

Ceteri ἡδὲ καὶ ἄνδρα. Aristonicus: Ἰδίως δὲ εἴρηκεν ἄνδρα διὰ τὸ καὶ ἄνδρας πολεμεῖν. De Zenodoti in καὶ haerentis coniectura vix cogitaverim.

N, 71 Zenodotus et Aristophanes ἔχματα legerunt pro ἔχνια aut ἔθματα. Nescio an Aristarchus male ἔχματα, quod Aeolicae dialecti esse videretur pro ἔθματα, sustulerit. Ἰχ-μα eiusdem atque ἔχ-ρος radicis est, neque recte Aeolica dicitur forma. Cf. Lobeckii Paraparr. p. 395. Suspiciari possis, Zenodotum et Aristophanem pro ἔθματα ε, 778 habuisse ἔχματα. Quomodo ἔχνια ν, 71, dummodo vulgarem huius vocabuli significationem retineas, bene explicetur, me non intelligere confiteor. Cf. ψ, 764. Od. β, 406. γ, 30. ε, 193. η, 38.

Ξ, 35 sq. Zenodotus, Aristophanes et in altera editione Aristarchus:

Καὶ πληῖσαν ἀπάσης

ἡϊόνος στόμα πολλόν, ὅσον συνεέργαθον ἄκραν.

Quod Aristarchus postea scripsit, στόμα μακρόν, obtinuit. Nescimus, quid Aristarchum permoverit, ut μακρόν reponeret, quum πολὺς non minus, quam μακρὸς Homero longitudinem designet (cf. δ, 244. ψ, 520 sq.), nisi forte μακρόν, cuius haec propria sit significatio, hic aptius fortiusque esse existimavit.

Σ, 498 sq. Zenodotus et plurimae editiones (αὶ πλεῖστοι):

Δύο δ' ἄνδρες ἐνείκεον εἵνεκα ποινῆς

ἄνδρὸς ἀποκταμένου,

ubi vulgo ἀποφθιμένου. Zenodotum, ut causam litis clarius indicaret, ἀποκταμένου dedisse Spitzner coniicit. Equidem utrumque in libris fuisse iudico. Aristarchus, aliis locis inductus, ut χ, 288. Od. γ, 196, verbum generale praetulit, quod hoc loco minus aptum mihi videtur.

Φ, 95 Zenodotus:

Μή με κτεῖν', ἐπεὶ οὐκ ἰογάστριος Ἑκτορός εἰμι.

Ceteri οὐχ ὁμογάστριος. Zenodotum hic ἰογάστριος ex ω, 496 (ἰῆς ἐκ νηδύνος) scripsisse, mihi non probabile videtur. Utramque formam hic et ω, 47, ubi cf. Schol., in nonnullis libris fuisse censeo. Recte vero Aristonicus ἰογάστριος reiecit: Ἰα δὲ ἐστὶν ἡ μία· καὶ οὐ τίθησιν Ὀμηρος τὸ μία ἐπὶ τοῦ ὁμοῦ, οὐδὲ κατὰ οἶνθ' ἐκφέρει.

Od. δ, 162 ἐέλδετο multo fortius et aptius, quam Zenodoteum οὔετο (cf. Crameri Anecd. Par. III p. 439). Summa enim Menelaum conveniendi cupido Telemachum incesserat.

Od. ρ, 111: Zenodotus:

Ἐρδυκέως ἐφίλει, ὥσει τε πατὴρ ὃν παῖδα²).

2) Quod in Schol. legitur, ἐὼν παῖδα, a Buttmanno relictum, primus correxi.

Ceteri εὖν ὡς s. νῖόν. "Ὁν παῖδα, quod eodem prorsus modo, sed non in versus fine, ι, 481 et Od. π, 17 legitur, nescio an praefendum et ab iis sublatum sit, qui de metro nimis fuerunt solliciti. Alexandrinos criticos utramque scripturam in libris legisse arbitror.

N, 447 Zenodotus αὐτως (Aristarchus οὕτως) et σ, 584. Od. μ, 284 οὕτως pro αὐτως. Altero Iliadis loco Aristonicus Zenodotum male vituperat, ignorantem, ὅτι τὸ αὐτως ἐστὶ κενῶς καὶ πρὸς οὐδέν; peius addit, διὰ τὸ εἶδωλα εἶναι. Οὕτως Zenodotus intellexit, sic, ut poterant, ex usu in vulgus noto.

N, 551 Zenodotus et Aristophanes παρασταδόν, quod adverbium ο, 22. Od. κ, 173. 547 legitur, ceteri περισταδόν. Utrumque in libris fuisse iudico, sed nescio an παρασταδόν genuinum sit, iam ante Alexandrinos facillima coniectura in multis libris mutatum³⁾. Ξ, 310 Zenodotus et Aristophanes pro μετέπειτα retinuerunt μετόπισθε. Cuius scripturae causam Spitzner hanc excogitavit, quod μετέπειτα plerumque opponeretur πρώτῳ. „Nolim autem,” addit, tam arctis finibus circumscribere poetae usum, qui quidem parce utitur illo adverbio (cf. Od. κ, 519. λ, 27. 640. ξ, 403), at eo delectantur Alexandrini, velut Apollonius Rhodius⁴⁾. Μετόπισθε, Homero frequentatum, Zenodotus praetulit, Aristarchus μετέπειτα, fortasse quod μετόπισθε de iis tantum dicatur, quae fiant alia actione finita. Cf. α, 82.

Plurimis locis hic Aristarchi iudicium Zenodoto erit praefendum, at nonnullis recte dubitari potest. Zenodoti coniecturas hic minime habemus.

3) Iam Herodotus, Thucydides, Euripides, Theocritus et Apollonius adverbio περισταδόν usi sunt. Cf. Spitzner.

4) Quid vero hoc ad rem facit, ubi de vera Homeri scriptura agitur?

VI.

DE VARIETATE FORMARUM GRAMMATICARUM SENSUM IMMUTANTE.

Exordiamur a *genere nominum*. H, 32 Zenodotus ὅμιν ἀθανάτοισι. Aristophanes, quum hic de Iunone tantum et Minerva Apollo cogitaret, emendavit ὅμιν ἀμφοτέρησι, quod Schol. A οὐκ ἀπιθάνως scribi putat. At Aristarchus verum ὅμιν ἀθανάτησι e libris, opinor, recte restituit.

I, 128 et 271 Zenodotus:

Δώσω δ' ἑπτὰ γυναῖκας ἀμύμονα ἔργ' εἰδυίας.

Aristarchus ἀμύμονας¹⁾, quod digamma vetare iam Heynius (V p. 551) monuit. Adde quae Spitzner recte ad Zenodoteam scripturam tuendam adfert. Eadem ratio est locorum τ, 245 (ubi Schol. B Κρεῖσσον τῶν ἔργων ἐστὶ τὸ ἐπίθετον) et Od. ω, 278. Adde Hes. Theog. 264.

K, 317 Zenodotus inepte:

Αὐτὰρ ὁ μούνος ἦν μετὰ πέντε κασιγνήτοισιν.

Aristophanes aut Aristarchus recte κασιγνήτησι restituit. Prudenter Aristonicus: Παραιρεῖται δὲ τὸ πιθανὸν τοῦ ποιητοῦ· οὐ γὰρ μετὰ ἀρσένων αὐτὸν τετραμμένον παρίστησιν, οἷς ἐξισούμενος ἂν εἰς ἀνδρείαν ἐτράπη· τὸ τε παρακείμενον μάχεται· πῶς γὰρ ἔτι μόνος ἦν, εἰ πέντε ἦσαν;

M, 423 Zenodotus:

Ὡτ' ὀλίγη ἐνὶ χώρῃ ἐρίζητον περὶ ἴσης,

ubi vulgo ὀλίγῳ ἐνὶ χώρῳ. At ρ, 394 omnes sine varietate scripturae ὀλίγη ἐνὶ χώρῃ. Cur ὁ χώρος agri limitibus constituendis magis quadret, quod Spitzner dicit, me non intelligere fateor. Cf. ψ,

1) In Schol. V Aristarchi et Zenodoti nomina confusa sunt. Cf. Schol. A et quae monuimus de hac confusione c. I.

520 sq. Non magis probo, quod idem statuit, Zenodotum illud *περὶ ἴσης* ad corrigendum impulsisse. Utrumque legebatur in libris, atque Aristarchus masculinum fortasse recepit, ne similes terminationes femininae (*ἀρούρης, ὀλίγη, χώρη, ἴσης*) concurrerent.

Accedimus ad *numera nomina*.

N, 423 Zenodotus:

Νῆας ἐπὶ γλαφυρὰς φερέτην βαρεῖα στενάχοντα, ubi Aristarchus *στενάχοντε*, quod *στενάχοντα* ridiculum sit, quum mortuus ingemiscere nequeat. At hic minime de mortuo agi iamdudum locis similibus (cf. *θ*, 334. *ν*, 538. *ξ*, 432) comprobatum est. Hinc Wolfius (praef. ed. noviss. p. LIV) et Spitzner iure Aristarcheam, ni fallor, coniecturam reiecerunt.

N, 198 Zenodotus suo Marte scripsit:

Ὡστε δὺ' αἶγε λέοντε κυνῶν ὑπο καρχαροδόντων, singularem *αἶγα* in dualem mutans, ne duo leones unam eandemque agnam invaderent. At cf. Aeschyli fragmentum (313), a Schol. allatum.

M, 342 sq. *ο*, 301 Zenodotus et Aristophanes²⁾:

Αἶψα δ' ἐπ' Αἴαντε προῖε κήρυκα Θοώτην.

Ἔρχεο, δῖε Θοῶτα, θείων Αἴαντε κάλεσσον. —

Οἱ μὲν ἄρ' ἀμφ' Αἴαντε καὶ Ἰδομενῆα ἄνακτα.

„Singularis (*Αἴαντα*), cui Ven. Vindobon. et alii plures adsunt,” Spitzner inquit *ο*, 301, „haud dubie fuit Aristarchi³⁾, qui bene sensit, mentione Aiakis utriusque facta, plerumque subiici *δύω* vel simile quid.” At tu cf. *δ*, 273. 280. *η*, 164. *θ*, 262. *μ*, 353 sq. *ν*, 46. *ρ*, 531. Quum praeco *μ*, 354, ubi nulla varia extat scriptura, utrumque Aiace alloquatur atque praecones Homerici mandata accurate reddere soleant, bene colligitur, Menesthea *μ*, 343 de utroque Aiace esse locutum et Homerum *Αἴαντε* dedisse, quod ipso v. 344 probatur. Minime enim Menestheus, quae v. 343 dixerat, retractat (quod Spitzner contendit), sed hoc maxime Menestheo in votis esse dicit; quod si fieri non posset, alter saltem auxilio veniat⁴⁾. Si vero v. 343 *Αἴαντε* unice verum est, de scriptura v.

2) Aristophanem cum Zenodoto *Αἴαντε* dedisse disertis verbis de uno tantum loco (*ο*, 301) refertur.

3) Singularem Aristarchi fuisse iam Heynius (VII p. 56) statuit, quod satis probabile, sed non certum videtur.

4) Male singularis defenditur in Schol. B: *Φίλος γὰρ αὐτοῦ, ὡς Σαλαμίνιος ἦν ὁ Τελαμώνιος* (at poeta *Τελαμώνιον* non addit). *εἶτα δὲ ἐπάγει ἀμφοτέρω γὰρ μᾶλλον· ἐστὶ δὲ ἡθικὰ ταῦτα καὶ ἐγὼς ἀληθείας*.

342 dubitari nequit ⁵⁾. Tertio loco, ο, 361, dualis postulatur, quum inter eos, qui ο, 301 sqq. nominantur, Aiace Oilei fuisse, ut alia omittam, loci ν, 46—126. ξ, 511—522 demonstrent. Hinc Zenodoti dualem cum Vossio et Bothio verissimum esse censeo.

A, 159, ubi legimus:

Τιμὴν ἀρνύμενοι Μενελάῳ σοί τε, κυνῶπα,

prave emendavit ἀρνύμενος, quum τιμὴν ἀρνύσθαι honorem nomenque comparare intelligeret. Recte Aristonicus: Ἠγνόηκε δέ, ὅτι ἡ τιμὴ νῦν ἀντὶ τῆς τιμωρίας κεῖται· καὶ τὸ ἀρνύμενος οὐκ ἐστὶ λαμβάνων, ἀλλ' ἀντὶ τοῦ εἰσπραττόμενος παρὰ Τρώων. Cf. γ, 286. 290. ε, 552 sq. Quum Achilles hoc urgeat, quod Graeci Menelai tantum et Agamemnonis causa bellum susceperint, pluralem vides hic postulari. Quomodo Hefftero (p. 13) singularis magis ad rem facere videatur, non exputo, neque cum eodem Zenodoti patrono singularem huius critici aetate obtinuisse, sed meram arbitror esse coniecturam.

De casibus nominum haec monenda sunt. N, 191 sq. Zenodotus:

Ἄλλ' οὐπὴ χρῶς εἶσατο, πᾶς δ' ἄρα χαλκῷ
σμερδαλέῳ κεκάλυφθ'.

Alexio genitivi formam χρῶς, Tyrannio nominativum χρῶς Aristarchum legisse dixit. Genitivum χρῶς Herodianus praetulit. Nominativi forma χρῶς nihili est, quum χρῶς non e χρῶς contractum, sed nominativus thematis χρῶτ sit, neque casus χρῶς, χρῶς, χρῶα talem nominativum admittant ⁶⁾. Genitivus, qui hic significaret διὰ χρῶς, non magis probandus, quum praepositio deesse non posset. Hinc cum Heynio (VI p. 403) Zenodoteam scripturam unice veram esse persuasum habeo.

O, 624 sqq.:

Ἐν δ' ἔπεσ', ὥς ὅτε κῆμα θοῇ ἐνὶ νηὶ πέσῃσιν
λάβρον ὑπὸ νεφέων ἀνεμοτρεφές, ἥ δέ τε πᾶσα
ἄγχνη ὑπεκρύφθη,

ubi Zenodotum nominativum ἄγχνη legisse Aristonicus tradit, quod quomodo intellexerit, vix dicas. Aut fallor, aut Zenodotus scripsit ἄγχνη ὑπεκρύφθη, e coniectura non probanda.

A, 567 Zenodotus:

Ἄσσον ἰόντε, ὅταν τοὶ ἀάπτους χεῖρας ἐφείω ⁷⁾,

5) Iam e ν. 335 ἐς δ' ἐνόησ' Αἴαντε δ' ὧν salis certo colligitur, in sequentibus versibus de utroque cogitari Aiace.

6) Tum εἶσατο significaret ἐφάνη, sed obstat huic interpretationi, quod Heynius non neglexit, digamma.

7) Hanc Zenodoti scripturam iam supra collegimus ex Aristonici nota: "Οὐ Ζηνόδοτος γράφει ἄσσον ἰόντε. Mire Heffter (p. 16): Ergo nondum apostropho (Zenodotus) usus est."

ubi ceteri ἄσπον ἰόνθ', ὅτε κέν τοι. Nominativus dualis, a Zenodoto e mera coniectura inductus, cum Eustathio eo explicari nequit, quod Homerus deos deasque duali comprehenderit, quae ipsius Zenodoti formas dualis nominum bene distinguentis interpretatio fuisse videtur, multo minus illa formarum confusio statuenda, quam olim Buttmanno placuisse (Lexil. I p. 3) constat. Accusativus ἰόνθ' recte se habet. Cf. Heynius IV p. 148 sq.

O, 458 sqq.:

Τεῦκρος ἄλλον δ' ὄντων ἐφ' Ἑκτορι χαλκοκορυστῇ
αἶνυντο καὶ κεν ἔπαινε μάχην ἐπὶ νηυσὶν Ἀχαιῶν,
εἴ μιν ἀριστεύοντα βαλὼν ἐξαίνυντο θυμόν.

Zenodotus male μάχης, quod aliis locis (o, 15. 250. ρ, 81) legitur. At Homerus dicere non potest, Hectorem, a Teucro occisum, non pugnaturum esse, sed Hectoris mortem finem impositurum fore pugnae apud naves Graecorum a Troianis factae. Tautologiam, quae in Zenodotea scriptura obtinet, perspexit Guil. Humboldtius, qui, quamquam μάχης recte praetulerat, paullo post accusativum μάχην amplexus est. Cf. eius opera V p. 32. 48 sq. Heynius rem non intellexit (VII p. 77). Μάχην, iam ab Aristophane restitutum, recte tuentur Wolfius (praef. ed. noviss. p. LXXVII), Vossius, Spitzner.

E, 416 Zenodotus:

Ἡ δὲ καὶ ἀμφοτέρησιν ἀπ' ἰχθῶρ χερσὶν ὁμόρηνυ.
Rectius Aristarchus χειρός, quod ipsa verba ἄλθετο χεῖρ sequentis versus aperte demonstrant. Neque poeta, ut lucidam rei imaginem proponeret, omittere potuit, unde sanguis fluxerit. Cf. v. 338. De ἀμφοτέρησιν cf. Od. κ, 264. σ, 28.

B, 53 Zenodotus et αἱ κοιναί:

Βοῦλῆν δὲ πρῶτον μεγαθύμων ἔξε (sive ἔξε) γερόντων.
Aristophanes, quem Aristarchus et plurimi secuti sunt, βουλῆ, at βουλῆν praevaluit. Utrumque Zenodotum in codicibus invenisse suspicor. Aristophanem non tam transitivus usus verbi ἔξειν, qui praeter hunc locum ω, 553 invenitur, quam defectus subiecti e v. 50 intelligendi movisse videtur, ut nominativum praeferret. Interpolatorem, qui Lachmanno (comment. I de Iliade, in commentationibus Academ. Berol. anni 1837, p. 161 sq.) iudice v. 53—86 inseruit, βουλῆν scripsisse arbitror, quod praeferunt Vossius, Freytagius et Langius (II p. 9), qui dicere non debuit, Aristarchum locos, in quibus transitiva vis verbi ἔξειν fuerit, commutasse.

B, 741 et φ, 2⁸) (adde ξ, 434. ω, 693) Zenodotus:

8) Schol. ad h. l. laudat versum β, 741: memoriae lapsu:

“Ὀν ἀθάνατον τέκετο Ζεὺς.”
 Ceteri ἀθάνατος. Aristonicus priore loco: ὅπερ ψεῦδος; nam Pirithous minime Iovis erat filius. Iovem immortalem dicit poeta, quo stirpem filii magis inlustret, neque mirum videtur, quod aliis locis epithetum ἀθάνατος Iovi non tribuitur. Ipsa Zenodoti constructio tam dura videtur, ut Homerum talem nunquam admisisse spondeam. Zenodotus librorum non omnium errorem propagasse videtur. Ipse Langius Zenodoteum non defendit.

P, 153 Zenodotus e coniectura:

Νῦν δ' οὐ οἱ ἀλαλκέμεναι, κύνον, ἔτλης,
 ut Glaucus Hectorem canem clamet. Quod absurdum esse vere monet Aristonicus⁹⁾. Zenodotum ἀλαλκέμεναι κύνας offendit, quod hic potius de Sarpedone hostibus eripiendo Glaucus loqui deberet et Hector a cadavere proiecto canes arcere non posset. Cf. ν, 475. χ, 348. ψ, 185.

Α, 129 (adde Od. λ, 510) Zenodotus πόλιν Τροίην, Aristarchus et Herodianus πόλιν Τροίην. Cf. Schol. Od. ε, 39. λ, 510¹⁰⁾. Troia Homero frequenter Τρώων sive Πριάμοιο (Πριάμοι) πόλις, Ἰλίου πολίεθρον, semel Τροίης πολίεθρον, frequentissime vero Ἴλιος et Τροίη audit, neque video, cur voc. πόλις addito Τροίη substantivum esse desinat, praesertim quum adiectivum Τρώϊος non extet. Cf. ι, 530 πόλιν Καλυδῶνα. Quibus argumentis ductus non possum, quin Aristarcheam scripturam, nuper Nitzschio (III p. 290) probatam, reiiciam. Ceterum Aristonicus hic et v. 164 male de urbe aliqua Troiana, non de ipsa Troia cogitat. Cf. Spohn. de agro Troiano p. 10 sq.

Transeamus ad pronomina. Α, 104 Zenodotus ὄν, ceteri recte ὦ. Aristonicus: Ἔστι γὰρ περὶ δυνεῖν ὁ λόγος, διὸ καὶ ἐπιφέρει· καὶ γὰρ σφε πάρος παρὰ νηυσὶν (v. 111). Cf. Schol. v. 106. 111. Σφὲ quidem Zenodotus e tragicorum potissimum usu singularem habere potuit, at obstat τοῦν v. 110. Ephesius criticus librorum errorem non correxit.

Σ, 581 Zenodotus e coniectura scripsit:

Τοὺς δὲ κύνας μετεκίαθον ἢ δ' αἰζηοί,
 ceteri τόν, quod sensus postulat¹¹⁾. Μετεκίαθον de canibus et pa-

Υἱὸς Σπερχειοῦ, ὃν ἀθάνατος τέκετο Ζεὺς,
 quam ne variam habeas scripturam, cf. Heynium VIII p. 114.

9) Spitzner: „Canes audaces potius et impudentes, quam timidi comparantur: deinde illi (Zenodoteae) suspicioni intercedit comma post pedem quintum inferendum.”

10) Spitzneri errores redarguit Lehrs in ephemer. stud. antiquit. 1834 p. 140.

11) Heynio (VII p. 558) τοὺς unice verum videtur. „Non tau-

storibus ad bovem a leonibus raptum properantibus intelligendum, qui quum prope abessent, leones iam tauri sanguinem biberunt, pastores vero canes ad leones invadendos invitarunt. E Zenodotea scriptura primum τοὺς, tum continuo sequens τῶ de leonibus dictum esset, quod oratio minus apte iuncta, et numeri mutatio vetare videntur. Zenodotus eo erravit, quod μετεκίαθον male de persequendo intellexit.

Addimus alia exemplarum pronominum confusarum. Od. ξ, 229 sqq. Zenodotus:

Πρὶν μὲν γὰρ Τροίης ἐπιβήμεναι νῆας Ἀχαιῶν,
εἰνάκις ἀνδράσιν ἦρξα καὶ οἰκνύοισι νέεσσιν
ἄνδρας ἐς ἄλλοδάπους· καὶ σφιν μάλα τύγχανε πολλά.

Ceteri μοί. Sequens τῶν ἐξαιρέτην μενοεικέα Zenodotum impulsisse videtur, ut prave emendaret σφιν, quod ad ἄνδρας referret. In illis expeditionibus, inquit Ulixes, semper mihi abunde erat, quibus finitis partem eorum, quae in illis comparaveram, mihi sumpsi, cetera sociis relinquens. Cf. λ, 684.

Od. η, 41 sq. Zenodotus coniecit:

Ἡ σφισὶν ἀχλὺν
θεσπεσίην κατέχευεν,

ubi ceteri ἢ ῥά οἱ. Schol.: Οὐκ εὔ· ἐν γὰρ τοῖς ἐξῆς (v. 143) φησὶν· καὶ τότε δὴ ῥ' αὐτοῦ πάλιν χύτο θεόφατος ἀήρ. Cf. Schol. η, 15. 140. Quae vere contra Zenodotum essent dicta, si legeretur περιέχευεν, sed σφιν hic dativus commodi, qui dicitur, accipi posset. Verum Aristarchi scripturam genuinam esse ostendit φίλα φρονέουσ' ἐνὶ θυμῷ, quod praecedens μοι postulat. Zenodotum Phaeacum commemoratio v. 39 sqq. fefellit.

Z, 511 (adde o, 268) Zenodotus male emendavit:

Ῥίμφ' ἐὰ γοῦνα φέρει μετὰ τ' ἦθεα καὶ νόμον ἵππων,
ubi recte legebatur ῥίμφα ἐ. Zenodotus, quum non intelligeret, quod saepe Aristonicus monet (cf. Schol. ζ, 511. 514. o, 268. 405. ρ, 700. σ, 148), φέρειν de pedibus dici, quumque in nominalivo absoluto (cf. supra c. IV not. 12) haereret, ὃ subiectum verbi φέρει esse statuens, non potuit, quin accusativum ἐ removeret. Posidonius ῥίμφαε dedit, ut Chrysippus o, 241 ἀμφίε.

H, 152 sq. Zenodotus:

Ἄλλ' ἐμὲ θυμὸς ἀνῆκε πολυτλήμων πολεμίζειν
θάρσει ἐμῷ.

rum, sed leones persequuntur canes et pastores; et iterum sequitur: οἱ δὲ νομῆες αὐτῶς ἐνδίσαν ταχέας κύνας οἰζύροντες." Spitzner singularem magis poeticum esse dicit.

Ceteri θάρσει ὦ¹²⁾. Aristonicus: Ἀδιανήτον δὲ γίνεται, ἡ ψυχὴ με ἀνέπεισε τῷ θάρσει τῷ ἐμῷ. Cf. Apollon. de constr. II, 21 p. 155 sq. de pron. p. 320 (60) sq. Θάρσος hic eadem ponitur ratione, qua alias μένος. Zenodoteum coniecturam e loco male intellecto ortam sapit. Cf. ζ, 126.

Γ, 243 sq. Zenodotus:

Ὡς φάτο· τοὺς δ' ἤδη κάτεχεν¹³⁾ φυσίζοος αἶα

ἐν Λακεδαιμόνι αὐθι ἐῖν ἐν πατρίδι γαίῃ.

Aristarchus φίλῃ. Aristonicus: Εἴτε δὲ ἐπὶ τῶν Διοσκορίων ἔσται τὸ ἐῖν, ἐνικὸν οὐχ ἀρμόσει· εἴτε ἐπὶ τῆς Ἑλένης, ἐκθεσμόν ἐστιν οὔτω λέγειν, τοὺς δ' ἤδη κάτεχεν φυσίζοος αἶα ἐν τῇ αὐτῆς πατρίδι. At alteram explicationem defendit Apollonius de constr. II p. 157, alato loco χ, 404, et ἐῖν, quod in plurimis legatur editionibus, aptius habet. Aristarchus ἐῖν in φίλῃ minus recte emendasse videtur. Ceterum φίλῃ ἐνὶ πατρίδι γαίῃ legimus in loco a Spitznero neglecto Od. ω, 266.

Α, 260 pro ἡμῖν Zenodotus, nescio an e mera coniectura, scripsit ὑμῖν, quod Nestor Achillem et Agamemnonem alloqueretur, ut alteram verbi personam π, 697 reposuit. Aristonicus: Ἐφύβριστος δὲ ὁ λόγος· διὰ δὲ τοῦ ἡμῖν καὶ αὐτὸν συγκαταριθμεῖ καὶ πάντας τοὺς καθ' αὐτόν^{13a)}.

Ρ, 368 sq. Zenodotus legit:

Ἡεὶ γὰρ κατέχοντο μάχης ἐπὶ τόσσον ἄριστοι

ἔσταν ἀμφὶ Μενoitιάδῃ κατατεθνήῳτι.

Aristophanes μάχῃ ἐνὶ θ' ὅσσον¹⁴⁾. Quod vulgo legitur, μάχης ἐπὶ θ' ὅσσοι, Aristarchi coniectura videtur. Locus corruptus, quem Zenodotus e librorum fide scripsit, alii coniecturis tentarunt, hoc modo restituendus mihi videtur, ut μάχης (ὅσσον τ' ἐπ') legatur¹⁵⁾ commate aut post κατέχοντο, aut, quod minus probabile, post

12) Quum possessivum digamma habeat, poeta aut θάρσει ὦ aut θάρσει ὦ scripsit. Cf. Heynius IV p. 184 sqq. VI p. 191.

13) De accentu cf. Goettling. p. 47.

13a) Zenodoteum praetulerunt Wolfius, Heynius, Vossius, Langius, Heffter. Spitzner contra Aristonicum monet: „Verum si sequentia accuratius inspexeris, paene eo adducere, ut cum Zenodoto sentias. Nam poeta neminem mortalium hosce heroas praestantia et fortitudine aequiparare profitetur.” Quod argumentum non video, quo pertineat.

14) Schol. V, qui ipse legit μάχης ἐπὶ θ' ὅσσον, Aristophanem μάχῃ ἐνὶ habuisse dicit.

15) Nunc video hanc coniecturam iam Lachmannum in altera de Iliade commentatione (in comment. Academ. Berol. anni 1841) p. 31 occupasse. De accentu in ἐπ' non ponendo cf. Lehrs. quaest. ep. p. 75.

μάχης posito, ut μάχης sit genitivus loci, ut v. 372 sq: Νέφος οὐ φαίνεται πίσης γαίης οὐτ' ὀρέων. De ὅσων τ' ἐπὶ cf. β, 616. ο, 358. φ, 251. Od. ν, 114.

De verborum formis agentibus primum se offert locus π, 507, ubi nunc legitur:

Ἰεμένους φοβέσθαι, ἐπεὶ λίπεν ἄρματ' ἀνάκτων.

Aristonicus: "Ὅτι Ζηνόδοτος γράφει ἐπεὶ λίπον, ἀγνοῶν, ὅτι τὸ λίπεν νῦν οὐκ ἔστιν ἐνικόν, ἀλλὰ ἀνάλογον τῷ ἐλείφθησαν τὰ ἄρματα, ὥσπερ κόσμηθεν (γ, 1) καὶ ποιμένος ἀφραδίῃσι διέτμαγεν (π, 354) ἀντὶ τοῦ διετμάγησαν· εἴωθε γάρ τοῖς οὐδετέροις πληθυντικοῖς πληθυντικὰ ῥήματα συντάσσειν, ὥς σπάρτα λέλυνται (β, 135). Atque ἐπεὶ λίπον ἄρματ' ἀνάκτων recte se habere non posse certissimum videtur, quum non videamus, quomodo equi iuncti currus reliquerint¹⁶).

Quid vero, si plena Zenodoti scriptura Aristonico incognita fuit, quod aliis locis evenisse supra vidimus? Suspiceris Zenodotum legisse ἐπεὶ λίπον ἄρμα ἀνακτες, quae Iortini fuit coniectura. Certe ἄρματ' ἀνάκτων non genuinum esse digamma neglectum demonstrat. Cf. Heynius VII p. 228 sq.

De numero permutato haec habemus exempla. II, 746 sqq.

Zenodotus:

Εἰ δὴ πού καὶ πόντῳ ἐν ἰχθυόεντι γένοιτο,
πολλοὺς ἂν κορέσειεν ἀνὴρ ὅδε τήθεα διφῶν
νηὸς ἀποθρώσκων, εἰ καὶ δυσπέμφελοι εἶεν.

Ceteri δυσπέμφελος εἶη. Aristonicus: Ζηνόδοτος γράφει εἰ καὶ δυσπέμφελοι εἶεν, ὥστε ἐπὶ τῶν ἀνδρῶν εἶναι, ὅσον εἰ καὶ δυσίμεστοι εἶεν οἱ συνεσθίοντες, ὥς καὶ Ἡσίοδος (Oper. 720) πολυξείνου δαιτὸς δυσπέμφελος εἶναι· βέλτιον δὲ ἐπὶ τῆς θαλάσσης, εἰ καὶ δυσχείμερος εἶη καὶ τραχεῖα· τὴν γὰρ τοῦ κολυμβητοῦ ἐντρέχειαν ἀντιπαράτιθαι τῷ ἀπὸ τοῦ δίφρου κεκυβιστηκότι· καὶ Ἡσίοδος δὲ ἐπὶ τῆς θαλάσσης τέταχε (Theog. 440. Cf. Oper. 616). Adde Eustath. p. 1084, 40 sqq. Pluralis ipsius Zenodoti commentum videtur.

ψ, 306 sq. Zenodotus:

Ἀντίλοχ', ἦτοι μὲν σε νέον περ ἰόντ' ἐφίλησαν

Ζεὺς τε Ποσειδάων τε καὶ ἱπποσύνας ἐδίδαξαν,

ubi Aristonicus: Ἀρίσταρχος δὲ ἐνικῶς, ἐδίδαξεν, ἐπὶ τοῦ Ποσειδῶνος· ἵππειος γάρ. — Τὸ μὲν φιλεῖν ἐκ' ἀμφοτέρων δεκτέον, τὸ δὲ τῆς ἱππικῆς ἐπὶ μόνου Ποσειδῶνος· συλληπτικῶς δὲ εἴρηται, ὥς ἐπὶ τοῦ Κύπρις τε καὶ ἀργυρότοξος Ἀπόλλων ἄφρονα τοῦ-

16) Cf. Aug. Guil. Schlegelium in censura Homeri Vossiani in scriptis criticis I p. 84 sq. (nunc in operibus a Boeckingio editis X. p. 124).

τον ἀνέντες (ε, 760 sq.). Vere Heynius (VIII p. 417): „Manifestum fit Aristarcheam lectionem, seu verius correctionem, redolere grammaticam subtilitatem; alteram esse sollemnis usus in vita, qui nec poetam dedecet; ad Neptunum proprie spectare τὴν ἱπποσύνης διδαχὴν, nemo poterat ignorare.” Atque oratio, si singularem recipis, est contorta, quum unum tantum subiectorum Ζεύς τε Ποσειδάων τε intelligatur.

De personis verbi incipiamus a β, 12, ubi Somnio mandat Iuppiter, quid dicat. Zenodotus:

Νῦν γάρ κεν ἔλ ο ι πόλιν εὐρυάγνιαν ^{16a}),
ubi alii ἔλοις, quod e versibus 29 et 66 male huc translatum videtur. Versu 11 Iuppiter ē dicit, non σέ, neque ullam videmus causam, cur hic ad directam, quam dicunt, orationem transeat, quamquam Heynio iudice (IV p. 199) etiam ἔλοις bene se haberet.

Γ, 73 sq. Zenodotus:
Οἱ δ' ἄλλοι φιλότητα καὶ ὄρκια πιστὰ ταμόντες
ναίοιμεν Τροίην ἐριβώλακα.

Ceteri ναίοιτε. Aristonicus: Γελοῖος δέ ἐστιν ἑαυτὸν καταριθμῶν τοῖς ὕστερον οἰκῆσουσι τὴν Τροίαν, ἀδηλόγητος οἴσης, εἰ νικήσει. Schol. B: Διὰ τὸ νεμεσητὸν οὐκ εἶπε ναίοιμεν. Cf. Aristonicus γ, 257. Heyniuc (IV p. 466): „Non video, quidni Paris bene de se ominari potuerit.” At Paris hic condiciones pacis proponit, in quibus de successu minime augurari debuit, atque οἱ ἄλλοι et τοῖ (v. 74) Paridi et Menelao opponuntur. Altera persona male e γ, 257 huc translata.

Od. γ, 216 sq. Zenodotus:
Τίς δ' οἶδ' εἴ κε ποτέ σφι βίας ἀποτίσεται ἔλθῶν
ἢ σὺ γε μούνοσ' ἰών, ἢ καὶ σύμπαντες Ἀχαιοί.
Ceteri ἀποτίσεται et ὄγε. Speciosa quidem Zenodoti, ni fallor, coniectura, sed re accuratius pensitata non probanda. Ἐλθῶν in fine prioris versus non nisi de Ulixis tamdiu absentis reditu intelligitur. Cf. Od. λ, 118. π, 255. ρ, 540. Quod tota Nestoris oratio (huius enim verba sunt) comprobatur, qui primum ex Telemacho quaerit, quaenam Ithacensis populi sit voluntas, quumque Telemachus questus esset (v. 208 sq.), deos neque patri, neque sibi ipsi procorum ullionem concessisse, spem patris ex inopinato in procorum perniciem redituri excitat; Minervae enim benevolentiam pa-

16a) De Zenodotea scriptura dubitare videtur Heynius, quum addat: „Si Scholion bene se habet.” At quamquam per se verisimilius est, Zenodotum ter tertiam personam dedisse, tamen de integritate Scholii dubitari nequit, nisi forte ipsum Aristonicum, Scholii auctorem, errasse statuis.

trem semper adiuvisse, quae si filium eadem sustentet gratia, ipsi de procorum caede non esse desperandum. Cf. Nitzschium I p. 172¹⁷⁾.

Denique huc refero locum α, 299 sq., ubi Zenodotus e coniectura:

Χερσὶ μὲν οὗτοι ἔγωγε μαχήσομαι εἵνεκα κούρης,
οὔτε σοί, οὔτε τῷ ἄλλῳ, ἐπεὶ ὃ' ἐθέλεις ἀφελέσθαι
scripsit pro ἐπεὶ μ' ἀφελέσθαι γε δόντες. Vix puto, scripturam ἐπεὶ ὃ' ἐθέλεις ἀφελέσθαι, quamquam ieiunior est et languidior, ad verum emendandum provocare potuisse; verum multo facilius altera ἐπεὶ μ' ἀφελέσθαι γε δόντες, quod Achilles non Agamemnonem, sed omnes Graecorum principes accusaret, offendit Zenodotum, haud intelligentem, hoc Achilli irato et principibus, qui tantam iniuriam ipsi inlatam ferre non debeant, pusillanimitatem obiicienti (cf. v. 231 sq.) aptissimum esse¹⁸⁾.

Accedamus ad *tempora*. Φ, 335 sqq., ubi Iuno Vulcanum alloquitur, Zenodotus:

Αὐτὰρ ἐγὼ Ζεφύροιο καὶ ἄργεστῷ Νότοιο
εἶσομαι ἐξ ἀλόθεν χαλεπὴν ὄρουσα θυέλλην,
ἧ κεν ἀπὸ Τρώων κεφαλὰς καὶ τεύχεα κῆαι,
φλέγμα κακὸν φορέουσα.

Recte errorem a Zenodoto relictum sustulit Aristophanes, probante Aristarcho, ὄρουσα scribens. Zenodotum usus participii aoristi in actione futura non offendit, aut εἶσομαι ἐξ ἀλόθεν coniunxit, *veniam e mari, Zephyri et Noti tempestate commota*¹⁹⁾.

Δ, 161 Zenodotus, ubi vulgo legitur:

Ἐκ τε καὶ ὀψὲ τελεῖ σὺν τε μεγάλῳ ἀπέτισαν,
emendavit τελέσει et τίσουσιν. Quid vero ante τελεῖ legerit, non

17) Zenodoti dubitationem de σφιν vide supra c. II.

18) Heffter p. 18: „Mibi quidem Zenodotea lectio magis placet, quum ob vetustatem maiorem (?), tum ob sententiam. Quae Scholiastes dicit alteram defendens (ἔργῳ δὲ κοινωνεῖ εἰς ἅπαντας τὴν αἰτίαν τῆς ἀφαιρέσεως ἄγνοῶν) non sunt apta ad persuadendum, sed grammaticum aliquem subtiliorem ad corrigendam antiquiorem lectionem facile adduxisse.” Aristonici verba ab Hefftero allata Lehrsius in ephemer. stud. antiquit. 1834 p. 141 emendat: Ὁργῇ δὲ κοινωνεῖ εἰς ἅπαντας τὸν αἰτίον τῆς ἀφαιρέσεως ἄγνοῶν, ubi Ὁργῇ feliciter inventum est. Mecum scribe totam Aristonici notam hoc modo: Ὅτι Ζηνόδοτος γράφει ἐπεὶ ὃ' ἐθέλεις ἀφελέσθαι, ἄγνοῶν, ὅτι Ὁργῇ κοινωνεῖ εἰς ἅπαντας τὴν αἰτίαν τῆς ἀφαιρέσεως.

19) Immerito Aristonicus e lectione ὄρουσα coniicit, Zenodotum εἶσομαι intellexisse γνῶσομαι et pro ἧ scripsisse ἧ, quamquam Heynius et Spitzner non dubitant.

refertur. Suspiceris Zenodoti versum incepisse ὅψι δὲ καὶ aut δὴ²⁰⁾. Τελεῖ non praesens, quod Zenodotus censuit, sed futurum est, et aoristi ἀπέτισαν usus in actione futura hodie nemini ignotus. Cf. Matthiae § 506, 2.

A, 204 Zenodotus pro Aristarcheo τὸ δὲ καὶ τελέεσθαι (alii τετελείεσθαι) ὅτω scripsit τὸ δὲ καὶ τετελεσμένον ἔσται et α, 212 τὸ δὲ καὶ τετελείεσθαι ὅτω pro τὸ δὲ καὶ τετελεσμένον ἔσται. Cf. Lehrs. p. 379²¹⁾. Versum, qui nunc α, 212 legitur:

Ὡδε γὰρ ἐξερέω, τὸ δὲ καὶ τετελεσμένον ἔσται, habes θ, 401. ψ, 672. Od. ρ, 229. σ, 82. τ, 487. φ, 337, paucis mutatis ψ, 410. Od. π, 441 (καὶ μὴν pro τὸ δὲ καὶ) et θ, 454 (κὲν ἦεν pro καὶ ἔσται); quod Zenodotus voluit v. 204:

Ἀλλ' ἐκ τοι ἐρέω, τὸ δὲ καὶ τετελεσμένον ἔσται, non nisi β, 257. Od. β, 187, nusquam vero, quod v. 212 posuit:

Ὡδε γὰρ ἐξερέω, τὸ δὲ καὶ τετελείεσθαι ὅτω, neque quod nunc v. 204 legimus, alias invenimus. Schol. B L α, 212: Εἰ μὲν ἄνθρωπός ἐστιν, ὅτω φησὶν, εἰ δὲ θεός, διαβεβαιοῦται. Schol. A α, 204: Τοῦτο δὲ τῇ Ἀθηνᾷ ἀρμόζει μᾶλλον διαβεβαιοῦν. Langius: „Achilli ergo non convenit? At β, 257 Ulixes iisdem verbis utitur!” At deam, quae Achilli futura vaticinatur, illud ὅτω non decet. Zenodotus in τετελεσμένον ἔσται, quod certam deae persuasionem non indicare sibi persuasit, haerens utroque loco emendationem tentavit. Quum alii v. 204, Zenodotus v. 212 perfectum τετελείεσθαι habeat, nescio an τελέεσθαι Aristarchi sit coniectura, quod Heynius (IV, p. 72) non negat, nata e locis similibus Od. α, 201. γ, 226. ο, 173. χ, 125²²⁾.

De modis monemus Zenodotum θ, 207 ἐνθα κάθοιτ' ἀκαχήμενος pro ἐνθ' ἀκάχοιτο καθήμενος et θ, 526 pro εὔχομαι ἐλπόμενος dedisse ἔλπομαι εὐχόμενος²³⁾. Aristarchi posterioris loci scripturam

20) Heynius (IV p. 588) Aristonicum, qui Zenodotum τελέσει scripsisse dicit, erroris insimulat, quum dicere debuisset, Zenodotum τελεῖ pro futuro accepisse. Rectius Spitzner: „Zenodotum ἐκ τε καὶ αὐ, sive ἄψ, sive simile quiddam dedisse opinor.”

21) Nescio quo fato aberravit Langius (I p. 10), Spitznerum castigans: „Quod Spitzner adserit, Zenodotum v. 212 τετελείεσθαι ὅτω, legisse error est.” At Aristonicus disertis verbis hanc Zenodoti fuisse scripturam perhibet. Caedimus inque vicem praebemus crura sagittis!

22) Recte Langius: „Τελέεσθαι ὅτω, confectum iri existimo, paullulum friget, nec satis adfectui huius loci accommodatum videtur. Fiducia maiore et graviore adfirmatione opus est, quae perfecto infinitivi haud inepte redditur.” Minerva actionem quasi iam perfectam animo concipit.

23) Aristonicus posteriore loco Zenodoteam scripturam reiicit,

genuinam non esse, digamma neglectum docere iam Heynius (V p. 206) monuit. Aristarchus εὔχομαι ἐλπούμενος, ut Aristonicus, intellexisse videtur: *Κανχῶμαι ἐλπιδοποιούμενος ὑπὸ τοῦ Διὸς καὶ τῶν ἄλλων θεῶν*, non cum Spitznero: „Preces fundo Iovi et aliis dis spe inductus fore, ut Argivos e patria expellam.” Aristarchus, quum verbum εὔχεσθαι hic *gloriarī* significare putaret, eo primariam contineri notionem censuit, unde e coniectura aut e nonnullis libris ordine inverso scripsit εὔχομαι ἐλπούμενος. Διὶ εὔχεσθαι, ἀρᾶσθαι, ἐπειῦχεσθαι, λείβειν, σπένδειν et similia Homero usitatissima sunt ²⁴). Neque minus altero loco Zenodotea scriptura videtur praeferenda, quum minime verbo ἀκαχεῖσθαι primaria insit notio, sed Iuno acerbē Iovem inridens dicat: „Si nos, qui Graecis favemus, ad Troianos repellendos animum inducimus, sedebit ille, qui nunc superbia elatus in Ida sedet, cor pungens solus in Ida.” Quum αὐτοῦ ἐνθα ad verbum finitum pertineat, neque οἶος ἐν Ἰδῇ a notione sedendi separari queat, Aristarchea scriptura ascita intolerabilis evaderet structura: „Ibi ingemiscat, sedens solus in Ida.” Ἐν Ἰδῇ nescio qua acerba inrisione ad αὐτοῦ ἐνθ’ explicandum additur. Heynius (V p. 452), re non accurate pensitata, utramque scripturam eodem redire dicit.

Progrediamur ad *adverbia*. B, 111 (adde ι, 18) Zenodotus:

Ζεὺς με μέγα Κρονίδης ἄτῃ ἐνέδησε βαρεῖη,
Aristarchus μέγας ²⁵). Adverbium hic praeferendum esse Spitzner

at ipse ξ, 45 et Schol. V θ, 498 e nostro versu ἐλπομαι εὐχόμενος adferunt, quod unus cod. Vindob. legit.

24) Cf. ν, 818:

Ἀρήσῃ Διὶ πατρὶ καὶ ἄλλοις ἀθανάτοισιν.

Adde η, 194. 200. λ, 736. 761. π, 253. ρ, 498. ω, 287. Od. ν, 51. ο, 352. υ, 97, similia ε, 174. ζ, 259. 266. 475. Od. δ, 472. θ, 432.

25) Aristonicus β, 111: ὅτι Ζηνόδοτος γράφει Ζεὺς με μέγας Κρονίδης, ι, 18: Ἡ διπλῇ, ὅτι μέγα δεῖ γράφειν ἀντὶ τοῦ μεγάλως. At Aristarcheos male scholae principi scripturam μέγας tribuisse et inde διπλῇν περισστιγμένην prave exposuisse docuit Didymus. Nam non solum Aristarchum in libris, quos ipse ediderat, sed etiam Ammonium et Dionysodorum discipulos μέγας legisse animadvertit. Atque Callistratum Aristophaneum μέγας in nostro loco laudare, ut simile sit illi ἐπεὶ μέγας ὠδύσαο Ζεὺς (σ, 292). Denique Ptolemaeum Epitheten, qui Zenodoteas scripturas exposuit (cf. c. I), Zenodotum μέγας legisse minime tradere. Hinc efficitur, ut Zenodotus μέγα, Aristarchus, qui hos versus διπλῇ περισστιγμένην notaverat, μέγας legerit, posteriores vero Aristarchei, qui ipsi praeferiebant μέγα, Zenodoti et Aristarchi scripturas confuderint. Cf. Lehrs. p. 21 sqq. Spitznerum ex Aristonici verbis, qui Zenodotum locum συντέμνειν dicit versibus 111—118 omissis, colligere non debuit, illum hunc versum non legisse. Cf. infra c. XI.

ostendit. Aristarchum μέγα offendisse videtur quod sequente βαρείη sit ταυτολόγον, atque nescio an in μέγα cum ἐνέδησε iuncto haeserit.

Σ, 502 Zenodotus et Aristophanes:

Λαοὶ δ' ἀμφοτέρωθεν ἐπήπνον ἀμφὶς ἀρωγοί. Massiliotica editio ἀμφοτέρωθεν ἐποίπνον²⁶⁾, Aristarchus ἀμφοτέροισιν, nescio an e coniectura; utrique enim parti populum acclamasse. Sed idem Zenodoteae scripturae sensus videtur. Populus in utraque parte astans acclamavit, scilicet haec pars illi, illa alteri²⁷⁾.

Aristarchum his, quos recensuimus, locis saepissime melius Zenodoto iudicasse vidimus, sed Zenodoti scriptura nonnunquam (α, 259. β, 53. 111. γ, 244. θ, 207. 526. ι, 128. 271. ν, 191. 423. ψ, 307) Aristarcheae praeferenda. B, 12. μ, 342 sq. 423. ο, 301, ubi Zenodotus verum dedit, Aristarchi scripturam non cognovimus satis certo. Dubitationi obnoxii sunt loci π, 507. σ, 502. Librorum fidem secutus est ρ, 368, ubi Aristarchus emendasse videtur. Pravas coniecturas Zenodotus invexit α, 159. 204. 212. 300. 567. δ, 161. ζ, 511. η, 153. ν, 198. ο, 626. π, 748. ρ, 153. σ, 581. Od. γ, 216 sq. η, 41. ξ, 231.

26) Sic Spitzner recte ἐπίπνον, quod Heynium (VII p. 731) fefellit, videtur emendasse.

27) Inde, quod Schol. B ἀμφοτέρωθεν ὡς βοηθοί, Spitzner male coniicit, Zenodoteum e glossemate prognatum esse.

VII.

DE VARIETATE SINGULORUM VOCABULORUM SENSUM IMMUTANTE.

A nominibus propriis initium faciamus ¹⁾. A, 400 Zenodotus:
"Ἡρῆ τ' ἡδὲ Ποσειδάων καὶ Φοῖβος Ἀπόλλων,
 ubi vulgo et ab Aristarcho, cuius διπλὴν περιεστιγμένην Aristonicus explicat, legebatur Παλλὰς Ἀθήνη. Contra Zenodotum monet Aristonicus: Ἀφαιρεῖται δὲ τὸ πιθανόν· ἐπίτηδες γὰρ τοὺς τοῖς Ἑλλησι βοηθοῦντας θεοὺς ἡχθρευκέναι Διὶ φησιν, ἵνα μᾶλλον ἀκοίοιτο Θέτις. Zenodoteam scripturam tuentur Schol. V φ, 444, Schol. Pind. Ol. VIII, 41 et Schol. Lyc. 34. 399. Utrumque fortasse in libris legebatur; certe, cur Zenodotus nomen Παλλὰς Ἀθήνη in libris inventum coniectura removerit, causam non video. Aristarchum vero, ut Παλλὰς Ἀθήνη scriberet, id permovisse videtur, quod cum Iunone et Neptuno deus Troianis amicus nominari non debeat ²⁾. Nostra aetate Naegelsbachius (de theologia Homerica p. 100. 104 sq.) Φοῖβος Ἀπόλλων eo reiecit, quod Iuno, Neptunus et Minerva Iovis hostes essent, Apollinis vero numen Iovi concors. Quid vero fiet de Apollinis et Neptuni servitio (φ, 442 sq.) poenae causa a Iove iis interrogatae suscepto? Atque fac scriptura Παλλὰς Ἀθήνη unice sit vera, nihilominus Apollinem Iovi adversantem habemus; nam Achilles dicit, ὅπποτε μιν ξυνδῆσαι Ὀλύμπιοι ἡθέλον ἄλλοι, ut sola Thetis ei opem ferret. Poeta vero ex omnibus dis v. 400 potentiores

1) A, 27 Zenodotum pro Ἰρισσιν dedisse Ἐρίδεσσιν Aristonicus testatur, quod adeo omnem excedit fidem, ut pro Ἐρίδεσσιν Ἰρισσιν, quam formam Apollonius Sophista et Hesychius ex hoc loco memorant, restituendum esse persuasum habeam.

2) Simili modo offensioni fuit locus π, 97 et, ut Sophoclis exemplum adferam, Ai. 179 sq.

quosdam nominat³⁾, quorum Apollinis commemoratio eo aptior, si alias concors Iovi numen apparet. Minervam quidem nominare poterat, at quum haec ubique in Iliade Iunonis socia sit, contra Iovem agens, bene facit, quod alium deum potentissimum a Iovis partibus stantem Iunoni et Neptuno adsociavit. Hinc Zenodoteum recte praetulerunt Wolfius (cf. eius praelectiones ad h. l.), Lobbeckius (Aglaoph. p. 287), Geppertius (de origine carminum Homericorum I p. 64. 100), Langius et Heffter.

II, 150 Zenodotus:

Τοὺς ἔτεκε Ζεφύρῳ ἀνέμῳ Ἄρπυια πόδαργος,

ut Ἄρπυια nomen, πόδαργος adiectivum sit. At cf. τ, 400 τέκνα Ποδάργης, ubi Zenodotus fortasse Ποδάργου. Nomen Ποδάργος habes θ, 185. ψ, 295. Zenodotus librorum errorem non correxit⁴⁾.

Od. δ, 366 pro Εἰδοθείη scripsit Εὐρυνόμη, quod iam ante Zenodotum ex Iliade (σ, 398 sq. 405) male huc translatum videtur. Aeschylus, qui in fabula satyrica Proteus inscripta et e libro Odysseae quarto desumpta formam Εἰδοθεία (Schol. Od. δ, 366) aut Εἰδῶ (Etym. Gud. v. κερδῶ. Aesch. fragm. 312) habuit, et Euripides (cf. Hel. 11) in hoc versu Εἰδοθείη legerunt. Cf. Dionys. Perieg. 259.

E, 542. 549. pro Ὀρσίλοχος dedit Ὀρτίλοχος, quam formam Strabo et Pausanias receperunt, ε, 546 sq. vero Ὀρσίλοχος. Od. γ, 489. ο, 187. φ, 16 Harleianus codex constanter formam cum τ servat⁵⁾, quod e Zenodotea recensione fluxisse videtur. Zenodotum hic librorum fidem secutum esse puto, quos alii emendaverant⁶⁾. Haud multum absum, ut in Iliade Ὀρσίλοχον, in Odyssea Ὀρτίλοχος in optimis libris obtinuisse statuam.

Θ, 128 et 312 (cf. supra c. I) Ἐρασιπτόλεμον scripsit, ubi ceteri Ἀρχεπτόλεμον. Utrumque sine dubio in libris legebatur. Neque haec, neque illa forma ullo alio Iliadis et Odysseae loco legitur.

N, 643 Zenodotus, Eustathio (p. 953, 4 sq.) teste, Κυλαιμένεος

3) Quod recte intellexit, qui vere et ingeniose, ut solet, de hac fabula explicanda egit, Welcker (de Aeschylea trilogia Prom. p. 150 sq.).

4) Cf. praeter Aristonici notam Apollon. v. Ἀρπυιαί: ὁ μὲν Τιμαγένης ἐν ταῖς παραφράσεσιν ἔδειξεν, ὅτι κύριον ὄνομα Ἄρπυια, τὸ δὲ ποδάργη ἐπίθετον, πλανηθεῖς· τοῖναντίον γὰρ φαίνεται.

5) Schol. Od. γ, 489: Ἐντεῦθεν Ζηνόδοτος ἐν Ἰλιάδι ἔγραφε Κρῆθων τ' Ὀρτίλοχός τε. Schol. ε, 542: Ὁ πρόγονος διὰ τοῦ τ, ὁ παῖς διὰ τοῦ σ· καὶ ἐν Ὀδυσσεΐᾳ οὖν διὰ τοῦ τ, ubi, quod admodum miror, nemo adhuc vidit, legendum esse: Ὁ πρόγονος διὰ τοῦ σ, ὁ παῖς διὰ τοῦ τ, quo omnis tollitur difficultas. Schol. ε, 543 et Od. φ, 16 Ὀρτιλόχον legunt.

6) Cf. de varia nominis forma Giesium p. 287 sq., qui recte monet, iam ante Alexandrinos hanc varietatem in libris obtinuisse. Nihil profecit Spitzner.

pro *Πυλαιμένεος*, ni fallor, e coniectura, quod *βασιλεὺς Πυλαιμένης*, qui de filii morte lacrimasse dicitur (ν, 658 sq.), iam prius occisus sit (ε, 576 sqq.). Plurimi, ut hanc repugnantiam tollerent, duos Pylaemenes distinguebant, quamquam ille *ἀρχὸς Παφλαγόνων* dicitur, ille *βασιλεὺς* et itidem est Paphlago. Cf. Wolfii Prolegg. p. CXXXIII sq.

Non negligendum, quod Eustathius p. 289, 39 tradit, Zenodotum pro *Βελλεροφόντης* (ζ, 155. 162. 164. 190. 196. 216. 220) dedisse *Ἐλλεροφόντης*, non sine libris, opinor. Illud β incipiens e digamma ortum videtur, nam *Βέλλερος* proprie est *lucens* (cf. *βέλη* et Giesium p. 283 sq.), similis *Ἄργω*, unde *Ἀργειφόντης*, de quo cf. Welcker de trilog. p. 129 sq.

B, 502 Zenodotus pro *Θίσβην* habuit *Μίσσην*, quam urbem Laconicam fuisse β, 582 legimus. Cf. Strab. IX, 2 p. 630 B. De Zenodoti coniectura, cuius argumentum non reperio, cogitare nolim.

B, 507 pro *Ἄρνην*, ubi alii, fortasse metri causa, *Τάρνην*, quum nulla huius nominis urbs Boeotiae sit nota, infeliciter coniecit *Ἀσκην* 7). Cf. Schol. ad h. l. et η, 9. Strab. IX, 2 p. 633 C. Recte Aristonicus: *Οὐ δύναται δὲ πολυστάφυλος ἢ Ἀσκη λέγεσθαι· ἀξιοπιστότερος γάρ ἐστιν Ἡσίοδος λέγων, Ἀσκη χεῖμα κακῇ, θέρει ἀργαλέῃ* (Oper. 638), ὥστε οὐδὲ πολὺ καρπὸς λέγοιτ' ἂν.

B, 571 Zenodotus libros secutus pro *Ἀραιθυρέην* dedit *Παραιθυρέην*, ubi non inepte Heynius (IV p. 324) suspicatur, formam *Παραιθυρέη* eo esse ortam, quod nomen *Ἀραιθυρέη* digamma fuerit instructum 8).

E, 708 et η, 221 9) Zenodotus pro *Υλῇ* scripsit *Υδῇ*. Aristonicus: *Ἔστι δὲ τῆς Ἀνδίας ἢ Υδῇ, ὃ δὲ ἀνὴρ Βοιωτὸς καὶ κώμη Βοιωτίας ἢ Υλῇ. Υδῆς vocali correpta υ, 385 (alii Υλῆς) legitur, quem versum in Euripidea editione post β, 865 esse insertum scimus. Alii post β, 783 legerunt:*

7) Quod Heynius (IV p. 292. 300), quem Langius (III p. 9) sequitur, adfirmavit, constare ex ipso Thucydide sexaginta annis post Troiae excidium Arnen Boeotiae conditam fuisse, merum esse commentum, atque praeter hunc locum Arnen Boeoticam non commemorari, recte monuit Faerber l. l. p. 625 sqq., qui p. 627 sqq. Langii miram Zenodoteae coniecturae, quae illi vetustissima videtur scriptura, defensionem adfatim refutavit.

8) De digamma v. *ἀραιὸς* cf. Heynius V p. 88. VII p. 501 sq. Spitzner de versu heroico p. 115.

9) De varia scriptura posterioris loci Scholia nihil referunt, sed Strabo IX, 2 p. 625 tradit, nonnullos *Υδῇ* scripsisse (cf. Eust. p. 678, 13), quod ad Zenodotum pertinere videtur. Neque β, 500 Zenodotum *Υλῇ* reliquisse suspicor. Num scripsit:

Οἳ τε Υδῇν εἶχον Ἐλεῶνά τε καὶ Πετεῶνα?

Χώρῳ ἐνὶ δρυόεντι "Υδης ἐν πίορι δῆμῳ.
Zenodotum, de metro non sollicitum, formam "Υλη coniectura ubique sustulisse iudico.

Θ, 304 Zenodotus, Aristophanes et Aristarchus *Αἰσὺμνηθεν*, alii *Αἰσὺμηθεν*, alii *αἰσὺμηθεν* (ἀπὸ βασιλικοῦ γένους). *Αἰσὺμνηθεν* fortasse iidem, qui β, 671 *Νιρεὺς Αἰσὺμνηθεν* legerunt ¹⁰).

Od. α, 93. 285 Zenodotus, teste Schol. Od. γ, 313:

Πέμψω δ' ἐς Κρήτην τε καὶ ἐς Πύλον ἡμαθόεντα. —

Κεῖθεν δὲ Κρήτηνδε παρ' Ἰδομενεῖα ἄνακτα.

Ceteri *Σπάρτην* et *Σπάρτηνδε* παρὰ ξανθὸν Μενέλαον. Schol. Od. γ, 313: Οὗτος ὁ τόπος ἀνέπεισε Ζηνόδοτον ἐν τοῖς περὶ τῆς ἀποδημίας Τηλεμάχου διόλου τὴν Κρήτην ἐναντι τῆς Σπάρτης ποιεῖν· οἶεται γὰρ ἐκ τούτων τῶν λόγων κατὰ τὸ σιωπώμενον ἀκηκοέναι τὸν Νέστορα παρὰ τοῦ Τηλεμάχου, ὅτι καὶ ἀλλαχόσε περὶ τοῦ πατρὸς πενσόμενος παρεσκεύαστο πλεῖν ¹¹). At quis credat versum γ, 313:

Καὶ σύ, φίλος, μὴ δηθὰ δόμων ἄπο τῆλ' ἀλάλησο,

Zenodotum impulsisse, ut Cretae mentionem inferret? Quamquam olim Nitzschius (I p. 205) non dubitasse videtur. Zenodotus, novarum rerum cupidus, scripturam nonnullorum librorum (de Cretica editione cogites) recepit, quam apertam interpolationem iam Aristophanes aut Aristarchus sustulit.

Od. γ, 307 Zenodotus ἄψ ἀπὸ Φωκίων, Aristarchus ἄψ ἀπ' Ἀθηναίων. De Zenodoti coniectura cum Nitzschio (I p. 204) cogitare nolim. Scripturam quorundam librorum secutus esse videtur, quam genuinam esse loci formam a Pisistrato oblitteratam non satis certo statuas.

Restant loci, quibus nomina propria et appellativa inter se commutantur.

A, 69 Zenodotus e coniectura scripsit:

Μάντις Θεστορίδης, οἰωνοπόλων ὅχ' ἄριστος,
ubi ceteri recte *Κάλχας Θεστορίδης*; nam vatis nomen hoc loco,

10) Didymus: *Αἰσὺμνηθεν*. Ἀρίσταρχος *Αἰσὺμνηθεν*, καὶ ἡ Ζηνοδότου καὶ ἡ Ἀριστοφάνους. Quod recte intellexit Hëynius (IV p. 469), nisi quod Villosionis *Αἰσὺμνηθεν* in lemmate Scholii eum in errorem induxit. Male Spitzner locum tentavit: *Αἰσὺμνηθεν Ἀρίσταρχος*. *Αἰσὺμνηθεν* καὶ ἡ Ζηνοδότου καὶ ἡ Ἀριστοφάνους. Καὶ ante ἡ Ζηνοδότου ostendit Zenodoti eandem, atque Aristarchi, fuisse scripturam. Cf. Schol. ξ, 285 atque, ut Scholiorum usum probe intelligas, Schol. α, 97. 298. 584. 589. In Schol. V pro *Αἰσὺμνηθεν* legendum esse *Αἰσὺμνηθεν* iam supra monuimus.

11) Cf. Schol. Od. β, 359. δ, 702. Eust. p. 1470, 7 sqq. Post α, 93 in marginibus codicum Harlei. et Q ascripti sunt versus e Zenodotea scriptura α, 285 sq.

ubi primum ille nominatur, omitti nequit, atque nomen iam prius commemorari ostendit allocutio v. 86, quod, recte a Faerbero l. l. p. 617 monitum, Langium et Heffterum non vidisse miror. Zenodotus in v. οἰωνοπόλων haesit, quod quum non nisi de auguribus diceretur, notionem generalem *vatis* deesse non posse sibi persuasit. At οἰωνοπόλος hic latiore sensu accipiendum est, quod contra Naegelsbachium (de theologia Homerica p. 151) aliosque moneo. Cf. ζ, 76. ν, 70. ρ, 218. Calchas Apollinis vates erat, qui deorum voluntatem non solum e prodigiis et ostentis, sed etiam ex ipsa inspiratione dei novit. Atque inepte Calchas hic, ubi minime ex avium volatu Apollinis voluntas erat annuncianda, auguriorum audiret peritissimus¹²⁾. Μάντις e versu 62 translatum.

A, 91 Zenodotus, Aristophanes, Aristarchus, Sosigenes:

“Ὅς νῦν πολλὸν ἄριστος Ἀχαιῶν εὐχεται εἶναι.

Alii ἐνὶ στρατῷ, quod recte defendit Vossius (Sched. crit. I p. 173). Agamemno hic totius expeditionis contra Troiam susceptae dux designari debebat, quod illo ἄριστος ἐνὶ στρατῷ *potentissimus in Graecorum exercitu* optime fieri negari nequit. Cf. ξ, 371: Ἀσπίδες ὅσαι ἄρισται ἐνὶ στρατῷ ἦδὲ μέγισται. ο, 296: Αὐτοὶ δ' ὅσοι ἄριστοι ἐνὶ στρατῷ εὐχόμεθ' εἶναι. B, 82 in optimis quidem libris ἄριστος Ἀχαιῶν legitur, at ex aliis libris, qui Aristarchi auctoritatem non secuti sunt, ἐνὶ στρατῷ restituendum¹³⁾. Ἄριστος Ἀχαιῶν Homerus non nisi de viro fortissimo dicit (cf. ε, 103. η, 50. ν, 313), quod hic locum non habet. Zenodotus Ἀχαιῶν praetulit, nisi forte ipsius coniectura est, quod in *concione* Graecorum Achilles loqueretur, ubi commemoratio exercitus bellicaeque fortitudinis (sic enim ἄριστος ἐνὶ στρατῷ intellexisse videtur) minus apta esset.

I, 405 Zenodotus, voc. ἀφήτορος v. 404 male intellecto, quod de cardine dici putabat, infeliciter pro Φοίβου Ἀπόλλωνος tentavit νηοῦ Ἀπόλλωνος. Cf. supra c. I. Heynius V p. 616. Welcker in Museo Rhenano a Naekio et Welckero edito II p. 478 sq.

Ξ, 40 Zenodotus e coniectura male nata pro Ἀχαιῶν scripsit ἑταίρων (cf. c. I nota 42); poetam enim de principibus, non de

12) Aristonici notam: Οὐ δύναται δὲ τῷ γένει τὸ εἶδος ἅμα συγκατατίθεσθαι, nimis operose refutare studet Langius I p. 7. Cf. Faerber p. 615 sq. At quomodo hac observatione refutata contendere poterat: „Nulla igitur idonea causa adest, cur Zenodoti auctoritatem (?) repudiemus?”

13) Heynius (IV p. 43): „Forte alterum, ἐνὶ στρατῷ, petitum ex β, 82, ubi magis convenit, quum Ἀχαιῶν (v. 80) praecessisset.” At si illic ἐνὶ στρατῷ, quod Heynius recepit, recte se habet, de nostro loco, quum Homerus in talibus formulis sibi constet, iure dubitare nequis.

omnibus Graecis hic loqui. At Ἀχαιοὶ aut vides Ἀχαιοῖν non semel de Graecorum principibus legimus. Cf. α, 15. 237. 276. κ, 565.

Od. σ, 190 pro δῖα θεάων emendavit δῖ' Ἀφροδίτη¹⁴), quod commentum eo videtur ortum, quod non Minerva, sed Venus pulchritudinem hominibus tribuat. At cf. Od. ζ, 229 sqq. π, 174. Zenodotea emendatio Homeri morem perverlit, quem hic, quae ipsa Minerva fecit, non quae fieri iussit, describere patet.

Transeamus ad nomina appellativa. Γ, 100 Zenodotus prave correxit:

Εἵνεκ' ἐμῆς ἔριδος καὶ Ἀλεξάνδρου ἐνεκ' ἄτης,
et locis similibus (ζ, 356, ubi alii ἀρχῆς. ω, 28), et difficultate versus explicandi inductus. At ἀρχῆς, quod in libris Zenodotus invenit, bene indicat, non ipsum, qui loquitur, Menelaum, sed Parinlitis auctorem esse¹⁵).

Δ, 137 Zenodotus et Aristophanes¹⁶):

Μίτρης θ', ἣν ἐφόρει ἔλυμα χρῶς, ἔρκος ἀκόντων.
Ἔρυμα, ab Aristarcho, ni fallor restitutum, et sequens ἔρυτο defendit, et sensus, qui involucrum corporis spernit. cf. Hes. oper. 534. Accedit, quod penultima v. ἔλυμα producit (Buttmann. Lexil. II p. 164). Zenodoti, ni fallor, emendationem verbum ἔρυτο provocasse videtur, quum in repetito ἔρυμα — ἔρυτο haereret. Cf. Heynius IV p. 581 sq.

Ε, 161 sq. Zenodotus:

Ὡς δὲ λέων ἐν βουσί θορῶν ἐξ αὐχένα ἄξῃ
βουκόλου ἢ βοῶς, ξύλοχον κῆτα βοσκομενάων.

Inepta emendatio βουκόλου pro πόρτιος eo nata, quod v. 161 de βουσί tantum agatur, unde hic πόρτις et βοῶς interposito ἢ distinguere non possint. Aristonicus: Παραλλήλως δὲ τὸ εἶδος τῷ γένει τέταχεν. Similem dubitationem vide c. X σ, 528.

Θ, 349 Zenodotus recte e libris scripsit:

Γοργόνοσ' ὄμματ' ἔχων ἢ βροτολοιγοῦ Ἀρηος.

14) Schol. Zenodoti scripturam male ad v. 197 refert, nisi editoris Scholiorum culpa est. At tum non minus v. 190 δῖ' Ἀφροδίτη reponendum erat, quum alioquin δῖα θεάων v. 190 non nisi de Minerva intelligi possit. V. 197 Zenodotus δῖα θεάων retinere potuit.

15) Vere Aristonicus: Διὰ μέντοι τοῦ ἐνεκ' ἀρχῆς ἐνδείκνυται, ὅτι προκατῆρξεν; at non satis recte dicit: Ἔσται δὲ ἀπολογούμενος Μενέλαος, ὅτι ἄτη περιέπεσεν ὁ Ἀλέξανδρος. Heynius (IV p. 469) censet, vix definiendum esse, ultra scriptura ab Homero profecta sit.

16) In Cramerī Anecd. Par. III p. 9 (cf. p. 282) errore vulgari pro Ἀριστοφάνης legitur Ἀριστοτέλης.

Aristarchus, locis π, 752 et φ, 252 inductus, correxit Γοργοῦς οἶματ'. At recte iam veteres Γοργὼ βλοσυρῶπις (λ, 36) compararunt, quum in Gorgone, Heynii (V p. 475) utor verbis, non impetus inruentis, sed oculorum truculentia notabilis esset. De forma Γοργόνος cf. c. III.

I, 45 Zenodotus e coniectura dedit:

Ταῦτα δὲ πάντα

ἴσας Ἀργείων ἡγήτορες ἡδὲ μέδοντες.

Libri et Aristarchus ἡμὲν νέοι ἡδὲ γέροντες, quod Zenodotum offendit, quum Agamemno principes esset allocutus (v. 17) et Nestor (v. 58 sq.) Diomedem diceret, πεπνυμένα βάσεις Ἀργείων βασιλῆας. At quisque videt, Diomedem, ut Agamemnonis redarguat reprehensionem, melius ad omnes Graecos Troiam oppugnantes, quam ad reges tantum provocare et principes¹⁷⁾.

I, 88 Zenodotus τίθεντο δὲ δαῖτα θαλείαν, Aristarchus τ. δὲ δόρπα ἕκαστος, digamma servato (cf. Heynius V p. 541), vulgo τ. δὲ δόρπον ἕκαστος. Zenodotus locum emendavit, fortasse eo offensus, quod hic sibi quisque coenam instruat, loco η, 475 abusus. Schol. A contra Zenodotum monet: Ἀτοπον θαλιάζειν τοὺς πένθει ἀτλήτω τὴν ψυχὴν βεβλημένους; sed vereor, ne Schol. δαῖτα θαλείαν (Od. γ, 420. θ, 76. 99) male intellexerit.

A, 86 Zenodotus δόρπον pro δεῖπνον (probante Vossio ad hymn. in Cer. p. 47) et λ, 730 δεῖπνον pro δόρπον dedit, falsas scripturas e posteriore usu ortas servans. Homericum horum vocabulorum usum bene distinxit Aristarchus. Cf. Lehrs. p. 132 sqq. Nitzsch. I p. 28 sq. De δόρπῳ vide Od. δ, 786. μ, 439 sqq. ν, 31 sqq. V. 86 sqq. matutinum significari tempus e π, 777 sqq. patet, quo loco de eodem pugnae die poeta agit. Aristonicus ad v. 86: Οὐ λέγει δὲ (Ὁμηρος) δεῖπνον τὴν ἐσπερινὴν τροφήν νῦν, ἀλλὰ δεῖπνον καλεῖ, ὃ ἡμεῖς ἄριστον, καθ' ἣν ὄραν καὶ ὁ δρῦτομος ἀριστοποιεῖται. Atque ad v. 730: Δόρπον δὲ λέγει τὴν ἐσπερινὴν τροφήν· εὐθέως γὰρ κατακοιμῶνται.

A, 132 pro ἐν Ἀντιμάχοιο δόμοις Zenodotus ἐν Ἀντιμάχου πατρὸς¹⁸⁾. Quodsi ζ, 44 sqq. confers, quo loco nostra, iis tantum,

17) Aristonicus: Βέλτιον καθολικώτερον γεγράφθαι· καταλείπεται γὰρ ἐν πᾶσιν ἡ δόξα τᾶνδρός. Spitzner: „Apparet de iniuria sibi inflata Diomedem eo iustius conqueri posse, si totum exercitum, ut factum erat, eam audivisse dicat,” unde patet ipsum Spitznerum verba ταῦτα δὲ πάντα male intellexisse, quae non significant *meam bellicam virtutem te repehendisse omnes sciunt* (quid tum illud πάντα?), sed *quomodo haec comparata sint, omnibus notum*.

18) Non erat, cur Spitzner Zenodotum Ἀντιμάχοιο dedisse diceret, quum πατρὸς rarius priore syllaba correpta efferatur. Huc maxime facit ζ, 47. Scripsit Schol. teste Ἀντιμάχου.

quae necessarie mutanda erant, mutatis, leguntur, facile Zenodoteum praeferas. Atque statim in initio orationis Antimachum patrem nominari debere arbitror; inepte post ἐν Ἀντιμάχοιο δόμοις v. 134 inferretur πατρός.

A, 222 Zenodotus:

“Ὅς τράφη ἐν Θρήκη ἐριβόλακι μητέρι θηρῶν, ceteri μήλων. Μητέρα μήλων habes β, 696. ι, 479 (posteriore loco cum ἐριβόλακι), μητέρα θηρῶν de Ida ξ, 283. ο, 151. Zenodotus, de feritate Thraciae cogitans, μητέρι θηρῶν praetulit, nisi hanc ipsius fuisse Zenodoti coniecturam statuis. At recte Schol. A: Τῇ δ' ἐριβόλακι συνᾶδει καὶ τὸ πολυθρέμματον, οὐ τὸ ἐνθηρον.

A, 439 et 451 Zenodotus:

Γνῶ δ' Ὀδυσσεύς, ὃ οἱ οὔτι βέλος κατακαίριον ἦλθεν. —

Φθῆ σε βέλος θανάτοιο κιχήμενον, οὐδ' ὑπάλυξας.

Utroque loco Aristarchus et plurimae editiones τέλος. Num Zenodotus βέλος in libris invenerit, diiudicare nolim; fortasse v. 439 libros, v. 451 coniecturam secutus est. Βάλλειν et βέλος Homerum non de hasta cominus incussa dicere recte Aristarchus docuit (cf. Lehrs. p. 61 sqq.), unde βέλος hic locum non habet¹⁹⁾.

M, 152 sq. Zenodotus:

Μάλα γὰρ κρατερῶς ἐμάχοντο

λάεσσιν καθύπερθε πεποιθότες ἠδὲ βίηφιν,

ceteri λαοῖσιν, quod praestat. Duo Lapithae ante portas cum Troianis pugnabant et sua fortitudine et populo in muro stante (λαοῖσιν καθύπερθε) fidentes; illud vero λαοῖσιν καθύπερθε ex usu Homérico versus 153 sqq. explicant. Quo οἱ v. 154, si λάεσσιν legis, recte referatur, non video. Aut fallor, aut ipsius Zenodoti, qui, versu 154 deceptus, locum non intellexit, habemus emendationem.

N, 237 Zenodotus et Aristophanes:

Συμφερτὴ δὲ βίη πέλει ἀνδρῶν καὶ μάλα λυγρῶν²⁰⁾.

Aristarchus συμφερτὴ δ' ἀρετὴ. Zenodoteum praestare videtur, quod ἀρετὴ fortitudo est, quae nunquam e multis imbecillis coniunctis oritur; βίη vero vis est, qua quid efficitur, quae revera e viribus singulorum imbecillium virorum colligi potest. Neptunus dicit, etiam ignavos coniunctis viribus aliquid posse perficere, ubi ἀρετὴ

19) Spitzner de τέλος κατακαίριον: „Quod explicant: sensit Ulixes plagam loco minus opportuno substituisse; alii de vitae fine sive morte cogitant. Neutrum satis aptum habet Heynius (VI p. 198 sq.), cui adsentior.” Τέλος κατακαίριον est letifer finis, ut τέλος θανάτοιο et similia. Cf. Nitzsch. III p. 2 sq.

20) Συμφερτὸς in Schol. A male legitur pro συμφερτῇ, unde Lobeckii dubitatio (Paralipp. p. 488) concidit. Cf. c. I. not. 45.

non aptum mihi videtur, quod fortitudinem singulorum designat ^{20a}).

Ξ, 259 Zenodotus et Aristophanes Noctem dixerunt μήτειραν, Aristarchus rectius δμήτειραν θεῶν. De forma cf. praeter Spitznerum Lobeckium Paralipp. p. 214. Utrum Zenodotus, Hesiodeae genealogiae memor, μήτειρα finxerit, an, quod verisimilius est, e libris retinuerit, certo diiudicari nequit.

Ξ, 485 (adde σ, 100. 213) recte Zenodotus ἀρῆς ἀλκτῆρα retinuit. De ἀρῆ, quod perniciem, malum designat, cf. μ, 334. π, 512. ω, 489. Od. β, 49. ρ, 538. χ, 208. Hes. Theog. 657. Scut. 29. 128. Aristarchus, qui in ἀρῆς male intellecto haesit, nescio an e coniectura ἄρεω (alii ἄρεως), quod hic et σ, 213 libros occupavit, at σ, 100 ἀρῆς remansit. Cf. Schol. et Eust. ad h. l. Spitzner III p. 130 sqq.

O, 86 Zenodotus:

Πάντες ἀνῆξαν καὶ δεικανόωντ' ἐπέεσσιν,
quam scripturam ut redargueret et δεικανόωντο δέπασσιν legendum esse demonstraret, Aristarchus provocavit ad o, 88. Atque Aristarchi scripturam unice veram esse et versus sequentes ostendunt, quibus legitur: ἦ δ' ἄλλους μὲν ἔασε, Θέμιστι δὲ καλλιπαρῆϊ δέκτο δέπας, et loci δ, 3 sq. ι, 670 sqq. Δεικανόωντ' ἐπέεσσιν in libris a Zenodoto inventum, ex aliis locis, Od. σ, 111. ω, 410 ²¹), huc translatum est. Spitzneri suspicionem, e qua rarior forma δέπασσι ad locum emendandum contulerit, non probo.

O, 356 (de Apolline) Zenodotus:

Ῥεῖ' ὄχθας καπέτοιο βαθείης χερσὶν ἐρείπων.

At recte Aristonicus ποσσὶν defendit: Εὐλογώτερον δὲ μὴ κατακύνπειν τὸν θεόν, ἀλλὰ τοῖς ποσὶ συγγεῖν. Χερσὶν, quod e versu 364 huc venerat, Aristophanes aut Aristarchus sustulit.

O, 439 sq. in Aiakis oratione Zenodotus:

Μαστορίδης, ὃν νῶϊ Κυθηρόθεν ἔνδον ἰόντα

ἴσα φίλοισι τέκεσσιν ἐτίομεν ἐν μεγάροισιν.

Aristarchus et ceteri τοκεῦσιν. Aristonicus: Οὐχ ἀρμόζει δὲ τοῖς περὶ τὸν Αἴαντα νέους ὄντας λέγειν τέκεσσιν· πρὶν γὰρ παιδοποιήσουσιν, ἐστρατεύσαντο. Addendum erat argumentum, hucusque ne-

20a) Versum veteribus multas creasse difficultates testantur Scholia. Nuperrime de hoc loco egerunt Lucas in programme gymnasii Bonnensis anni 1839 p. 21 et L. de Ian in ephemer. stud. antiquit. 1841 p. 690, qui recte explicat: „Es gibt eine vereinigte, durch Vereinigung erzeugte Kraft auch der Schwachen.“

21) His locis, quum ἔπος digamma sit instructum, δεικανόωντο ἐπέεσσιν genuinam esse scripturam, vix est, quod moneam.

glectum, multo gravius; ἐτίομεν enim de parentibus, non de liberis bene dicitur, quibus φιλεῖν unice aptum est. Homerus Lycophronem, Mastoris filium, natu multo maiorem, quam Aiacem et Teucrum, cogitasse facile vides.

P, 595 (de Iove) Zenodotus:

Ἀστράψας δὲ μύλα μεγάλη ἐκτυπε, γῆν δ' ἐτίναξεν.

Vereor, ne Zenodotus, quum τήν, quod ad αἰγίδα v. 593 spectat, non intelligeret, e mera coniectura γῆν scripserit, quamquam non Iuppiter, sed Ποσειδάων ἐνοσίχθων terram movet. Cf. ν, 56 sqq. Iuppiter vero aegide mota terret homines ²²). Cf. δ, 167. ο, 229 sq., quibus locis adde β, 450. ε, 738 sqq. ο, 308 sqq.

De loco σ, 154 (adde ν, 330), ubi comparationis natura parum perspecta pro φλογὶ εἴκελος ἀλκὴν dedit συῖ εἴκ. ἀ., cf. infra c. IX.

Σ, 247 et τ, 14 pro Zenodoteo ἔχεν φόβος Aristarchus ἔλεν φόβος recte e praecepto suo: Φόβος ἢ μετὰ δέους φυγὴ (cf. Lehrs. p. 89 sq. 163 sq.), reposuit. Ἐχε τρομός habemus ζ, 137. κ, 25, ἔλε τρομός χ, 136. Adde γ, 34. ε. 862. η, 215.

Od. β, 42 (adde v. 30) legimus:

Οὔτε τιν' ἀγγελίην στρατοῦ ἐκλυον ἐρχομένοιο.

Schol.: Γελοίως γράφει Ζηνόδοτος ἥτιονα ἀπὸ τοῦ ἀττεῖν, ὃ ἐστὶν ἀκούειν. Quis credat Zenodotum pro ἀγγελίην nullo nomine suspectum e mera hariolatione ἥτιονα significatione inaudita in Homerum invexisse? Legit ἥτιονα certe in libris nonnullis, atque, ni fallor, haec lectio, quae vulgari ἀγγελίην cedere iussa est, genuina. Similes sunt loci π, 13. Od. α, 408. Ἡϊών ab αἶω descendit, vocali α in η mutata. Cf. ἀλάομαι et ἡλάσκω, ἀχέω et ἡχή, ἡχέω, et de suffixo ὀλολυγών. Nisi forte ἡϊών ab ἡμι (cf. ἡϊος, ἡϊα) deducis.

Od. δ, 159 Zenodotus:

Ὡδ' ἐλθὼν τὸ πρῶτον ἐπιστομίας ἀναφαίνειν,

ceteri ἐπεσβολίας (cf. II. β, 275). Schol. Ἐπεσβολίαι δὲ γελοῖαι. ὅθεν Ζηνόδοτος μεταποιεῖ ἐπιστομίας ἀναφαίνειν ²³). Utrumque in libris legebatur, at ἐπιστομίας, ἅπαξ λεγόμενον, certe a Zenodoto non fictum, praeferendum esse iudico.

22) De ventis a Iove motis cum Aristonico cogitare noli. In Aristonici nota haec fere verba ante ταύτην exciderunt: ἀγνοῶν, ὅτι τήν αἰγίδα Ζεὺς ἐτίναξε sive τήν αἰγίδα λέγει.

23) Schol.: Ἐπεσβολίας οἶν γῆν τὰς ἐπῶν εἰσβολὰς (male Nitzschius I p. 247 ἐπεσβολάς) καὶ ἀρχὰς φησιν. Ἐπεσβόλος ab ἔπος et βάλλειν, non ab εἰσβάλλειν) idem fere est, atque σπερμολόγος. Pisi-stratus dicit, Telemachum non e more iuvenum (cf. II. ψ, 589) garrula arrogantique loquacitate Menelai aures obtundere.

Od. x, 239 sq. (de Ulixis sociis) Zenodotus:

Οἱ δὲ συνῶν μὲν ἔχον κεφαλὰς φωνήν τε τρίχας τε
καὶ πόδας, αὐτὰρ νοῦς ἦν ἔμπεδος, ὥς τὸ πάρος περ.

Recte ceteri δέμας, quod totum corporis habitum quasi comprehendit, quum πόδας manibus et ipso corpore omissis inepte adderetur. Num πόδας Zenodoti sit coniectura, dubito.

Duos addimus locos, quibus pro adiectivis substantiva Zenodoti praebeuit recensio.

A, 5 Zenodotus δαῖτα pro πᾶσι. Athenaeus I, 21, sine dubio ex Aristarchi praecepto (cf. Lehrs. p. 95 sq.), contra Zenodotum monet: Τὴν τῶν γυπῶν καὶ τῶν ἄλλων οἰωνῶν τροφήν οὕτω καλῶν μόνου ἀνθρώπου χωροῦντος τὸ ἴσον ἐκ τῆς πρόσθεν βίας· διὸ καὶ μόνου τούτου ἡ τροφή δαίς²⁴). Cf. Eust. et Suid. v. δαίς. Sophoclem in Homeri loco πᾶσι, non δαῖτα, legisse, ita ut ἐλώρια et ad canes et ad οἰωνοὺς referret, ostendere mihi videtur locus Ai. 830: Ῥιφθῶ κυσὶν πρόβλητος οἰωνοῖς θ' ἐλωρ, ubi Ῥιφθῶ πρόβλητος arcte coniungendum. Atque haec scriptura optime se habet; nam πᾶσι descriptive, ut ita dicam, additur, *praeda iacebant canibus et alitibus, quotcunque venerunt*, quod vidit Faerber l. l. p. 612, qui πάντας ἀρίστους γ, 19. η, 150 comparat. Adde infra σ, 400. Ceterum bene animadvertas, πᾶσι, cum emphasi postpositum, non solum ad οἰωνοῖσι, sed etiam ad κύνεσσιν pertinere²⁵). Zenodotum, ut locum emendaret, movit ἐλώρια, quod quum ἐλκύσματα intelligeret (cf. Apollon. Hesych. Etym. v.), alitibus, qui cadavera comederent, non aptum habuit. At ἐλώρια *praedam* significat, atque canes non minus, quam alites cadaveribus *satiari* ex Homero notissimum est. Cf. θ, 379. λ, 454. 818. ν, 831. ρ, 241. χ, 42. 339. ω, 411. Atque fac ἐλώρια significet ἐλκύσματα, adest, qui πᾶσι

24) De loco ω, 43 cf. Faerberum l. l. p. 612 sq.

25) Bentleius pro πᾶσι voluit κύρμα, aut verum tollendum esse putavit. Heynius (IV p. 9): „Sane πᾶσι otiosum esse videri potest, nec verum hoc est *omnes* alites cadavera attigisse; omittitur quoque πᾶσι in similibus locis. Cf. θ, 379. ν, 831. χ, 354. Fuere qui πᾶσι cum seqq. coniungerent: πᾶσι Διὸς δ' ἐτελείετο βουλή. Dicendum erit: aut πᾶσι esse pro παντοίοις, aut corpora proiecta fuisse alitibus quibusvis, ut praeda esse possent. Nam saepe ex ceteris adiectis definitur et circumscribitur notio. Sic mox 15 ἐλίσσεται πάντας Ἀχαιοὺς scil. qui aderant ad navem Agamemnonis.” Langius (I p. 4), cuius vestigia legit Heffter (p. 10), ut interpretationem παντοίοις refutet (alteram non attingit), πᾶσι supervacaneum additamentum dicit, quod in omnibus locis similibus, quos cumulat, non legatur. Magnam vim inesse illi πᾶσιν, quod *communem* canum et alitum praedam cadavera esse iudicat, non vidit,

defendat, locus χ , 335 sq.: $\Sigma\epsilon\ \mu\epsilon\nu\ \kappa\acute{\upsilon}\nu\epsilon\varsigma\ \eta\delta'\ \omicron\iota\omega\nu\omicron\iota\ \epsilon\lambda\kappa\eta\sigma\omicron\nu\sigma'\ \alpha\acute{\iota}\kappa\omega\varsigma$. Vides igitur, quam male hic se habeant paria membra orationis, Hefftero auctore, multum exornationis praebentia.

Δ , 281 sq. Zenodotus emendavit

$\Pi\upsilon\kappa\iota\nu\alpha\iota\ \kappa\acute{\iota}\nu\nu\tau\omicron\ \phi\acute{\alpha}\lambda\alpha\gamma\gamma\epsilon\varsigma$

$\eta\ \rho\acute{\omega}\omega\nu\ ,\ \sigma\acute{\alpha}\kappa\epsilon\sigma\acute{\iota}\nu\ \tau\epsilon\ \kappa\alpha\iota\ \epsilon\gamma\chi\epsilon\sigma\iota\ \pi\epsilon\phi\rho\iota\kappa\nu\tau\alpha\iota$.

Ceteri recte $\kappa\nu\acute{\alpha}\nu\epsilon\alpha\iota$ Aristonicus: $\Gamma\acute{\epsilon}\gamma\omicron\nu\epsilon\ \delta\epsilon\ \alpha\acute{\nu}\tau\iota\pi\alpha\rho\acute{\alpha}\theta\epsilon\sigma\iota\varsigma\ \tau\omicron\upsilon\ \mu\acute{\epsilon}\lambda\alpha\tau\omicron\varsigma\ \nu\acute{\epsilon}\phi\omicron\upsilon\varsigma\ \pi\rho\acute{\omicron}\varsigma\ \tau\omicron\ \kappa\nu\acute{\alpha}\nu\epsilon\alpha\iota\cdot\ \tau\omicron\upsilon\tau\omicron\ \delta\epsilon\ \omicron\iota\omicron\nu\ \pi\upsilon\kappa\nu\alpha\iota\cdot\ \alpha\acute{\iota}\ \gamma\acute{\alpha}\rho\ \alpha\rho\iota\alpha\iota\ \nu\epsilon\phi\acute{\epsilon}\lambda\alpha\iota\ \delta\iota\alpha\nu\gamma\epsilon\acute{\iota}\varsigma$. Adiectivo $\kappa\nu\acute{\alpha}\nu\epsilon\alpha\iota$ ad comparisonem v. 275 sqq. aptissime respicitur. Eodem modo $\kappa\nu\acute{\alpha}\nu\epsilon\omicron\nu\ \tau\rho\acute{\omega}\omega\nu\ \nu\acute{\epsilon}\phi\omicron\varsigma$ legimus π , 661, et $\kappa\nu\acute{\alpha}\nu\epsilon\omicron\varsigma$ constans nubium $\epsilon\pi\acute{\iota}\theta\epsilon\tau\omicron\nu$. Cf. Remaclijs de comparisonibus Homericis partic. III p. 31 sq. Zenodotum et adiectivi $\kappa\nu\acute{\alpha}\nu\epsilon\omicron\varsigma$ significatio et coniunctio duorum adiectivorum, quorum alterum ad $\tau\omicron\iota\alpha\iota$ (v. 280) refertur, ad locum e versibus similibus (ϵ , 746 sq. θ , 390 sq. ι , 524 sq. ν , 326) emendandum impulsisse videtur.

Restant loci, quibus non solum substantiva, sed etiam, quae ad ea referuntur, mutata reperimus.

E , 53 Zenodotus:

$\text{Ἄλλ' οὐ οἱ τότε γε χραῖσμεν θανάτοιο πέλωρα,$

ubi ceteri $\chi\rho\alpha\acute{\iota}\sigma\mu'$ Ἀρτεμις ἰοχέαιρα . Zenodotum Ἀρτεμις ἰοχέαιρα post Ἀρτεμις αὐτὴ offendit, unde $\theta\alpha\nu\acute{\alpha}\tau\omicron\iota\omicron\ \pi\acute{\epsilon}\lambda\omega\rho\alpha$ e $\theta\alpha\nu\acute{\alpha}\tau\omicron\iota\omicron\ \tau\acute{\epsilon}\lambda\omicron\varsigma$ infelicissime finxit ²⁷).

N , 610 sq. Zenodotus:

$\text{Ἀτρεΐδης δὲ ἐρυσσάμενος χεῖρεσσι μάχαιραν}$

$\alpha\lambda\tau'\ \epsilon\pi\acute{\iota}\ \Pi\epsilon\iota\sigma\acute{\alpha}\nu\delta\rho\omega$.

Recte ceteri $\xi\acute{\iota}\phi\omicron\varsigma\ \alpha\rho\gamma\upsilon\rho\acute{\omicron}\eta\lambda\omicron\nu$, quod contra Zenodotum defendit Aristonicus: $\text{Ἀγνοεῖ δέ, ὅτι Ὅμηρος τὴν παραξιφίδα μάχαιραν καλεῖ, τὸ δὲ πολεμιστήριον ξίφος}$. Cf. Lehrs. p. 98 et locos Homericos α , 190. γ , 361. ξ , 496. ν , 284. ϕ , 116. 173. Od. ι , 300. κ , 126. 294. 321. 535. λ , 28. 48. $\chi\epsilon\acute{\iota}\rho\epsilon\sigma\sigma\iota\ \mu\acute{\alpha}\chi\alpha\iota\rho\alpha\nu$ male huc translatum est e γ , 271. τ , 252.

O , 134 Zenodotus:

$\text{Αὐτὰρ τοῖς ἄλλοισι θεοῖς μέγα πῆμα φυτεῦσαι,}$

ubi iam Aristophanes reposuit $\kappa\alpha\kappa\acute{\omicron}\nu\ \mu\acute{\epsilon}\gamma\alpha\ \pi\acute{\alpha}\sigma\iota$. $\text{Τοῖς ἄλλοισι θεοῖς}$ α , 597. θ , 437. ϕ , 385, $\theta\epsilon\omicron\iota\varsigma\ \tau\omicron\iota\varsigma\ \alpha\lambda\lambda\omicron\iota\varsigma$ ϵ , 130 sq. 819 sq. $\phi\upsilon\tau\epsilon\acute{\upsilon}\epsilon\iota\nu\ \pi\acute{\eta}\mu\alpha$ Od. δ , 668, frequentius $\kappa\alpha\kappa\acute{\omicron}\nu$ sive $\kappa\alpha\kappa\acute{\alpha}\ \phi\upsilon\tau\epsilon\acute{\upsilon}\epsilon\iota\nu$.

27) Contra Aristonici notam: $\text{Ἀδιανόητον δὲ γίνεται τὸ λεγόμενον (θανάτοιο πέλωρα)}$, monet Heynius (V. p. 12): „Haberet quidem sensum, sed usum non habet $\theta\alpha\nu\acute{\alpha}\tau\omicron\upsilon\ \pi\acute{\epsilon}\lambda\omega\rho\omicron\nu$, mortis monstrum. Alio modo Gorgon est $\delta\epsilon\iota\nu\acute{\omicron}\nu\ \pi\acute{\epsilon}\lambda\omega\rho\omicron\nu$ Od. λ , 633.”

Fortasse Zenodolum offendit τοῖς ἄλλοις nude positum, quamquam de dis tantum cogitare Iunonem patet. Πᾶσι necessarie adiectum videtur, ut sententia eo gravius proferatur. Hinc Zenodoteum, fortasse e coniectura profectum, cum Heynio (VII p. 30) amplecti nolim. Cf. Spitzner.

Od. γ, 368 Zenodotus pro τεὸν ἔκετο δῶμα dedit e coniectura, ni fallor, τὰ σὰ γούναθ' ἰκάνει, inductus loco Od. γ, 92: Τούνεκα νῦν τὰ σὰ γούναθ' ἰκάνομαι. At cf. Od. γ, 355. θ, 32. π, 78. τ, 351.

Od. μ, 290 pro θεῶν ἀέκητι ἀνάκτων Zenodotus φίλων ἀέκητι ἑταίρων. Recte quidem ἀέκητι non ad διαρρῳαῖσιν, sed ad ἔλθῃ ἀνέμοιο θύελλα rettulit, at quod procella dis invitis navem mergere diceretur, ita eum offendit, ut locum coniectura tentaret. Verum hoc ipso orationis acumen continetur. Quum enim Ulixes insulam vitaturus Tiresiae, qui mala minabatur, si ad illam appelleret, vaticinium protulisset, Eurylochus Ulixem etiam dis invitis (ὑπέρμορον. cf. Naegelsbach. l. l. p. 123 sqq.) tempestate obrui posse contendit, si nocturno tempore navigarent²⁸).

Ad *adiectiva* progredientes primum de epithetis, quae substantivis iunguntur, agamus.

B, 484 (adde λ, 218. ξ, 508. π, 112) Zenodotus:

Ἔσπετε νῦν μοι, Μοῦσαι Ὀλυμπιάδες βαθύκολποι, ubi ceteri Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσαι. Recte Aristarchus observavit: Οὐδέποτε τὰς Ἑλληνίδας γυναῖκας βαθύκολπους (Ὀμηρος) εἶρηκεν, ὥστε οὐδὲ τὰς Μούσας. Cf. Schol. ad h. l. σ, 339. ω, 215. Eust. p. 260, 28. 46. Etym. v. Lehrs. p. 119.²⁹). Pindarum quidem βαθύκολποι hoc loco legisse, iam vidimus, sed inde minime sequitur, hanc genuinam esse scripturam atque Aristarchum e coniectura dedisse Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσαι, quod Langius (III p. 8 sq.) statuit. Utrumque in libris legebatur, at Aristarchus veram scripturam praetulit, probe intelligens, in invocatione Musarum commune deorum ἐπίθετον (cf. α, 18. β, 13. ε, 383. ο, 115. Od. γ, 377. υ, 79. ψ, 167) multo esse aptius, quam illud, quod earum vestitum designat³⁰).

28) Vereor, ne ipse Nitzschius (III p. 400) hoc non intellexerit, quamquam, quae eius sit sententia, ex silentio, saepissime in eius commentariis incommodo, vix augurari licet. Cur, quod Schol. Harl. habet: Χωρὶς τοῦ ὁ, διαρρῳαῖουσιν, ad Zenodotum referat, non video, neque intelligo, quomodo dicat, Zenodoti mutationibus officere οὔτε, nisi forte ἀέκητι cum relativa enunciatione coniunxit.

29) Memoriae errore Plutarchus Sympos. IX, 2, 4 in versu ε, 424 pro Ἀχαιῶδων εὐπέπλων adfert Ἀ. βαθύκολπων. Neque video, quid recte colligas ex Aeschyleo ἑρατῶν ἐκ βαθύκολπων στηθεῶν (Sept. 865 sq.), de Antigona et Ismena.

30) Quod Heynius (IV p. 284) dicit, Musas non male βαθύκολ-

Γ, 364 et ο, 192 Zenodotum pro οὐρανὸν εὐρὺν dedisse οὐρανὸν αἰπὺν scimus, quod idem de reliquis locis (ε, 867. η, 178. 201. θ, 74. ο, 36. τ, 257. υ, 299. φ, 272. 522, ut viginti Odysseae locos mittam) intelligas ³¹⁾. Aristonicus ex Aristarchi praecepto monet: Αἰπὺ δὲ ὄρος (ut Olympus) ἂν λέγοιτο, ὃ δὲ οὐρανὸς εὐρύς· παρήκει γὰρ τῇ γῇ. Cf. Lehrs. l. l. Voelcker de geographia Homerica p. 4 sq. 17 sqq. Zenodotus αἰπὺν sine dubio in nonnullis libris invenit, quod Pindari usus (fr. 34 a. Schneidew.) comprobatur, neque video, cur prorsus inepte οὐρανὸς αἰπὺς dici contendamus, quamquam non dubito, quin οὐρανὸν αἰπὺν ab αἰπὺν Ὀλυμπον (ε, 367. 868. ο, 84) sit desumptum ^{31a)}.

Δ, 338 sq., ubi Agamemno Menesthea et Ulixem alloquitur, Zenodotus:

ὦ νῆε Πετῆω, Διοτρεφῆος βασιλῆος,
καὶ οὐ, κακοῖσι δόλοισι κεκασμένε, φαίδιμ' Ὀδυσσεῦ,
ubi ceteri κερδαλέοφρον. Aristonicus: Ἀσυμφώνως τῇ ἐπιπλήξει φαίδιμος ἂν νῦν λέγοιτο. Quem ut refelleret, Heynius (IV p. 619) contendit, κακοὺς δόλους non in reprehensionem dici, sed dolos significare aliis exitiosos. Spitzner vero Zenodoteum neque opprobriis ab Agamemnone in Ulixem iactis, neque notae huius indoli(?) bene congruere adfirmavit. Quod ab editore nostrae aetatis vix expectaveris. Iam Wolfius (Prolegg. p. CCXII) bene monuit, qui φαίδιμ' Ὀδυσσεῦ improbarent, immemores esse loci α, 122:

Ἀτρεΐδη κύνδιστε, φιλοκτεανότατε πάντων,
aut vim v. κύνδιστε pervertisse. Atque φαίδιμος, quod generis indicat nobilitatem, in quinque Odysseae versibus in φαίδιμ' Ὀδυσσεῦ exeuntibus reperimus. Κερδαλέοφρον Agamemnoni obiicit Achilles α, 149. Nihilominus φαίδιμ' Ὀδυσσεῦ Zenodoti coniecturam esse suspicor, quem in Ulixis nomine omisso male haesisse iudico.

Ε, 193 sq. legimus ἑνδεκα δίφροι καλοί, πρωτοπαγεῖς, νεοτευχῆες, ubi Zenodotus, tautologiam vitaturus, pro νεοτευχῆες aliud vocabulum reposuisse videtur. Vide supra c. I. Cf. ω, 267, unde suspiceris verbum pro adiectivo in Homerum invexisse Zenodotum.

Α, 123 et 138 Zenodotus κακόφρονος pro δαΐφρονος emendavit, quod Agamemno hostem invisum laudare non deberet. At recte

πους vocari propter amplam pallam, nescio an non de Homeri aetate valeat, cui Musarum statucae nondum, ut posteriore tempore, ubique obviae erant.

31) Quod nescio, quo iure Lehrsius (p. 168 sq.) negare videatur.

31a) Lehrsius (p. 169): „Recte Aristarchus οὐρανὸν εὐρὺν prae tulit, quamquam non prae fracte negavit dici posse aliquo modo οὐρανὸν αἰπὺν.”

Spitzner observat, Homerum etiam improborum fortitudini iustam laudem non denegare; addimus, quod magis ad rem facit, neque heroas Homericos hostibus. Cf. c. II not. 68. Alii δαΐφρονος hic ironice dici putarunt.

A, 480 pro ἐν νέμει σκιερῷ dedit ἐν νέμει γλαφυρῷ. Aristonicus: Τοῦτο (γλαφυρῷ) δὲ σπηλαίῳ ἢ ἄντρῳ οἰκεῖον, νομάς δὲ ἔχοντι ὑπὸ (mecum emendes καὶ)³²⁾ συνδένδρῳ τόπῳ ἀνάρμοστον. Zenodotus e libris γλαφυρῷ retinuit, quod, ut Od. μ, 305 (ἐν λιμένι γλαφυρῷ), *cavus, in profundo situs* intellexit, qua significatione accepta habet γλαφυρῷ, quo commendetur. Aristarchus σκιερῷ restituit, nisi forte iam Aristophanes Zenodoteum sustulit. Cf. ἄλλος ὑπὸ σκιερὸν Od. ν, 278³³⁾.

M, 295 sq. (de Sarpedonis clipeo) Zenodotus:

Καλήν, χαλκείην, ἐξήλατον, ἣν ἄρα χαλκεύς
ἐξέλασ'.

Aristarchus ἐξήλατον et ἥλασεν. Cf. supra c. I. Didymus: Οὐκ ἀπιθάνως ὁ Ἀρίσταρχος, εἶγε καὶ ἐπταβόειον σάκος πού λέγει καὶ ἐπὶ τῆς Ἀχιλλέως ἀσπίδος (σ, 481. ν, 270). At recte Eustathius monet, Homerum, si ἐξήλατον scripsisset, in relativa enunciatione ἣν ἄρα χαλκεύς ἐξέλασ', non potuisse ἐξ πύχας non commemorare. Ἐξέλασ' (cf. Herod. I, 50) Zenodotus in libris invenisse videtur, neque video, cur ἥλασεν praeferendum sit, quamquam ν, 270 πέντε πύχας ἥλασεν legimus.

N, 246 Zenodotus et Aristophanes:

Μηριόνης δ' ἄρα οἱ δουρικλυτὸς ἀντεβόλησεν³⁴⁾.

Aristarchus θεράπων ἐϋς, alii θεραπωνεύς, ut Ἐτεωνεύς (Od. δ, 22). Quum Meriones saepius θεράπων et ὀπάων Ἰδομενῆος audiat, non video, quid Zenodotum ad locum emendandum impulerit (nisi forte putas eum sequens μετὰ γὰρ δόρυ χαλκέον ἥει inepte praeparare voluisse), unde utrumque in libris obtinuisse, Aristarchum verum restituisse iudico. Δουρικλυτὸς dicitur Meriones π, 619.

Ξ, 177 Zenodotus καλοὺς καὶ μεγάλους de Iunonis cincinnis. Aristarchus καλοὺς, ἀμβροσίους. Adiectivum ἀμβρόσιος, quod ν. 172

32) Apollonius νέμος explicat: Ὁ σύνδενδρος τόπος καὶ νομὴν ἔχων.

33) Quid vero, si bono Zenodoto iniuriam fecerunt, ut hic non solum γλαφυρῷ, sed ἐν σπηϊ γλαφυρῷ e libris legerit? Quod quamquam non satis probabile videtur, tamen, quae nostra Zenodoteae recensio est cognitio, omnino negari nequit.

34) Schol. A δουρὶ κλυτός, quod in Veneto semper separatur. Cf. Spitzner β, 645. Adde Schol. Od. α, 30. Goettling. p. 314. Lobeck. Paralipp. p. 457 sq.

et 177 recurrit, Zenodotum ita offendisse videtur, ut locum infelicitate tentaret. *Καλός τε μέγας τε* de statura hominis dicitur (ut φ, 108. Od. ζ, 106), atque Od. σ, 67 sq. *μηρούς καλούς τε μεγάλους τε* legimus, at de cincinnis inepte dici videtur.

Ξ, 223 Zenodotus:

Μειδήσασα δ' ἔπειτα ἑὼ ἐγκάτθετο κόλπῳ,
quam scripturam ipsum digamma v. ἑὼ commendat, multo magis v. 219 *τεῶ ἐγκάτθεο κόλπῳ*, cui noster versus respondit. Quodsi hic Homerus *μέσῳ* cum Aristarcho dedisset, cur non v. 219? Nam quod Spitzner dicit, Iunonem Veneris cingulum oculuisse, ne Iuppiter fraudem sentiret, id Aristarchum quidem movere poterat, sed a nativa Homeri simplicitate abhorret.

Π, 233 Zenodotus:

Ζεῦ ἄνα, Φηγωνάτῃ, Πελασγικέ, τηλόθι ναίων ³⁵).

Alii *Βωδωναῖε* ab urbe *Βωδώνη*. Aristarchi *Δωδωναῖε* fuisse videtur, quod libros praebuisse mira Cleanthis emendatio *ἀναδωδωναῖε* ostendit, quod τὸν ἐκ τῆς γῆς ἀναθυμιώμενον αἶρα διὰ τὴν ἀνάδοσιν significet. Cf. Plutarch. de audiendis poetis 11. *Δωδωναῖε* eo nomine reiiciendum esse puto, quod *Δωδώνης μεδέων* hac scriptura accepta continuo illud *Δωδωναῖε*, quod explicet, sequi deberet. *Φηγωνάτος*, antiquissimum Iovis Pelasgici e quercu vaticinantis *ἐπιθετον*, Zenodotus e libris nonnullis retinuisse videtur, formis *Βωδωναῖε* et *Δωδωναῖε* alios libros occupantibus. Ipsum Dodonaei oraculi locum *Φηγών* dictum esse suspiceris, unde *Φηγωνάτος* deductum ³⁶).

35) Steph. v. *Δωδώνη*: *Ζηνόδοτος δὲ γράφει Φηγωνάτῃ, ἐπεὶ ἐν Δωδώνῃ πρῶτον φηγὸς ἐμαντεύετο· καὶ Σουίδας δὲ φησι, Φηγωναίου Διὸς ἱερόν εἶναι. — Κινέας δὲ φησι, πόλιν ἐν Θεσσαλίᾳ εἶναι καὶ Φηγόν, καὶ τὸ τοῦ Διὸς μαντεῖον εἰς Ἑπειρον μετενεχθῆναι. Cf. Strabo VII extr. Schol. B: Οἱ δὲ γράφουσιν Φηγωνάτῃ. Σκοτούσσαίτοι γὰρ φασὶ παρ' ἑαυτοῖς λόφον εἶναι Φακόεντα, ἀπέχοντα Σκοτούσσης σταδίους ἑξ, ἐν ᾧ Διὸς Φηγωναίου ἐστὶν ἱερόν. Notus est Hesiodus versus:*

Δωδώνην φηγόν τε, Πελασγῶν ἔδραν, ἦκεν,
cui adde fragmentum apud Schol. Soph. Trach. 1174.

36) Valckenarius de Scholiis in Homerum ineditis p. 126 sq.: „Zenodotus, cuius correctiones a Grammaticis vulgo reiectae, semper(?) aliqua sunt parte commendabiles, in Homeri loco legendum iudicabat, quod e Stephani fragmento discere potuisset Barnesius:

Ζεῦ ἄνα, φηγωνάτῃ,
sive potius cum viro praestantissimo (Montefalconio bibl. Coisl. p. 284) *φηγώναιε*, quasi dicas *adyti Dodonaei incolam*: de Iove, quercus olim vocalis, et quidem *πολυγλώσσου*, incola verba Hesiodi (cf. not. 35) putem accipienda: *ναῖεν δ' ἐν πυθμένι φηγού.*”

Π, 234 Zenodotus pro δυσχειμέρου e coniectura scripsit πολυπίδακος, quod illud Iovis invocatione (Δωδώνης μεδέων δυσχειμέρου) indignum sit et, ut Schol. B dicit, ὑδρογλὰ τὰ ἐκεῖ χωρία. Aristonici suspicio, e qua ob versum Antimacheum³⁷⁾ κρηνέων τ' Εὐρώπη μισγομένων ἑκατόν Zenodotus πολυπίδακος scripserit, arbitraria est atque ab omni probabilitate abhorret. Ceterum nescio an recte ex hac scriptura colligas, Zenodotum nusquam cum Aristarcho (cf. Schol. ξ, 157. υ, 59. ψ, 117) πολυπιδάκου, sed πολυπίδακος legisse.

P, 51 Zenodotus infeliciter emendavit:

Αἶματι οἱ δέοντο κόμαι χαρίτεσσι μέλαιναι, ubi ceteri Χαρίτεσσιν ὁμοῦναι. Zenodoteum sensu carere dicit Aristonicus. Schol. V mire explicat ὑπὸ Χαρίτων μελανθεῖσαι. Zenodotus χαρίτεσσι, quod editores hucusque latuit, nomen appellativum habuit atque, ni fallor, in γλώσσαις Ὀμηρικαῖς explicavit, unde desumpta videntur verba Schol. A: Μακεδόνες δὲ καὶ Κύπριοι χάριτας λέγουσι τὰς συνεστραμμένας καὶ οὖλας μυροίνας, ἃς φάμεν στεφανιτίδας. Χάριτας igitur cirros dici putavit. Zenodoti coniecturam e comparatione abbreviata³⁸⁾ non intellecta esse ortam vix est, quod moneam. Ne Zenodoteam interpretationem mireris, confer ea, quae de voce βοτρυδὸν β, 89 docuit.

P, 213 sq. Zenodotus:

Ἰνδάλλετο δὲ σφισι πᾶσιν
τεύχεσι λαμπόμενος Πηληϊάδεω Ἀχιλλῆος.
Aristarchus μεγαθύμῳ Πηλείωνι, vulgares editiones μεγαθύμου Πηλείωνος. Omnes Patroclum Achillem habuisse, quod dativus significaret, hic non aptum esse quisque videt, neque τεύχεσι sine genitivo adiuncto ferri potest³⁹⁾. Nescio quo casu Aristarchi iudicium

37) Schol. V. nota: Οἱ περὶ Ζηνόδοτον πολυπίδακος διὰ τὸ Καλλιμάχου κρηνέων τ' Εὐρώπη μισγομένων ἑκατόν, iam Bernhardium (hist. litt. Gr. II p. 1035) male habuit. Naekius de Callimacho non dubitat (Opusc. II p. 50). Antimachi nomen e confusione frequenti (cf. Stoll. p. 107 sq. 111 et additamenta mea ad fragm. epica p. 41) restituendum est. Fragmentum, e Lyde desumptum, eo, quod Dodonis mater Europa, Oceani filia, dicitur (cf. Steph., unde emendandus Schol. V), non satis explicatur. Ceterum Antimachi locos advocant Scholia α, 1. β, 2. γ, 144. 197. δ, 400. 439. ε, 389. ζ, 200. λ, 754. ν, 299. ξ, 499. 500. ρ, 134. ψ, 845. ω, 23. Od. ε, 283. λ, 579.

38) De qua cf. Remaclijs de comparationibus Homericis III p. 12 et quos laudat Obbarius ad Horatii epistolas I p. 89. Adde commentarios nostros in Horatium II p. 415. IV p. 229.

39) Unum verbi ἰνδάλλεσθαι cum dativo iuncti exemplum, quod Spitzner profert, Od. γ, 246, Nitzschius, cuius notam ipse Spitzner laudat, cum Aristophane sustulit.

hic aberravit, ut dativum poneret. In libris et *μεγαθύμου Πηλείωνος* (cf. σ, 226. τ, 75) et *Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος* (cf. α, 1. 332. ι, 166. π, 269. 653. ω, 406. Od. λ, 467. ω, 15) fuisse puto.

Σ, 579 Zenodotus *κυνάεω δὲ λέοντε*, Aristarchus *σμερδαλέω*. Cf. Crameri Anecd. Par. III p. 279. Recte Heynius (VII p. 558) monet, leones fulvo colore debuisse reddi. Zenodotus, quum hic non minus, quam in bovis materia indicandam esse censeret, locum e λ, 26. 39 infeliciter tentavit.

Φ, 169 Zenodotus *μελίην ἰθυκτίωνα*, Aristarchus *ἰθυπτίωνα*, uterque e libris. Hoc τήν εἰς ἰθύ φερομένην, illud ἐπ' εὐθείας ἔχουσαν τὰς κτίδοντας (τὰς ἐν τοῖς ξύλοις διαφύσεις) exponunt. Vulgaris v. *ἰθυπτίων* etymologia eo laborat, quod vocalis ι explicari nequit. Equidem *ἰθυκτίων* praefero, a radice κτι, quae *laedere* significat. Cf. Pottii quaest. etymol. I p. 203.

De lectione *ἱερὴν ἑκατόμβην* α, 447, ubi alii *κλειτήν*, cf. infra c. VIII not. 21.

Ad alia adiectivorum exempla veniamus. B, 318 Zenodotus legit:

Τὸν μὲν ἀρίζηλον θῆκεν θεός, ὅσπερ ἔφηνεν.
 Alii *ἀρίζηλον*, Aristarchus, qui *ἔφηνεν* opponi illi *ἀρίζηλον θῆκεν* putavit, *ἀΐδηλον*. Quum *ἀρίζηλος* aliis legatur Homeri locis atque Pindaro notum sit (Ol. II, 101), Simonides in *ἀρίδαλος* (Schneide-
 win. del. p. 414) ι recte corripiat⁴⁰), Zenodotum *ἀρίδηλον*, quae quasi gradatio sit sequentis *ἔφηνεν*, e coniectura scripsisse contra Langium (II p. 20) statuo. Producit quidem Homerus breves vocales in mediis vocabulis (cf. Spitzner de versu heroico p. 79 sqq.), sed non nisi in iis, quae hac licentia negata versus non admittit.

Γ, 56 recte se habet *δειδήμονες* (Troiani non audent, quod facere debebant), quod quum Zenodotus non intelligeret, mala avi invexit *ἐλεήμονες*. Recte Aristonicus: *Οὐκ ἐλέουσι δὲ αὐτόν* (*Ἀλέξανδρον*), *ἀλλὰ μισοῦσιν*. Cf. Schol. ad h. l. γ, 453. η, 390.

Θ, 562 (de Troianis) Zenodotus:

Μύρι' ἄρ' ἐν πεδίῳ πυρὰ καίετο,
 quo Troianorum, quibus Graeci numero superiores erant (β, 123 sq.), multitudinem in immensum augeri monet Aristonicus. Recte ceteri *χίλι'* receperunt, quamquam Zenodotum *μύρι'* in libris invenisse non nego.

Ι, 594 Zenodotus emendavit:

Τέκνα τε δ' ἦϊοι ἄγουσι βαθυζώνους τε γυναῖκας,

40) Apollonius Rhodius eodem modo *ἀρίδηλος* vocali correpta (III, 615. IV, 727) habet, at *ἀρίζηλος* syllaba producta (II, 250. III, 958).

immerito haerens in vulgata lectione δέ τ' ἄλλοι, Aristoteli (Rhet. I, 7) nota, quamquam Heynius (V p. 667), quum illi ἄλλοι nulla insit vis, Zenodoteam scripturam facile praeferendam esse dicit. Neque Spitzner verum vidit, qui cum Eustathio aliisque ἄλλοι, ἀπὸ κοινοῦ dictum, etiam ad κτείνουσι refert. Conficit rem locus a nemine, quod sciam, comparatus, γ, 301 ἄλοχοι δ' ἄλλοισι δαμεῖεν. Notissimus est usus ν. ἄλλος de alienigenis et hostibus. Δήϊοι Zenodotus desumpsit e locis ι, 76. σ, 208.

Σ, 400 Zenodotus et Aristophanes δαίδαλα πάντα, Aristarchus δαίδαλα πολλά, ni fallor, e locis ξ, 179 et σ, 482. Haesit, opinor, in voc. πάντα, quod non recte dici putavit, quamquam facile patet, πάντα hic ea significare, quae Eurynome et Thetis postulabant. Quod confirmatur versu ε, 60, ubi Aristarchus in altera editione πολλά scripsit pro πάντα.

Od. ζ, 137 (de Ulixē, qui nudus puellis apparet) Zenodotus e coniectura, ni fallor:

Ἀργαλέος δ' αὐτῇσι φάνη κεκακωμένος ἄλμη.

Aristarchus recte σμερδαλέος; tam terribilis enim puellis erat, ut illae eo conspecto fugerent. Minus recte Nitzschius (II p. 107) ad comparisonem cum leone factam provocat, quam probe intellexit. Ἀργαλέος, quod molestus, gravis significat (cf. Nitzschius I p. 101), hic locum non habet. Alii λευγαλέος.

Addimus locos, quibus adiectiva cum aliis vocabulis commutata invenimus.

Z, 285 Zenodotus:

Φαίην κεν φίλον ἦτορ οἷζός ἐκλελάθεσθαι⁴¹),
ubi ceteri κε φρέν' ἀτέρπου. Num Zenodotus in ἀτέρπου οἷζός
haerens locum emendavit? Similis est λιμός ἀτερπής ι, 354.

I, 640 sq. (in Aiacis oratione) Zenodotus recte:

Ὑπωρόφιοι δέ τοι εἰμεν

ἄθροοι ἐκ Δαναῶν,

ubi ceteri πληθύος. Aristonicus, probante Spitznero: Πῶς δέ
ἄθροοι ἐληλυθέναι δύνανται δύο ὄντες; At, ut omittam Phoenicem
Ulixidis et Aiacis comitem fuisse, ἄθροοι hic collecti i. e. ex omnibus
una electi significare videtur, quod aptissimum est, ut ἐκ inde pen-
deat, et ἄθροοι explicetur sequenti enunciatione. In πληθύος ἐκ
Δαναῶν haeseris, quum πληθὺς principibus opponatur, qui Ulixem

41) Schol. A: Ζηνόδοτος φίλον ἦτορ. Schol. L V: Ἔστι δὲ ἄλλη γραφὴ φαίην περ, ubi φαίην περ iam Heynius (IV p. 252) emendavit. Error calami videtur in Spitzneri varia lectione φαίην που. Zenodotum pro κέ dedisse κέν sponte patet.

hic aberravit, ut dativum poneret. In libris et *μεγαθύμου Πηλείωνος* (cf. σ, 226. τ, 75) et *Πηληϊάδεω Ἀχιλλῆος* (cf. α, 1. 332. ι, 166. π, 269. 653. ω, 406. Od. λ, 467. ω, 15) fuisse puto.

Σ, 579 Zenodotus *κυνάεω δὲ λέοντε*, Aristarchus *σμερδαλίω*. Cf. Crameri Anecd. Par. III p. 279. Recte Heynius (VII p. 558) monet, leones fulvo colore debuisse reddi. Zenodotus, quum hic non minus, quam in bovis materiam indicandam esse censeret, locum e λ, 26. 39 infeliciter tentavit.

Φ, 169 Zenodotus *μελίην ἰθυκτίωνα*, Aristarchus *ἰθυπτίωνα*, uterque e libris. Hoc τὴν εἰς ἰθυ φερομένην, illud ἐπ' εὐθείας ἔχουσιν τὰς κτίδοντας (τὰς ἐν τοῖς ξύλοις διαφύσεις) exponunt. Vulgaris v. *ἰθυπτίων* etymologia eo laborat, quod vocalis ι explicari nequit. Equidem *ἰθυκτίων* praefero, a radice *κτι*, quae *laedere* significat. Cf. Pottii quaest. etymol. I p. 203.

De lectione *ἱερὴν ἐκατόμβην* α, 447, ubi alii *κλειτήν*, cf. infra c. VIII not. 21.

Ad alia adiectivorum exempla veniamus. B, 318 Zenodotus legit:

Τὸν μὲν ἀρίδηλον θῆκεν θεός, ὅς περ ἔφηνεν.
 Alii *ἀρίζηλον*, Aristarchus, qui ἔφηνεν opponi illi *ἀρίζηλον* θῆκεν putavit, *ἀτδηλον*. Quum *ἀρίζηλος* aliis legatur Homeri locis atque Pindaro notum sit (Ol. II, 101), Simonides in *ἀρίδαλος* (Schneidewin. del. p. 414) ι recte corripiat⁴⁰), Zenodotum *ἀρίδηλον*, quae quasi gradatio sit sequentis *ἔφηνεν*, e coniectura scripsisse contra Langium (II p. 20) statuo. Producit quidem Homerus breves vocales in mediis vocabulis (cf. Spitzner de versu heroico p. 79 sqq.), sed non nisi in iis, quae hac licentia negata versus non admittit.

Γ, 56 recte se habet *δειδήμονες* (Troiani non audent, quod facere debebant), quod quum Zenodotus non intelligeret, mala avi invexit *ἐλεήμονες*. Recte Aristonicus: *Οὐκ ἐλέουσι δὲ αὐτόν* (*Ἀλέξανδρον*), *ἀλλὰ μισοῦσιν*. Cf. Schol. ad h. l. γ, 453. η, 390.

Θ, 562 (de Troianis) Zenodotus:

Μύρι' ἄρ' ἐν πεδίῳ πυρὰ καίετο,
 quo Troianorum, quibus Graeci numero superiores erant (β, 123 sq.), multitudinem in immensum augeri monet Aristonicus. Recte ceteri *χίλι'* receperunt, quamquam Zenodotum *μύρι'* in libris invenisse non nego.

Ι, 594 Zenodotus emendavit:

Τέκνα τε δ' ἦ ἱοὶ ἄγουσι βαθυζώνους τε γυναῖκας,

40) Apollonius Rhodius eodem modo *ἀρίδηλος* vocali correpta (III, 615. IV, 727) habet, at *ἀρίζηλος* syllaba producta (II, 250. III, 958).

immerito haerens in vulgata lectione δέ τ' ἄλλοι, Aristoteli (Rhet. I, 7) nota, quamquam Heynius (V p. 667), quum illi ἄλλοι nulla insit vis, Zenodoteam scripturam facile praeferendam esse dicit. Neque Spitzner verum vidit, qui cum Eustathio aliisque ἄλλοι, ἀπὸ κοινοῦ dictum, etiam ad κτείνουσι refert. Conficit rem locus a nemine, quod sciam, comparatus, γ, 301 ἄλοχοι δ' ἄλλοισι δαμεῖεν. Notissimus est usus v. ἄλλος de alienigenis et hostibus. Δήϊοι Zenodotus desumpsit e locis ι, 76. σ, 208.

Σ, 400 Zenodotus et Aristophanes δαίδαλα πάντα, Aristarchus δαίδαλα πολλά, ni fallor, e locis ξ, 179 et σ, 482. Haesit, opinor, in voc. πάντα, quod non recte dici putavit, quamquam facile patet, πάντα hic ea significare, quae Eurynome et Thetis postulabant. Quod confirmatur versu ε, 60, ubi Aristarchus in altera editione πολλὰ scripsit pro πάντα.

Od. ζ, 137 (de Ulixē, qui nudus puellis apparet) Zenodotus e coniectura, ni fallor:

Ἀργαλέος δ' αὐτῇσι φάνη κεκακωμένος ἄλμῃ.

Aristarchus recte σμερδαλέος; tam terribilis enim puellis erat, ut illae eo conspecto fugerent. Minus recte Nitzschius (II p. 107) ad comparationem cum leone factam provocat, quam probe intellexit. Ἀργαλέος, quod *molestus*, *gravis* significat (cf. Nitzschius I p. 101), hic locum non habet. Alii λευγαλέος.

Addimus locos, quibus adiectiva cum aliis vocabulis commutata invenimus.

Z, 285 Zenodotus:

Φαίην κεν φίλον ἦτορ οἰζύος ἐκλελάθεσθαι⁴¹),
ubi ceteri κε φρέν' ἀτέρπου. Num Zenodotus in ἀτέρπου οἰζύος haerens locum emendavit? Similis est λιμός ἀτερπής ι, 354.

I, 640 sq. (in Aiacis oratione) Zenodotus recte:

Ὑπωρόφιοι δέ τοι εἶμεν

ἄθροοι ἐκ Δαναῶν,

ubi ceteri πληθύος. Aristonicus, probante Spitznero: Πῶς δὲ ἄθροοι ἐληλυθέναι δύνανται δύο ὄντες; At, ut omittam Phoenicem Ulixidis et Aiacis comitem fuisse, ἄθροοι hic *collecti* i. e. *ex omnibus una electi* significare videtur, quod aptissimum est, ut ἐκ inde pendeat, et ἄθροοι explicetur sequenti enunciatione. In πληθύος ἐκ Δαναῶν haeseris, quum πληθὺς principibus opponatur, qui Ulixem

41) Schol. A: Ζηνόδοτος φίλον ἦτορ. Schol. L V: Ἔστι δὲ ἄλλη γραφὴ φαίην περ, ubi φαίην περ iam Heynius (IV p. 252) emendavit. Error calami videtur in Spitzneri varia lectione φαίην που. Zenodotum pro κέ dedisse κέν sponte patet.

et Aiacelem elegerint. Cf. β, 143. 488. λ, 305. ο, 295. 305. Πληθὺς minime idem est, atque λαός, neque Ulixes et Ajax e populo sunt electi, quod contra Heynium (V p. 677) moneo. Aut utrumque in libris legebatur, aut Aristarchus infelicem coniecturam dedit.

K, 98 sq. Zenodotus male scripsit:

Μὴ τοὶ μὲν καμάτῳ ἀδδηκότες ἡδέϊ ὕπνῳ
κοιμήσονται,

ubi ceteri recte ἡδὲ καί. Zenodoteum ἡδέϊ, quod e δ, 131 huc translatum videtur, loco Od. μ, 281 refutatur, ubi ἡδέϊ ne cogitari quidem potest. Adde Od. ζ, 2, ubi cf. Nitzschius.

P, 171 Zenodotus pro ὦ πόποι rectius legit ὦ πέπον, quam scripturam, ab aliis ascitam, non improbat Schol. A. Spitzner vero: „Hector Lyciorum ducem acerbè increpando, nec amice compellendo ad sanam mentem revocare studet.” At eadem ratio est loci π, 621, ubi post allocutionem Μηριόνη sequens versus, quo Meriones reprehenditur, ab ὦ πέπον incipit. Exclamatio ὦ πόποι hic vehementior videtur.

Ψ, 533 (de Eumelo) Zenodotus:

Ἐλκων ἄρματα καλά, ἐλαύνων ὠκέας ἵππους,
quam unice veram censeo esse scripturam. Alii, quum simplex ἐλαύνειν significare non posse putarent, Eumelum, quia currus fractus erat, iuxta aut post equos ire, quamquam idem v. 536 recurrit, adverbium πρόσσοθεν, Homero ignotum, invexerunt, quod nonnulli, de forma solliciti, in πρόσσωθ' mutarunt. Utrumque, ὠκέας et πρόσσοθεν, Zenodotum in libris invenisse puto.

Pronomina nominum aut aliorum vocabulorum loco Zenodotea nonnunquam habuit recensio.

A, 60 Zenodotus male pro εἰ, quum eadem coniunctio v. 61 recurrat, scribit οἷ. Recte Aristonicus: Οὐ καλῶς· καλὴ γὰρ ἡ ἀπόγνωσις τῆς σωτηρίας, quae non intelligens Heynius (IV p. 32) οὐ καλὴ coniecit. Achilles recte de ulla exercitus parte servanda desperat. Quod Heffter (p. 11) dicit, relativum pronomen non raro poni loco εἰ cum pronomine iuncti, nostram structuram non cadit.

B, 435 Zenodotus:

Μηκέτι νῦν δὴ ταῦτα λεγόμεθα ⁴²⁾.

Callistratus, Aristophanem praeceptorem, opinor, secutus pro ταῦτα habuit αὐθι et hiatus evitandi causa δὴ νῦν, Aristarchus vero νῦν

42) Δῆ, quod in Didymi nota excidit, recte Heynius (IV p. 274) restituit. Male Langius (III p. 4) cum Buttmanno (Lexil. II p. 85) δὴ νῦν. Ceterum ex ipsis Didymi verbis non recte colligit Buttmannus, probante Langio, Zenodoteam scripturam e libris esse desumptam, Aristarcheam vero coniecturam.

δήθ' αὐθι. Zenodoteum unice verum videtur, ab iis mulatum, qui ταῦτα non intellexerunt. Spitzner Zenodotum ταῦτα ex aliis locis (v. 292. v, 244. Od. γ, 240. v, 296) invexisse putat. „Sed illic, inquit, confabulantes audimus, ad quorum sermones aptum est pronomen ταῦτα. Nostro loco, quum nihil eiusmodi praecedat, Aristarchi δήθ' αὐθι λεγ. verum crediderim. Colloquendo enim tempus fefelisse duces coenantes verisimile est.” Quid vero? Nonne ad hos sermones, quos ipse Spitzner statuit, ταῦτα cum Buttmanno, Freytagio, Langio recte refertur? Tribus locis ἀλλ' ἄγε μηκέτι ταῦτα λεγώμεθα legimus, qua formula ad alia transeunt, semel in initio responsionis: Μέντορ, μηκέτι ταῦτα λεγώμεθα. Nostri loci alia ratio est; inter comedendum nihil commemoratione dignum locuti sunt; dicit enim poeta v. 433 (cf. ω, 634):

Τοῖσι δὲ μύθων ἡρχε Γερήνιος ἱππότα Νέστωρ.

Nihilominus ταῦτα hic aptissimum est; refertur enim ad ea, quae animo agitant, atque explicatur illo ἔργον, ὃ δὴ θεὸς ἐγγυαλίζει in enunciatione μηδ' ἔτι δηρὸν ἀμβαλλώμεθα, quae παραλλήλως adiungitur.

O, 587 sq. (de fera) Zenodotus male emendavit:

“Ὅστε κύνα κτείνας ἢ βουκόλον ἀμφὶ οἱ αὐτῷ
φεύγει, πρὶν περ ὄμιλον ἀολλισθήμεναι ἀνδρῶν.

Ceteri recte ἀμφὶ βόεσσιν. Zenodotus in βουκόλον ἀμφὶ βόεσσιν haerens, quamquam ἀμφὶ βόεσσιν ad κτείνας pertinet, locum tentavit; ἀμφὶ οἱ αὐτῷ vero intellexisse videtur *prope se ipsum*, ut opponeretur ὁμίλῳ ἀνδρῶν ⁴³).

Od. ξ, 7 sq. (de αὐλῇ) Zenodotus praetulit:

“Ἦν ὅα συβώτης
αὐτὸς δειμάτο οἷος ἀποιχομένοιο ἄνακτος,

quum, quamquam tota Eumaei villa ad sues custodiendos erat aedificata, tamen de ipsa αὐλῇ id minus apte diceretur (at cf. v. 13. Il. δ, 434), nisi potius, quae invenit, re non pensitata, retinuit.

Ceteri δειμάθ' ὕεσσιν. Zenodoteum defendere videtur locus ξ, 449 sq.: “Ὁν ὅα συβώτης αὐτὸς κτήσατο οἷος ἀποιχομένοιο ἄνακτος, atque nescio an ὕεσσιν minus desideremus, quam οἷος.

Od. ξ, 171 sq. Zenodotus:

“Ἀλλ' ἦτοι κεῖνον μὲν ξάσομεν· αὐτὰρ Ὀδυσσεύς
ἔλθοι,

43) Alia ratione Zenodoteum intellexit Aristonicus, qui monet: Γίνεται δὲ τὸ ὑπέρβατον οὐ κατ' Ὅμηρον, ὅστε, κύνα κτείνας ἢ βουκόλον, φεύγει, πρὶν περ ὄμιλον ἀολλισθήμεναι ἀνδρῶν ἀμφὶ οἱ αὐτῷ. Quamquam similia hyperbata in Homero statuere audent. Cf. Schol. α, 169.

ubi ceteri ὄρκον. *Κεῖνον*, quod ad Ulixem referatur, minime aptum, atque vix dixeris, cur Zenodotus ὄρκον spreverit, nisi forte totum locum hoc modo accipiendum esse putavit: ἀλλ' ἦτοι κεῖνον μὲν ἔασομεν, (v. 174) νῦν (δ') αὖ παιδὸς ἄλαστον ὀδύρομαι, aut potius *κεῖνον*, e ξ, 183 huc translatum (cf. π, 147. Il. ι, 701), in libris invenit.

De *verbis* disserentes primum de verbis finitis, tum de infinitivis, denique de participiis videamus.

E, 226 sq. Zenodotus:

Ἀλλ' ἄγε νῦν μάστιγα καὶ ἦνία σιγαλόεντα
δέξαι, ἐγὼ δ' ἵππων ἐπιβήσομαι, ὄφρα μάχωμαι.

Aristarchus ἀποβήσομαι, quod mire interpretabatur ἀποβήσομαι τῆς τῶν ἵππων φροντίδος. At ρ, 479 sq., ubi nostri versus redeunt omnesque ἀποβήσομαι legunt, Automedon, qui loquitur, a curru descendit, quum hic Pandarum et Aeneam in currum ascendere omnia demonstrent. Cf. ε, 239 sq. 275. Hinc recte Zenodotum ἐπιβήσομαι retinuisse cum Wolfio, Humboldtio (opp. V p. 85 sq.), Spitznero statuo. Aristarchus ἀποβήσομαι aut male e ρ, 480 huc translatum in libris quibusdam invenit aut illo versu deceptus infeliciter invexit.

E, 293 Zenodotus, quem multi sunt seculi:

Αἰχμὴ δ' ἐξεσύθη παρὰ νεῖατον ἀνθερεῶνα.

Aristarchus ἐξελύθη, quod intellexit *impetu suo hasta elanguit* (Heynius V p. 55) comparans illud: ἐνθα δ' ἔπειτ' ἀφίει μένος ὄβριμος Ἄρης (v, 444), quod poeta non nisi loco, quo hasta pervenit, commemorato adhibet. Hanc vero significationem recte illi ἐξελύθη tribui, exempla allata, λύθη μένος, λύθεν γυῖα, vix comparanda, neutiquam probant. Aristarchum ἐξελύθη e coniectura scripsisse autumo, quum Homerus, qui ab aoristis passivis abstinere solet, nusquam hac forma verbi σεύειν utatur.

H, 127 sq. Nestor de Peleo:

Ὅς ποτέ μ' εἰρόμενος μέγ' ἐγὴθ' εἶεν ὧ ἐνὶ οἴκῳ
πάντων Ἀργείων ἐρέων γενεὴν τε τόκον τε

Aristonicus: Ἡ διπλῇ, ὅτι Ζηνόδοτος γράφει μέγα δ' ἔστεινεν, ἐξ οὗ φανερός ἐστιν ἐνεγνωκῶς μειρόμενος, οἷον στερόμενος. Cf. eundem ι, 616: Πρὸς Ζηνόδοτον μεταγράφοντα ὁππότε (ὅς ποτε) μειρόμενος μέγα δ' ἔστεινεν ἀντὶ τοῦ μέγ' ἐγὴθ' εἶεν ^{43a}). Spitzner Zenodotum μεγάλ' ἔστεινεν scripsisse suspicatur; at multo est verisimilius, Zenodotum initium versus alio modo legisse, quod, quae nostra Zenodotea editionis est cognitio, ignorari non mirum

43a) De usu verbi *μείρεσθαι*, Arato aliisque noti, cf. Muetzell. l. l. p. 63.

videtur. Pro μ' $\epsilon\iota\rho\acute{o}\mu\epsilon\nu\omicron\varsigma$ verbum finitum legisse Zenodotum coniectio, qui in illo $\mu\acute{\epsilon}\gamma'$ $\epsilon\gamma\eta\theta\epsilon\nu$ haerens, quod Peleus de Nestoris adventu Achillem ad bellum arcessentis gaudere non posset, locum licenter mutavit. Zenodoto non indignum esset $\acute{o}\varsigma$ $\mu\epsilon$ $\xi\epsilon\iota\nu\iota\sigma\sigma\epsilon\nu$ (cf. γ , 232).

Θ , 166 $\pi\acute{o}\tau\mu\omicron\nu$ $\epsilon\varphi\eta\sigma\omega$ scripsit pro $\delta\alpha\iota\mu\omicron\nu\alpha$ $\delta\acute{o}\omega\omega$, ni fallor, e coniectura e δ , 396 ducta. De voc. $\delta\alpha\iota\mu\omega\nu$, quod Zenodotum male habuisse videtur, cf. Naegelsbachius de theologia Homerica p. 68 sqq. I , 129 sq. Zenodotus e mera coniectura:

$\Lambda\epsilon\sigma\beta\acute{\iota}\delta\alpha\varsigma$, $\acute{\alpha}\varsigma$, $\acute{o}\tau\epsilon$ $\Lambda\epsilon\sigma\beta\omicron\nu$ $\epsilon\ddot{\upsilon}\kappa\tau\iota\mu\acute{\epsilon}\nu\eta\nu$ $\acute{\epsilon}\lambda\epsilon\nu$ $\alpha\upsilon\tau\acute{o}\varsigma$,
 $\xi\xi$ $\epsilon\lambda\acute{o}\mu\eta\nu$, $\alpha\ddot{\iota}$ $\kappa\acute{\alpha}\lambda\lambda\epsilon\iota$ $\epsilon\nu\acute{\iota}\kappa\omega\nu$ $\varphi\ddot{\upsilon}\lambda\alpha$ $\gamma\upsilon\nu\alpha\iota\kappa\omega\nu$.

Recte ceteri $\epsilon\xi\epsilon\lambda\acute{o}\mu\eta\nu$. Zenodotum $\mu\epsilon\tau\acute{\alpha}$ δ' $\epsilon\acute{\iota}\sigma\sigma\epsilon\tau\alpha\iota$ fefellisse Aristonicus recte monet. Adde eundem ι , 271: $\acute{H}$ $\delta\iota\pi\lambda\eta$, $\acute{o}\tau\iota$ $\tau\acute{\alpha}\varsigma$ ζ' $\Lambda\epsilon\sigma\beta\acute{\iota}\delta\alpha\varsigma$ $\epsilon\pi\iota\sigma\chi\nu\epsilon\acute{\iota}\tau\alpha\iota$, $\omicron\upsilon\chi$, $\acute{o}\varsigma$ $Z\eta\nu\acute{o}\delta\omicron\tau\omicron\varsigma$, $\epsilon\nu$ $\tau\alpha\acute{\iota}\varsigma$ ζ' $\kappa\alpha\iota$ $\tau\eta\nu$ $B\rho\iota\sigma\eta\acute{\iota}\delta\alpha$ $\tau\acute{\alpha}\tau\tau\epsilon\iota$. $\epsilon\acute{\iota}\sigma\tau\iota$ $\gamma\acute{\alpha}\rho$ $\Lambda\upsilon\rho\eta\nu\eta\sigma\sigma\acute{\iota}\alpha$. Cf. τ , 245. De Briseide vide β , 690 sqq.

I , 158 Zenodotus et Aristophanes pro $\delta\mu\eta\theta\eta\tau\omega$ legerunt $\kappa\alpha\mu\phi\theta\eta\tau\omega$, fortasse ob sequens $\acute{\alpha}\delta\acute{\alpha}\mu\alpha\sigma\tau\omicron\varsigma$, quamquam nihil impedit, quominus utrumque in libris fuerit. Heynio (V p. 564) observanti: „Et potest ($\kappa\alpha\mu\phi\theta\eta\tau\omega$) interpretamentum videri $\tau\omicron\upsilon$ $\delta\mu\eta\theta\eta\nu\alpha\iota$ “, non accedo. De Aristarchi coniectura cogitare noli.

K , 10 pro Zenodoteo $\varphi\omicron\beta\acute{\epsilon}\omicron\nu\tau\omicron$ recte Aristarchus restituit $\tau\rho\omicron\mu\acute{\epsilon}\omicron\nu\tau\omicron$. Cf. Schol., ν , 25 et quae supra de $\varphi\acute{o}\beta\omicron\varsigma$ et $\tau\rho\acute{o}\mu\omicron\varsigma$ ad σ , 247 monuimus.

K , 291 Zenodotus:
 $\acute{\Omega}\varsigma$ $\nu\ddot{\upsilon}\nu$ $\mu\omicron\iota$ $\epsilon\theta\acute{\epsilon}\lambda\omicron\upsilon\sigma\alpha$ $\pi\alpha\rho\acute{\iota}\sigma\tau\alpha\omicron$ $\kappa\alpha\iota$ $\pi\acute{o}\rho\epsilon$ $\kappa\ddot{\upsilon}\delta\omicron\varsigma$,
 Aristarchus $\kappa\alpha\iota$ $\mu\epsilon$ $\varphi\ddot{\upsilon}\lambda\alpha\sigma\sigma\epsilon$. Alias Homerus $\kappa\ddot{\upsilon}\delta\omicron\varsigma$ $\acute{o}\pi\acute{\alpha}\zeta\epsilon\nu$, $\kappa\ddot{\upsilon}\delta\omicron\varsigma$ $\delta\iota\delta\acute{o}\nu\alpha\iota$, sed $\pi\acute{o}\rho\epsilon$ $\kappa\ddot{\upsilon}\delta\omicron\varsigma$ Pindarum hic legisse colligas e loco Pyth. IV, 118sq. (66): $T\ddot{\omega}$ $\kappa\ddot{\upsilon}\delta\omicron\varsigma$ $\epsilon\pi\omicron\rho\epsilon\nu$. Utrumque in libris fuisse arbitror.

A , 492 Zenodotus:
 $\acute{\Omega}\varsigma$ δ' $\acute{o}\pi\acute{o}\tau\epsilon$ $\pi\lambda\acute{\eta}\theta\omega\nu$ $\pi\omicron\tau\alpha\mu\acute{o}\varsigma$ $\pi\epsilon\delta\acute{\iota}\omicron\nu\delta\epsilon$ $\delta\acute{\iota}\eta\tau\alpha\iota$,
 ubi pro $\delta\acute{\iota}\eta\tau\alpha\iota$, quod e loco χ , 456 male huc translatum videtur, ceteri $\kappa\acute{\alpha}\tau\epsilon\iota\sigma\iota\nu$, quod $\acute{o}\rho\epsilon\sigma\varphi\iota\nu$ ν , 493 commendat. Recte Aristarchus vidit, $\delta\acute{\iota}\epsilon\sigma\theta\alpha\iota$ *agitare*, *fugare* Homero significare, neque μ , 304 ad $\delta\acute{\iota}\eta\tau\alpha\iota$ h. l. defendendum pertinere. Zenodotus quidem alio loco, π , 92 scripserat $\pi\rho\omicron\tau\acute{\iota}$ $\textit{Ἴλιον αἰπὺ δῖεσθαι}$ ⁴⁴⁾, sed ex aperta coniectura, quum in $\pi\rho\omicron\tau\acute{\iota}$ $\textit{Ἴλιον ἡγεμονεύειν}$ offenderet.

A , 841 Zenodotus $\sigma\epsilon\acute{\iota}$ $\acute{\alpha}\mu\epsilon\lambda\eta\sigma\omega$, Aristarchus, $\sigma\epsilon\acute{\iota}\tau\omicron$ $\mu\epsilon\theta\eta\sigma\omega$, uter-

44) Sic recte Bekker, ubi Villoiso $\nu\acute{\epsilon}\epsilon\sigma\theta\alpha\iota$. $\textit{Ἴλιον αἰπὺ}$ Zenodotus e loco interpolato, ab Aristarcho obelo notato, $\omicron$, 71, desumpsit. $\textit{Ἴλιος αἰπεινῇ}$ saepius legitur. Cf. infra ad σ , 174.

que e libris. Aristarcheam scripturam magis poeticam dicit Schol. A, at Zenodotea ex Homeri usu dicitur, qui ἀμελεῖν cum nomine aut pronomine et participio iungit (cf. θ, 330. ρ, 9 sq.), minime μεθιέναι. De elisione pronominis cf. ζ, 454. ψ, 789. Mehlhorn. gramm. p. 109.

M, 59 Zenodotus et Aristophanes καββαίη, ceteri ἐσβαίη. Utrum Zenodotus versu 65 (οὐ πως ἐστὶν καταβήμεναι) motus καββαίη (cf. κύββαλε) emendaverit, an in libris invenerit, certo diiudicari nequit.

M, 340 Zenodotus πάσας γὰρ ἐπώχετο, quod significet, ἡ αὐτὴ ἐπὶ πάσας πύλῃς ἐπώχετο, Aristarchus πᾶσαι γὰρ ἐπώχατο (ἐπικεκλιμένοι ἦσαν, ἐπέκειντο), quod sine dubio praeferendum, quum una tantum sit porta. De auctoritate utriusque scripturae in diversas partes disputari potest. Cf. Spitzner ⁴⁵).

N, 702 Zenodotus χάζει, Aristarchus rectius ἴσταν praetulit. Χάζει a comparatione, quae sequitur, abhorret, quod Spitzner recte monuit.

Ξ, 37 Aristarchus ὀψείοντες, alii ὀψαῖοντες, Zenodotus οὐ ψαῖοντες, quod ferri non potest, quum nimis languide et otiose adderetur. Zenodotus et ὀψαῖοντες et ὀψείοντες in libris invenisse videtur, quae quum non intelligeret, infeliciter emendavit. Cf. supra c. I ⁴⁶).

Ξ, 40 Zenodotus, Dionysius Sidonius et Herodianus πῆξε, Aristophanes et Aristarchus πτήξεν. Aristarchus versum obelo notavit, monens: "Ὅτι καὶ ἐκ τῶν προειρημένων νοοῦμεν, ὅτι Νέστωρ ἐστὶν ὁ γεραιός, καὶ τὸ π τήξε ἄκυρον· ἐπὶ γὰρ τῶν ἀπολελυμένων τῆς ἀγωνίας καὶ τοῦ τῆς ψυχῆς παλμοῦ (Heynius recte τῆς ἀγωνίας et τῆς παλμῶ) ἀρμόζει. Cf. Eust. Zenodotus, quum πτήξε minus aptum videret πῆξε (ἐν οἷῳ τρόπῳ καὶ ἐν τῷ βίῳ φανερὸν πεπηγέναι τινὰ τῷ φόβῳ Didymus), quod Aristophanes et Aristarchus reiecerunt; transitivum enim verbi πτήσσειν usum seriorum esse, neque Homerum id ad animum transferre ⁴⁷).

45) In Schol. A bis pro πάσας legendum est πᾶσαι, quod ipsa Aristarcheae scripturae interpretatio ostendit.

46) Zenodotum formam desiderativam cum genitivo iunctam offendisse Spitzner coniicit; immo criticus Ephesius haesit, quod ὀψείοντες de αὐτῇ, clamore bellico, et heroes vulnerati pugnae videndae cupidi dicerentur.

47) Schol. B. L: Ἡρωδιανὸς πῆξεν ἀποδέχεται, ἐν ᾧ τὸ ἐν ἀκινήσει ἐποίησεν· ἐπὶ τινὶ γὰρ χαλεπῷ τὴν ἀποχώρησιν αὐτοῦ ὑπώπτεισαν· ἢ μᾶλλον ἐπέρρωσεν· ἢ γὰρ ἐλπίς αὐτῶν ὁ λόγος αὐτοῦ. Heynius (VI p. 530) nemini πτήξε in mentem venisse dicit. At Schol. V: Καίτοι ἡθέλει τὸν στίχον, οἱ δὲ γράφουσι π λήξε, ubi cum Spitznero scriberem πῆξε, si idem Schol. Zenodoteum πῆξε non commemoraret.

Ξ, 348 Zenodotus ἔν' ἀπὸ χθονὸς ἀγκαζέσθην, Aristarchus ὅς ἀπὸ χθονὸς ὑψόσ' ἔργεν. Atque ὅς et ὑψόσ' omnes editiones praeter unam Zenodoteam habuisse videntur; in extremo tantum vocabulo non idem tuentes. Chia ἔκρινεν, aliae, Didymo auctore, αἰρεν et ἔερπεν. Aristarchus ἔργεν recte restituisse videtur. Zenodotus hunc versum e ρ, 722 temere mutavit, non cogitans, ἀγκάζεσθαι amplecti, nunquam vero significare amplexu tenere. Cf. ν, 346.

Ξ, 351 Zenodotus pro ἀπέπιπτον habuit ἀνέπιπτον⁴⁸), quorum prius rorem e caelo cadentem clarius vividiusque describit. Utrumque in libris fuisse puto.

Ξ, 366 Zenodotus ἔλπεται praelulit, Aristarchus εἴχεται, ab omnibus probatum. Aristonicus: Ἀρμόζει δὲ τῷ προσώπῳ τὸ εἴχεται, καυχᾶται. Cf. ι, 241. Ἐλπεται vix apte cum οὕτω conjungitur.

Ξ, 437 Aristarchus ἀπέμεσσεν, Zenodotus ἀπέμασσεν, alii ἀπέσεισεν, omnes, ni fallor, e librorum auctoritate. Aristarcheum vere praefert Heynius (VI p. 607), „quum praesentius vitae periculum declaret et metum de salute Hectoris iniiciat, tum vero vulneris naturae conveniat et mox repetatur ο, 9—11.” Sanguinem evomit, quo facto viribus defectus in terram cadit.

Ο, 207 Zenodotus:

Ἑοθλὸν καὶ τὸ τέτυκται, ὅτ' ἄγγελος αἶσιμα εἶπ' ἦ.

Aristarchus εἰδῆ ex usu Homérico. Cf. Od. θ, 586. τ, 329. 332. Αἶσιμα εἰδώς Od. β, 231. ε, 9, αἶσιμα ἦδη Od. ξ, 433, αἶσιμα παρ-ειπὼν ζ, 62. η, 121. Voc. ἔπος praecedentis versus Zenodotum ad locum mutandum movisse videtur, nisi iam utrumque in libris invenit. Sapientiam nuncii Neptunus laudat. Spitzner: „Legatum sapientia instructum sapienter etiam dicere consequens est.”

Π, 202 Zenodotus μητιάσθε, Aristarchus recte μῆτιάσθε restituit. Zenodoteam scripturam e libris haustam Aristonicus immerito dicit ἀδιανόητον. Spitzner: „Zenodotus verecundiae militaris esse putavit μητιάσθε, sed Homeri milites libera oris contumacia utuntur.” At tum ἀπειλάων (ν. 200) et sequentis orationis (ν. 203 sqq.) vehementiam tollere debuisset.

Π, 807 Zenodotus σχεδὸν οὕτασε scribit, Aristarchus σχεδόθεν βάλε, ni fallor, e mera coniectura, quod οὐτάσαι non nisi de vul-

48) Schol. V: Ζηνόδοτος γράφει ἀνέπιπτον ἀντὶ τοῦ ἐπέπιπτον, ὥς χρυσέαισιν ἀν' ἵπποις (Pind. Ol. I, 66 (41)), unde vides ἀνέπιπτον indubitata esse Schol. V scripturam. Schol. A aut error ipsius Schol. ex Aristonico haurientis obtinet, aut pro ἀπέπιπτον, Ζηνόδοτος ἐπέπιπτον legendum ἀπέπιπτον, Ζηνόδοτος ἀνέπιπτον ἀντὶ τοῦ ἐπέπιπτον.

neribus cominus inlatis dicatur ⁴⁹⁾. Cf. Schol. π, 807. 812. 819. 828. ρ, 15. Lehrs. p. 61 sqq. At, quamquam non negamus Homerum, qua Aristarchus voluit, ratione βάλλειν et οὐτάσαι distinxisse, nonnunquam tamen utrumque latiore significatione adhibere potuit ⁵⁰⁾. Quae Heynii l. l. et Spitzneri ad π, 467 sententia fuisse videtur. Zenodoteum igitur cur Aristarcheae cedat coniecturae, non video.

P, 54 Zenodotus:

Χώρῳ ἐν οἰοπόλῳ, ὃ ἄλις ἀναβέβροχεν ὕδωρ ⁵¹⁾, alii ὅθ' ἄλις ἀναβέβρουχεν ⁵²⁾, quos miror non observasse, penultimam v. βέβρουχα syllabam produci. Cf. ρ, 264. Od. μ, 242. Quomodo Spitzner dicat: „Mediae correptae eo erit venia parata, quod verbum est ὀνοματοποιητικόν”, non video. Nescio an ἀναβέβροχεν non solum Zenodoti, verum etiam Aristophanis et Aristarchi, qui in prosodia observanda vix ita errare potuit, fuerit scriptura.

Σ, 34 Zenodotus ἀποτμήξειε, Aristarchus ἀπαμήσειε. Idem Aristarchus λ, 146 πλήξας pro τμήξας, et nescio an scriptura nonnullorum Od. κ, 440 ab Eustathio commemorata ἀποπλήξας pro ἀποτμήξας Aristarchi fuerit, ut verbi τμήγειν significationem, qua πλήσσειν sit, ex Homero sustulisse videatur. Num Aristarchus hic ἀπαμήσειε ex Od. φ, 300 sq. scripsit?

Σ, 466 Zenodotus et Aristophanes παρέξομαι, Aristarchus παρέσεται, quod non nisi de donis Achilli offerendis legitur. Cf. α, 213. ι, 135. 277. Aut utrumque in libris erat, aut Zenodotus, cui

49) Rem pervertit Heynius (VII p. 270), qui dicit Zenodotum σχεδὸν οὐτάσαι dedisse, „ne βάλλειν contra usum Homericum dictum esset.” Aristarchi praeceptum de his verbis distinguendis Zenodotus ne novit quidem. Heynium fefellerunt Aristonici verba, non satis recte prolata: Ἀγνοεῖ δέ, ὅτι ἐκ βολῆς τέτρωται. Cf. infra c. IX not. 6.

50) Contra Aristarchum bene monuit Seleucus: Οὐ δύνασθαι σχεδὸν βάλεν (lege λέγεσθαι σχεδὸ ὅθεν βάλεν). Nam, quamvis dicas, σχεδὸ ὅθεν indicare non procul abfuisse Euphorbum a Patroclo (cf. ζ, 121. ν, 559. ρ, 600. Lehrs. p. 71), probe animadvertendum est, nunquam σχεδὸν apponi, nisi in vulneribus cominus inlatis, et σχεδὸν οὐτάσαι (ε, 458. 883. ρ, 601), σχεδὸν ἤλασε (ν, 576), σχεδὸν τύψε (ν, 378. 462) et similia (cf. φ, 179), nunquam σχεδὸν sive σχεδὸ ὅθεν βάλεν legi.

51) Schol. A: Ζηνόδοτος διὰ τοῦ ὁ ἀναβέβροχεν. At tum Zenodotus vix ὅθ' legere potuit, sed ὁ, ut vestigia a digamma relicta non oblitteraverit. Iam Bentleius ob digamma v. ἄλις coniecerat ὁ. Cf. Heynius VII p. 301.

52) Schol. br.: Ἀναβέβροχεν ἀντὶ τοῦ ἀναπέπωκεν (Od. μ, 240). εἰάν δὲ ἀναβέβρουχεν, δηλοῦ ἀναβρύειν, ὃ ἐστὶν ἀναπηδᾶν καὶ ἀναβάλλεσθαι μετὰ ψόφου.

παρέσσεται non satis accurate dictum videretur, παρίξομαι emendavit, quod Aristarchus recte sustulit et ob verbi significationem, quae hic non satis apta videtur, et ob formam futuri medialem, Homero ignotam. Cf. Od. θ, 39. σ, 317.

Σ, 485 Zenodotus ἐσθήριξται coniecit e λ, 28. Aristophanes ἐστεφάνωται⁵³⁾ restituit e libris, sed Aristarchus aliam tentavit emendationem, οὐρανὸς ἐστεφάνωκεν, quamquam activa huius verbi forma Homero et prioribus epicis ignota est. Haesit Aristarchus immerito in structura. Cf. Spitzner exc. XXVIII. Clemens l. l. p. 11 sq.

Υ, 11 Zenodotus ἐφίζανον, quam Aristarchi scripturam non fuisse e διπλῇ περιεστιγμένη versui appicta videmus; scripsit igitur ille aut ἐνίζανον, quod in codice Veneto invenimus, aut ἐνίδρανον, quam varietatem annotatam invenimus. Utrumque, et ἐνίζανον, Homero ignotum, et ἐνίδρανον, quae nova est forma atque vix probanda, ex ἐφίζανον male intellecto fluxisse videtur. Zenodoteum in libris praevaluit⁵⁴⁾.

Ψ, 759 Zenodotus ἐκθορ', Aristarchus ἐκφερ'. Provocant editores ad v. 376 sq., ubi Zenodotum ἐκθορον et ἐξέθορον dedisse suspicor. Aut utrumque legebatur in libris, aut Zenodotus verbum non intellectum coniectura expulit.

Ω, 110 Zenodotus et Aristarchus in libro πρὸς Κωμανόν (cf. Didymus α, 97. β, 798) προϊάπτω; quae vero Aristarchearum editionum scriptura fuerit, neque Didymus novit, neque aliunde scimus, quamquam a vero non prorsus abhorret, Aristarchum in altera editione προτιάπτω praetulisse, quod posteriores pro προϊάπτω recte receperunt, quum et praepositio et ipsum, quocum composita est, verbum ιάπτειν vix locum habeat⁵⁵⁾.

Od. α, 261 sq. Zenodotus:

53) Aristophanes e libris accusativum οὐρανόν dedisse videtur. Utrum Zenodotus οὐρανόν, quae Heynii est sententia (VII p. 523), an οὐρανῶ scripserit, dubitaveris.

54) Ἐφίζανον Aristonicus, probante Heynio (VIII p. 8), reiicit, quia αἰθουσαι sint στοαι καὶ στυλῶται ἔδραι ἢ τόποι ὑφ' ἡλίου καταλαμβάνομενοι. At ἐφίζανον non consederunt, sed adsederunt significare bene monet Spitzner. Cf. κ, 26, 578.

55) Didymus: Ἀπολλόδωρος καὶ Ἀρητιάδης καὶ Νεοτέλης καὶ Διονύσιος ὁ Θράξ διὰ τοῦ τ τὴν πρόθεσιν γράφουσι καὶ δασύνουσι τὸ α, ἵνα ἢ προσάπτω, ἀνατίθημι· οἱ δὲ χωρὶς τοῦ τ ἔγραψαν καὶ ἐψίλωσαν τὸ α, ἵνα ταῦτόν ὑπάρχη τῷ προϊάλλω, οἷον δίδωμι, προσπεύδω. Recte Heynius (VIII p. 613) vidit, Zenodotum et Aristarchum dedisse προϊάπτω, non, quod Spitzner posuit, Didymo male intellecto, προϊάλλω. Ceterum nemo, quod sciam, adhuc monuit, verba οἷον δίδωμι eiicienda esse, quae Spitznerum fefellerunt, quamquam ἵνα ταῦτόν ἢ hic idem esse, atque supra ἔν ἢ, eum latere non debuit.

Φάρμακον ἀνδροφόνον διζήμενος, ὅφρα δαείη
 ἰοὺς χρίεσθαι χαλκήρεας.

Quam scripturam Schol. recte monet refutari versu 263, ubi Homerus dicat δῶκεν, non δειξεν. Recte alii, fortasse iam Aristophanes, praetulerunt οἱ εἶη. De Zenodoti coniectura cogitare nolim. Cf. Nitzschius I p. 46.

Od. γ, 11 Zenodotus male retinuit σεῖσαν pro στεῖλαν. Schol.: Τότε δὲ σείουσιν, ὅτε θελήσωσι χαλάσαι τὸ ἄρμενον. Cf. Il. α, 433: Ἰοτιάδε στείλαντο.

Od. γ, 380 Zenodotus:

Ἀλλὰ, ἄνασσ', ἐλέαιρε, δίδωθι δέ μοι κλέος ἐσθλόν,
 ut Od. ζ, 175. Cf. Od. ε, 450. Ceteri ἔληθι, ut Od. π, 184. Quum Nestor hic deam imploret, quae benevolentiam suam tam aperte declaraverat, quaeque ipsa praesens fuerat, ἔληθι multo videtur aptius.

Od. μ, 209 Zenodotus:

Οὐ μὲν δὴ τόδε μεῖζον ἔχει κακόν.

Alii ἔπει, alii ἔπι, alii ἔτι. Ἐπι recte se habet, quamquam dubitat Spitzner de versu heroico p. 45. Cf. Nitzschius III p. 395. Ἐχει et ἔπει emendationes sunt ex ἔπι non intellecto ortae et nescio an iam in libris a Zenodoto adhibitis obviae.

Od. μ, 422 Zenodotus ἔαξε, nisi potius ἔηξε (cf. supra c. III), male huc translatum ex Od. ε, 316. Aristarchus et plurimae editiones ἄραξε, quod ob sequens ποτὶ τρόπον praestat.

Pauca sunt infinitivi exempla huc pertinentia.

Α, 831 Zenodotus male retinuit δεδάσθαι, quod indagare, investigare, non didicisse significat. Cf. Od. π, 316. Recte ceteri δεδιδάχθαι.

N, 2 (adde Od. θ, 529) Zenodotus:

Τοὺς μὲν ἔα περὶ τῇσι πόνον τ' ὀχέμεν καὶ οἰζύν.

Alii ἔχέμεν. Ἐχειν οἰζύν habes Od. λ, 620 sq. π, 415 sq., ἔχειν πόνον ε, 667. ζ, 525. ο, 416. Od. ν, 423, at ὀχέοντας οἰζύν Od. η, 211, κακὸν μόρον ὀχέσκον Od. λ, 618 sq., ἄτην ὀχέων Od. φ, 302. Ὀχέμεν, quod est tolerare, sentire (ἐχέμεν tantum significat in eo, quem accusativus designat, esse statu), hic nimis forte videtur⁵⁶).

N, 367 Zenodotus ἀπωσέμεν, Aristarchus ἀνωσέμεν. Ἀνωσέμεν

56) Non video, quid contra ὀχέμεν Spitzneri valeant argumenta: „Primum verbi illius potestas intercedit, qua quis mala sua sive infelicitatem secum quasi auferre dicatur(?); tum Ilias eo prorsus caret; ad postremum vulgare a libris et grammaticis omnibus comprobatur.” Inde, quod Aristarchus aut traditio, quae post eum obtinuit, ἐχέμεν probaverit, hanc scripturam genuinam esse non efficitur.

praeferendum, ut ex usu Homérico non solum, unde (ἐκ Τροίης), sed etiam, quo pellantur Graeci, indicetur, nam ἀνωσέμεν (cf. ἀναχωρεῖν) *repellere* (scil. in Graeciam) significat ⁵⁷). Suspiceris Zenodotum, illo ἀνωσέμεν non intellecto, ἀπωσέμεν, ubi praepositio nihil fere valet, quum ἐκ Τροίης addatur, male coniecisse.

Ξ, 88 sq. (in Ulixis oratione) Zenodotus:

Οὕτω δὴ μέμονας Τρώων πόλιν εὐρυάγυιαν
ἐκπέρσειν, ἧς εἶνεκ' οἰζύομεν κακὰ πολλά;

Ad haec inrisio Ulixis oratione indigna et vix Homérica videtur. Recte, ni fallor, iam Aristophanes καλλείπειν restituit. Ἐκπέρσειν Zenodoti, οὕτω καλλείπειν male iungentis, coniectura videtur. De usu adverbii οὕτω in interrogationibus cf. β, 158. 174. Od. ε, 204.

De loco π, 92, ubi Zenodotus pro ἡγεμονεύειν scripsit αἰπὺν διέσθαι, iam monuimus ad λ, 492.

De participiis nunc videamus.

Α, 34 Zenodotus e coniectura:

Βῆ δ' ἀχέων παρὰ θῖνα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης,
ubi ceteri ἀκέων, quod Platonem legisse recte monet Faerber l. l. p. 614 ⁵⁸). Ἀκέων hic opponitur sequenti ἡρᾶθ' ὁ γεραιός v. 35). Quis sibi eripi patiatur senem, animo agitaturn et summo, quo deprimatur, maerore tacentem, cum mari fluctibus strepente compositum? Ἀκέων vero recte dicitur de eo, qui animo agitur. Cf. α, 512. δ, 22. θ, 459. Od. κ, 52. ρ, 465. υ, 485. Ἀχέων hic nimis languidum et exile esset. Zenodotus non magis patris silentium intellexit, quam nuper Heffter et Langius ⁵⁹).

Α, 47 Zenodotus de Apolline, teste Aristonico μ, 463, scripsit: Ὁ δ' ἦϊε νυκτὶ ἐλυσθεῖς, quod Wolfius l. l. non pravi iudicii specimen habuit, Heffter magis poeticum dicit, quam, quod vulgo legitur, ζοικώς. Zenodotus, qui νυκτὶ ζοικώς, huic loco, quo omnia

57) Spitzner de Zenodoto et prioribus dicere non debuit: „Cogitarunt ergo non de reditu Graecorum in patriam, sed de Troia ab obsidione liberanda.” Cf. supra c. II not. 36.

58) Plato enim loco notissimo (Rep. III p. 394 A) v. 33 sq. reddit: Ὁ δὲ προεβίτης ἀκούσας ἔδεισέ τε καὶ ἀπῆει σιγῇ. Heffter (p. 11) ipse videat, quo iure, Aristonici verbis: Ὅτι ὁ Ζηνόδοτος διὰ τοῦ χ, ἀχέων, laudatis, addat: „Ergo antiquius ἀχέων fuit?” Unde nam scit, ante Zenodotum ἀκέων non obtinuisse? Quis spondet, Zenodotum ἀχέων in libris invenisse?

59) Wolfius in censura laudata p. 152 et Prolegg. p. CCXII ἀχέων non omnino improbat. Langius vero (l p. 6), quem Heffter sequitur: „Si reputaveris patrem ob filiam sibi recusatam summo dolore adfectum esse, Zenodoti lectionem huic loco aptiorem esse vix negabis.”

deum iratum indicant, aptissimum (cf. μ , 463. Od. λ , 605), non intellexit, versum infelicissima emendatione corripit. Iratus deus ab Olympo properat et vultus iram prodit. Quomodo Apollo non cernatur, poeta non curat, qui ne locum quidem memorat, quo consederit. *Nυκτι* pro *νεφέλη* vix loco ϵ , 23 satis defenditur, atque accusativus aut dativus ex Homérico usu deesse non potest. Cf. ϵ , 186 *νεφέλη* *ἐλλυμένος ὦμους*. σ , 308 *εἰμένος ὦμοιῖν νεφέλην*. *Ἐλυσθεῖς* ex Od. ι , 433 male huc translatum est. De dis nube se ipsos aut alios tegentibus cf. Naegelsbachium de theologia Homérica p. 24 et Geierum in ephemer. stud. antiquit. 1840 p. 630 sqq.

A, 351 Zenodotus *χεῖρας ἀναπτάς*, Aristarchus χ . *ὄρεγνύς*, alii χ . *ἀνασχών*. *Χεῖρας ὄρεγνύς* habemus χ , 37, *χεῖρ' ὄρέγων* *εἰς οὐρανὸν ἀστερίεντα* σ , 371. Od. ι , 527 (cf. ω , 506. Od. μ , 257. ρ , 366), *χεῖρας ἀνασχών* γ , 275. ϵ , 174. σ , 75. τ , 254. Od. ν , 355. ρ , 239. ν , 97, *χεῖρε πετιάσας* δ , 523. ν , 549. ξ , 495. ϕ , 115, *πιπνάς χεῖρας* Od. λ , 392. Et *ἀναπτάς* (cf. Lobeckii Rhemat. p. 107) et *ὄρεγνύς* in libris fuisse, *ἀνασχών* vero postea inlatum esse iudico. Quum Achilles minime manus in mare protendat, ubi mater habitat, sed ex usu sollemni manus sublatis extendat (cf. Naegelsbach. l. l. p. 190), hic *ἀναπτάς* praeferendum videtur⁶⁰), quae Heynii (IV p. 97), Langii et Heffleri sententia est.

A, 434 Zenodotus *ὑφέντες*, quod in hymn. in Apoll. 504 legimus, ubi noster versus recurrit, Aristarchus *ἀφέντες* (cf. c. I) praetulit, quia verbum *ὑφίημι* alias Homero *supponere* significare videbat. At cur tam arctis finibus, praesertim in terminis ad artem pertinentibus, Homeri usum circumscribamus? Atque *ὑφέντες* apud posteros obtinuit.

B, 314 Zenodotus *τιτίζοντας*, ceteri *τετριγῶτας*, quod Aristonicus defendit: *Εὐτελὴς δὲ ἡ λέξις (τιτίζοντας)· κατὰ φύσιν γὰρ φθεγγόμενοι τιτίζουσιν, οἱ δὲ κατεσθιόμενοι τριζουσιν*. Cf. Schol. δ , 412. Eust. p. 229, 20 sq. 490, 41. At reponi potest, pipilare proprie de clamore passerulorum dici et hic coniungi *ἐλεεινὰ τιτίζοντας* ad anxium passerulorum de vita timentium clamorem significandum. Aristarchus, qui *τιτίζοντας* et *τετριγῶτας* in libris invenit, recte *τετριγῶτας* praetulisse videtur, quum *τριζέειν*, quod de quovis stridore dicitur, optime passerulorum vocem metu agitatorum exprimat, neque naturalis eorum sonitus proprio vocabulo indicetur, quod hic putidum fere videretur, necesse sit⁶¹).

60) Male praecepit de imprecationibus Aristarchus, quod e Scholio ι , 568 videmus, unde hic *ὄρεγνύς* elegit.

61) Nunc mihi audi Langium (II p. 19 sq.) haec tradentem:

Δ, 277 Zenodotus ἀνευθεν ἰόντι praetulit, Aristarchus ἀνευθεν ἔόντι, quum probe intelligeret, hic minime de pastore abeunte (ἀνευθεν ἰόντι), sed de eo agi, qui procul abest a mari.

Z, 135 pro φοβηθεῖς emendavit χολωθεῖς ob sequens δευδιότα (v. 137), ne idem bis diceretur; at iram dei hic inepte interponi, non est, quod uberius demonstrem. Suspiciari quidem possis, Zenodotum metum deo indignum habuisse, sed tum etiam v. 137 eiicere debuit, quod num fecerit, dubito.

I, 612 Zenodotus:

Μῆ μοι σύγχει θυμὸν ὀδυρόμενος, κινυρίζων⁶²⁾.

Aristarchus ἐνὶ στήθεσσι ἀχεύων praetulit. Vulgata scriptura ὀδυρόμενος καὶ ἀχεύων e locis ω, 128. Od. β, 23. δ, 100. ξ, 40 huc translata est. Κινυρίζων bene rem, de qua agitur, designat, ut de veritate scripturae Zenodoteae, quae certe significantior est Aristarchea, non dubitem. Achilles rem recte auget, Phoenicem monens, ne lamentationibus ipsum fatiget. De duobus participiis ἀσυνδέτως positis cf. Matthiae gramm. §. 557, 3. Bernhardii synt. p. 473. Hermann. Soph. Oed. Col. 175. Hic asyndeton gradationem bene indicat. Aristarchus scripturam minus vivide rem describentem recepit.

O, 307 Zenodotus βοῶν, Aristarchus βιβάς⁶³⁾. Βοῶν, fortasse iam ante Zenodotum e β, 224 huc translatum, nostro loco minime

„*Pipilant* passerculi etiam moribundi, non *stridunt*, ut spectra et vesperiliones (Il. ψ, 101. Od. ω, 5 sqq.) aut ut terga luctantium (Il. ψ, 714). — Altera quoque re vulgata in suspicionem vocatur. Post mutam enim litteram o in derivatis perfecti formis non producit, nisi in hoc uno τετριγῶτας, pro quo Homerus aut τετριγότας dixisset, aut metro cogente τετριγοντας, ut et κεκληγότες et κεκληγοντες dixit, non κεκληγῶτες. Sed Aristarchus (cf. Schol. Il. π, 430. Od. ξ, 30) κεκληγῶτες ausus est scribere. Ergo est facile divinare, qui τετριγῶτας in hunc locum induxerit.” At κεκληγῶτας in altera editione scripsit, et nostro loco τετριγῶτας dedit, quod optimi libri praebuerunt; minime, quae Langii sententia est, formas in -ῶτας temere invexit. Atque κεκληγῶτες iam Apollonium Rhodium in Homero legisse ostendit locus Argon. IV, 876.

62) Non erat, cur Spitzner Zenodotum κινυρίζων (ε, 889. Od. δ, 719) dedisse suspicaretur. Κινυρίζω descendit a κινυρός (2, 20. ρ, 5). Cf. Lobeckii Rhemat. p. 226. Aristonicus contra Zenodotum monet: Ἔστι δὲ οὐχ Ὀμηρικὸν καὶ παρὰ τὸ πρόσωπον.

63) Schol. A hic non corruptus est, quod Spitzner II p. 24 voluit, sed, ut in annotationibus contrahendis fit, falsa tradit, quum lectionem βιβῶν, quae aliorum fuit, Aristarcho tribuat. Aristarchus η, 213. ο, 686 βιβάς, ν, 371 βιβάντα scripsit, ubi alii βιβῶν, βιβῶντα, unde de Aristarchea nostri loci scriptura vix dubitabis. Ceterum Aristarchum non minus γ, 22, ubi nunc βιβῶντα, βιβάντα dedisse coniicio.

convenit, ubi Hectorem heroica fortitudine ingredientem et mirum Apollinis incesum poeta describit.

Π, 222 sq. Zenodotus et Aristophanes:

*Τὴν οἱ Θέτις ἀργυρόπεζα
θῆκ' ἐπὶ νηὸς ἰόντι, ἐὺ πλήσασα χιτῶνων.*

Ceteri ἄγεσθαι. Cf. Od. ν, 216: *Μὴ τι μοι οἴχωνται κοίλης ἐπὶ νηὸς ἄγοντες*, ο, 452: *Τὸν κεν ἄγοιμ' ἐπὶ νηός*, τ, 238 (cf. ψ, 238): *Ἦ τις ἐταίρων δῶκε θοῆς ἐπὶ νηὸς ἰόντι*. Ex hoc, quem ultimum posui, loco Zenodotum emendasse nostrum et non solum ἰόντι, verum etiam δῶκ' pro θῆκ' dedisse suspicor, quum non intelligeret, ἐπὶ νηός et ad θῆκ' et ad ἄγεσθαι pertinere. Ad θῆκε cf. Od. ε, 265. 267.

P, 268 Zenodotus:

Ἀρθέντες σάκεσιν χαλκήρεσιν.

Aristarchus φραχθέντες, uterque, ni fallor, e libris. At ex usu Homérico φράξαντες σάκεα, minime vero φραχθέντες σάκεσιν dici contendo. Cf. ν, 130: *Φράξαντες δόρυ δουρί, σάκος σάκεϊ*. Her. IX, 61: *Φράξαντες τὰ γέρρα*. Ἀρθέντες σάκεσιν vero recte se habet. Cf. μ, 104: *Ἀλλήλους ἄραρον τυκτῆσι βόεσσιν*. π, 211: *Μᾶλλον δὲ στίχες ἄρθεν*. 213. *Ὡς ἄραρον κόρυθές τε καὶ ἀσπίδες*. Quomodo Spitzner dicat, Zenodotum imagini, poetae animo obversanti, parum prospexisse, haud adsequor.

Σ, 160 Zenodotus μέγα ἀχέων emendavit, quum Hectorem clamantem (μέγα ἰάχων, quae ceterorum scriptura erat) non ferret⁶⁴). Clamore Troianorum animos erexit Hector, ut ne fugerent, sed Patrocli cadaver Graecis eriperent. Cf. ρ, 213: *Βῆ ῥα μέγα ἰάχων*. ξ, 421: *Οἱ δὲ μέγα ἰάχοντες*. Adde δ, 506. π, 785. ε, 302. ρ, 317. υ, 285. 382. 443. Μέγα ἀχέων Homerus non novit.

Υ, 331 Zenodotus καὶ μιν νεικείων, Rhianus τὸν καὶ νεικείων (cf. Cramer Anecd. Par. III p. 291), quorum prius in versu de Iro mendico Od. σ, 9, alterum de Menelao Antilochum increpante ψ, 438 legitur. Cf. β, 224. 243. Quod nunc legitur καὶ μιν φωνήσας eorum esse videtur, qui νεικείων de Neptuni oratione, quae sequitur, vere dici non posse putarunt. At νεικείων aptissimum videtur, quum Neptunus Aeneam ἀτέοντα (v. 332) vocet eumque de pugna cum Achille, cui impar sit, ineunda imprudenter cogitasse moneat.

Od. β, 81 pro δάκρυ' ἀναπρήσας Zenodotus δάκρυα θερμὰ χέων (cf. η, 426. π, 3. σ, 17. 235. Od. δ, 523. ω, 46), quo eum ἐκλελυκέναι τὴν μεγαλειότητα τοῦ στίχου Schol. monet⁶⁵). Exquisitio-

64) Aristonicus: *Πρὸς τί δὲ λυπούμενος ἐστήκει, ἀλλ' οὐκ ἰάχων καὶ ἐπεγκελευόμενος τοῖς Τρωσὶν ἀφαιρεῖσθαι τὸν νεκρόν;*

65) Eandem Zenodoti scripturam Il. ι, 433 fuisse non est, quod dubitemus, quamquam nulla varietas annotatur.

rem scripturam, fortasse Zenodoti coniectura sublatam, Aristophanes aut Aristarchus recte restituit. Cf. Buttmann. Lexil. I p. 104 sqq. Nitzsch. I p. 80.

Od. δ, 370 Zenodotus pro ἡ δ' ἐμεῦ ἄγχι σταῖσα scripsit ἡ δέ μοι ἀντομένη, nescio an voc. συνήντετο v. 367 ad versum mutandum inductus ⁶⁶). Ἄγχι σταῖσα habemus Od. ζ, 56. κ, 400. 455, ἄγχοῦ ἰστάμενος β, 172. 790. γ, 129. δ, 92. 203. Od. δ, 25. ρ, 349.

Od. ε, 142 (adde η, 250) Zenodotus ἐλάσας, ceteri, quod iam Aristophanem aut Aristarchum recte restituisse suspicamur, ἔλσας. Cf. Buttmann. Lexil. II p. 143 sqq. Nitzsch. II p. 25 ⁶⁷).

Od. κ, 70 μαλακοῖσιν ἀμειβόμενος pro μαλακοῖσι καθάπτομενος emendasse videtur, quum non intelligeret, quod Aristarchus docuit, καθάπτεσθαι mediae esse significationis. Cf. Schol. Od. β, 39 ⁶⁸). Eundem Zenodotum α, 582 ἀμείβεσθαι, Od. ω, 393 ἀμειβόμενος et Od. β, 39 ἔπεα πτερόεντα προσηύδα emendasse suspicamur.

Restant tria exempla participiorum cum aliis vocabulis commutatorum.

B, 297 pro παρὰ νηυσὶ κορωνίσιν scripsit παρὰ νηυσὶν μίμνοντ', quum dualem explicaret ego et vos; nam versu 296 eum νεμεσίζομαι ἡμᾶς dedisse suspicor ⁶⁹). Zenodotum μίμνοντ' non in libris invenisse, sed, quum participium desideraret, e coniectura scripsisse iudico.

I, 660 Zenodotus e locis similibus (ω, 648. Od. η, 340. ψ, 291) pro ὥς ἐκέλευσε, quum in verbo ἐκέλευσε, quod iam versu 658 adfuit, repetito haereret, ἐγκονέουσαι emendavit, quod Heynius (V p. 682) ob ἐπιπειθόμεναι reiecit. Zenodoteae emendationis argumentum perspexit Spitzner.

66) Vides hac scriptura recepta Zenodotum in extremo versu ἔπος φάτο φώνησέν τε scribere non potuisse. Legit, ni fallor, ἔπεα πτερόεντα προσηύδα (cf. δ, 92. 203. Od. δ, 25), sive ἔπεα πτερόεντ' ἀγορεύεν (cf. Od. ρ, 349).

67) Schol.: Οἱ δὲ ἔλσας· ποιητικώτερον γάρ· ἔλσας μὲν τὸ συστρέψας, ἐλάσας δὲ τὸ ἐκ χειρὸς πλήξας.

68) Schol. in Crameri Anecd. Par. III p. 464 Zenodoti scripturam χαριεστάτην dicit; οὐ καθάπτεται γὰρ αὐτόν, ἀλλ' ἐκέτευεν.

69) Aristonicus: "Οἱ Ζηνόδοτος γράφει ἀσχαλάαν μιμνόντεσσι, τὰ πληθυντικὰ δυνικῶς ἐκφέρων. Heynius IV p. 253 nescio quo pacto μιμνόντοιν, Bekker: μίμνοντ' ἐπὶ νήεσσ'. At μιμνόντεσσι eo dualis locum obtinuit, quod haec forma e versu 296 in memoria haesit; verba παρὰ νηυσὶν interposita recte omittere poterat Aristonicus, consulto autem participio infinitivum adiunxit. (Quum Zenodotus dualem participii ubique anxie servaverit, neque cum plurali confuderit (cf. supra c. IV), facile vides, eum dualem μίμνοντ' scribere non potuisse, si Ἀχαιοὺς non immutasset.

Σ, 174 pro ἡνεμόεσσαν male emendavit αἰπὺ θέλοντες ut π, 92 pro ἡγεμονείην αἰπὺ δέεσθαι, quum in structura mutata immerito haereret ⁷⁰). Contra Zenodotum recte monuit Aristarchus, Homerum ubique ἢ Ἴλιος, non τὸ Ἴλιον dicere. Cf. Lehrs. de Aristarcho p. 375 et supra ad π, 92.

Accedamus ad *adverbia* commutata.

Γ, 154 sq. de senibus Helenae pulchritudinem admirantibus Zenodotus et Crates:

Οἱ δ' ὥς οὖν εἶδον Ἑλένην ἐπὶ πύργον ἱοῦσαν,
ὦκα πρὸς ἀλλήλους ἔπεα πτερόεντ' ἀγόρευον.

Ἦκα Aristarchus, qui διπλῆν περιεστιγμένην appinxit. Aristonicus: Εἴτε ἐπὶ τῆς Ἑλένης ἐστίν, ὅτι ὦκα ἐπορεύετο ⁷¹), ἀπρεπὲς ἔσται· εἴτε ἐπὶ τῶν δημογερόντων, ἀνάρμοστον· βραδυλόγοι γάρ εἰσιν οἱ γέροντες. Aristarchus in senibus celeriter loquentibus offendit. At ὦκα hic *continuo, nulla mora interposita* significat (cf. β, 26. ν, 671. π, 606. ω, 37. Od. κ, 206. μ, 108. 222. ξ, 33. ρ, 329), atque bene poeta indicat senes, quum primum Helenam conspexerint, iuvenili quodam ardore abreptos, Helenae pulchritudinem praedicasse. Ἦκα aut Aristarchus emendavit, aut in libris quibusdam invenit.

Θ, 10 sq. Zenodotus:

Ὅν δ' ἂν ἐγὼν μετόπισθε θεῶν ἐθέλοντα νοήσω
ἐλθόντ' ἢ Τρώεσσιν ἀρηγέμεν ἢ Δαναοῖσιν.

Aristophanes ἀπάτερθε. Quod vulgo obtinet ἀπάνευθε, Aristarchi fuisse videtur. Zenodotea scriptura recte se habet: „Quemcunque deorum in posterum videro volentem Graecis aut Troianis auxilio venire.” Aristophanes, quum non intelligeret, μετόπισθε cum νοήσω esse iungendum, ἀπάτερθε coniecit, quod Aristarchus *δημοικωτέρως* in ἀπάνευθε mutavit minus apte; nam si ἀπάνευθε absolute intelligis („quemcunque deorum videro *procul* venientem”), languidum et sine sensu esse videtur, sin cum θεῶν iungis, non ἀπάνευθε θεῶν, sed ἀπάνευθεν ἐμοῦ expectares. Aristarchi emendatio ex α, 549 ducta videtur, ut ἀπάνευθε θεῶν iunxerit.

Π, 710, Zenodotus:

Ὡς φάτο· Πάτροκλος δ' ἀνεχάζετο τυτθὸν ὀπίσσω,
ubi ceteri πολλόν. Versum ex ε, 334 male correxit, non cogitans, quantum Diomedes a Minerva adiutus et Patroclus Apollinis iram metuens differant ⁷²).

70) Zenodotum v. 175 sustulisse, quod Spitzner dicit, neque relatum est, neque probabile videtur.

71) Ptolemaeus Ascalonita comma post ὦκα posuit.

72) Recte Aristonicus: Ὁ δὲ αὐτὸς στίχος καὶ ἐπὶ Διομήδους κεί-

Od. μ, 388 Zenodotus e locis similibus huc non pertinentibus, ubi *τριχθά τε καὶ τετραχθά* legitur (γ, 363. Od. ο, 71), pro *τυτθά* emendavit *τριχθά*, quod de nave *τυτθά* *κεῖσθαι* male diceretur. Cf. *τυτθά διατμήξας* Od. μ, 174.

Adverbium addidit Zenodotus ν, 609, ubi pro *καὶ ἔλπετο* e libris dedit *μέγα δ' ἥλπετο* ⁷³), et Homericum usum, qui *μάλα* postulat, et digamma laedens. Cf. θ, 196. μ, 407. ν, 8. ρ, 488. Od. ψ, 345. Homerus ἥλπετο non novit. Cf. Spitzner ρ, 404.

Aliis locis adverbia pro verbis, praepositionibus et coniunctionibus Zenodoti habuit recensio.

N, 148 (adde δ, 535. ε, 626) pro *ὁ δὲ χασσάμενος πελεμίσθη* Zenodotus, qui *πελεμίσθη* non intellexit, emendavit *ὁ δὲ χάσσατο πολλὸν ὀπίσσω*, e π, 710. Aristonicus: *Ἠγνόησε δέ, ὅτι τὰ ἐμπεπηγότα δόρατα τῇ ἀσπίδι ἀναχωροῦντες διατινάσσουσιν, ἵνα ἀποπέσῃ*. Quae Aristarchi fuisse videtur interpretatio, aliis *χασσάμενος πελεμίσθη* intelligentibus *ἐχάσσατο πελεμίσθεις*. Cf. Schol. Od. α, 58. Schol. Pind. Pyth. I, 8. Isthm. I, 26.

B, 299 Zenodotus recte: *Τλήτε, φίλοι, καὶ μείνατ' ἔτι χρόνον*, Aristarchus, qui *διπλῆν περιεστιγμένην* apposuit, *ἐπί*. Aristonicus contra Zenodotum monet: *Ἀπιθάνως· ἐμφασις γὰρ γίνεται πολλοῦ χρόνου διὰ τοῦ ἔτι*. At non video, cur Ulixes longi temporis memoriam non repetat, qui ipse ν. 295 illud tempus accurate definit. Neque Spitzneri observatio: „Quod plerumque legitur, id sermo Homericus sibi postulat”, locum habet, quum Homerus *μεῖναι χρόνον* dicat Od. ζ, 295. ι, 138. *Εἴη ἐπὶ χρόνον* habemus Od. ξ, 193, *πολλὸν ἐπὶ χρόνον* Od. μ, 407. ο, 494, sed adverbialiter *ἕνα χρόνον* (ο, 511), *τόσσον χρόνον* (ω, 670), *πολὺν χρόνον* (Od. ε, 319). Adde exempla verbi *μένειν* cum accusativo temporis iuncti β, 292. Od. ξ, 244. ο, 455. τ, 199, et *χρόνον ἐρύκειν* Od. δ, 599. De *ἔτι μέναι* cf. φ, 609 ⁷⁴).

B, 667 Zenodotus *αἶψα δ'*, quod male e versu 664 huc transla-

ται (ε, 443): *καὶ εὐλόγως ἐκεῖ μὲν γράφεται τυτθόν· συμπάρεστι γὰρ ἡ Ἀθηνᾶ προτρεπομένη θεομαχεῖν· ἐνθάδε δὲ πολλόν· προεντέταται γὰρ ὁ Ἀχιλλεύς· μάλα τόν γε φιλεῖ ἐκ ἄεργος Ἀπόλλων*. Schol. V addit: *Καὶ δέδιε πρῶτος ὢν καὶ ὑπ' οὐδένος βοηθούμενος. Τυτθὸν ἀνεχάζετο* recte de Aiace dicitur ο, 728.

73) Sic recte Bekker; *ἔλπετο* Heynius (VI p. 648), quem Spitzner, Bekkerō ne commemorato quidem, sequitur.

74) Iam Heynius *ἔτι* non adeo absurdum esse dicit (IV p. 253). Recte Langius (II p. 18 sq.) Zenodoteam scripturam ab Aristarcho immerito mutalam, tuitus est.

tum est, pro Aristarchi, qui διπλὴν περιεστιγμένην appinxit, αὐτὰρ. Aristonicus: Οὐ δύναται ταχέως ἐληλυθέναι ἐπὶ τὴν Ῥόδον ὁ πρότερον μὲν ναῦς πεπηγώς, εἴτα ἀλώμενος καὶ οὐκ εὐθυπλοήσας ⁷⁵).

Od. κ, 160 Zenodotus δὴν pro δῆ, ubi vix diiudicare poteris, num Zenodotus δὴν inepte dictum e libris retinuerit, an verbo ἔχεν male intellecto e coniectura invexerit. Cf. Nitzschius III p. 112.

De praepositionibus commutatis haec habemus monenda.

B, 691 Zenodotus ἐν Αὐρηνησσῶ pro ἐκ Αὐρηνησσοῦ. Aristonicus: Οὐκ ἔλαβε δὲ αὐτὴν ἐν Αὐρηνησσῶ, ἀλλὰ πρότερον κατάξας τῷ Ἀγαμέμνονι ἐξαίρετον ἔλαβεν αὐτὴν γέρας ⁷⁶). Quid vero, si Achilles cum aliis principibus et ipso Agamemnone Lyrnesum cepit atque Agamemno in ipsa urbe capta Briseidem Achilli donavit? Quamquam multo probabilius est, Zenodotum illo ἐκ Αὐρηνησσοῦ male intellecto locum corrupisse.

B, 801 Zenodotus et Aristophanes male retinuerunt:

Ἐρχονται πεδίοιο μαχησόμενοι προτὶ ἄστν, ubi Aristarchus περὶ restituit, quum μαχησόμενοι nimis nude diceretur, nisi περὶ ἄστν ex usu Homérico (ζ, 256. π, 448. Od. γ, 107. ε, 506) adderetur. Atque omnibus locis, ubi genitivus loci πεδίοιο verbo iungitur, nulla adest praepositio cum casu, quae motum indicat. Cf. β, 785. ζ, 2. 507. θ, 107. ν, 64. 820. ξ, 147 ⁷⁷). At Zenodotus iunxit μαχησόμενοι προτὶ ἄστν, pugnantes contra urbem, quod demonstrare licet duobus versibus, quos ipse loco undecim versuum finxit β, 60 sqq.; dedit enim Τρωσὶ μαχῆσασθαι προτὶ Ἰλιον, quod Homeri usui repugnat, qui πρὸς δαίμονα, πρὸς Τρῶας μάχεσθαι dicit (ρ, 98. 471), nusquam vero πρὸς πόλιν μάχεσθαι. Eundem errorem deprehendimus in loco difficillimo:

Σ, 207 sqq., quem Zenodotus hoc modo legit:

Ὡς δ' ὅτε καπνὸς ἰὼν ἐξ ἄστεος αἰθέρ' ἵκηται,
τηλόθεν ἐκ νήσου, τὴν δ' ἦτοι ἀμφιμάχονται,
οἱ δ' ἐπ' ἀννέμεροι στυγερῶ κρίνονται Ἀργεῖ
ἄστν ποτὶ σφέτερον ⁷⁸).

75) Non erat, cur Langius (III p. 17) ὁψὲ δ' coniiceret, quod hic minus apte diceretur. Αὐτὰρ nativam Homeri simplicitatem sapit.

76) Langius (III p. 18): „Ἐν Αὐρηνησσῶ mala est lectio, quoniam non ipse Achilles Briseidem sibi elegerat. Vide Il. α, 162. 276. 392. π, 56.”

77) Langius (III p. 23), haec non curans, προτὶ ob Zenodoti et Aristophanis auctoritatem (?) praefert, quum προτὶ ἄστν ἵεναι, ἔλθεῖν, βαίνειν, ἀΐσσειν (cf. σ, 256. φ, 532. 607. χ, 21. ψ, 64) dicatur.

78) Scholia referunt, Zenodotum ἄστν ποτὶ σφέτερον dedisse, quod non intelliges, nisi cum Hermanno (Opusc. II p. 55) et

Ceteri οἷτε et ἄστεος ἐκ σφετέρου, ut significet *procul ab urbe patria*, quod ex usu Homérico fieri non posse persuasum habeo. Heynius ἄστεος ἐκ σφετέρου retinet, sed οἱ δὲ recipit, ut poeta dicat, oppidanos partim e muris, partim urbe egressos pugnassee, quod nimis obscure dictum esset. Zenodotus, quod invenit in libris, dedisse videtur. Aut fallor, aut locus vere restituitur, si mecum ἄστν περὶ σφέτερον scribis, quod, quamquam non refertur, iam Aristarchum emendasse suspiceris, nisi ἄστεος ἐκ σφετέρου invexit. Ἄστν ποτὶ σφέτερον e ρ, 287. 419 male huc translatum est.

M, 245 sq. Zenodotus:

Εἴπερ γὰρ τ' ἄλλοι γε περὶ κτεινόμεθα πάντες
νηυσὶν ὑπ' Ἀργείων,

ut περὶ, opinor, cum νηυσὶν iungatur. Error, a Zenodoto aut propagatus aut invectus, ab Aristophane aut Aristarcho sublatus est, ἐπ' e libris restituto.

N, 546 (adde 548. κ, 456) Zenodotus prave emendavit:

Διὰ δὲ φλέβα πᾶσαν ἔκερσεν,

quum φλέψ non abscinderetur, sed dissecaretur, usum praepositionis ἀπὸ in compositis non satis intelligens. Ἀπό, quae ceterorum est scriptura, Aristotelis loco H. A. III, 3 confirmatur⁷⁹).

Ξ, 236 Zenodotus ἐπ' ὀφρύσιν, sed iam Aristophanes recte ὑπ' ὀφρύσιν restituit⁸⁰). Cf. ν, 88. ο, 608. Od. δ, 153. θ, 86. 531. π, 219. Ἐπ' ὀφρύσιν est *circum supercilia* ο, 102. ψ, 396; in illo vero ἐπ' ὀφρύσιν νεῦσε (α, 528) ἐπὶ ad νεῦσε pertinet. Zenodotus intellexit *in oculis sedens oculos sopi*, minime, quae Heynii erat sententia (VI p. 576), ἐπικοίμησον coniunxit, ubi non video, quomodo dativum ὀφρύσιν interpretatus sit.

O, 79 (adde θ, 410. ο, 237) Zenodotus:

Βῆ δ' ἐξ Ἰδαίων ὀρέων ἐς μακρὸν Ὀλυμπον.

Vulgo δὲ κατ'. Aristonicus: Ἀπὸ ἴσου γὰρ ἐπὶ τὸ ἴσον δίοδος. Idem

λ 2, 196: Ἡ διπλῆ, ὅτι θηλυκῶς τὴν Ἰλιον, καὶ ὅτι νῦν γραπτέον κατ' Ἰδαίων ὀρέων. ὅταν δὲ ἀπὸ τῆς Ἰδης ἐπὶ τὸν Ὀλυμπον. βῆ δ' ἐξ Ἰδαίων ὀρέων ἐπὶ μακρὸν Ὀλυμπον, ὥς ἀπ' ἴσου ἐπ' ἴσον. Hinc patet, non solum Zenodotum, sed etiam Aristarchum his tribus locis δ' ἐξ legisse, quod neque Heynius, neque Spitzner θ, 410 perspexit, qui male Zenodoto tribuit Aristarchi argumen-

Spitznero statuas, eundem pro οἷτε legisse οἱ δέ, quod Heynio (VII p. 459 sq.) placuit.

79) Quod Spitzner statuit, Zenodotum διὰ mutasse, quia v. 558 recurat, non probo; immo non minus v. 548, quum v. 546 διὰ emendasse criticum Ephesium censeo.

80) Villosionis errorem iam Heynius (VII p. 576) indicavit.

tum, ἐξ esse scribendum, quia Ida et Olympus montessint (cf. Lehrs-
sius p. 167 sqq.), altitudine fere pares⁸¹). Zenodotum iis quoque
locis, quibus ab Ida in terram di descendunt, δ' ἐξ Ἰδαίων scri-
psisse, Aristarcho non probante, scimus. Versui ο, 169: *Βῆ δὲ κατ' Ἰδαίων ὀρέων εἰς Ἴλιον ἱερὴν*,
Aristarchus διπλῆν περιεστιγμένην appinxit, ubi Aristonicus: Ἡ δι-
πλῆ περιεστιγμένη, ὅτι Ζηνόδοτος γράφει ἐξ Ἰδαίων· ἀρμόζει δὲ
μᾶλλον κατ' Ἰδαίων· κατάβασιν γὰρ δηλοῖ. Versum π, 677 Ze-
nodotus omisit. Vides igitur Zenodotum omnibus locis βῆ δ' ἐξ
Ἰδαίων ὀρέων dedisse, Aristarchum vero recte distinxisse. In libris
utrumque obtinuisse, neque recte has scripturas arbitror suis locis
fuisse positas.

Π, 188 Zenodotus ἐξάγαγε πρὸ φώωςδε, Aristophanes et Aristar-
chus ἐξάγαγεν φώωςδε, Zenodotum erroris et inscitiae insimulantes.
Aristonicus: Ἀγνοεῖ δέ, ὅτι ἐπὶ μὲν Εὐρυσθέως (τ, 118, ubi cf.
Schol.) οὕτως γράφειν ἐγχωρεῖ· πρὸ γὰρ τοῦ τεταγμένου ταῖς τιχτού-
σαις χρόνου ἐγεννήθη, διὸ καὶ ἡλιτόμηρος εἴρηται· ἐπὶ δὲ τῶν ἄλ-
λων οὐκέτι. Zenodotus recte πρὸ adverbialiter verbo ἐξάγαγε adie-
ctum esse vidit (cf. ν, 709 sq. ο, 360. ψ, 115. Heynius VII p. 176),
minime πρὸ φώωςδε interpretatus est *ante diem iustum*, quod con-
tra Heynium (VII p. 175) moneo. Aristophanes, illo πρὸ male
intellecto, aut ex sua ipsius coniectura, aut e librorum emendatione
praepositione πρὸ deleta scripsit φώωςδε, quam formam nunquam
extitisse spondeo.

Σ, 492 sq. Zenodotus: *Νύμφας δ' ἐς θαλάμους δαΐδων ὑπο λυμπομενάων
ἡγίνεον ἀνὰ ἄστν,*

ubi Schol. A: Οὐκ ἀπίθανος ἡ γραφή (pro ἐκ θαλάμων), non im-
probantibus Heynio (VII p. 527) et Spitznero. At recte Clemens
l. l. p. 15 ἐς θαλάμους meram Zenodoti coniecturam dicit, inde ortam,
quod θαλάμους cubicula sponsarum in domibus coniugum intellexit.
Conspiciebantur in clipeo domus, e quibus sponsae sollemni pompa
prodierant.

Σ, 565 Zenodotus pro ἐπ' αὐτήν scripsit ἐς αὐτήν, ubi Schol.
A: Καὶ ἔχει λόγον ἡ γραφή, quod neque Heynius, neque Spitzner
explicuit. Zenodotus, quum unam tantum viam ad vineam ducen-
tem non probaret, ἐπ' emendavit, quo poeta significaret, vineam

81) Idem Spitzner in dissertatione de vi et usu praepositionum
ἀνὰ et κατὰ apud Homerum p. 20: „Mirum esse potest, quod de
dis ex Ida monte in Olympum sublatis idem (κατὰ) fuit in usu,
monte autem degressi in Olympum eniti putantur.”

fossa esse circumdatam, uno, quo introeant, tramite relicto. Veram loci interpretationem, iamdudum mihi probatam, primus, ni fallor, protulit Clemens l. l. p. 24, ut ἐπ' αὐτὴν sit *per eam*. Cf. Od. λ, 577. ξ, 120.

Σ, 676 Zenodotus, ut duplex παρὰ vitaret, emendavit pro librorum scriptura παρὰ ῥαδαλόν, ab Aristophane restituta, διὰ ῥαδαλόν. At boves iuxta sonantem fluvium properant; quod ut accuratius definiat, addit poeta, iuxta mobile arundinetum (in extrema scilicet fluvii ripa)⁸²).

Υ, 481 e libris, ni fallor, dedit πρὸς θ' ὁρόων, quod Aristophanes aut Aristarchus bene correxit πρόσθ' ὁρόων⁸³).

Denique de *coniunctionibus* videamus.

Α, 100 Zenodotus recte librorum scripturam retinuit:

Αἴ κέν μιν ἱλασσάμενοι πεπιθοίμεν (cf. ι, 112).

Aristonicus: Γελοῖον διστακτικῶς λέγειν τὸν μάντιν. Heynius (IV p. 45): „At non ille meminit, sexcenties αἴ κεν esse pro ἵνα.” Quum non videam, quid Zenodotum ad τότε, in libris pro αἴ inventum, emendandum commovere potuerit, τότε Aristarchi coniecturam esse autumo, quem et dubitatio vatis et structura offendisse videtur. Αἴ κεν cum πρίν γ' — Χρῦσῃν arctissime coniungendum est, ut α, 66 cum ὅς κ' εἴποι. Cf. λ, 799. μ, 275. π, 725. ρ, 692. σ, 143⁸⁴). 199. ω,

82) Zenodotum διὰ ῥαδαλόν scripsisse Schol. A tradit; formam ῥαδαλόν Etym. M. p. 701, 52, κραδαλόν (nisi ῥαδαλόν legendum est) Schol. B, ῥοδανόν Schol. in Crameri Anecd. Ox. I p. 290 eidem tribuit. Quae Aristarchea fuerit forma (de praepositione παρὰ non dubito), nescimus. Etymologicum ῥαδηλόν Aristarchi fuisse tradit, quod quum corruptum esse metrum ostendat, Georgius Arnaldus ῥαδινόν (cf. Apollon. lex. p. 583) coniecit, Heynius vero, cui accedo, ῥοδανόν Aristarchi fuisse vidit (VII p. 556). Cf. Spitzner. Utamque formam, et ῥαδαλόν et ῥοδανόν, libri habuisse videntur. Alii Ῥοδανόν fluvii nomen acceperunt, ubi certo dici nequit, quomodo δονακῆα intellexerint, alii mire ῥοδανονδονακῆα compositum putarunt, quod significaret ἰσχυροκαλαμώδη. Δονακῆεν nonnulli, ut πευκῆεν. Cf. Lobeck. Phryn. p. 166 sqq. In codicibus Vindobon. et olim vulgo legebatur περὶ ῥοδανόν, quod quum Humboldtium offenderet, de composito περιῥοδανον cogitavit (opp. V p. 49).

83) Schol. V: Ζηνόδοτος χωρὶς τοῦ θ', πρὸς ὁρόων. Πρὸς Spitzner recte dedisse videtur pro προσ' Bekkeri, nisi forte προσσ' (i. e. πρόσσω) Zenodotum sibi permisisse statuis. At, quum Zenodotum versum a πρὸς ὁρόων incipisse vix credam, eum πρὸς θ' ὁρόων dedisse suspicor.

84) Aristarchus, hic non minus, quam nostro loco, in αἴκην haerens, scripsit ἀγορεύσαι. Cf. supra c. IV.

166. Heynius IV p. 174 sqq. V p. 175 sq. Optativus recte se habet, quum Apollinis indulgentiam Chryseide reddita sperandam vates animo sibi cogitet. Cf. Baeumlein. I. I. p. 334 sqq.

A, 163 Zenodotus pro *ὅππότε* dedit *οὐδ' ὅτ'*, quod in libris eum invenisse puto, quum causam, cur *ὅππότε* mutaverit, non exputem. Aristonicus quidem dicit: *Ἠγνόηκε δέ, ὅτι ἡλλακται τὸ ἔχω ἀντὶ τοῦ ἔσχατον*, sed *ἔχω* hic de futura dici actione Zenodotum bene perspexisse iudico, unde de loco emendando vix cogitare potuit. *Ὅππότε* eorum coniectura fuisse videtur, qui cum veteribus *Τρώων πτολίεθρον* non de ipsa Troia, sed de urbe quadam Troiana intellexerunt. Cf. δ, 4. θ, 52. ξ, 251. De urbe Troiana nudum *πτολίεθρον* Homerus dixisset. Cf. β, 228. Vide supra c. IV ad α, 129.

B, 161 (adde 177. δ, 174.) Zenodotus *Ἀργείην θ' Ἑλένην*, *σὺν τῷ συνδέσμῳ*, inquit Aristonicus, *ὥστε εἶναι χωρὶς καίχημα καὶ σὺν τούτῳ τὴν Ἑλένην· οὐ λέγει δὲ οὕτως, ἀλλ' αὐτὴν τὴν Ἑλένην καίχημα*. Coniunctio, a libris fortasse accepta, nisi explicativam potestatem ei tribuas, locum habere nequit.

B, 579 Zenodotus et altera Aristarchi editio:

Κυδιόων, πᾶσιν δὲ μετέπρεπεν ἡρώεσσιν, ubi vulgo *ὅτι πᾶσι*. Zenodoteum non improbat Didymus, monens: *Ἡ γὰρ αἰτία τοῦ διαπρέπειν διὰ τοῦ ἐξῆς ἀποδίδεται, οὕνεκ' ἄριστος ἔην, πολὺ δὲ πλείστον ἄγελαούς*. Aristarchus in prior editione cum Zenodoto *πᾶσιν δὲ* recepisse, in altera *ὅτι πᾶσιν* reposuisse videtur. *Κυδιόων* (cf. ζ, 509. ο, 266) et *κύδει γαίων* (α, 405. ε, 906. θ, 51. λ, 81) semper absolute ponuntur, ut nulla enunciatione causam indicante definiantur, atque *ἐδύσετο νόροπα χαλκὸν* ad descriptionem Agamemnonis non sufficit, quae pulchre augetur illo *πᾶσιν δὲ μετέπρεπεν ἡρώεσσιν*. Hinc Zenodoteum cum Spitznero et Langio (III p. 14) praefero ⁸⁵).

Θ, 213 Zenodotus recte e libris scripsit:

Τῶν ὅσον ἐκ νηῶν καὶ πύργων τάφος ἔργεν, „quantum inde a navibus et turribus fossa (scilicet usque ad urbem) includit”; nam, ut intervallum clarius animo proponat, poeta significat fossam prope naves eorumque munimentum, turres (cf. ξ, 55), fuisse. Aristarchus, quum turres et a navibus et a fossa

85) Heynius (IV p. 328): „Malim Zenodotum causam attulisse adserti sui; quandoquidem uterque versus interpolationem redolet, saltem alteruter. Tum insuave est repetitum *ὅτι* — *οὕνεκα*.” *Πᾶσιν δὲ* meliorem dicit scripturam, dummodo non a correctione profecta sit. Quod Didymus refert: *Ὁμοίως δὲ καὶ Ζηνόδοτος γράφει*, immerito putat temere adiectum esse.

remotae fuerint, emendavit ἀπὸ πύργου (et in altera ἐρύκεν)⁸⁶), quod alii corrigere sibi visi sunt scribendo ἀπὸ τάφρου πύργος. Cf. Humboldt. opp. V p. 91.

I, 537 Zenodotus, verbis ἢ λάθετ', ἢ οὐκ ἐνόησε non intellectis, e mera coniectura, nisi forte hanc iam in libris occupatam invenit, scripsit ἐκλάθετ', οὐδ' ἐνόησε. Aristonicus: Οὐκ ἐνόησε δέ, ὅτι διαφέρει· τὸ μὲν γὰρ ἐκλάθετο ἐκὼν παρέπεμψεν, τὸ δὲ οὐκ ἐνόησεν οὐδὲ τὴν ἀρχὴν κατὰ νοῦν ἔσχεν. Cf. Schol. B. Apollon. et Hesych. At rectius interpretaberis *aut oblitus est, aut noluit*. Cf. Heynius V p. 650.

T, 239 Zenodotus e libris scripsit: Φυλείδην τε Μέγην τε Θόαντά τε Μηριόνην τε. Ceteri Μέγητα. Aristonicus κ, 175: Ἡ διπλῇ — καὶ πρὸς Ζηνόδοτον γράφοντα ἐκεῖ Φυλείδην τε Μέγην τε, τὸν Φυλείδην οἰόμενον ὄνομα κύριον. Idem ν, 692: Ἡ διπλῇ περιεστιγμένη, ὅτι ἐν ἄλλοις οὐ νοῶν Ζηνόδοτος, ὅτι Μέγης Φυλέως ἐστὶ, γράφει Φυλείδην τε Μέγην τε⁸⁸). Recte iam Aristophanem Μέγητα restituisse suspicor. Accusativus huius nominis praeter h. l. semel adhibetur, ο, 302, qui versus exit in Μέγην τ' ἀτάλαντον Ἀρηϊ. De Megete cf. β, 627 sq. ε, 69. ο, 520. 535, quibus locis a Zenodoto neglectis scripturam Μέγητα unice veram esse demonstratur.

ψ, 527 male Zenodotus retinuit ἢ ἀμφήριστον ἔθηκεν, huc e versu 482 translatum, pro οὐδ' ἀ. ἔ., quod sententia loci postulat. Aristonicus contra Zenodotum monet: Οὐκ εὖ· νῦν γὰρ οὐχ ἀρμόζει, ἐπὶ Διομήδους δὲ τοῦ σύνεγγυς τρέχοντος· διὰ τοῦτο δὲ βούλεται λέγειν οὐδ' ὅλως ἀμφήριστον. Cf. Eust. p. 1314, 3.

Od. γ, 228 pro οὐδ' εἰ Zenodotus languide, ne dicam inepte, emendavit εἰ μή. Recte Schol. observat Telemachum ὑπερβολικῶς loqui, quod Zenodotus non intellexerit.

Od. λ, 93 (adde κ, 281) Zenodotus male retinuit τίπτ' αὐτως. Aristophanes aut Aristarchus e libris, ni fallor, correxit τίπτ' αὐτ',

86) Aristarchus de hoc loco in libro περὶ τοῦ ναυστάθμου (Lehrs. p. 229 sqq.) accuratius egisse videtur.

87) Hoc Heynius (VI p. 36) male ad κ, 109 rettulit, ubi Zenodotus legerit:

Ἡδ' Αἶαντα ταχὺν καὶ Φυλείδην τε Μέγην τε.

88) Si recte huic loco praefixa est διπλῇ περιεστιγμένη, dubitari non potest, quin Zenodotus hic Μέγης τ' legerit, quamquam ipsa Aristonici verba διπλῇ non satis recte explicantis adversari videntur. Quid Zenodotus hoc loco scripserit, parum constare Spitzner dicit, sed e verbis Schol. A: Οὕτως Μέγης ἔξω τοῦ τέ· οὐ γὰρ ἐστὶ Φυλείδης, eum Μέγης τ' dedisse colligi posse.

ω. Ἀὐτως, quod *temere* significet, non cum *τιπτε* et *πῆ* praegresso coniungi posse, bene monuit Nitzschius III p. 129. Cf. α, 202. σ, 6. Od. ζ, 119. ν, 200.

Od. λ, 498 Zenodotus pro eo, quod vulgo obtinuit, οὐ γὰρ habuit εἰ γὰρ, quam unice veram et genuinam esse scripturam recte Buttmannus (Schol. p. 386), Bothius et Nitzschius (III p. 285) agnoscunt. Oratio anacolutha videtur, ut post versum 500 minor interpunctio sit ponenda. Cf. Od. δ, 341 sqq. Οὐ γὰρ Aristophanis aut Aristarchi coniecturam dixeris.

Plurimos, quos tractavimus, locos Zenodotum temere emendasse videmus; aliis locis in scripturis diiudicandis non recte versatus est. At haud exiguus versuum numerus est, quibus aut ipse melius, quam Aristarchus, iudicavit aut scripturam ab illo immerito mutatam retinuit. Pravas Zenodoti emendationes hic locis deprehendimus: α, 5. 34. 47. 60. 69. β, 296 sq. 318. 507. 691. γ, 56. 100. δ, 282. 339. ε, 53. 162. 194. 708. ζ, 135. η, 127. 221. ι, 45. 88. 130. 405. 537. 594. 660. λ, 123 (138). μ, 153. ν, 148. 546. ξ, 37. 40. 177. 348. ο, 71. 207. 587. π, 223. 234. 710. ρ, 51. 595. σ, 89. 160. 174. 485. 492. 565. 576. 579. Od. γ, 228. 368. κ, 70 (adde β, 39. ω, 339. Il. α, 582). μ, 290. 388. σ, 190. Dubito de δ, 137. ζ, 285. λ, 451. ν, 367. 643. ο, 134. σ, 466. Od. β, 81. δ, 370. ζ, 137. κ, 160. 240. μ, 209. ξ, 171. At Zenodotea scriptura vera videtur et contra Aristarchum aliosque restituenda α, 100. 163. 400. 434. β, 299. 435. 579. ε, 226. 293. θ, 10. 213. 349. ι, 612. 641. λ, 132. 841. μ, 295 sq. ν, 237. ξ, 223. 351. 485. (adde σ, 100. 213). π, 188. 233. 807. ρ, 54. 214. 268. σ, 34. 400. υ, 11. 331. φ, 169. ψ, 533. Od. β, 42. δ, 159. λ, 498. Dubito de Od. ξ, 8. Scripturam corruptam, ab aliis non recte emendatam, retinuit σ, 209 sq.; Aristarchus Zenodoteam, ab aliis spretam, recepit α, 91. θ, 304. ο, 79. ω, 110.

VIII.

DE VERSIBUS IMMUTATIS.

Primum de iis agamus versibus, quorum aut prior aut posterior pars prorsus immutata est.

A, 97 Aristarchus legit, Massilioticam editionem et Rhianum seculus :

Οὐδ' ὄγε πρὶν Δαναοῖσιν ἀεικέα λοιγὸν ἀπώσει.

At altera extitit scriptura:

Οὐδ' ὄγε πρὶν λοιμοῖο βαρεῖας χεῖρας ἀφέξει,
quam Zenodoteam fuisse Didymus suspicatur. Zenodotus et in significatione verbi ἀπώσει et in κακοφωνία, quum v. 97 in ἀπώσει v. 98 in δώσει exiret, haesisse et ideo hunc locum e φ, 548: *Θανάτοιο βαρεῖας χεῖρας ἀλύλκοι*, male emendasse videtur, unde verbum ἀλαλκεῖν desumere non potuit, quum hoc loco futuro opus esset. De verbo ἀπωθεῖν cf. θ, 96. ο, 503. Recte Aristarcheum praeferunt Wolfius (in censura allata p. 252), Lehrsius (in ephemer. stud. antiquit. 1834 p. 139), Bergkii (l. l. p. 498) et Faerber (l. l. p. 619). Vossius, Spitzner, Langius et Heffter Zenodoteum tuentur¹⁾. Cf. Huschkium ad Tibull. I, 3, 4 et Dissenium in Boeckhiana Pindari editione explic. p. 374 sq.

Θ, 378 Zenodotus :

1) Recte Langius (I p. 7 sq.) Vossii et Spitzneri interpretationem Zenodoteae coniecturae reiicit, sed, quam ipse proponit, e qua hic et φ, 548 de Θανάτῳ et Λοιμῶ cogitandum sit, non veriorum esse Faerber monuit. Χεῖρες de hostili impetu (proprie de manibus iniectis) dictum puto, ut πόδες de itinere perfecto. Cf. ε, 523. Faerber voc. λοιμός ipsas significare sagittas letiferas, quas deus retineat, aut λοιμοῖο χεῖρας manus pestem mittentes dici putat, ut ad ἀφέξει cogitetur ἡμῖν.

Γηθήσει προφανεύσας ²⁾ *ιδὼν ἐς δοῦπον ἀκόντων*, ceteri ἀνὰ πτολέμοιο γεφύρας. Zenodotus, quum in structura difficiliore haereret, memor illius saepe obvii γήθησεν ιδὼν, v. 377. νῶϊν (cf. supra c. III) et v. 378 ἐς δοῦπον ἀκόντων emendavit, quod hic minus aptum videtur (cf. λ, 364. π, 361), quam ἀνὰ πτολέμοιο γεφύρας (cf. λ, 100. ν, 427).

Θ, 501 Zenodotus pro ἐπὶ ῥηγμῖνι θαλάσσης, quod languide adīci putabat, quamquam Hectoris orationi iam de occupandis navibus cogitantis est aptissimum, male e κ, 45. ἐπεὶ Διὸς ἐτράπετο φρήν, huc transtulit. Aristonicus: Ἀναρμόστως· οὐ γὰρ κατὰ Διὸς προαίρεσιν νῆξ ἐγένετο.

M, 230 (adde σ, 284) immerito Zenodotus emendavit:

Τὸν δ' ἡμείβετ' ἐπειτα μέγας κορυθαίολος Ἑκτωρ, pro τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ιδὼν προσέφη, quod Hectorem Polydamantis consilium reiicientem non decere arbitrabatur. Aristonicus contra Zenodotum monet: Εὐθέως γὰρ τὸ δυσάρεστον ἐμφαίνει διὰ τῆς ὀψεως. Fortasse locus η, 357, ubi Paridis orationem, quae eodem modo, quo hic Hector, incipit, versus praecedit:

Ὅς μιν ἀμειβόμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Zenodoteae coniecturae originem dedit.

M, 444 audacissima coniectura pro verbis ἀναχμένα δούρατ' ἔχοντες, ab Homero, ut rem vividius clariusque proponeret, additis, quum versum 439 de Iove, quae mira veterum erat interpretatio (cf. Aristonici nota), intelligeret, scripsit ἐπεὶ Διὸς ³⁾ ἔκλυον αὐδὴν.

2) Προφανεύσας (cf. Ahrens. II p. 172 et de accentu Goettling. p. 115) Zenodotus et Herodianus; alii προφανείσα. Aristarchus προφανέντε, Schol. A teste, quem recte sequitur Heynius (V p. 481 sq.) Schol. B et L, qui Aristarchum προφανείσα scripsisse tradunt, fidem habere Spitzner non debuit. Doctiorem scripturam προφανέντε (cf. de genere masculino Θ, 455) Aristarchus e libris restituisse videtur. Προφανεύσας aut Zenodoti coniectura est, ad hiatum evitandum inventa, aut librorum quorundam fuit scriptura; προφανείσα fortasse Aristophanes reduxit.

3) Sic pro θεοῦ in Schol. A emendo, quamquam probe scio alibi legi ἐπεὶ θεοῦ ἔκλυον αὐδὴν (ο, 270. Od. β, 297), quum hic Διὸς (de Iove Zenodotus cogitavit) versus admittat. Quam meam suspicionem altero argumento confirmabo. In Schol. V legimus verba Ἀρίσταρχος ἐπεὶ Διὸς ἔκλυον, ab Heynio (VI p. 640) et Bekkero ad μ, 439 relata. „Ad refellendam Zenodoti interpretationem,” Heynius addit. Spitzner illa ita se intelligere dicit, ut Aristarchus, aliquanto modestior Zenodoto, Hectoris vocem, Iove adiutore, totam Troianorum aciem penetrasse censuerit. At hanc Aristarchi minime fuisse sententiam ex Aristonici nota μ, 440 videmus, atque verba Schol. V ita comparata sunt, ut de Aristarchi

N, 229 Zenodotus ὅτις μεθίησι πόνοιο, Venetus codex aliique ὅτε μεθιέντα ἴδῃαι. Schol. A variam scripturam ὅθι ⁴⁾ μεθιέντα ἴδῃαι adfert, quod vulgo obtinet. Zenodotus, in structura offensus, correxit, quod versus 234 suadere videbatur, nisi quod pro μάχεσθαι posuit πόνοιο ex usu Homérico satis noto (cf. Lehrs. p. 86 sqq.). Cf. δ, 240. ζ, 330 (ubi vide Spitzneri notam). μ, 268. Nescio an Zenodotus locum nostro simillimum δ, 516: "Οθι μεθιέντας ἴδοιτο, emendaverit.

Od. μ, 15 Zenodotus emendatione ieiuna et rudi pro εὐῆρες ἐρετμόν scripsit: ἵνα σῆμα πέλοιτο; quum enim στήλην de columna intelligeret, in illo εὐῆρες ἐρετμόν non potuit non haerere. Cf. Nitzschius III p. 363. Utrum λ, 77 sq. omiserit, an obelo notaverit, dici nequit.

Iam vero ad eos accedamus locos, quibus utramque versuum partem immutatam videmus.

A, 73 Zenodotus pro:

"Ο σφιν εὐφρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπε,
e coniectura reponit versum:

"Ος μιν ἀμειβόμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
quia Calchas Achillem alloquatur, non totam concionem, quod illo versu significetur. At Calchas in concione, quam Achilles convocaverat (v. 54), de re communi loquitur, neque minus aptus versus: "Ο σφιν εὐφρονέων eo redditur, quod vates primum Achillem tutorem et patronum sibi poscit. Animadvertas autem vatem post v. 83 minime considerare, sed orationem, Achillis verbis interruptam, v. 93 continuare ⁵⁾.

B, 681 legimus:

Νῦν αὖ τοὺς, ὅσσοι τὸ Πελασγικὸν Ἄργος ἔναιον.
Zenodotum νῦν et accusativus τοὺς ita offenderunt, ut reponeret:

interpretatione vix intelligi possint. Hinc statuo, hic, ut nonnunquam in Schol. V (cf. supra c. I), Zenodoti et Aristarchi nomina confusa et hoc Scholium, sic restitutum: Ζηνόδοτος ἐπεὶ Αἰὼς ἐκ λυόν αὐδ' ἦν, ad v. 444 referendum esse.

4) Sic recte Bekker pro ὅτι, quod Heynius (VI p. 410) cum Villosione dedit.

5) Langius (I p. 7) monet, versum ὅ σφιν εὐφρονέων omnibus locis, quibus legatur, „admonitionem aut cohortationem indicare, quae ad totam concionem pertineat, non ad singularem aliquem hominem”, et Zenodoto versum η, 356 „suppetias ferre” dicit. Quam Langii observationem falsam esse iam ostendit α, 253, quum Nestor ad Achillem et Agamemnonem orationem convertat. Similis ratio est locorum β, 283. ι, 96. Od. η, 58. quos ipsos Langium adferre miror. Cur idem in v. 58 non haesit?

Οὐ δ' Ἄργος τ' εἶχον τὸ Πελασγικόν, οὐθαὶ ἀρούρης.
Initium versus e β, 559, οὐθαὶ ἀρούρης ex ι, 141 (Ἄργος Ἀχαι-
κόν, οὐθαὶ ἀρούρης) desumpsit. Recte Aristonicus monet, Ὅμηρον
φιλοτέχνως ὥσπερ προοιμιιάζεσθαι διὰ τὸ μεταβαίνειν ἀπὸ τῶν νήσων
καὶ τῆς Πελοποννήσου ἐπὶ τὰ κατὰ Θεσσαλίαν, οὐκ ὄντα συναφῇ τοῖς
προειρημένοις ⁶). (p. 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000)

B, 718, ubi vulgo legitur:

Τῶν δὲ Φιλοκτήτης ἦρχεν, τόξων εὖ εἰδώς,
Zenodotus, ut repetitionem epitheti τόξων εὖ εἰδώς (cf. v. 720) tol-
leret, scripsit:

Τῶν αὐθ' ⁷) ἡγεμόνευε Φιλοκτήτης, ἀγὼς ἀνδρῶν,
initio ex aliis locis (β, 540. 552. 563. 601. 627. 740) desumpto.
Ἀγὼς ἀνδρῶν vero contra Homeri usum dedit, qui populi nomen
semper addit ⁸). Atque vides ineptum esse ἀγὼς ἀνδρῶν post ἡγε-
μόνευεν.

Z, 70 sq.

Ἄλλ' ἄνδρας κτείνωμεν· ἔπειτα δὲ καὶ τὰ ἔκκηλοι
νεκροὺς ἅμ πεδίον συλῆσετε τεθνεῖσιν.

Zenodotus alterum versum hoc modo immutavit:

Τρώων ἅμ πεδίον συλῆσομεν ἔν τε αὖ νεκρῶν,
quum in persona mutata haereret, atque ut primam restitueret, alias
mutationes, sine quibus hoc non posset fieri, neutiquam sperneret.
Didymus: Ἀθηνοκλέους ἐν τῷ περὶ Ὅμηρου παρατηρήσαντος, ὅτι τῷ
μὲν καμάρῳ καὶ ἑαυτὸν ὁ Νέστωρ ὑποβάλλει, λέγων κτείνωμεν, τὸ
δὲ κέρδος ἴδιον ποιεῖται τῶν στρατιωτῶν ἐν τῷ συλῆσετε, ὁ Χαῖρις
Ὅμηρικόν εἶναι φησι τὸν τῆς ἐρμηνείας χαρακτήρα, ὥς ἐν τούτοις· ἄλ-
λοι μὲν γάρ, ὅσοι θεοὶ εἰσὶ ἐν Ὀλύμπῳ, σοὶ τ' ἐπιπεί-
θονται καὶ δεδμήμεσθα ἕκαστος (ε, 877 sq.). ἔδει γὰρ δέ-
δμηνται, ὥς ἐπιπείθονται, ἢ ἀνάπαλιν· καὶ πάλιν· ἄλλ'

6) Langius (III p. 18) suspicari posse concedit, Zenodoteam
scripturam, ut plures alias huius loci, a studio anacoluthiae tol-
lendae esse profectam, verum addit: „Sed quum ea per se minime
sit mala, Zenodotum ipsum, si huius viri ingenium bene novi, fa-
bricatore non crediderim, sed in codicibus iam eam inve-
nisse existimaverim.” O bonum Zenodoti patronum, qui hunc cri-
ticum, quem poetam epicum fuisse, neque non epigrammata fe-
cisse scimus, versum non ineptum condere non potuisse sibi vide-
tur persuasisse!

7) Αὐθ' pro αὖ primus Zenodoto restituo, quum αὐθ' in omni-
bus, qui Zenodoto obversabantur, locis legatur.

8) Cf. Κρητῶν ἀγὼς δ, 265. Τρώων ἀγὼς ε, 217. Λυκίων ἀγὼς ε,
647. Λυκίων ἀγὼς ἀνδρῶν η, 13. Λυκίων ἀγὼς ἀσπιστάων π, 490.
Θρηκῶν ἀγὼς ἀνδρῶν δ, 519.

ἄγεθ', ὡς ἂν ἐγὼ εἶπω, πειθώμεθα πάντες (β, 239)· καὶ ἀλλαχοῦ· νῦν μὲν δόρπον ἔλεσθε κατὰ στρατόν (σ, 298)⁹⁾. Cf. Aristonici notam in Schol. B. Ceterum contra Zenodotum status poetae, qui cum τεύχεα s. ἔντεα συλᾶν nunquam genitivum coniungit. Cf. δ, 166. ε, 164. 678. η, 78. 82. ν, 202. ο, 583. ρ, 60. Accusativum personae voc. τεύχεα s. ἔντεα addito (ο, 428. π, 500. χ, 258), aut omissio (κ, 343. 387) invenimus. Praeterea ἀπὸ χροός (ν, 641), ἀπ' ὤμων (ζ, 28. ο, 524. 544 sq. χ, 368), ἀπὸ τοῦτον (λ, 110) adiecta leguntur.

Z, 112 pro eo, quod vulgo hic legitur (cf. θ, 174. λ, 287. ο, 487. 734. π, 270. ρ, 185):

Ἀνέρες ἔστε, φίλοι, μνήσασθε δὲ θουρίδος ἀλκὴν,
Zenodotus prave scripsit:

Ἀνέρες ἔστε θοοὶ καὶ ἀμύνετον ἄστει λώβην,
quum vulgarem adhortationem hic non sufficere putaret, sed Hectorem ceteris Troianis et sociis urbis salutem, quo tempore sit absens, committere debere. At ille recte eos admonet, ne ipso absente pugnam deserant, sed forlitter Graecis resistent. Schol. B: Ἐπιπληχθεὶς (Ἐκτωρ) ὑπὸ Σαρπηδόνης μετρίωτερος γέγονε καὶ τὴν προσφώνησιν φιλανθρωποτέραν ποιεῖται. Falsum dualis usum Aristonicus notavit. Λώβην ἀμύνειν ab Homeri usu abhorret, neque ἀνέρες ἔστε θοοὶ (cf. β, 542. π, 422) hic satis recte dicitur.

I, 28 sqq. pro his versibus:

Ὡς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα πάντες ἀκὴν ἐγένοντο σιωπῇ·
δὴν δ' ἄνεω ἦσαν τετιηότες νῆες Ἀχαιῶν·
ὁπὲ δὲ δὴ μετέειπε βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης,

scripsit, teste Aristonico ad ι, 26¹⁰⁾:

Ἦτοι ὅγ' ὡς εἰπὼν κατ' ἄρ' ἔξετο θυμὸν ἀχεύων·
τοῖσι δ' ἀνιστάμενος προσέφη κρατερὸς Διομήδης,

quos e quattuor quasi particulis (cf. α, 68. ε, 689. α, 58. δ, 401) composuit; censuit enim, Diomedem, Agamemnonis orationem inique ferentem, continuo in hunc invehī debere, non animadvertens, regis desperatione duces ita esse adfectos, ut maerore deprimerentur. Cf. η, 92 sqq. 398 sq. ι, 430 sqq. 693 sqq. Atque Zenodoteum προσέφη Homericō usui repugnat, qui μετέφη sibi postulat.

9) Locus σ, 298 in Schol. B servatus, in Schol. A excidit. Post hunc locum ponenda sunt verba: Ταῦτα ὁ Δίδυμος, ut Schol. A pergat: Ἄλλως. Οὐδὲ γὰρ ἀκμάζει Νέστωρ, ἀλλ' ὑπὸ γήρως ἐοικέν ἀπειρηκέναι.

10) Hanc notam Heynium cum Villosione male ad v. 29, Spitznerum cum Bekkero non rectius ad v. 23 referre infra c. X nol. 13 videbimus.

Cf. α, 58. ι, 52. τ, 55; vix enim mihi persuadeo, ut in Zenodoti verbis in Aristonici nota servatis pro προσέφη legendum sit μετέφη.

I, 664 Aristarchus, qui διπλὴν περιεστιγμένην appinxit:

Τῷ δ' ἄρα παρκατέλεκτο γυνή, τὴν Λεσβόθεν ἦγεν.

Zenodotea scriptura:

Τῷ δὲ γυνὴ παρέλεκτο Κάειρ', ἣν Λεσβόθεν ἦγεν,

merum Zenodoti commentum esse nequit, quum non videam, quid Zenodotum, si Aristarchi scripturam in omnibus libris invenisset, ad eam immutandam impulerit ¹¹). Quum ex usu Homérico nomen feminae praeponi debeat atque Κάειρ', ἣν Λεσβόθεν ἦγεν nimis obscure dictum sit, suspicor Zenodotum in libris invenisse

Τῷ δ' ἄρα παρκατέλεκτο Κάειρ', ἣν Λεσβόθεν ἦγεν,

sequente versu omisso, ubi quum non intelligeret, Κάειρα sive potius Κάβειρα (cf. Welcker Tril. p. 211) nomen proprium esse, ut voc. γυνή intruderet, initium versus immutavit. Aristarchi scriptura emendatio fuisse videtur diu ante Alexandrinos tentata et in multis libris recepta, sed illi, quam Zenodotum in aliis libris invenisse diximus, posthabenda. Patris huius feminae mentionem poeta non magis fecit, quam in Patrocli concubina v. 667 sq.

K, 306 recte de Achillis equis legitur:

Οἳ κεν ἄριστοι ἔωσι θοῆς ἐπὶ νηυσὶν Ἀχαιῶν.

Zenodotus vero, quum non intelligeret, quomodo Dolo, quamquam Hector optimos tantum equos nominaverat, de Achilleis loquatur (v. 322 sq.), ut Achillis nomen inferret, infelici coniectura, e versu 323 ducta, scripsit:

Αὐτοὺς, οἳ φορέουσιν ἀμύμονα Πηλείωνα,

quam Aristophanes recepit, nisi quod pro αὐτοὺς correxit καλοὺς, Aristarchus vero recte sustulit ¹²).

P, 582 ceteri:

Ἑκτορα δ' ἐγγύθεν ἰστάμενος ὄτρυνεν Ἀπόλλων.

Quum Apollo ρ, 71 sqq. Hectori appareat,

ἄνερ' εἰσάμενος, Κικόνων ἡγήτορι Μέντη (alii Πείρω),

11) Aristonicus contra Zenodotum monet: Πῶς δὲ δύναται ἡ Καρίνη Λεσβία εἶναι, εἰ μὴ ἄρα ῥητέον, ὅτι τὴν Λέσβον τότε Κᾶρις κατώκουν; At iam Wolfius (Prolegg. p. CCXII) recte annotat: „Scholiastas (Aristonicum) fugiebat historia captae Chryseidis α, 366.” Heynius (V p. 683): „Supererant plures rationes; poterat mulier iam ante aut vendita, aut captiva in Lesbum abducta esse.” Ceterum cf. ι, 129.

12) Haud accurate de hoc loco egit Heynius (VI p. 66), qui, si monet: „De Achillis equis locum accipiunt etiam Schol. A et br. Dolon quoque sic infra 291,” versum 323, qui omnem tollit dubitationem, omittere haud debuit. Spitzner nihil fere attulit.

hic vero Φαίνοπι Ἀσιιάδῃ ἐναλίγκιος, ne idem deus brevissimo tempore interposito, ad eundem Hectorem veniens, duarum personarum formas indueret¹³⁾, scripsit ex ε, 461:

Ἑκτορα δὲ φρένα δῖος Ἄρης ὄτρυνε μετελθών¹⁴⁾,
ubi φρένα praeter morem Homericum adiectum videtur. Cf. ρ, 323. Recte Aristonicus: Πόθεν δὲ οὕτως ὁ Ἄρης ἐξαίφνης πάρεσι¹⁵⁾; Σ, 230 sq.:

Ἐνθα δὲ καὶ τότε ὄλοντο δυνάδεκα φῶτες ἄριστοι
ἀμφὶ σφοῖς ὀχέεσσι (alii ξιφέεσσι) καὶ ἔγχεσιν.

Zenodotus, in καὶ τότε et ἀμφὶ σφοῖς ὀχέεσιν haerens, infeliciter tentavit:

Ἐνθα δὲ κοῦροι ὄλοντο δυνάδεκα πάντες ἄριστοι
οἷσιν ἐνὶ βελέεσσι καὶ ἔγχεσιν.

Kaì recte dicitur (praeter alios duodecim viri), atque quod hos duodecim viros suis curribus et hastis periisse legimus, celerem fugam optime proponit. Cf. π, 378 sq. Recte Aristonicus de versibus Zenodoteis monet: Εἰσὶ δὲ οὕτε τῇ συνθέσει Ὀμηρικοί, οὕτε τὸ οἷσιν βελέεσσι ἐν γυῶς εἴρηται τοῖς αὐτῶν· ἔδει γὰρ τοῖς ἀλλήλων. Cf. Heynium VII p. 463 et Spitznerum^{15a)}.

Y, 114 Aristarchus et plurimae editiones:

Ἡ δ' ἄμυδις στήσασα θεοὺς μετὰ μῦθον ἔειπεν.

Zenodotus:

Ἡ δ' ἄμυδις καλέσασα θεοὺς ῥέττα ζώοντας.

Cf. Schol. et Crameri Anecd. Par. III p. 287. Haesit primum in στήσασα, unde reposuit καλέσασα. At de στήσασα minime cum Zenodoto et Heynio (VIII p. 33) desperandum est, quum ἄμυδις

13) At ρ, 323 idem Apollo ad Aeneam venerat, δέμας Περιφαντι ἰοικώς.

14) Recte Bekker ὄτρυνε, quae Zenodotea forma (cf. supra c. III), non ὠτρυνε, quod cum Villosione retinet Heynius (VII p. 358) et ipse Spitzner. E, 461 Zenodotus sine dubio scripsit:

Τρῶας δὲ στίχος οὐλος Ἄρης ὄτρυνε μετελθών.

Cf. Schol. Pro οὐλος nostro loco δῖος posuit, quod et sententiae, et versui magis convenire videbatur.

15) Heynius: „Reponas: unde vero Apollo repente? Est tamen dispar ratio, quum Apollo Illo vel Pergamo prospicit; at Mars in Olympo sedet.” Spitzner: „Equidem crediderim, eum (Martem) Minervae, cuius aemulus est apud Homerum, a grammatico fuisse obiectum, sed Apollo isti proposito satisfacit cumulate.”

15a) Qui, ceterum bene disserens, συνθέσει (cf. Aristonicus ι, 688. κ, 497. π, 93) male de metro accepisse videtur, quod ultima v. ἐνὶ vocalis littera β insequente, non producenda erat. Cf. ipsum Spitznerum de versu heroico p. 45 et Od. μ, 209. In verbis κοῦροι δυνάδεκα πάντες ἄριστοι coniunctis Aristonicus haesisse videtur.

ιστάναι periphrasis sit simplicis ἀγείρειν. Non minus ἢ eum offendit atque μετὰ μῦθον ἔειπεν non recte dici videbat, quum dativus deesse non posset, unde locum temere mutavit, non sollicitus de epitheto ῥεῖα ζῶοντες, quod hic, quum de parte tantum deorum agatur, minus aptum videtur. Homerus, ni fallor, non μετὰ, sed πρὸς scripsit. Cf. ξ, 188 sq. ¹⁶⁾. Aristonicus et Didymus recte contra Zenodotum Aristarchi praeceptum proferunt, e quo Homerus ἢ non nisi oratione iam finita adhibet. Cf. Lehrs. p. 104 sq.

Υ, 273 sq. legimus:

Δεύτερος αὐτ' Ἀχιλεὺς προὔει δολιχόσκιον ἔγχος
καὶ βάλεν Αἰνείαιο κατ' ἀσπίδα παντόσ' ἐΐσην.

Zenodotus:

Δεύτερος αὐτ' Ἀχιλεὺς μελίη ἰθυγκτίωνι ¹⁷⁾

ἀσπίδα νύξ' ἐς χαλκὸν ἀμύμονος Αἰνείαιο

emendavit e loco η, 258 sqq. (adde ο, 532. 536. ψ, 818 sq.):

Πριαμίδης μὲν ἔπειτα μέσον σάκος οὔτασε δουρί,

οὐδ' ἐρύηξεν χαλκόν· ἀνεγνάμφθη δέ οἱ αἰχμή·

Αἴας δ' ἀσπίδα νύξεν ἐπ' ἄλμενος.

Cf. Schol. υ, 273. 279. 283. 316. Cramerii Anecd. Par. III p. 291.

Haesit, ni fallor, in βάλεν κατ' ἀσπίδα, quod *scutum* petiit, non *scutum percussit* significare putavit, qua eadem ratione βάλεν Αἰνείαιο κατ' ἰσχίον ε, 305 intellexisse videtur. Cf. Lehrs. p. 71 sqq. Μελίη ἰθυγκτίωνι vero e φ, 169 scripsit ob versum 277. Νίξε hic contra usum Homericum dici Aristonicus monuit, neque νύξ' ἐς χαλκὸν defendi poterit.

X, 378 Zenodotus pro versu saepe obvio (cf β, 79. ι, 17. κ, 533. λ, 276. 587):

Ω φίλοι, Ἀργείων ἡγήτορες ἠδὲ μέδοντες,
e mera coniectura scripsit:

16) Alii coniiciunt μετὰ πᾶσιν ἔειπεν (cf. Od. ι, 171. κ, 188, ubi Rhianus, ut hic, μῦθον. μ, 319), quod nostro loco, ubi non omnes di convocati sunt (cf. υ, 33 sqq.), minus aptum videtur. Nitzschius, μ, 319 μῦθον cum codicibus Vindobon. et Harlei. praeferens (III p. 401), Homericum usum, qui dativum postulat, ignoravit. Cf. γ, 303. ι, 622 sq. υ, 292. ω, 277. Od. κ, 561.

17) De forma ἰθυγκτίων cf. supra c. III. Dativum pro accusativo Zenodoto restitui. Heynius (VIII p. 72): „Sane quidem μελίην ἰθυγκτίωνα infra φ, 169 videbimus, unde potuit huc traductum esse; potuit quoque ex superioribus ἦλασε repeli, aut scriptum esse μελίη ἰθυγκτίωνι.” Spitzner nihil profecit. In Schol. Twonl. et Victor. et apud Cramerum corrupte legitur ἔπειτα (pro ἀσπίδα) νίξε χαλκόν.

Ἀτρεΐδῃ τε καὶ ἄλλοι ἀριστῆες Παναχαιοῖν,
 quum hic, tanta victoria reportata, honorifica Agamemnonis allocutio postuletur. At non vidit, illum versum (cf. η, 327. ψ, 236) non nisi in principum concione locum habere, minime in ipsa pugna et in campo, ubi duces et milites adsunt. Recte Aristonicus monet: *Οὐ πάρεστι δὲ ὁ Ἀγαμέμνων ἐπὶ ταύτης τῆς μάχης, ἀλλ' ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἔτι τραυματίας ὢν* ¹⁸).

Alii nostro loco illum versum adhibuerunt (β, 110. ο, 733. τ, 78):
Ω φίλοι ἥρωες Δαναοί, θεράποντες Ἀργεος.

Vulgatam tuentur loci simillimi ρ, 247 sq. ψ, 456 sq. Recte Heynius (VIII p. 321) monet: „Qui duces compellat, et milites.”

Duos versus pro uno habuit Zenodotus β, 55, ubi ceteris legentibus:

Τοὺς ὄγε συγκαλέσας πυκινὴν ἡρτύνετο βουλήν (cf. κ, 32), versus scripsit notissimos:

*Αὐτὰρ ἐπεὶ ὃ' ἤγερθεν ὁμηγερέες τ' ἐγένοντο,
 τοῖσι δ' ἀνιστάμενος μετέφη κρείων Ἀγαμέμνων.*

Zenodotus, quum v. 76 legeretur *ἦτοι ὄγ' ὥς εἰπὼν*, minime autem diceretur, Agamemnonem surrexisse, locum ex α, 57 sq. 68 infelicititer emendavit. Versus enim ille *αὐτὰρ ἐπεὶ ὃ' ἤγερθεν* de populi tantum concione, nunquam de *βουλῇ γερόντων* adhibetur ¹⁹). Tacet Langius.

Transeamus ad eos locos, quibus Zenodotus versus contraxit.

A, 219 pro duobus versibus:

*Ἡ καὶ ἐπ' ἀργυρῇ κώπῃ σχέθε χεῖρα βαρεῖαν,
 ἄψ δ' ἐς κουλεὸν ὥσε μέγα ξίφος, οὐδ' ἀπίθουσεν,*
 finxit illum:

Ως εἰπὼν πάλιν ὥσε μέγα ξίφος, οὐδ' ἀπίθουσεν.
 Offendit eum, quod oratione Minervae iam finita poeta dicat:

Ἡ καὶ ἐπ' ἀργυρῇ κώπῃ σχέθε χεῖρα βαρεῖαν,
 quod Achillem iam prius, simulac Minervam conspexerit, fecisse oporteat. At haec verba ita intelligenda, ut ille dextram eodem, quo eam inhibuerat, gestu tenuerit. Atque non intellexit Zenodo-

18) Memini Naekium, praeceptorem desideratissimum, eleganti doctrina subtilique acumine insignem, olim in lectionibus, quas de Iliade habuit, docuisse, Zenodotum genuinam servasse scripturam, ab Aristarcho, quum Agamemnonis vulnus repugnaret, oblitteratam, atque hanc ipsam discrepantiam apertum esse argumentum, qua ratione vestigia variorum singularum rhapsodiarum poetarum ab Alexandrinis criticis sint expuncta.

19) Aristonicus: *Ἀπίθανον δὲ ἐν ἑπτὰ δημηγορεῖν.* At sequitur v. 76: *ἦτοι ὄγ' ὥς εἰπὼν κατ' ἄρ' ἔζετο.*

tus, quam pulchre locum corruperit, quum versus 218 non Achil-
lis, sed Minervae orationem finiat. Quis vero ὡς εἰπὼν referat ad
orationem non continuo praecedentem ²⁰⁾?

A, 446 sq. versus:

Ὡς εἰπὼν ἐν χερσὶ τίθει, ὃ δ' ἰδέξατο χαίρων
παῖδα φίλην· τοὶ δ' ὦκα θεῶ ἱερὴν ἑκατόμβην...

hoc modo contraxit:

Ὡς εἶπεν· τοὶ δ' ὦκα θεῶ ἱερὴν ἑκατόμβην... ²¹⁾.

Zenodotus, quum Ulixem iam ante orationem v. 442—445 habitam
putaret filiam patri tradidisse, locum detruncavit ²²⁾. Verbis ὃ δ'
ἰδέξατο — φίλην omissis τοὶ male opponuntur Ulixi.

Maioris temeritalis testis est locus β, 60—70, ubi Somnii oratio-
nem, ne tota repeteretur, in compendium redegit, suo Marte hos
duos versus fingens, undecim, qui legebantur, versibus sublatis:

Ἡνώγει σε πατὴρ ὑψίζυγος αἰθέρι ναίων
Τρῶσιν μαχήσασθαι προτὶ Ἴλιον. Ὡς ὃ μὲν εἰπὼν... ²³⁾.

Aristonicus contra Zenodotum recte monet: Τὰ δὲ ἀπαγγελτικὰ δις καὶ
τρίς ἀναπολεῖται ταῖς αὐταῖς λέξεσι· καὶ οὐ δυσωπητέον ἀναγκαῖον γὰρ
καὶ τοῖς συγκεκλημένοις βουλευταῖς διηγέσασθαι. Cf. Lehrsius p. 357
sq., qui vere dicit, minime Zenodotum hanc quasi certam legem
habuisse, ut nullum versum saepius reliquerit. Quod Heynius (IV
p. 205) contra Aristonicum profert: „At reponi potest: hoc idem
rhapsodorum studio factum esse,” non video, quid valeat, quum
poetae usus repetitionem postulet ²⁴⁾.

20) Zenodoteum Wolfius recte improbat (censura p. 252). Quid
Zenodotum moverit, nemo hucusque dixit. Zenodoteae scripturae
rationem non liquere Heffster profitetur.

21) Εἶπεν pro εἰπὼν Zenodoto recte, ni fallor, restitui. Ἱερὴν
Zenodotus et Aristarchus, κλειτὴν alii. Ἱερὴν ἑκατόμβην habemus
α, 99. 443. Od. v, 176, ἱεράς ἑκατόμβας Od. γ, 144. λ, 132, κλει-
τὴν ἑκατόμβην non nisi in uno eodemque versu ter repetito (δ, 102.
120. ψ, 864. 873), κλειτὰς ἑκατόμβας in versibus interpolatis, η,
450. μ, 6. Equidem poetam non ita variasse iudico, ut v. 443
ἱερὴν, v. 446 κλειτὴν poneret, unde cum Langio (I p. 15) et Heff-
tero ἱερὴν praefero. Quomodo Freytagius dicat, κλειτὴν maiorem
vim habere et pleniori descriptioni magis convenire, non adsequor.

22) Qui Homerum novit, Heffsteri stupebit iudicium, qui verba
ἐν χερσὶ τίθει — παῖδα φίλην abesse adfirmat posse (p. 15), „quum
res, quae iis significetur, ex toto sententiarum nexu facile suppleri
queat.” Quis non inique desiderabit patrem laete filiam accipien-
tem? Talia Homerus non omittit.

23) Ἡνώγει recte Heynius et Spitzner cum Eustathio; Schol. A
ἀνώγει. De μαχήσασθαι προτὶ Ἴλιον, quod Homericō usui repugnat,
vide supra c. VII.

24) Eust. p. 175, 41 sqq.: Ὅρα δέ, ὅτι καὶ τὸν σοφώτατον Νέ-

Π, 93 Zenodotus quattuor versibus eiectis intulit hunc male natum:

Μή σ' ἀπογυμνωθέντα ²⁵⁾ *λάβη κορυθαίολος* *Ἐκτωρ*,
quod Zenodoti commentum inrisit Dionysius Thrax, quaerens, cur
pro *λάβη* non dixerit *δάκη* ²⁶⁾. Aristonicus: *Ἔστι δὲ εὐτελὴς στί-
χος καὶ τῇ συνθέσει καὶ τῇ διανοίᾳ*. Quod Heynius, ut v. 93 sqq.
spurios esse doceat, monet (VII p. 155): „Nullo modo Achilles di-
vinare poterat id, quod de Apolline mox poeta narraturus est in
Patroclum infesto,” Zenodotum ad locum temere immutandum in-
lexisse videtur. At recte Spitzner reponit, Apollinem Hectori et
Troianis fere semper auxiliari, ut iure Achilles Patroclum Apollinis
Hectori faventis admoneat. Atque Apollinis mentionem Hectori auxi-
liantis etiam eo Zenodotum sustulisse puto, quod ipse Achilles v.
97 hunc deum invocat, quod idem nuper Lachmannum (de Iliade
II p. 25) male habuit. Zenodotus igitur hos versus quattuor ver-
sui male ficto cedere iussit, verum, antequam recensioem Home-
ricam ederet, sequentes versus obelo notavit.

Omnibus his viginti quinque, quos vidimus, versibus summam
Zenodoti licentiam et temeritatem accusavimus; uno loco (ι, 664)
vestigia servavit genuinae scripturae ab Aristarcho oblitterata.

*στορα ἡ λοξότης τοῦ ὀνείρου ἔλαθε καὶ τοὺς ἄλλους δὲ διὰ τὸ πε-
πρωμένον· ἔνθα καὶ ἔστιν εἰπεῖν, ὥς ἔαν ὁ Ἀγαμέμνων, ὥς προεγράφη,
νήπιος παρὰ τῷ ποιητῇ (v. 38), ὥς μὴ ἐπιστήσας τῷ τοῦ ὀνείρου
σκοπῷ, διὰ τί μὴ καὶ οἱ ἄλλοι νήπιοι οἱ συναγνοήσαντες, μηδὲ βα-
σανίσαντες; Καὶ τάχα λύει τὸ τοιοῦτον ἄπορον ἡ τοῦ Ζηνοδότου
γραφὴ. Quaestio et solutio dignae sunt ingenio ieiune subtili
grammaticorum, qui λυτικοὶ vocantur. At Zenodotum illud pro-
fecto non movit.*

25) *Ἀπογυμνωθέντα* Villosio, quod rectius mihi videtur, quam
Bekkeri *ἀπομουνωθέντα*, et ob Dionysii inrisionem, quae hac scri-
ptura accepta multo est aptior, et ob Od. κ, 301, unde initium
versus desumptum. Cf. π, 815. Spitzner Bekkeri *ἀπομουνωθέντα*
ne cognovisse quidem videtur.

26) Sic intelligo verba Schol. V: *Ὁν (στίχοι) παρῶδει Διονύ-
σιος ὁ Θράξ ἀντὶ τοῦ λάβη δάκη λέγων*. Spitzner dicit, Diony-
sium in Zenodoti ludibrium fecisse illum versum.

IX.

DE VERSIBUS TRANSPOSITIS.

Quinque tantum Zenodoteae in transponendis versibus licentiae habemus exempla.

A, 123 sq. hoc modo transposuit:

Ἀντὰρ ἐπειδὴ κυκλοτερὲς μέγα τόξον ἔτεινεν,
νευρὴν μὲν μαζῶ πέλασεν, τόξῳ δὲ σιδήρῳ,

quum verba κυκλοτερὲς μέγα τόξον ἔτεινεν male intelligeret. Recte Aristonicus dicit, Zenodotum non vidisse, ὅτι διὰ τῶν παρεπομένων τοῦ ἔλκε δ' ὁμοῦ (v. 122) καὶ νευρὴν μὲν μαζῶ πέλασεν (v. 123) συνίστησιν τὴν ἔντασιν γεγεννημένην, ἐπειθ' ἐξῆς λέγει, ἐπειδὴ ἐνετάθη καὶ κυκλοτερὲς ἐγένετο, ἀπέστειλε τὸ βέλος. Cf. Od. ρ, 409 sqq.

Aristarchus librum octavum incepit a versu:

Ἦώς μὲν κροκόπεπλος ἐκίδνατο πᾶσαν ἐπ' αἶαν,
quem Zenodotus, ut deorum concio auroram antecederet (ὥστε τὴν τῶν θεῶν ἀγορὰν ὁπὲ γενέσθαι), post θ, 52 posuit, quum Iovis commemorationem η, 478—481 arcle cum deorum concione coniungendam esse arbitraretur, unde η, 482 omisit¹⁾. Zenodotum deorum concionem ad librum septimum rettulisse, ut octavus ab eodem, quo nunc, versu inceperit, θ, 52 continuo secuto, haud satis certo suspiceris. Cf. Bergkii l. l. p. 483 sq. ²⁾.

1) Heynius (IV p. 410): „Suspicio, ab eius exemplari versum primum (θ, 1) abfuisse, ut iungerentur novissima libri superioris (η, 482) cum initio huius libri (θ, 2).” At η, 482 Zenodotum sustulisse scimus.

2) Aristarchum Iliadem et Odysseam in viginti quattuor libros distribuisse referunt Pseudoplutarchus de Homeri poesi II, 4 et Eustathius p. 5, 300 sqq., neque dubitant, ut alios mittam, Wolfius (Prolegg. p. CCLVI), Heynius (VIII p. 788), Lehrsius (p. 373) et Bernhardius (II p. 112 sq.). At Lachmannus (l. l. p. 30) bene mo-

Ante κ , 520:

Ὡς ἴδε χῶρον ἐρημον, ὅθ' ἕστασαν ὠκείες ἵπποι,
posuit versum κ , 522:

Ὡμωξέν ταρ ἔπειτα, φίλον τ' ὀνόμηνεν ἑταῖρον,
ne ὥς ἴδε cum participio ἀγορεύσας v. 519 coniungeretur, non perspicuens, ἔπειτα (v. 522 ad ὥς ἴδε (v. 520) referri, neque intelligi, nisi v. 520 sq. praecedant. Quod Aristonici verba indicant: *Πρῶτα δὲ ἰδόντα ἔδει κλαίειν.*

Versus ξ , 394 sq. post versum ξ , 399 posuit, ut primam trium comparisonum tertiam faceret, ne versus:

Οὔτε θαλάσσης κῦμα τόσον βοᾶ ποτὶ χερσόν,
continuo sequeretur praecedentem strepentis maris commemoratio-
nem (v. 392), quam Zenodoteae transpositionis causam Spitzner intellexit. Aristonicus: Ὁ δὲ Ὀμηρος τὰ ἐπιτατικώτερα λέγει: πάντων δὲ ἐπιτατικώτερον ἀνέμου φορὰ, ἣτις καὶ τὰ ἄλλα κινεῖ, θάλασσαν καὶ πῦρ³).

Σ , 153 sqq. legimus:

Αὐτὶς γὰρ δὴ τόνγε κίχον λαός τε καὶ ἵπποι,
Ἐκτωρ τε, Πριάμοιο πάϊς, φλογὶ εἵκελος ἀλκήν.
τρεῖς μὲν μιν μετόπισθε ποδῶν λάβε φαίδιμος Ἐκτωρ,
ἐλκόμεναι μεμαώς, μέγα δὲ Τρώεσσι νόμοκλα.

Zenodotus, cuius versus in Schol. A corruptos, iam Heynius (VII p. 451) restituit:

Αὐτὶς γὰρ δὴ τόνγε κίχον λαός τε καὶ ἵπποι,
Ἐκτωρ τε Πριάμοιο πάϊς, συὶ εἵκελος ἀλκήν,
ὅς μιν τρεῖς μετόπισθε ποδῶν λάβε καὶ μέγ' αὖτε,
ἐλκόμεναι μεμαώς, κεφαλὴν δὲ ἐθυμὸς ἀνώγει
πῆξαι ἀνὰ σκολόπεσσι, ταμόνθ' ἀπαλῆς ἀπὸ δείρης.

nuit, hanc distributionem ab Aristarcho profectam esse vix posse, cuius rei primum argumentum eo continetur, quod Aristarchus, qui cum Aristophane Odysseam ψ , 296 finire statuit, si ipse haec carmina distribuisset, ultimam rhapsodiam inde a ψ , 297 incepisset. Equidem hanc distributionem libentius cum Lachmanno Zenodoti, quam cum Bergkio (l. l.) Pisistrateorum esse statuo.

3) Recte Heynius (VI p. 601) monet: „Sane ex rerum natura primo loco ventus motus esse debet, cuius vi fluctus moventur, et incendium; at poeta non videtur trinas has comparationes ita inter se iunctas velle, ut alia causam, alia effectum eius causae declaret; sed sunt tres comparationes rerum ad sensum potentium.” At quod addit: „Ceterum potuere rhapsodi memoria falli et in commemoratione trinarum comparatio ab alio alio ordine institui,” Zenodotum a suspitione merae licentiae in versibus transponendis adhibitae absolvere nequit.

In v. 154. Zenodotum offendit φλογὶ εἵκελος ἀλκὴν, quum, comparisonum natura parum perspecta, ἀλκὴν igni male tribui putaret, unde hic (adde ν, 330), ut δ, 253. ρ, 281, scripsit οὐ⁴). Neque minus haesit in Hectoris nomine v. 154 sq. repetito; hinc v. 155 in relativam mutavit enunciationem (de v. 157 non sollicitus, ubi τρεῖς δὲ δὴ Ἀἴαντες — ἀπεστυφέλιξαν opponitur illi τρεῖς μὲν μιν — λάβε φαίδιμος Ἑκτωρ), atque ut versum, ubi verba φαίδιμος Ἑκτωρ sustulerat, expleret, adiecit καὶ μέγ' αὖτε, e φ, 582 desumptum. Quumque verba ἐλκόμεναι μεμαώς (v. 156) deesse non posse videret, finem vero versus (μέγα δὲ Τρώεσσιν ὀμύκλα) occupaverit illo καὶ μέγ' αὖτε, versus 176 sq. in auxilium vocatos huc transposuit, quos Iridis orationem minus decere, quam ipsius poetae narrationem falso statuit. Aristonicus contra Zenodotum haec profert: Κακῶς· οὐ γὰρ ὑπὸ τοῦτον τὸν καιρὸν ὁ Ἑκτωρ ἐλκύσαι τὸν Πάτροκλον ἐβούλετο, ἵνα αἰκίσηται, ἀλλ' ἐμπροσθεν (ρ, 125)· ὅτε δὲ Γλαῦκος ὠνείδισε τὸν προλελοιπότα τὸ σῶμα τοῦ Σαρπηδόνοιο τοῖς Ἀχαιοῖς (ρ, 142 sqq.), τότε ἐλκύσαι φιλοτιμεῖται τὸν Πάτροκλον εἰς ἀντικατάλλαξιν τοῦ Σαρπηδόνοιο (ρ, 160 sqq.), οὐκ εἰς αἰκίαν· ὕταν μὲν οὖν ὕστερον (σ, 176 sq.) ἢ Ἴρις εἶπῃ τῷ Ἀχιλλεῖ, ὅτι βούλεται ὁ Ἑκτωρ τὸν Πάτροκλον αἰκίσασθαι, νοητέον μὴ τὰληθὲς ὑποφαίνειν, ἀλλὰ παρορμῆσαι αὐτὸν εἰς τὴν κατὰ τῶν βαρβάρων ὀργήν. Quae, maximam partem vere disputata, minime cum Heynio argutias dixerim.

4) Mirum est, quod Spitzner Bothium, recte suspicantem, ignis robur Zenodoto mirum esse visum, iis locis redargui posse putat, quibus de viris fortibus φλογὶ εἵκελος sive ἴσος legimus (cf. ν, 39. 53. 330. 688. ρ, 88. υ, 423). At nusquam accusativo ἀλκὴν addito.

X.

DE VERSIBUS ADIECTIS ET OMISSIS.

Plurimos versus spurios, qui libros Homericos occupaverant, hodie prorsus ignotos, Zenodotus sine dubio removit, alios vero ab aliis criticis sublato retinuit, nec non quosdam, quos ipse finxit, inseruit. (De his versibus, quos nomine versuum *adiectorum* comprehendere liceat, primum agamus.

B, 319 versum:

Λῆαν γὰρ μιν ἔθηκε Κρόνου παῖς ἀγκυλομήτεω,

recte retinuit Zenodotus, quem versum Aristotelem novisse, cuius ἀπορήματα cur genuina non habeamus, non video (cf. vindicias meas poetices Aristotelicae p. 102 sq.), e Schol. β, 305 discimus. Cf. Heynius IV p. 257 sq. Aristarchus, quum v. 318 male emendasset ἀνδρῆλον, non potuit hunc versum non eiicere. At v. 318 ἀνδρῆλον ἔθηκεν retinendum, *conspicuum portentum fecit*, quod versus 319 recte explicat, ut hunc versum contra Aristarchi iudicium defendamus. Cf. Buttmann. Lexil. I p. 253 sqq. Spitzner ad h. l. Langius II p. 20.

E, 808 habuit Zenodotea editio versum ab Aristarcho merito eiectum:

Ῥηιδίως· ποίη οἱ ἐγὼν ἐπιτάροθος ἦα,
quem fortasse ipse Zenodotus e δ, 390 huc transtulit, Aristonicus: Ἐναντιοῦται δέ· ἡ γὰρ Ἀθηνᾶ οὐ φησι παροτρύνειν, ἀλλὰ κωλύειν. Didymus: Τοῦτον τὸν στίχον οὐχ εἰρησθαι καθόλου φασὶν ἐν ταῖς Ἀριστάρχου· καὶ γὰρ ἀντιπράττει καὶ πρὸς τὸ δαίνυσθαι μιν ἄνωγον ἐνὶ μεγάροισιν ἔκηλον (v. 805), καὶ οὐχ οἶόν τε ἐπιφέρειν σοὶ δ' ἦτοι μὲν ἐγὼ παρὰ θ' Ἰσταμαί· ἡ δὲ φυλάσσω (v. 809).

Post v, 808, Aristarcho teste, legit versum:

Λίην γὰρ σφιν πᾶσιν ἐκέκρυτο θάροισι πολλῶ.

Versum insititium Zenodotus male retinuit. Θάρσεϊ πολλῷ Homero ignotum, neque ἐκέκριτο (scil. μάχη) recte dicitur. Aristonicus: Τοῦτο δὲ ἐπὶ τῶν προκειμένων δηλοῦται.

Versui ξ, 136 (de Neptuno):

Ἀλλὰ μετ' αὐτοὺς ἦλθε παλαιῷ φωτὶ ἰοικώς,
illum ε ψ, 360, paucis non apte mutatis, desumptum adiecit:

Ἀντιθέω Φοίνικι, ὅπῳ Πηλείωνος,

quum certam personam hic nominandam esse putaret. Ut Phoenicis personam Neptunus indueret, movit grammaticum locus ρ, 553 sqq. Versum ab ipso Zenodoto, non a rhapsodo, quae Heynii (VI p. 547) erat sententia, adiectum esse censeo. Cf. Wolfium Polegg. p. CCXI. Aristonicus: Οὐχ ἀρμόζουσι δὲ Φοίνικι οἱ ἐπιφερόμενοι λόγοι· βέλτιον οὖν καθολικώτερον γέροντι ἀπείκασθαι. Schol. V: Τὸ γὰρ προστιθέναι τὸν στίχον ἐκεῖνον καὶ περιεργόν, καὶ ἀπρεπές, Ἀχιλλέως ἀφροσύνης τῆς μάχης τὸν Φοίνικα μὴ μόνον φαίνεσθαι μετὰ Ἀγαμέμνονος, ἀλλὰ καὶ καταρῶσθαι Ἀχιλλέως· ἀλλ' ὁ μὲν ὥς ἀπόλοιτο (ξ, 142)· ἔστιν οὖν ὡς τὸ ἄνδρι δέμας ἐκκυῖα (Od. θ, 194) καὶ δέμας δ' ἦϊκτο γυναικί (Od. δ, 96).

Jam vero ad eos accedamus locos, quibus versus, qui adiectum praecedit, mutatur.

A, 404, ubi nunc legimus:

Αἰγαίων' — ὁ γὰρ αὐτὲ βίη οὗ πατρὸς ἀμείνων,
Zenodotus scripsit:

Αἰγαίων' — ὁ γὰρ αὐτὲ βίη πολὺ φέρτατος ἄλλων¹⁾,
ὅππῳ σοὶ ναίουσ' ὑπὸ Τάρταρον εὐρώεντα.

Quum Achilles v. 401 dixerit:

Ἀλλὰ σὺ τόνγ' ἐλθοῦσα, θεά, ὑπελύσας δεσμῶν,
Aegaeonem Titanem fuisse Zenodotus statuit, unde, in οὗ πατρὸς ἀμείνων haerens, Titanes ὑποταρταρίους (ξ, 279) intulit, versum fingens:

Ὅππῳ σοὶ ναίουσ' ὑπὸ Τάρταρον εὐρώεντα.

Cf. ν, 65. Od. κ, 512. ψ, 322. ω, 10²⁾. Recte Aristonicus: Οὐκ ἔστι δὲ τῶν Τιτάνων ὁ Αἰγεύς, ἀλλ' ἐνάλιος δαίμων· οὕτως καὶ ἡ σύγκρισις λαμβανομένη πρὸς τὸν Ποσειδῶνα (cuius filius dicitur. Cf. Welcker, Trilog. p. 152 sqq.) λόγον ἔξει. De Briareo vide Hes.

1) Ἄλλων pro corrupto ἀπάντων primus Zenodoto restitui, e notissimo genitivi ἄλλων usu (cf. α, 505. ζ, 295. ι, 434. ψ, 352). Minus probabiliter Stephanus, Barnesius, Heynii (IV p. 110) et Heffter φέρτατος ἦεν πάντων, οἱ. Cf. β, 769, ubi genitivus deest.

2) Nescio an satis certo ex hoc versu Zenodoteo colligas, criticum Ephesium θ, 13 pro ἡρώεντα dedisse εὐρώεντα.

Theog. 714 sqq. Quo iure Heffter dixerit, Zenodotea scriptura recepta sententiam multo aptiorem videri, non adsequor.

P, 456:

“Ως εἰπὼν ἱπποισιν ἐνέπνευσεν μένος ἦϋ,
Zenodotus scripsit:

“Ως εἰπὼν ἱπποισι μένος πολυθαρσὲς ἐνῆκεν.
αὐτὸς δ' Οὐλυμπόνδε μετ' ἀθανάτοισι βεβήκει

Offendit Zenodotus illud ἐνέπνευσεν μένος ἦϋ, quod Iuppiter non ab Ida ad equos transcenderit ³⁾, unde e τ, 37 (cf. Od. ν, 387) μένος πολυθαρσὲς ἐνῆκεν scripsit. Quumque Iovis ab Ida in Olympum reditum non commemorari inique ferret, sequentem versum adiecit. At cur hoc ipso temporis momento Iuppiter in Olympum redeat, non videmus, atque quod postea hic reditus non indicatur, ab Homeri usu minime abhorret, qui multa silentio transmittit. Cf. Schol. β, 553. ε, 231. 336. ι, 709. π, 411. 432. ρ, 24. σ, 356. φ, 17. 67. ω, 3. Lehrs. p. 357. In Zenodoteo versu neque αὐτός, neque dativus ἀθανάτοισι (cf. α, 221 sq. π, 864) recte ponitur.

Addimus nonnullos locos, quibus adiectos, qui laudantur, versus in Zenodotea extitisse recensione suspicamur ⁴⁾.

Aristarchus κ, 349 sq. legit:

“Ως ἄρα φωνήσαντε παρὲξ ὁδοῦ ἐν νεκύεσσιν
κλυθῆτην,

ubi Didymus: Ἐν μέντοι τῇ Ἀριστοφάνους καὶ ἄλλαις ἐτέρως ἐφέρετο.

3) Quum deos etiam absentes homines audire et adiuvere Homerus credat (cf. τ, 159. Od. γ, 231. ι, 381. τ, 138), non video, cur ἐνέπνευσεν μένος ἦϋ absenti deo non conveniat. Μένος ἐμπνευσε ο, 262 (cf. ο, 60). ν, 110. ω, 442 de dis praesentibus dicitur, at κ, 482 Minerva ipsa non adest.

4) Alios locos, quibus unum pluresve versus adiectos esse audimus, quos Zenodoti fuisse nonnunquam suspicari licet, e Scholiis Homericis hic nominasse sufficiat. Cf. Schol. ε, 785. θ, 131. 168. ι, 140. 159. μ, 130. ν, 367. 433. ξ, 241. 263. 351. ο, 22. 78. 688. π, 607. 867. φ, 140. ψ, 538. ω, 205. De versibus a Pisistrato additis (cf. quae scripsi in ephemer. stud. antiquit 1837 p. 268 sqq. et Nitzschium ad Od. III p. 254. 355 sq.), hic non quaerimus. Ex Alcibiade Platonico II, 21 quinque versus post θ, 548 inseruerunt editores in de a Barnesio. I, 539 Aristoteles et versu σψ, 81 sqq. Aeschines auctiores habuit. B, 855 Callimachum, γ, 40 Dionysium Scythobrachionem, ν, 730 Zenodotum Malloten (cf. c. II), ξ, 246 Cratetem versus intulisse narrant. Cf. Spitzner. De versibus post β, 783 et 865 additis vide Strab. XIII, 4 p. 929 B. C. Eust. p. 366, 13 sq. Alios versus, recentissimo tempore in Iliadem inlatos (λ, 662. φ, 480. ω, 551), iamdudum tollere debebant editores.

Ὡς ἔφαθ'· οὐδ' ἀπὶ θῆσε βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης·
 ἐλθόντες δ' ἐκάτερθε παρὲξ ὁδοῦ ἐν νεκύεσσιν
 κλινθήτην.

Aristophanes, ni fallor, hanc scripturam, ut plurima, e Zenodoti editione retinuerat, non animadvertens, meram hanc esse critici Ephesii coniecturam, qui in illo φωνήσαντε, quum Ulixes tantum locutus sit, haerens (at cf. simile exemplum, a Didymo allatum, φ, 298), locum inepte auxit. Ἐκάτερθε, mire additum, digamma instructum est, unde δ' ἐκάτερθε genuinum esse nequit. Aristarchus Zenodoti commentum sustulit.

Π, 467 sq. legimus:

Ὁ δὲ Πήδασον οὐτάσεν ἵππον,
 ἔγχει δεξιὸν ὦμον,
 ubi Schol. V: Οὐτάσαι τὸ ἐκ χειρὸς τρῶσαι· ἐνταῦθα δὲ ἐπὶ τῷ βα-
 λεῖν τῷ ῥήματι κέχρηται· λέγει γάρ, Σαρπηδῶν δ' αὐτοῦ μὲν
 ἀπὴμβροτεν (v. 466), ὅπερ ἐπὶ τῶν ἀφιέντων τάσσεται· διὸ καὶ
 γράφει Ἀρίσταρχος·

Ὁ δὲ Πήδασον, ἀγλαὸν ἵππον,
 τὸν ῥά ποτ' Ἡετίωνος ἐλὼν πόλιν ἤγαγ' Ἀχιλλεύς
 ὃς καὶ θνητὸς ἐὼν ἔπεθ' ἵπποις ἀθανάτοισιν,
 τὸν βάλε δεξιὸν ὦμον.

At haec Aristarchi esse non posse recte Lehrsius p. 63 sqq. et Spitzner, ceterum Lehrsium, virum acutissimum et de Homeri studio meritissimum, iniuste exagitans⁵⁾, consentiunt. Spitzner igitur hanc scripturam non ipsius Aristarchi, sed scholae Aristarcheae esse coniicit. At Didymus emendationem ab Aristarcheis profectam neque ignorare, neque omittere potuit. Vide mihi ipsa Didymi verba: Δοκεῖ διὰ τούτων συγχεῖσθαι ἡ διαφορὰ τοῦ βαλεῖν καὶ οὐτάσαι· βέβληται γὰρ ὁ Πήδασος· καὶ μή ποτε γραφή τις ἐφέρετο, δι' ἧς τὸ τῆς λέξεως ἐφίλασεν Ὅμηρος· οὐ γὰρ ἂν αὐτὸ ἀπαρამύθητον ὁ Ἀρίσταρχος ἀφῆκεν· ἐν τοίνυν τῇ Φιλήμονος ἐφέρετο, ὁ δὲ Πήδασον ἤλασεν ἵππον. In Ven. codice versui διπλῇ appicta est, quae Aristarchi, qui versum ἀπαρამύθητον ἀφῆκεν, esse nequit, quamquam video Aristonicum eam et ad οὐτάσεν et ad pronomen ὃ ἐξ ἀναλήψεως positum referre. Aristarchus, ni fallor, διπλῇ περιεστι-

5) Interpretatio huius loci a Spitznero, ut Aristarcho provide-
 ret, inventa, toti narrationi non convenit; nam tum demum, quum
 Patroclus spiculum e Thrasyraeli corpore traxisset, Sarpedo hastam
 vibrat, quae non, quod Patroclus declinaverit, aberrat, sed ob ni-
 miam iactus vehementiam longius fertur. Quamquam non nego,
 hac, quam Spitzner proposuit, ratione Aristarchum locum intelle-
 xisse. Ea, quae Spitzner de loco v, 573 docuit, omnino probō.

γμένη contra Zenodotum versum notaverat, male cum διπλῇ commutata, atque in Schol. V pro Ἀρίσταρχος scribendum est Ζηνόδοτος, de qua confusione cf. supra c. I. 6). Atque ipsa emendatio huius loci Zenodoto dignissima, qui et in Πήδασον ἵππον nimis nude dicto et in ὁ δὲ v. 467 sq. repetito haesit, unde adiectivum ἀγλαόν, quod equis nusquam tribuit Homerus, addidit et versus supra v. 151 sq. de Patrocli equis adhibitos inseruit, illo τὸν βάλε δεξιὸν ὄμον e v. 289 desumpto. Lachmannus (II p. 29) de versibus 467—477 eiiciendis non immerito cogitat.

Y, 30:

Δεῖδω, μὴ καὶ τεῖχος ὑπέρομον ἐξαλαπάξῃ.

Schol. V: Τινὲς γράφουσιν:

Οὐ μέντοι μοῖρ' ἔστιν ἔτι ζωῷ Ἀχιλλῆος

Ἰλίου ἐκπέρσαι ἐνναιόμενον πτολίεθρον.

πέρσει δουράτιος θ' ἵππος καὶ μῆτις Ἐπειοῦ⁷).

Aristophanem hos tres versus non legisse inde colligimus, quod eum v. 30 ὑπέρομον, non ὑπὲρ μόρον scripsisse refertur. De Zenodoto eo probabilius cogitabimus, quod Schol. V nonnunquam τινὲς habet, ubi alii Zenodotum nominant. et argumentum huius scripturae adfertur, ut in Zenodoteis fieri vidimus (supra c. II): Πῶς γὰρ ὁ εἰδὼς μοῖραν ἀμμορίην τε (Od. v, 76) νῦν διατάζει; Zenodotus in δεῖδω haesisse videtur, quod Iuppiter timere nequeat, ne Achilles contra fatorum ordinem urbem diruat. At cf. Naegelsbachium l. l. p. 124 sqq. Alter versus e β, 133 desumptus est, ubi Aristarchus Ἰλιον habuit, Zenodotus vero Ἰλίου legisse videtur. Cf. Spitzner ad β, 133. Ad primum versum cf. Od. ε, 41. 114. 345, ad tertium Od. θ, 492 sq. De μέντοι recte monuit Spitzner. Homerus dixisset: Ἀλλ' οὐ οἱ μοῖρ' ἔστιν Ἰ. ἐ. ἐν. πτ.

Certa igitur versuum ab ipso Zenodoto adiectorum exempla sunt α, 404. ξ, 136. ρ, 456, quibus adde κ, 349. π, 467. υ, 30, si vere hic Zenodotum intelligendum esse suspicati sumus; dubi-

6) Erravit vero, quod Zenodotum ob differentiam verborum οὐτάσαι et βαλεῖν locum emendasse dicit. Quod ne mireris, cf. supra c. VIII nota 49.

7) Heynius (VIII p. 12) primo versu ἐπί, sed ἔτι (cf. σ, 10) praestat. Tertium versum, ubi legitur πέρσε δουράτιος ἵππος, recte Spitzner restituit. Non video, cur cum Heynio statuamus, hos tres versus non tam pro v. 30 scriptos, quam in margine aliunde ascriptos fuisse. Spitzner: „Ab Homeri vero indole ista abhorrere iam μέντοι particula (vid. exc. VIII § 3) ostendit. Crediderim potius haec, a poeta aliquo cyclico profecta, ad Homerum auctorem temere esse translata.” At poetis epici cycli haec prorsus sunt indigna.

tare licet de ε, 808. ν, 808, sed recte sine dubio versum β, 319 retinuit.

Iam vero accedamus ad versus *omissos*, ubi Zenodotus saepe verum vidit, ut multos versus ab eo sublato Aristarchus obelo notaverit⁸⁾.

A, 491 eiecit Zenodotus versum:

Οὔτε ποτ' ἐς πόλεμον, ἀλλὰ φθινύθεσκε φίλον κῆρ,

quod Graeci per totum illud tempus non pugnaverint, quum poeta pugnae in hoc libro nullam faciat mentionem, quae in libro tertio demum incipiat (Schol. B: "Ἡ πρόληψις ἐστίν, ἥ εἰκὸς κατὰ τὸ σιωπώμενον καὶ ἐκκλησίαν καὶ πόλεμον πρὸς τοὺς περιοίκους γενέσθαι), nisi mavis eum versum ob sequens πτόλεμον v. 492 sustulisse, quem, si versus 488—490 et 492 servantur, deesse non posse, ipsa structura ostendit. Cf. infra c. XI. Cur cum Bergkio (l. l. p. 485) statuamus, a quibusdam libris antiquis versum abfuisse, nullam videmus causam.

B, 168 Zenodotum, invito Aristarcho, expunxisse Barnesius, teste non addito, dicit. Deest in codice Veneto aliisque. Cf. Wolfius in censura p. 250. At versus bene omitti nequit, quod recte Vossius, Humboldtius (opp. V p. 86) et Spitzner monuerunt. Tu cf. β, 16 sq. δ, 74. 78. η, 19 sq. ξ, 225 sqq. τ, 114 sq. χ, 187. 214. ω, 121 sq. Od. α, 102 sq.

B, 674 omisit Zenodotus versum:

8) De versibus a Zenodoto omissis legimus in Scholiis: Ζηνόδοτος οὐ γράφει, Ζηνόδοτος οὐδὲ ἔγραφε, οὐκ ἐφέρετο (ἐφέροντο) παρὰ τῷ Ζηνόδοτῳ sive ἐν τῇ Ζηνოდότῳ, οὐκ ἦν (ἦσαν) παρὰ Ζηνόδοτῳ sive similia, Ζηνόδοτος ὅλως οὐδὲ ἔγραφε, Ζηνόδοτος οὐ προσίεται, ἀγνοεῖ, οὐκ, ἐπίσταται, ἦρκε (cf. Schol. η, 482. ι, 23. π, 93), περιήρηκε, περιγράφει. Non recte Wolfius (Prolegg. p. CCI) et Graefenhanus (II p. 91) περιγράφειν idem, atque ἀθετεῖν esse dixerunt. Cf. Steph. Thes. VI p. 805 ed. Par. Athenaeus V, 9 narrat: Διόδωρος δ' ὁ Ἀριστοφάνειος ὅλον τὸν γάμον περιέγραψεν, quem Athenaei locum adferens Eustathius dicit περιγράφει, ἥγουν ἀθετεῖ, ἐκβάλλει (p. 1480, 25). Idem Athenaeus II, 9 de versu θ, 231: Ἐπεσημύνατο ὁ γραμματικὸς Ἀρίσταρχος περιγράφειν τὸν στίχον, ubi Eustathius, Athenaeum laudans, mire ὃν δὴ στίχον ὁ Ἀρίσταρχος περιγράφων — ἀθετεῖ (p. 1198, 14 sq.). At Aristarchus hunc versum ne legisse quidem videtur. Cf. Heynius V p. 458 sq. II, 432 Aristonicus: Ζηνόδοτος καθόλου περιγράφει τὴν ὁμίλιαν τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἥρας, Schol. V: Παρὰ Ζηνόδοτῳ οὐκ ἦν ὁ διάλογος τῆς Ἥρας καὶ τοῦ Διὸς. Adde Schol. Od. γ, 245: περιγραφόμενων οὖν τῶν τριῶν στίχων τὰ τῆς διανοίας χαρίεντα.

Τῶν ἄλλων Δαναῶν μετ' ἀμύμονα Πηλεΐωνα.
 Aristonicus contra Zenodotum monuit, Homerum φιλοτιμεῖσθαι ἐν
 πᾶσι τὸν Ἀχιλλεῖα προτεροῦντα στήσαι. Cf. ρ, 280. Od. λ, 550.
 Offendit Zenodotus, et nescio an recte, quod Achilles pulcherri-
 mus omnium Graecorum dicatur et cum Nireo comparetur. De
 toto loco cf. infra c. XI.

Num Zenodotus versum ζ, 135 eiecerit, dubitari potest. Cf.
 quae c. VII monuimus.

H, 255—257 omisit, quos, quum ἔγχεα hic gladios intelligeret
 (cf. Schol. η, 255. 273), sequentibus repugnare putabat (cf. v. 273
 sqq.). At recte Aristarchus docuit, ἔγχεα esse hastas e clipeis ex-
 tractas. Cf. Lehrs. p. 55. Versus 256 sq. leguntur ε, 782 sq.

Cur Zenodotus η, 482 eiecerit, iam supra c. VIII vidimus, ut
 minime de librorum auctoritate cogites.

Θ, 37 sustulit versum:
Ὡς μὴ πάντες ὄλουντο ὀδυσσαμένοιο τεοῖο,
 recte in τεοῖο haerens. Cf. Schol. θ, 28. Apollon. de constr. II,
 21 p. 163. At non hunc tantum versum, sed v. 28—40 Aristar-
 chus optimo iure obelo notavit. Cf. Geppert. I p. 11 sq. 74. 102⁹).

Θ, 284 versum:
Καί σε, νόθον περ ἰόντα, κομίσσατο ὦ ἐνὶ οἴκῳ
 non legit Zenodotus, Aristophanes vero et Aristarchus obelo nota-
 runt, ὅτι ἄκαιρος ἡ γενεαλογία καὶ οὐκ ἔχουσα προτροπήν, ἀλλὰ τού-
 ναντίον, ὀνειδισμόν καὶ ἀποτροπήν. At nunc rectius de talibus iudi-
 camus. Alii (vide Schol.) versum defendunt. Cf. Heynius V p. 466.

Θ, 371 sq. eiecit versus:
Ἡ οἱ γούναθ' ἔκυσσε καὶ ἔλλαβε χειρὶ γενείου,
λίσσομένη τιμῆσαι Ἀχιλλῆα πτολίπορθον,
 Aristarchus, fortasse cum Aristophane, proscripsit. Aristonicus:
 Ἀθετοῦνται δύο στίχοι, ὅτι οὐκ ἔδει κατὰ μέρος διηγήσασθαι, καὶ
 ταῦτα πρὸς τὴν καλῶς εἰδυῖαν καὶ μὴν οὐδὲ ἡμεῖς περισσὸν τι προσ-
 ιστοροῦμεν. At Minerva ira accensa rem sibi invisam animo non
 potest non repetere¹⁰).

9) Versus 33—37 infra v. 464—468, unde huc translati sunt,
 leguntur, ubi v. 466—468 ab optimis libris absunt. Vides locum
 nostrum interpolatum esse e loco iam interpolato.

10) Aristarchus praeterea in Achillis epitheto πτολίπορθος haesit.
 Cf. Aristonicus ο, 56: Φησὶν ὁ Ἀρίσταρχος, ὅτι οὐδαμῇ τὸν Ἀχιλ-
 λεῖα πτολίπορθον εἶρηκεν, ἀλλὰ ποδάρκην καὶ ποδώκην. Idem vero φ,
 550: Ἡ διπλῇ, ὅτι πλεονάζει ἐπ' Ὀδυσσεύς τὸ πτολίπορθος διὰ
 τὴν Ἰλίου πόρθησιν, νῦν δὲ ἅπαξ ἐπ' Ἀχιλλέως. At addendus est
 locus ω, 108. Πτολίπορθος, Ulixi quidem proprium, aliis quoque
 recte tribuitur. Cf. β, 728. ε, 333. ν, 152. 384.

Θ, 385—387 Zenodotus omisit¹¹⁾, Aristophanes et Aristarchus obelo confoderunt, quos versus ε, 734 sqq. aptos habuerunt. *Πράττεται γὰρ τινα· ἐνταῦθα δὲ πρὸς οὐδὲν ἀναλαμβάνει τὴν παντεινίαν.* At poeta v. 388 dicit, *τείχεσιν ἐς πόλεμον θωρήσσετο δακρυόεντα,* quem versum reliquerunt. Zenodotum repetitio male habuit, quae eum, Aristonico teste, etiam induxit, ut Θ, 493—496 (cf. ζ, 318—320) tolleretur, ubi Aristonicus: *Ὁ δὲ Ἀρίσταρχος οἰκειότερον ἐνταῦθα κεῖσθαι λέγει διὰ τὸ ἐν τῷ στρατεύματι διαλέγεσθαι.* Post μῦθον ἄκουον (v. 492), nullo versu interposito, ipsa oratio sequi nequit.

Θ, 535—537 Zenodoti editio non habuit. Aristonicus: *Ἡ διπλῇ, ὅτι ἢ τούτους δεῦ τοὺς τρεῖς στίχους μένειν, οἷς τὸ ἀντίσκιμα παράκειται, ἢ τοὺς ἐξῆς τρεῖς (v. 538—540), οἷς αἱ στιγμαὶ παράκεινται· εἰς γὰρ τὴν αὐτὴν γεγραμμένοι εἰσὶ διάνοιαν· ἐγκρίνει δὲ μᾶλλον Ἀρίσταρχος τοὺς δευτέρους διὰ τὸ καυχηματικώτερος εἶναι τοὺς λόγους.* At Hectorem animo elatum et in initio et in fine enunciationis crastinum diem fortiter proferre aptissimum videtur, neque eandem sententiam tribus sequentibus versibus repeti concedimus¹²⁾.

Θ, 557 sq. Zenodotus recte omisit, obelo notarunt Aristophanes et Aristarchus. Male huc translatis e π, 299 sq., ubi aptissimi sunt, vere iudicante Aristonico: *Ἐκεῖ γὰρ αἰφνίδιον βούλεται ἐπιλαμπρῶν πυραστῆσαι, αἰφνιδίως Πατρόκλου ἐπιφανέντος, ἐνταῦθα δὲ παρατεταμένην νηγεμίαν κατ' εὐδίαν.* Cf. Geppert. I p. 13.

I, 23—28 eiecit. De tribus prioribus, quos Aristophanes et Aristarchus proscripserunt, Didymus: *Ὅτι ἄμεινον ταῦτα λέγειν ἐν τῇ ἀποπείρᾳ (β, 116)· νῦν δὲ οὐκ ἀποπειρᾶται, ἀλλὰ περὶ ἀποστάσεως ἀληθῶς λέγει, ἐγκεκυρηκὼς τοῖς τοῦ Διὸς ἐλαττώμασιν.* At hoc est argulari. De tribus versibus sequentibus (26—29) Aristonicus: *Ἡ διπλῇ, ὅτι Ζηνόδοτος ἤρκε τοὺς στίχους πρὸς οὐδὲν ἀναγκαῖον, ἀλλὰ ἔνεκα τοῦ κατ' ἄλλους τόπους (β, 139) φέρεσθαι· τοιοῦτος δὲ ἐστι περὶ τῶν διαφορουμένων¹³⁾.* Zenodotus Agamemnonis oratio-

11) Errat Aristonicus ε, 734, ubi Zenodotum hos versus hic reliquisse dicit. Scholiorum dissensus fugit Heynium.

12) Hector dicit: „Crastino die Diomedem et multos eius socios mea manu perimam; nam crastinum diem Graecis infaustissimum fore, certissime scio.”

13) Villoiso, quem Heynius sequitur, Aristonici notam ad v. 29 sqq. rettulit, at hos versus Zenodotus non sustulit, sed immutavit. Cf. supra c. VIII. Non rectius Bekker et Spitzner haec ad v. 23 sqq. ascripta esse putant, quum, si de his Aristonicus ageret, neque Aristarchi ἀθέτησιν ignorare, neque hanc solam causam adferre potuisset, cur a Zenodoto versus sint omissi. Atque ex ipsis Aristonici verbis videmus, Zenodotum v. 21—28 omisisse.

nem detruncavit, quum putaret, Agamemnonem his desperationem suam profiteri debere, non fugam principibus proponere iisdem, quibus in ἀποπείρα usus est, verbis; at desperatio tanta est, ut nullam nisi in fuga salutem esse speret.

I, 416 versum minime necessarium atque languide e loco Odysseae ω, 476 additum:

Ἔσσεται, οὐδέ κέ μ' ὦκα τέλος θανάτοιο κιχείη,
Zenodotus optimo iure sustulit, Aristarchus obelo notavit. Aristonicus: Ἀθετεῖται, ὅτι νομίσας τις κρέμασθαι τὸν λόγον προσέθηκεν αὐτόν· καὶ γὰρ κατὰ τὸ κοινὸν ἐπιλέγεται οὐδέ κέ μ' ὦκα· δεῦ οὖν κατὰ τὸ κοινὸν λαβεῖν τὸ ἔσται ἀπὸ τοῦ προκειμένου ἄφθιτον ἔσται (v. 413). Cf. Lehrs. p. 359 sq.

I, 694 versum temere e versu 431 inlatum:

Μῦθον ἀγασσάμενοι· μάλα γὰρ κρατερῶς ἀπέειπεν¹⁴⁾,
a Zenodoto eiectum, Aristophanes et Aristarchus proscripserunt¹⁵⁾. Aristonicus: Ζηνόδοτος μὲν οὐ γράφει, Ἀριστάρχος δὲ ἀθετεῖ, ὅτι ἐξ ἄλλων τόπων ἐστὶν ὁ στίχος· νῦν γὰρ οὐχ ἀρμόζει· τότε γὰρ εἴωθεν ἐπιφωνεῖσθαι, ὅταν ὁ αὐθεντῶν τοῦ λόγου καταπληκτικὰ τινα προσενέγκηται· νῦν δὲ πῶς ἂν ἐπὶ Ὀδυσσεύος λέγοιτο τοῦ μηνύοντος τὰ ὑπ' Ἀχιλλέως εἰρημένα; Heynius (V p. 688) eos, qui versum interpolaverint, de Achille cogitasse dicit. Cf. Geppert. I p. 14.

K, 240 Zenodotus omisit, Aristarchus obelo confodit versum:

Ὡς ἔφαθ'· ἔδδεισεν δὲ περὶ ξανθοῦ Μενελάου,
ὅτι περισσὸς ὁ στίχος καὶ παρέλκων καὶ μὴ ἐπιλεγόμενος ἀπαρτίζει τὴν διάνοιαν. At versus tantum abest, ut supervacaneus sit, ut eo et ob sententiam et ob sequens αὐτίς carere non possimus, quum orationem finitam sequens versus (241) continuo sequi nequeat. De ἔδδεισεν περὶ confert Heynius (VI p. 45) ρ, 240: Οὗτι τόσον νέκυος πέρι δειδία, quae Aristarchi scriptura. Adde κ, 93.

K, 253 versum, ab Aristotele (cf. Poet. 25 et Schol.) lectum, in quo interpretando veteres desudarunt:

Τῶν δύο μοιράων, τριτάτῃ δ' ἔτι μοῖρα λέλειπται,
immerito Zenodotus eiectit, Aristophanes et Aristarchus proscripserunt. Cf. Spitzner. Versum bene abesse posse vix Gepperto (I p. 22) concedo, quum accuratior temporis descriptio desideretur¹⁶⁾.

14) Lectionem ἀπέειπεν adfert Schol. A, quod hic locum non habere quum alii viderent, scripserunt ἀγόρευσεν. Cf. θ, 29.

15) Aristophanem versum obelo notasse dicit Didymus, Aristarchum vero Aristonicus; uterque recte. Scholiorum a Bekkero ad v. 694 relatorum alterum et tertium sunt coniungenda.

16) Aristonicus: Ἀθετεῖται, ὅτι αἰτιαρχες τὸ κεφαλαίως εἰ-

K, 497 versum inepte adsutum

Τὴν νύκτ', Οἰνείδαο πάϊς, διὰ μῆτιν Ἀθήνης,
(de digamma v. Οἰνείδαο monet Heynius VI p. 99) non scripsit Zenodotus, obelo notarunt Aristophanes et Aristarchus. Aristonicus: Ἀθετεῖται, ὅτι καὶ τῇ συνθέσει εὐτελής, καὶ μὴ ῥηθέντος δὲ νοεῖται, ὅτι ὥς ὄναρ ἐφίσταται τῷ Ῥήσῳ ὁ Διομήδης· καὶ τὸ διὰ μῆτιν Ἀθήνης λυπεῖ· μᾶλλον γὰρ διὰ τὴν Δόλῳνος ἀπαγγελίαν. Cf. Geppert. I p. 21.

K, 534 Zenodotus versum, qui Od. δ, 140 recurrit, male eiecit:
Ψεύσομαι ἢ ἔτυμον ἐρέω; κέλεται δέ με θυμός,
quod Nestor non dubitanter, sed certo dicat (v. 535):

Ἴππων μ' ὠκυπόδων ἀμφὶ κτύπος οὔατα βάλλει.

At dubitationis significatio, v. 534 indicata, recte v. 535 omitti potuit.

A, 13 sq. recte omisit Zenodotus, obelo confoderunt Aristophanes et Aristarchus, vere iudicantes, hos versus β, 453, ubi reditum in patriam paullo ante speraverant Graeci, apte addi, minime nostro loco. Cf. Geppert. I p. 13¹⁷).

A, 78—83 eiecit Zenodotus, Aristophanes vero et Aristarchus, quod veritati repugnarent, proscripserunt¹⁸). Quod iudicium verissimum est. Cf. Heynius VI p. 137. Geppert. I p. 27 sq. Lachmannus II p. 5, qui recte λ, 72—83 damnat. Bekker nunc versus illos in marginem relegavit.

A, 179 sq. minus recte Zenodotus omisit, Aristarchus obelo notavit¹⁹). Aristonicus: Ὅτι κατὰ τὴν Πατρόκλου ἀρίσκειαν²⁰) τά-

πειν, ἄστρα δὲ δὴ προβέβηκεν· τὸ γὰρ τοῦ καιροῦ τοῦτο ἀπαιτεῖ· τὸ δὲ προσδιασαφεῖν κατὰ τὸ ἀκριβὲς τὸ παρεληλυθὸς καὶ τὸ περιλειπούμενον ὥσπερ ἀστρονόμου τινός· οὐχ Ὀμηρικὸν δὲ καὶ τῶν δύο· οἱ δύο γὰρ λέγει καὶ τοὺς δύο, τῶν δύο δὲ ἢ τοῖς δύο οὐκ ἔστιν εὐρεῖν παρ' Ὀμήρῳ. Pro Ζηνόδοτος δὲ ἔγραφεν legas Z. οὐδὲ ἔγραφεν. De noctis partibus cf. Welckeri Tril. p. 500 sq.

17) Spitzner dicit, se Schol. obloqui nolle, „quamquam aliquis, addit, ex iis, quae Agamemno ι, 17 sqq. suadet, non modo contrarium possit dicere, verum etiam nostrum librum, de quo dubitant viri docti, arctiore quasi vinculo cum prioribus constringere." At tota commemoratio reditus in patriam hic inepta videtur.

18) Οὐ γὰρ δύνανται πάντες (v. 78) τὸν Δία αἰτιάσθαι βοηθοῦντα τοῖς Τρωσίν, ἀλλ' οἱ τῶν Ἑλλήνων βοηθοί· καὶ τὸ ὁ δὲ νοσφὶ λιασθεῖς τῶν ἄλλων ἀπάνευθε καθέζετο (v. 80 sq.) ὥς ἐπὶ ταῦτ' οὐκ ἀσφαισμένον αὐτῶν λέγει· προεῖρηκε δέ, οἱ δ' ἄλλοι οὐ σφιν πάρεσαν θεοί (v. 75)· ἀπὸ τε τοῦ Ὀλύμπου οὐ παρειαγεται θεωρῶν τὴν ἐπὶ Τροίας μάχην, ἀλλ' ἀπὸ τῆς Ἰδης, ὅθεν διὰ τῶν ἐξῆς μεταβαίνει εἰς αὐτόν.

19) Aristophanem v. 180 tantum proscripsisse tradit Schol. A. Errat Schol. V: Ἀριστοφάνης τοὺς δύο ἀθετεῖ· Ζηνόδοτος δὲ οὐ(δὲ γράφει).

20) Aristonicum similes versus, non eosdem, respexisse (π, 378

ξιν ἔχουσι, νῦν δὲ οὐ· προείρηται γάρ, πολλοὶ δ' ἐρκαύχενες ἔπ-
ποι κείν' ὅχεα κροτάλιζον ἀνὰ πολέμοιο γεφύρας (v. 159
sq.). At illi versus, quibus Agamemnonis persecutio Troianorum
fugientium describitur (v. 172—178), non sufficere videntur. Bek-
ker Aristarchi ἀθέτησιν probavit.

A, 356 Zenodotus eiecit, Aristophanes et Aristarchus proscri-
pserunt versum:

Γαίης· ἀμφὶ δὲ ὅσσε κελαινὴ νῦξ ἐκάλυπεν.

Aristonicus: Ὁ ὀβελὸς καὶ ὁ ἀστέρισκος, ὅτι ἐν ἄλλῳ τόπῳ (ε, 310,
ubi cf. Schol.) ὀρθῶς κεῖται· οὐ γέγονε γὰρ σφόδρα πληγὴ, ὥς ἐπὶ
Αἴαντος (immo Αἰνείου)· οὐ θ' ἔλασσε δέ οἱ κοτύλην· πῶς οὖν
ἐσκοτώθη; Vere Heynius (VI p. 280): „At si grammaticus tali ictu
capitis percussus fuisset, facile sensurus fuisset, quomodo vertigo
inde nasci posset." Ἐρείσατο (v. 355) sine γαίης stare non potest,
quod Heynius vidit, unde aut uterque versus (355 sq.), aut neuter
est tollendus. At versus illos deesse non posse, iam ἄμπνυτο v.
359 ostendit. Cf. ξ, 438 sq.

A, 515 recte omisit versum tenuem et exilem, Spitznero iudice,
qui „miserabiliter carmen deformat" (Lehrs. p. 360):

Ἰούς τ' ἐκτάμνειν, ἐπὶ τ' ἥπια φάρμακα πάσσειν,
quem Platonem, qui Conviv. p. 214 B v. 514 tantum adfert, igno-
rasse suspicari licet, recte iudicans, inepte dici, medicum in rebus
ad medicinam pertinentibus esse πολλῶν ἀντάξιον ἄλλων. Aristopha-
nes et Aristarchus versum obelo notarunt²¹⁾, quos recentiores edi-
tores secuti sunt. Cf. Geppert I p. 21.

A, 705 versum:

Δαιτρεύειν, μή τις οἱ ἀτεμβόμενος κίοι ἴσης,
Zenodotus recte eiecit, Aristarchus vero obelum ei appinxit. Ari-
stonicus: Ἐκ τῶν περὶ τῆς κοινωνίας λεγομένων ἐν Ὀδυσσεΐᾳ (ι, 42.
549) μετὰκειται ὁ στίχος· ἐνθα καὶ εὐλογον αὐτοὺς τὰ λάφυρα ἐξ
ἴσου μερίζεσθαι· ἐνταῦθα δὲ οὐκ ἐπέβαλλεν ἐξ ἴσου μερίζεσθαι, ἀλλ'
ἀνάλογον ἐκάστω τοῖς ὀφειλομένοις· οὐ γὰρ ἐκ πολέμου λαφυραγωγίας²²⁾.

sq. 699), iam Wolfius (Prolegg. p. CCII) monuit. V. 179 alibi non
legitur, neque qui recte comparetur; quem cur cum Heynio (VI
p. 156) *serioris rhapsodi fetum* habeamus, non video.

21) Aristonicus: Ἀθετεῖται, ὅτι οὐκ ἀναγκαῖα ἢ ἐξαρίθμησις·
μειοῦ γάρ, εἰ μόνον ἰούς ἐκτάμνειν καὶ φαρμακεύειν οἶδεν. At non
deerant, qui versum defenderent, animadvertentes, ὅτι τὸ χειρουργι-
κὸν καὶ το φαρμακευτικὸν εὗρητο παρὰ τοῖς παλαιοῖς, ὅτι δ' οὐκ ἴσους
τὸ διαιτητικόν.

22) Alii ἴσης interpretabantur τὸ δίκαιον καὶ ἴσον ἐχούσης; at,
ut de hac significatione taceam, versus nihilominus superfluous est
et molestus.

Cf. Heynius VI p. 245. Bekk. de interpretatione veterum scriptorum p. 68. Geppert. I p. 14. II p. 150.

A, 794 sq. omisit Zenodotus versus:

*Εἰ δέ τινα φρεσὶν ᾗσι θεοπροπίην ἀλεείνει
καὶ τινὰ οἱ παρ' Ζηνὸς ἐπέφραδε πότνια μήτηρ,*

quos Aristonicus ἀναγκαίους dicit εἰς ἐρεθισμὸν Ἀχιλλέως. Male reponit Heynius (VI p. 262): „Atqui is non audiebat Nestorem;” nam Nestor Patroclo ea mandat, quae Achilli dicat, quumque infra in Patrocli oratione hos versus persona tantum mutata inveniamus (π, 36 sqq.), hic omitti nequeunt. Zenodoti igitur, repetitionum osoris, iudicium non probamus. Neque cum Lachmanno (II p. 23 sq.) totum locum v. 794—803 male intrusum esse iudicamus, quam iam Zenodoti fuisse sententiam suspicatur.

M, 175—181 recte eiecit Zenodotus, obelo notarunt Aristophanes et Aristarchus. Zenodotum non solum commemoratio multarum portarum et ignis muris admoti, sed totus loci prorsus superflui et molesti color movisse videtur. Aristarchi argumenta et Pii defensionem vide in Schol. A. Adde Wolfium Prolegg. p. CCLXXV. Heynium VI p. 304 sq. Geppertum I p. 35. Lachmannum II p. 11, qui genuinos versus his ineptis et ridiculis cecidisse arbitratur. Nos totam de Asio narrationem serius adiectam esse censemus, quod uberius alio loco demonstrabimus.

Ξ, 114 Zenodotus recte omisit, Aristophanes et Aristarchus proscripserunt²³⁾, quum moleste adhaereret, neque patris mentio facienda esset ante maiores. Bothii defensio rem non attingit. Novissimi editores versus spurios esse agnoverunt, quamquam Spitzner dicit in utramque partem disputari posse. Cf. Geppert I p. 21 sq.

Ξ, 376 sq. optimo iure Zenodotus abire iussit, Aristophanes et Aristarchus obelo confoderunt²⁴⁾. Aristonicus: “Οτι γελοῖον μὴ τὰ τὰ ἀρμόζοντα ἀναλαμβάνειν, ἀλλὰ μείζονα εἰς ἐμποδισμὸν τῆς χρή-

23) In Schol. A Aristonici notam legimus: Ζηνόδοτος δὲ ᾗθεται, παρὰ δ' Ἀριστοφάνει οὐκ ᾗν. At Zenodoti et Aristophanis nomina hic confusa esse demonstrat comparatio Scholiorum θ, 385. 551. ι, 694. κ, 253. λ, 12. 179. 356. 515. μ, 175. ξ, 376. π, 237, quum nullus extet locus, quem a Zenodoto obelo notatum Aristophanes eiecisset. Aristarchi obelum versui appictum videmus in codice Veneto A. Adiecit Aristarchus obelo asteriscum, ut ostenderet versum ipsum non habere, quo displiceat, sed hic non recte addi, quod moneo, ne quis Spitzneri nota in errorem inducatur.

24) Schol. V: Ζηνόδοτος οὐδὲ γράφει. In Schol. V pro Ζηνόδοτος προηθέτει restituas Ζηνόδοτος οὐδὲ γράφει, Ἀριστοφάνης δὲ προηθέτει.

σεως· τό τε μενέχαρμος, φησὶν, οὐκ οἶδεν ὁ ποιητής. Cf. eundem ξ, 382. Heynius quidem recte monet (VI p. 597): „Arma memorat maiora non viris, qui iis usuri sint, sed maiora iis armis, quibus adhuc usi erant,” sed hoc iam adfuisse v. 371 et molesle repeti Spitzner vidit, qui addit, Neptuni adhortationem optime finiri v. 375, quum insuper addita eius gravitati officiant, atque formam μενέχαρμος ab Homero alienam esse. Versus 376 sq. eius sunt, qui, quod v. 382 commemoratur, ipsam Neptuni orationem indicare debere censuit, non intelligens, principes, maximos clipeos et galeas sumere iussos, eos, quos ferebant, deposuisse et aliis, qui minores his ipsis habebant, dedisse. Versus 376 sq. etiam eo suspecti sunt, quod inde colligeretur, minus fortes viros ne parvos quidem clipeos gestasse; cur enim parvos iis darent? Atque iure haeseris, quod clipei tantum, non hastae et galeae commemorantur, ut v. 371 sqq. Non satis recte disputavit Geppertus I p. 38. Recentiores editores Aristarchi ἀθέτησιν secuti sunt.

Iunonis poenam ο, 18—31 Zenodotus sustulit, nulla alia, opinor, ratione ductus, quam quod hanc poenam Iunone indignam putavit, quamquam Iovis minas (οἰέ πλεγγῆσιν ἐμάσσω) retinuisse videtur. Iam Aristophanem Zenodoti temeritatem reiecisse arbitror. De Iovis poena cf. Heynium VII p. 7 sqq.

O, 33 Zenodotus et Aristophanes non recte omiserunt, probantibus Heynio (VII p. 12) et Gepperto (I p. 21 sq.). Aristonicus: Καὶ μὴ ποτε περικτός ἐστιν. At Iuppiter in extrema oratione hoc urgere debet, quod Iuno eum φιλότητι et εὐνῇ fefellerit.

O, 64—77 Zenodotum eo, quod hic futura praedicantur, eiecisse, iam supra c. II monuimus, quem praeterea permovisse dixeris, quod versus illi ea, quae postea fiunt, non omnino vere indicant. Aristophanes vero et Aristarchus non solum hunc locum, verum etiam ο, 56—63 obelo confoderunt. Cf. Geppertum I p. 24 sqq. 75. Lachmannum II p. 17 sq. Aut rhapsodus male sedulus, aut ii, qui Iliadem e singulis carminibus composuerunt, hos versus inserere potuerunt, Iliadis actionem, quae sequitur, non satis accurate adumbrantes. Versus 56 sqq. adsutos et spurios esse, quod ipsa Iunonis oratio (v. 146 sqq.) comprobatur, Zenodotum latuit.

O, 266—268, nimiam repetitionem vitaturus (cf. ζ, 508 sqq.), immerito eiecit, Aristarchus vero v. 265—268 obelo notavit, inter alia monens: Καὶ τὸ κυδιόων, ὕψοῦ δὲ κάρη ἔχων ἐφ' Ἐκτορος τοῦ ἀρτίως ἑαυτὸν ἀνιστῶντος ἐκ τῆς λειποθυμίας οὐκ ἀρμόζει. Quod qui Homericarum comparationum naturam perspectam habet, non magis probabit, quam in una eademque comparatione hoc loco versus legi, illo omissos.

O, 610—614 recte Zenodotus sustulit, quem praeter dictionem ab Homero abhorrentem satisque ieiunam id impulsisse videtur, quod illi versus hic inepte inferantur. Cf. o, 647 sq. γ, 337. 420. ζ, 469 sq. Aristarchus eosdem versus proscripsit, cuius argumenta vide in Scholiis. Adde Heynium VII p. 100, Spitznerum et Gerpertum I p. 20.

II, 141—144, qui versus e τ, 388 sqq. male huc translati sint, sustulit. At recte poeta hic Achillis hastam uberius describit, ut ipsius Achillis, qui Patroclum in pugnam mittit, imaginem splendidiorem reddat. Heynius (VII p. 165) v. 141 sq. fortasse servari posse, v. 143 sq. autem sine dubio rescindendos esse contendit. At hi versus cum illis ita coniuncti sunt et descriptionem hastae in monte Pelio natae (cf. α, 235) explent, ut separari nequeant.

II, 237 non recte sustulit Zenodotus, proscripserunt Aristophanes et Aristonicus versum:

Τιμήσας μὲν ἐμέ, μέγα δ' ἔψαο λαὸν Ἀχαιῶν,

quem e loco α, 454 inepte huc translatum putarunt, quum Achilles Iovem non precatus esset, ut ipsum ulcisceretur²⁵). At hae preces κατὰ τὸ σιωπώμενον (cf. supra ad ρ, 456) intelligendae, atque recte unus, quantum sciam, Lachmannus (II p. 25) ad σ, 74 sq. provocavit, ubi Thetis Achilli dicit, omnia Iovem perfecisse, ὡς ἄρα δὴ πρὶν εὐχεο, χεῖρας ἀνασχών, ubi Schol. B: Κατὰ τὸ λεληθός, ἢ ἐπεὶ φησι, πολλὰ δὲ μητρὶ φίλῃ ἠρώσατο (α, 393). Priorem explicationem nostro loco grammaticis non venisse in mentem aut hodie certe non commemorari mireris. Versus 237 vero necessarius videtur, quum Achilles hoc loco Iovis ultionem, clade Graecis immissa sibi comparatam, non commemorare non posset.

Dialogum Iovis et Iunonis, π, 431—461, quem Platoni innuisse ostendit locus Rep. III p. 388, Zenodotus eiecit, quod Iuppiter, qui in Ida remanserat, et Iuno, quae in Olympum disceserat, inter se colloqui non possent. At recte Aristonicus (Schol. o, 432. 666) monet, ὅτι πολλὰ κατὰ συμπέρασμα λέγει ὁ ποιητὴς σιωπώμενως γεγονότα²⁶). Quamquam Zenodoti argumentum non

25) Aristonicus π, 236: Ἡ διπλῇ, ὅτι οὐ προσυνέσταται περὶ τῆς τῶν Ἀχαιῶν κακώσεως εὐχόμενος, οὐδὲ κατ' εὐχὴν τετίμηται, ἀλλὰ διὰ τῆς Θέτιδος λιτάς. Cf. eundem α, 454. Schol. B, versum defendens: Τὴν ἀπὸ τῆς μητρὸς δέησιν ἑαυτοῦ εὐχὴν τεύομεν· ὁ γὰρ τὴν Θέτιν αὐτῷ ἀνείς Ἀχιλλεὺς ἦν, καὶ εἰς αὐτὸν ἄγεται ἡ εὐχή.

26) Versus π, 441—443 redeunt χ, 179—181 et π, 454—457 π, 671—675. 681—683, quod Zenodotum in toto loco tollendo videtur confirmasse. Ceterum Spitzner (III p. 342) non recte dicit, Aristarchum statuisse Iovem iamdudum in Olympum esse reversum,

satis firmum habemus, tamen alia adsunt, quae illos versus male intrusos esse comprobant. Cf. Heynium VII p. 214. Geppertum I p. 35 sq. 75. Lachmannum II p. 30, qui recte versus 432—458 tollendos esse iudicat, ut iungantur v. 431 et v. 459.

P, 134—136, qui versus in Chia editione nescio quo casu non legebantur, Antimacho vero noti fuisse videntur ²⁷⁾, sustulit Zenodotus, non tam auctoritate illius editionis, quam argumento motus a Didymo iam refutato ²⁸⁾. Noster locus versibus illis eiectis obsequens ὥς v. 137 stare nequit atque comparisonem accuratius adumbratam, quam quae verbis ὥς τις τε λέων περὶ οἷσι τέκεσσιν continetur, desideramus. Heynius v. 134—137 abesse posse videtur statuere (VII p. 311), ut locus „non infeliciter a rhapsodo exornatus sit ampliore declaratione leonis.”

P, 404—425 recte eiecit Zenodotus ²⁹⁾, cui poetae narratio (v. 404—411) et Graecorum se ipsos adhortantium oratio ineptae videbantur, neque eum fugisse videtur versus 404—406 cum π, 89 sqq. et versus 410 sq. cum σ, 9 sqq. discrepare. Zenodoti iudicium omnino probamus cum Gepperto (I p. 36) et Lachmanno (II p. 32), qui verissime versus 366—423 tollendos esse iudicat, sed cum Heynio de libris, quos Zenodotus sit secutus, cogitare nolim.

T, 76 editiones Massiliotica et Chia legerunt versus:

Τοῖσι δ' ἀνιστάμενος μετέφη κρείων Ἀγαμέμνων
μῆνιν ἀναστενάχων καὶ ἄφ' ἑλκεος ἄλγεα πάσχων.

Posteriorem versum Zenodotus omisit, quum hic denuo (cf. τ, 51 sqq.) sine idonea causa vulnus Agamemnonis commemoraretur, quod eum non impedivit, quominus surgeret et in Graecorum concione orationem haberet. At tristem et maestum, quo orationem habuit,

immo ille Iunonem Iovem in Ida sedentem adiisse putavit. Cf. Lehrsium p. 356 sq. et infra c. XI ad ρ, 545.

27) Didymus: Ὁ δὲ Ἀντίμαχος ἐκ τούτου πλανηθεὶς ὥρθη καὶ τὸν ἄρσενα (λέοντα) σκυμναγωγεῖν. Philostratus (vit. Apollon. II, 14) de leone locum intelligit.

28) Didymus: Ἰσως, φασὶν ἔνιοι, ὅτι οἱ ἄρσενες λέοντες οὐ σκυμναγωγοῦσιν, ἀλλὰ θήλειαι μόναι. — Κατὰ δὲ τὸν Ὅμηρον μήπω τὴν λέαιναν εἰθίσται, ἀλλὰ τὸ ἀρσενικὸν μόνον. Cf. σ, 318 sq. φ, 483.

29) Aristarchus versum 420 obelo notavit, non, quod Heynius (VII p. 794), Spitzner et Geppertus (I p. 36) statuunt, sex versus inde a v. 420, quod e verbis Schol. A ρ, 404: Ἀρίσταρχος μόνον ἀθετεῖ ὥς δέ τις αὖ Τρώων, male colligitur. Schol. non dicit ἀπὸ τοῦ ὥς δέ τις αὖ Τρώων ἕως τοῦ χάλκεον οὐρανὸν ἀθετεῖ, sed unum tantum versum indicat, quem Aristarchus eiiciendum esse putaverit, ut v. 415—419 et 421 sq. ad unam eandemque Graecorum pertinerent orationem.

Agamemnonis animum versus ille optime describit, contrarium illius superbiae, qua quondam minas in Achillem coniecerat (α, 173 sqq. 286 sqq.), atque ipsa ducis manus in pugna vulnerata cladis Graecorum eum admonet. Aristophanes vero et Aristarchus, Didymo teste, hic duos alios habuerunt versus:

Τοῖσι δὲ καὶ μετέειπεν ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων,
αὐτόθεν ἐξ ἔδρης, οὐδ' ἐν μέσσοισιν ἀναστάς³⁰).

Quos versus iam ab Aristophane in libris inventos eum immulasse vides, qui e v. 79 male intellecto³¹) coniecit, Agamemnonem non stantem, sed sedentem loqui, quod si contra Graecorum fecisset morem, ipse disertis verbis excusare debebat, atque causam, cur Agamemno non surgeret, adesse nullam, Alexander Cotyaensis recte monuit³²). Ceterum versum αὐτόθεν ἐξ ἔδρης postea alios aliter interpretatos esse, non est, quod mireris. Massilioticae et Chiaie editionis scriptura sine dubio restituenda est.

Φ, 195 versum: Οὐτε βαθυρρεΐται μέγα σθένος Ὠκεανοῦ,

Zenodotus sustulit, quod non Oceanus, sed Achelous, v. 194 nominatus, unus aquae in terra fluentis fons esset³³), de qua sententia e nobilitate huius fluminis orta cf. Heynium VIII p. 149 sq. At ipse Oceanus fluvius est (cf. Voelcker de geographia Homerica p. 94), quem ex Acheloo fluere poeta statuere non potuit, cui Oceanus θεῶν γένεσις dicitur (ξ, 201. Naegelsbach. l. l. p. 72 sq.).

Ω, 269 abfuit a recensione Zenodotea versus:

Πύξινον, ὀμφαλόεν, εὖ οἰήκεσσιν ἀρηρὸς,

non quod neutrum genus τὸ ζυγὸν Homero ignotum esse iudicaverit (cf. ν, 706. π, 470), quae Heynii (VIII p. 647) sententia, sed

30) Hinc non satis recte Alexandrum Cotyaensem (apud Schol. A τ, 79) dicere patet: Ἀρίσταρχος — παρενέθηκε τὸν αὐτόθεν ἐξ ἔδρης. Quod Geppertum (I p. 22), qui antiquiorem scripturam non memorat, latuit.

31) Hermanni interpretationem huius loci (Opusc. V p. 302 sqq.) probare nequeo, quum inepte Agamemno verba sua mandaret non praeconi, sed Achilli, neque videas, cur Agamemno, qui non Achillem, sed omnes Graecos alloquitur, timeret, ne ipse exaudiri posset. Ἐσταῶς is est, qui surrexit, ut in concione loqueretur, ὑββάλειν vero de strepitu dicitur, quo orator impeditur. Geppertus (I p. 158) hunc locum calumniatur.

32) Τί ἂν καθέξοιτο τὸν ἀγκῶνα τετρωμένος; ἔπειτα οὕτως ἔφωται, ὥστε ὀλίγον ὕστερον (v. 252 sqq.) τὸν κάπρον ἀποσφάττειν.

33) Aristonicus: Γίνεται δὲ ὁ Ἀχελῷος πηγὴ τῶν ἄλλων πάντων. Schol. V verba ita restituenda videntur: Τινὲς δὲ οὐ γράφουσι τὸν στίχον, θέλοντες πάντα ἐξ Ἀχελῷου εἶναι· τὸν γὰρ αὐτὸν Ὠκεανὸν Ἀχελῷον φασιν.

quod haesit in *ἐν οἰήκεσσι ἀρηρός*, quum, quid v. οἷξ hic significaret, non intelligeret. Cf. quae dixi in Ritschelii Museo Rhenano V p. 396. Geppertus de hoc versu egit I p. 378. II p. 103.

Od. γ, 400 versus:

*Πὰρ δ' αὖρ' εὐμμελίην Πεισίστρατον ὄρχαμον ἀνδρῶν,
ὅς οἱ ἔτ' ἡθεὸς παίδων ἦν ἐν μεγάροισιν,*

Zenodotus sustulit, ne Telemachus cum hospitis filio in eodem iaceret cubiculo et lecto. Atque recte, ni fallor, haesit, quum Telemachum in cubiculo hospitibus destinato, Pisistratum vero in suo ipsius cubiculo dormire deceat. Οἱ μὲν v. 396 ad omnes Nestoris filios pertinet, ne Pisistrato quidem excepto³⁴).

Od. δ, 498 versum:

Εἷς δ' ἔτι που ζωὸς κατερύκεται εὐρέϊ πόντῳ,

Zenodotea recensio non habuit. At recte Schol.: *Ἀναγκαῖον δὲ καὶ αὐτὸν εἶναι διὰ τὸ ὕστερον* (v. 551) *λέγειν Μενέλαον*. Σὺ δὲ τριτον ἄνδρ' ὀνόμαζε. Cf. Cramer Anecd. Par. III p. 443 et supra c. I not. 52. Zenodotum offendit, quod ille versus inter commemorationem et uberiores descriptionem mortis duorum ducum intercederet. At recte brevem commemorationem trium ducum praemittit Proteus, deinde ad rem accuratius describendam transit, verum eius orationem Menelai lacrimae interpellant. Vides, quam inconsiderate Zenodotus hic se gesserit.

Od. θ, 142 Zenodotus, Aristophanes et Aristarchus non legerunt versum:

Αὐτὸς νῦν προκάλεσσαι ἰὼν καὶ πέφραδε μῦθον,

quem in melioribus libris non fuisse statuit Lehrsius p. 94, quum, quod recte contra Nitzschium (II p. 183) monet, Zenodotus certe ad vim vocis πέφραδε non attenderit. Quid vero si in πέφραδε μῦθον haesit, quod post προκάλεσσαι ἰὼν languidum esset et ieiunum, male ex α, 273 huc translatus, aut in ἰὼν, quod Nitzschius adfert, quum Ulixes praesens sit? Nisi forte versum superfluum esse putavit. Aristophanes et Aristarchus Zenodoti argumenta probaverunt aut fortuito versum restituere neglexerunt.

Od. λ, 245 Zenodotus recte omisit versum, quem Aristarchus obelo notavit:

Λῦσε δὲ παρθενίην ζώνην, κατὰ δ' ὕπνον ἔχευεν.

Schol. in Cramerii Anecd. Par. III p. 471: *Πρὸς τί γὰρ τῇ ἐρώσῃ*

34) Οἰκόνδε hic de cubiculis intelligendum est, quae et filii et generi Nestoris in eius domibus habebant. Cf. Il. ζ, 241 sqq. Od. κ, 8 sqq. Nitzschius (III p. 215) eo minus dubitare debebat, quum usus v. οἶκος de cubiculo (cf. Od. α, 356) notissimus sit.

καὶ ἐκουσίως βουλομένη μιγῆναι ὕπνον κατέχευεν; Cf. Nitzschius III p. 232.

Transeamus ad eos locos, quibus Zenodotus versus omisit aliis mutatis.

Γ, 423—425 Zenodotus sustulit et pro versu 426:

Ἐνθα κάθιζ' Ἑλένη, κούρη Διὸς αἰγιόχοιο,

finxit illa:

Αὐτὴ δ' ἀντίον ἔζεν Ἀλεξάνδροιο ἄνακτος.

Critici Ephesii argumentum Aristonicus recte et invenit et refutavit³⁵). Heraclitus (Alleg. Hom. 28) poetam inepte defendit. Digamma v. ἄνακτος neglexit Zenodotus.

Δ, 88 pro εἴ που ἐφεύροι scripsit εὔρε δὲ τόνδε³⁶) omisso versu 89. Aristonicus: Δοκῶν ἀνθρώπινον τὸ ζητεῖν εἶναι· καταλέλοιπε δὲ τὸ διζήμενν (v. 88)· ἀγνοεῖ δέ, ὅτι ὁμοιωθεῖσα Λαοδόκῳ ἀνάγκην εἶχεν ἀνθρώπινα ἐπιτηδεύειν. Verum Zenodotum potissimum coniunctio εἰ offendisse videtur, quum dubitatio deam dedeceret (cf. supra ad α, 100), neque non ἐφεύροι, quum εὔρε continuo sequeretur, eum male habuit.

Ι, 14 Zenodotus ὥστε κρήνη μελάνδρος immutavit in μετὰ δ' Ἀργείοισιν εἶπεν, et v. 15 sq. eiecit, comparatione, quam Aristonicus ἀναγκαῖαν εἰς αὕξησιν dicit, sublata, eo sine dubio motus, quod βαρυστενάχων v. 16 et δακρυχέων sibi repugnare putavit³⁷), quod posterioribus quoque grammaticis visum est, inde v. 16 δακρυχέων reponentibus. Heynius V p. 528 se non mirari profitetur, hanc comparationem, e π, 3 sq. repetitam, viris sagacioribus displicuisse, quum aliena sit et loco et dignitate dicentis. At talia Zenodotum non moverunt, neque Heynio accedet is, qui Homericarum comparationum naturam accuratius novit.

35) Ἀπρεπὲς γὰρ αὐτῷ ἐφαίνετο τὸ τῇ Ἑλένῃ Ἀφροδίτην δίφρον βαστάζειν· ἐπιλέλησται δέ, ὅτι γραῖ εἵκασται (v. 386) καὶ ταύτῃ τῇ μορφῇ τὰ προσήκοντα ἐπιτηδεύει. Heynius monere non debebat (IV p. 542): „Atqui Venerem sub anus specie Helenae cubiculum interius intrasse poeta non dixit. Quaestio omnino est inepta. Quidni enim Venus, ut dea, faciat aliquid, ita ut actionis modum poeta haud memoret?”

36) Sic recte Bekker. Villoiso, qui Heynium (IV p. 568 sq.) in errorem induxit, corrupte εὔρε Λυκάονος. Quodsi Spitzner Villoisianam editionem consulisset, dicere non potuisset, Heynium Schol. vel negligenter evolvisse, vel prave intellexisse.

37) Hoc Spitzner recte vidit. Quod vero addit, „Si (Zenodotus) comparationem e libro π, 3 sq. parum apte huc traductam iudicasset, id ipsum interpretes nobis dicturos fuisse, consequens est,” nihil demonstrat, quam, quod saepissime animadvertimus, Spitznerum originem atque rationem Scholiorum parum habuisse perspectam.

O, 377 Zenodotus pro μέγα δ' ἔκτυπε scripsit τοῦ δ' ἔκλυε et tres sequentes versus eiecit ³⁸), in eo haerens, quod poeta omen Graecis faustum dicat, Troiani vero Iovis benevolentiam ipsis portendi credant. Male Aristonicus contra Zenodotum monet, Iovem Nestoris preces non exaudisse; nam quod petiit, ne Graeci perirent, ratum habuit. Troiani vero Iovis signum male interpretantur. Cf. Θ, 170 sq. 246 sqq. Naegelsbach. l. l. p. 148 sq. 156 sq.

De versibus π, 93—96 omissis, alio ficto et v. 92 mutato, iam supra c. IX vidimus.

Π, 677 eiecit Zenodotus et pro versu 666:

Καὶ τότε Ἀπόλλωνα προσέφη νεφεληγερέτα Ζεὺς,
inepta audacia finxit:

Καὶ τότε ἄρ' ἔξ' Ἰδης προσέφη Ζεὺς ὃν φίλον υἱόν.
Zenodoti argumentum intellexit Aristonicus et recte redarguit. Quum enim Apollo in priore libro in Troianorum fuerit pugna, neque eius reditus in Idam commemoretur, Zenodotus Iovem in Ida sedentem Apollini in pugna moranti alta voce ex ipso monte Ida acclamantem fecit ³⁹). Cf. supra ad π, 431 sqq. Lehrs. p. 356 sq. At totum locum π, 666—683 spurium esse ipse Zenodotus postea perspexit. Cf. infra c. XI.

Σ, 528 Zenodotus pro πώεα καλὰ scripsit πῶν μέγ' οἰῶν et, ni fallor, ut in iis locis, e quibus nostrum versum emendavit (λ, 696. ω, 323. Od. μ, 299), ἀγέλην pro ἀγέλας ⁴⁰). At facile vides, eum post πῶν μέγ' οἰῶν sequentem versum:

Ἀργεννῶν ὄτων· κτεῖνον δ' ἐπὶ μηλοβοτῆρας,

retinere non potuisse; nam ab omni abhorret probabilitate Spitzneri coniectura, e qua Zenodotus pro ὄτων aliquid addiderit. Haesit ille in voce μηλοβοτῆρας v. 529, quum non solum μῆλα, verum etiam boves commemorarentur. Similem Zenodoti dubitationem invenimus ε, 162. Hinc totum versum 529 omisit et praecedentem mutavit, quamquam quid de pastoribus factum esset, (cf. v. 525 sqq.), non potuit non narrari.

38) In Scholiis refertur, Zenodotum pro ἔκτυπε scripsisse ἔκλυε. At cf. supra c. I. V. 378, quum ἔκλυε scripsisset, locum habere non potuit, neque v. 379 sq., quum Iovis tonitru a Zenodoto sublatum esset. Π, 379—389 Geppertus (I p. 430) spurios habet.

39) Aristonicus: Γελοῖον δὲ τὸ κραυγάζειν ἀπὸ τῆς Ἰδης τὸν Δία. Οὐ γινώσκον οὖν, ὅτι τὰ τοιαῦτα κατὰ τὸ σιωπώμενον ἐνεργούμενα δεῖ παραδέχεσθαι.

40) Πώεα οἰῶν legimus λ, 678. Od. ξ, 100, οἰῶν πώεα καλὰ Od. λ, 402. μ, 129. ω, 112.

Quod si omnes versus omissos respicimus ⁴¹⁾, Aristarchus Zenodoti censuram ita secutus est, ut semel ipse cum Zenodoto versum eiiceret (θ, 412), viginti quinque locis eosdem versus obelo notaret (θ, 37. 284. 371 sq. 385—387. 557 sq. ι, 23—25. ι, 416. 694. κ, 240. 253. 497. λ, 13 sq. 78—83. 179 sq. 356. 515. 705. μ, 175—181. ξ, 114. 376 sq. ο, 64—77, ubi Aristarchus versus inde a v. 56 addubitavit. 266—268. 610—614. π, 237. Od. λ, 245), reliquis viginti novem eius iudicium, quantum sciamus, non probaret. Nos recte Zenodotum versus omisisse, etsi non ubique eius argumenta probamus, censemus his undeviginti locis: β, 674. θ, 37. 557 sq. ι, 416. 694. κ, 497. λ, 13 sq. 78—83. 515. 705. μ, 175—181. ξ, 114. 376 sq. ο, 64—77 (ubi interpolatio a v. 56 incipit). 610—614. π, 431—461 (verius 432—458). ρ, 404—425. Od. θ, 412. λ, 245, reliquis vero triginta quinque ab eius licentia recedimus. Ceterum hic quoque monendum ert mancā Zenodoteae recensiois cognitionem nobis esse concessam, ut Zenodotus multos versus omiserit, probante Aristarcho, quorum notitia prorsus periit, atque alios, Aristarcho aut obelo notatos, aut non addubitatos, sustulerit.

41) Multos alios versus Zenodotum omisisse dubitare non licet. Huc referendos esse suspiceris versus, quos Aristophanes non legit, σ, 10 sq.

XI.

DE VERSIBUS OBELO NOTATIS.

Multos atque haud paullo plures, quam hodie scimus, versus Zenodotus sustulit, alios vero, de quibus hic agamus, addubitatos obelo notavit. Quodsi quaerimus, qua ratione hos locos ab illis distinxerit, ut hic dubitaret, illic sine haesitatione versus abire iuberet, re non accuratius pensitata statues, eum illos versus, quos certioribus argumentis poetae non esse putaret, eiecisse, eos vero, quos non tam aperte spurios esse demonstrare potuerit, obelo confodisse. Quae sententia, si locos ipsos comparas, non confirmatur. Neque id, quod Lehrsius (p. 361) de Aristarcho statuit, qui non nisi versus vel testimoniis suspectos vel extra modum ineptos eiecerit, de Zenodoto contendas. Nonnunquam criticus Ephesius in eodem loco hunc illumve versum sustulit, alios vero proscripsit (cf. α , 488—491. β , 673—675. π , 140—144), quod vix caetae Zenodoti prudentiae argumentum habebis. Neque desunt loci a Zenodoto simul emendati et addubitati. Cf. α , 4 sq. 46 sq. 159 sq. 396—406. β , 579 sq. 686 sqq. η , 443 sqq. π , 666 sqq. et Achillis clipeum, in quo, quamquam obelo confosso, multa novavit. Cur igitur in his locis addubitatis emendationem tentavit? Cur hos versus, quos sine emendatione stare non posse putavit, non sustulit? Unam tantum viam video, qua omnibus his dubitationibus occurramus. Zenodotum recensionem carminum Homericorum primum ita instituisse arbitror, ut quae ipsi minus apta viderentur, corrigeret aut tolleret, eum vero postea, antequam recensionem iam perfectam ederet, haec carmina denuo pertractasse, ut quae tunc dubia atque minus apta inveniret, eicere vero, editione iam perfecta, non posset, obelo notaret. Hinc versibus prius emendatis obelum appingere et illos locos, ubi prius unum tantum sive plures versus eiecerat, totos addubitare potuit. Quam coniecturam, quae sponte se offert, loci, quos nunc accuratius inspiciamus, comprobabunt.

A, 4 sq. addubitavit, quo structuram satis impeditam levaret; iunxit enim ἐξ οὗ cum προΐμην, non, quae Aristarchi erat sententia, cum τελείτο βουλή¹). At haec ἀθέτησις, dummodo locum recte interpreteris, minime necessaria, vires nervosque huius invocationis egregie infirmat. Quod recte vidit Aristonicus, monens: *Γίνεται δὲ τὸ προΐμιον κόλον· καὶ πρὸς τὰς ψυχὰς ἀντιδιέστυλκε τὸ αὐτοῦ δὲ ἐπὶ τῶν σωμάτων.* Alteram causam, quam Zenodotum movisse dixeris, vide in nota²). Nescio an probabiliter conicias, Zenodotum tres versus (3–5) addubitasse.

A, 46 sq. proscripsit et in repetitionibus *χωόμενος - χωόμενοι* (v. 44. 46.), *ῥοιοῖν - ῥῶν* (v. 45. 46) et in sagittis in dei humeris sonantibus haerens; nam v. 46 eum praecipue offendisse videtur; alioquin cum Bentleio et Payne-Knightio v. 47 tantum notasset. Zenodoti acumen a vero aberrasse veteres et recentiores critici consentiunt.

A, 63 male obelo confodit versum:

Ἡ καὶ ὄνειροπόλον — καὶ γὰρ τ' ὄναρ ἐκ Διὸς ἐστίν;

hic enim non de somnio interpretando agi. Aristonicus: *Μήποτε δὲ ὄνειροκρίτην ὑπέιληφεν (Ζηνόδοτος), οὐκ ὀρθῶς. Ὀνειροπόλος* vatem hic significat, cui dei voluntas somnio ab eo misso praenunciatur; talis vero simul *ὄνειροκρίτης* est. Cf. ε, 149. Naegelsbach. ad h. l. et de theologia Homerica p. 59 sqq.

A, 80 eiiciendum esse putavit versum:

Κρείσσω γὰρ βασιλεῖς, ὅτε χῶσεται ἄνδρι χέρη,

qui quomodo cum prioribus cohaereret, non vidit, et in γὰρ bis repetito (cf. v. 78. 80. 81), et in comparativo *κρείσσω* (de hac forma vide supra c. III) haerens. At sententiarum nexus recte se habet. „Me-

1) Utrumque minus recte statui iudico. Verba ἦ μυρὶ Ἀχαιοῖς — βουλή adiectivum οὐλομένην ex usu Homérico explicant, ἐξ οὗ vero ad μῆνιν quasi redit, ut initium Iliadis ita intelligendum sit: „Dic mihi, dea, iram Achillis perniciosam, ab eo inde tempore, quo primum exarsit.”

2) Heynius (IV p. 9): „Quaeri quoque posse puto, an recte adiecti sint versus (p. 4 sq.): verum enim non est corpora caesorum insepulta abiecta esse: nam post priorem pugnam, induciis factis, corpora sublata sunt et sepulta: post alteram et tertiam pugnam non satis fuit otii ad sepulturam: in quam sententiam disputantur quoque nonnulla in Schol. Lips.” At Heynius, qui disputationem Schol. L non satis accurate expressit, ipse concedit, post posteriores pugnas corpora iacuisse insepulta. Hefster (p. 10) hoc ipso argumento ab Heynio allato Zenodotum aut alium virum doctum ante eum putat motum esse, ut versus illos addubitaret; addit vero: „At in poematis talia non sunt premenda; quare ille errasse iudicandus est.”

tuo, ne principem potentissimum eo, quod proferam, inritem; nam nimium valet princeps iratus homini ignobili; nunquam enim ille odium inultum abiiciet" ³⁾).

A, 117 obelo notavit, haerens in duabus enunciationibus (ἐθέλω et βούλομαι) ἀσυνδέτως compositis, quarum alteram, ubi ἡ ἀπολίσσθαι difficultatem movit, abiiciendam esse censuit. At omittere non poterat Agamemno, se populi semper curaturum esse salutem, quo ad id, quod regis ducisque totius exercitus dignitas sibi postulet, transit. Aristonicus: "Ὅτι Ζηνόδοτος αὐτὸν ἡθέτηκεν, ὥς τῆς διανοίας εὐήθους οὕσης· οὐ δὲ αὐτὸν ἰδίᾳ προφέρεισθαι, ἀλλὰ συνάπτειν τοῖς ἄνω· ἐν ᾗθι γὰρ λέγεται ⁴⁾).

A, 143 proscripsit, motus loco v. 309 sq.: Ἐς δ' ἐκατόμβην βήσε θεῶ, unde hic quoque ἐς δ' ἐκατόμβην cum βήσομεν coniungi debere sibi persuaserat. At recte Aristonicus: Ἀναγκάτος δὲ ὁ περὶ τῆς Χρυσήδος λόγος· ταύτης γὰρ ἔνεκα ἐγένετο καὶ ὁ λοιμός. Quod non satis perpendit Heffter (p. 13).

A, 160 eiiciendum esse putavit ⁵⁾, quum in illo τῶν male a nonnullis intellecto haereret et totum versum (scripserat enim v. 159 ἀρνύμενος, quod supra c. VI monuimus) languide et moleste addi videret ^{5a)}.

A, 208 sq. e v. 195 sq. obelo notavit Zenodotus. Minervam enim Achilli in Agamemnonem irato dicere non debere, Iunonem, cuius sit nuncia, Achillem et Agamemnonem eodem amore eademque cura prosequi. At dea bene cognovit, Achillem summo Iunonis numini parituum esse, atque vix omittere potuit, quis ipsam ab Olympo miserit. Aristarchus, qui hos duos versus nostro loco unice aptos habuit, obelum v. 195 sq. appinxit ⁶⁾. Versus utroque

3) Iam audi Heynium (IV p. 39 sq.): „Certe simillimus est (versus 80) iis versibus, qui a rhapsodis interpositi sunt; ab alio rhapsodo tum sequentes duo inserti esse possunt, qui saltem sine eo ceu fulcro concidunt. Gravior autem et simplicior Chrysis oratio, si versu 79 finitur." At recte addit Chryses, principis iram et in posterum metuendam esse, si continuo se ulcisci nequeat.

4) Heffter decernit (p. 13): „Verisimilius est hunc versum ab aliquo insertum esse. Neque est omnino necessarius."

5) Male Villoiso legit: Ζηνόδοτος τιμὴν ἀρνύμενος, καὶ τὰ ἔξῃς ἡθέτηκεν, quod Heynium (IV p. 61) fefellit.

5a) Heffter l. l.: „Qua tamen de causa hic versus absuerit ab editione aliqua, aut potius qua auctoritate moti nescio qui hunc versum inseruerint, ignotum est."

6) Egregie erravit Heynius (IV p. 73), qui Aristarchi et Zenodoti obelum confundens, Aristarchi sententiam tribuit Zenodoto. At eundem errorem erravit Heffter, quamquam iam Bekker Scho-

loco genuini sunt. Aristonicus: Οἰκείως δὲ μᾶλλον κεῖνται εἰς προτροπὴν τοῦ Ἀχιλλέως, atque idem Zenodotum pronomine σφωτέρων refutari recte monet ad v. 216.

A, 225—233 eiiciendos putavit; convicia enim in Agamemnonem iacta Achillem dedecere cum Platone (Rep. III p. 390. cf. Plutarch. de audiendis poetis 13) statuit, heroum Homericorum mores prave iudicans. Timonis parodiam v. 225 vide apud Athenaeum IV, 55 (cf. Eust. p. 1404, 2 sqq.).

A, 396—406 proscripsit, quod illam narrationem de Iove vincto deorum patre indignam habuit, falsa de Homericis dis opinione ductus. Similem Zenodoti censuram supra c. X in Iunonis poena invenimus, o, 18—31, quos versus sustulit ⁷⁾).

A, 488—492, excepto v. 491, quem iam prius sustulerat, obelo notavit. Quum enim antea versum 491 eiecisset, quod de nulla pugna his diebus inita narretur, nunc eandem de concione v. 490 dubitationem movit, neque eum fugisse videtur, illis versibus eiectis ἐκ τοῦο multo aptius referri ad illum diem, quo cum filio Thetis collocuta est. Vides, quomodo litem inter Lachmannum et Bergkium (quem conferas l. l. p. 485 sqq.) de hac ἀθετήσει ortam componamus ⁸⁾. Zenodoti iudicium contra Naekium (Opusc. I p. 267) et Lachmannum (I p. 152) omnino probamus, quum minime carmen primum Iliadis hic finire putemus. Quae alias persequi constituimus.

B, 111—118 addubitavit ⁹⁾, Agamemnonis orationem melius a

lium recte ad v. 208 sq. transtulerat, quos numeros ipse Heffter ascribit. Verum vidit Bergkius l. l. p. 498 sq.

7) Heynius (IV p. 404): „Potuit desiderari antiqua auctoritas, potuit totus locus videri insertus a rhapsodo; sed potuit quoque tota censura proficisci a prava opinione, videri haec Iove indigna esse.” Heffter (p. 13) argumenta, e quibus hos versus spurios habuerit Zenodotus, ignorari profitetur.

8) Verba Schol. V: Ποθ' ἐέσκει· ἐχθρὸς γὰρ τῆς ἀρχίας ὁ ἦρως, φιλοτιμῶς δὲ περὶ τὰς πράξεις, non magis ad Zenodoti ἀθετήσιν refutandam pertinent, quam illa: Δύο οἶδεν ἀνδρῶν ἀρετὰς κ. τ. λ., quibus, cur poeta concionem ante pugnam memoret, explicatur, unde Lachmanno, criticum Ephesium in Ποθ' ἐέσκει haesisse suspicanti, accedere nequeo. Scholium Ἡ πρόληψις κ. τ. λ., ad v. 491, non ad v. 490 pertinens, Aristarchi interpretationem praebet, quod Bergkius negare videtur.

9) Aristonicus quidem dicit, Zenodotum locum ita συντέμνειν, ut post v. 110 sequatur v. 118; quum vero Zenodotus β, 111, Didymo teste, μέγα legerit, hos versus sustulisse non potest. Cf. supra c. VI not. 25. Heynius (IV p. 214) sibi ipsi repugnat, adfir-

v. 119 incipere atque regem, cui Iovis Somnium victoriam promiserat, talem patris deorum vituperationem ne simulare quidem debere censens. At, ne Iuppiter hac simulata Agamemnonis vituperatione laederetur, Homerus non curavit. I, 17 sqq., ubi totus locus recurrit, Zenodotum versus, qui hic v. 116—118 leguntur, eiecisse supra diximus.

B, 156—169 Zenodotus, Aristonico teste, ita contraxit:

*Εἰ μὴ Ἀθηναίη λαοσόος ἦλθ' ἀπ' Ὀλύμπου·
εὖρεν ἔπειτ' Ὀδυσῆα, Διὸ μῆτιν ἀτάλαντον,*

versibus 157—168 eiectis et versu 156 immutato. At legimus, eodem Aristonico teste, Zenodotum v. 161 scripsisse *Ἀργεῖην θ' Ἑλένην*, ut mittam, quod Barnesius de v. 168 tradit (cf. supra c. VII)¹⁰. Hinc Aristonicum, quae de hac ἀθετήσῃ legit, non satis recte intellexisse patet. Zenodotus, qui versus 156—168 reliquerat, postea, quum denuo Iliadem pertractaret, in his versibus haerens, quod iisdem verbis, quibus Iuno Minervam, haec Ulixem alloqueretur atque illud, quod Iuno Minervae mandaverit (v. 163 sqq.), non ab hac ipsa, sed ab Ulixē fieret (en acumen Zenodoteum!), versus 156—168 obelo notavit, illo versu:

Εἰ μὴ Ἀθηναίη λαοσόος ἦλθ' ἀπ' Ὀλύμπου,
infeliciter ficto, in marginem posito. Quae nostra coniectura et re ipsa et iis, quae infra de β, 226 sqq. dicemus, quam maxime adiuvatur. Aristonicus contra Zenodotum monet, Iunonis orationem ab Homeri more non recedere; καὶ γὰρ τῆς ξιφουλκίας (α, 194), addit, αὕτη ἀφίστησιν· ἡ δὲ Ἀθηναῖα ὑπηρετεῖ κατὰ διαφορὰν τῆς ἀξίας τιμωμένης τῶν προσώπων. Aristarchum quoque Iunonis oratio offendit, unde versus 160—162 et v. 164 obelo notavit, quae Minervae adhortationem Ulixis decerent, minime Iunonis orationem Minervae dictam. Quod argumentum quam infirmum sit, vix est, quod moneam. Verba Iunonis, quibus Minervam admonet, ita comparata sunt, ut paucis mutatis aptissime a Minerva Ulixi dicantur, unde Homerus, qui sine iusta causa versus rem bene significantes non mutat, ea utroque posuit loco.

B, 220—224 eiecit, mentionem conviciorum antehac in Ulixem

mans Zenodotum versibus 112—108 excisis locum in brevius contraxisse, ut post v. 111 (!) sequeretur v. 119.

10) Spitzner aut plures fuisse Zenodoti editiones dicit, aut Zenodotum his versibus obelum appinxisse conicit. Haud probabile est, quod suspicari possis, illud, quod de scriptura versus 161 narratur, e versu 177 esse haustum. Heynius (IV p. 224), Villosioniana Scholiorum editione deceptus, Zenodotum v. 168 reliquisse putat.

et Achillem iactorum otiosam, et verba: *Τότ' αὖτ' Ἀγαμέμνονι δῖω
ὄξεα κεκληγώς λέγ' ὀνείδεα*, versu 224: *Αὐτὰρ ὁ μακρὰ βοῶν Ἀγα-
μέμνονα νείκεε μύθῳ* sequente *ταυτολόγως* dici censens. Aristonicus:
*Πρὸς ὑπόθεσιν δέ τινα λέγονται*¹¹⁾. ἐπίτηδες γὰρ τοῦτον τῶν ἀγαθῶν
ἐπεσβόλον παραγνόχεν.

B, 226 Aristonicus: *Ὅτι Ζηνόδοτος γράφει πλεῖται δὲ γυναι-
κῶν καὶ τοὺς ἐξῆς δύο ἡθέτηκεν*. At quomodo versibus 227 sq.
non eiectis, sed obelo tantum notatis et addubitatis *πλεῖται δὲ γυναι-
κῶν* legere potuit, quod non nisi illis versibus sublatis intelligi pot-
est? Heynius et Spitzner errorem Aristonici statuunt, *ἡθέτηκεν* pro
γράφει scripserit. Audio: verum talem errorem Aristonico non tri-
buam, quum alia extet explicandi ratio, iis consentanea, quae su-
pra de β, 156 sqq. coniecimus. Zenodotus, ni fallor, duos versus
proscripsit, verbis *πλεῖται δὲ γυναικῶν* in margine ad v. 226 scriptis.
Quodsi quaeris, cur Zenodotus hunc locum tam audacter mutave-
rit, ei verba *ἄς τοι Ἀχαιοὶ πρωτίστῳ δίδομεν, εὐτ' ἂν πολίεθρον
ἔλωμεν*, inepte et ridicule dicta videbantur. Simile eius argumen-
tum mox in versibus β, 231—234 inveniemus. Aristonicus vero mo-
net, Thersiten in his versibus esse *μάλιστα γελοιοποιόν*, quamquam
πρωτίστῳ serio dici poterat, „quas tibi primo, antequam in alio-
rum manus pervenerint, statim urbe capta, dare solemus.”

B, 231—234 proscripsit, *ἐν οἷς πάλιν*, Aristonicus inquit, *ἔστι
τὰ γελοιότατα*; eodem igitur argumento ductus est, quo in versibus
β, 227 sq. tollendis, non intelligens, talia convicia Thersitae esse
aptissima. Praeterea dixeris, Zenodotum haesisse in accusativo
γυναῖκα νέην v. 232, ubi structuram mutatam bene exposuit Hey-
nius (IV p. 241).

B, 528—530 Zenodotus, quem alii secuti sunt (cf. Schol. br.),
obelo notavit¹²⁾, quod Ajax, Oilei filius, Salaminio beviore non

11) Verba *πρὸς ὑπόθεσιν δέ τινα λέγονται* iis, quae continuo
sequuntur, explicantur. Male Heynius (IV p. 239) addit: „Scilicet
quod idem Thersites aliquando ab Achille fuit interfectus.” Verba
enim *ἰστέον δὲ κ. τ. λ.*, quae in Scholio sequuntur, Aristonici non
esse, ipsa Quinti Smyrnaei commemoratio ostendit. Ceterum cum
Heynio *τοῦτον* scripsi pro *τούτων*.

12) Aristonicus quidem non nisi de v. 528 dicit, Zenodotum
obelum appinxisse. At v. 528 sublato duo sequentes versus stare
non possunt. Atque ipsum Aristonici argumentum contra Zenodo-
tum: *Ἀναγκαῖος δὲ ἔστι· προδιασυνίστησι γάρ, ὅτι ἥττων ἔστι κατὰ
τὸ μέγεθος τοῦ Τελαμωνίου· ἐκεῖνον μέντοι γε μέγαν λέγει*, ostendit,
Zenodotum duos sequentes versus non legisse, quod Aristonicus,
quum de Aristarchi horum versuum ἀθετησέωι loqueretur, dicere ne-

fuerit, quod loco *v*, 701 sqq., ut alii postea, comprobasse videtur; fortasse etiam in structura haesit, quum οὐ *v*. 531 ad *Λοκρῶν* *v*. 527 pertineret. Quodsi *μείων* *v*. 530 repetitum et *Πανέλληνας* *v*. 530 eum offendissent, *v*. 529 sq. tantum cum Aristarcho proscripsisset. *V*. 528 bene abesse non posse, monet Aristonicus. Eustathius omnia confundit.

B, 553—555 addubitavit. *Μήποτε δίοτι διὰ τῶν ἐπὶ μέρους οὐδέποτε αὐτὸν διατάσσοντα συνέστησεν*, Aristonicus inquit, addens: *Πολλὰ μέντοι Ὅμηρος κεφαλαιωδῶς συνέστησιν, αὐτὰ τὰ ἔργα παρὰ λιπῶν, ὡς τὴν Μαχάονος ἀριστείαν* (*λ*, 506). Ceterum hos versus, a Zenodoto ob Menesthei laudem proscriptos Atticae recensiois per totam Graeciam pervulgatae additamentum esse probabiliter dixeris. Cf. Muelleri introductionem in Homerum p. 81 edit. alt. Sed Zenodotum librorum auctoritatem hic secutum esse minime statuo.

B, 579 sq. proscripsit; non verum enim esse, quod dicatur de Agamemnone, *πᾶσι μετέπρεπεν ἡρώεσσιν*, atque πολὺ δὲ πλείστους ἄγε λαοὺς moleste repetere illud ἅμα τῷγε πολὺ πλείστοι λαοὶ ἔποντ' (*v*. 576 sq.). At *μετέπρεπε* hic non spectat ad bellicam virtutem, sed ad maiestatem regiam, atque πολὺ πλείστους ἄγε λαοὺς abesse nequit, quum hic ἄριστος explicatione egeat¹³).

B, 612—614 obelo notavit, quos versus male prioribus addi recte perspexit. Aristonicus contra Zenodotum haud scite monuit: *Ἀναγκαῖοι δὲ εἰσιν· παριστόρηται γὰρ δι' αὐτῶν, ὅτι παρέσχεν αὐτοῖς ναῦς ὁ Ἀγαμέμνων, ἐπεὶ οὐ σφὶ θαλάσσια ἔργα μεμῆλεν*. De codicum auctoritate cogitare noli. Cf. Heynius IV p. 339.

B, 641 sq. addubitavit; hos enim versus hic alienos esse atque Tydei mentionem desiderari, unde posteriores versum inseruerunt. Cf. Heynius IV p. 349 sq. Aristonicus: *Ἰσως ὑποπτεύσας τὸν Μελέαγρον κεχωρίσθαι τῶν Οἰνέως παιδῶν· εἴρηται δὲ ἐξ ὀνόματος κατ' ἐξοχὴν*.

Versum β, 674 Zenodotum eiecisse supra c. X vidimus. Quum vero denuo Homerum pertractaret, haesit in nomine *Νιρεὺς* repetito, unde versus 673 et 675 obelo notavit¹⁴); nam versus 671 sq. sufficere putavit, ut supra *v*. 571 sq. Ceterum Aristoteles (*Rhet.* III, 6) *v*. 671—673 laudat.

glexit. Hinc Eustathii testimonium, qui tradit, Zenodotum tres illos versus obelo notasse, iure sequimur.

13) Aristonicus statuit, Zenodotum hos versus addubitasse, *ἐπεὶ διὰ τῶν ἐξῆς* (*v*. 768) *ἄριστος ὁ Αἴας λέγεται*. Quod ut refutet, addit: *Ἐν διαφόροις δὲ πράγμασιν εἰσιν οἷοι ἄριστοι, ὁ μὲν πλούτῳ καὶ εὐγενείᾳ, ὁ δὲ τῇ κατὰ πόλεμον ἀρετῇ*.

14) Eustathius non recte dicit, Zenodotum *v*. 672—674 proscripsisse.

B, 686—694 obelo notavit, ne bis in catalogo ira Achillis commemoraretur. Cf. β, 769 sqq., quos versus non addubitasse videtur, unde non ipsam Achillis irati mentionem Zenodoto a catalogo abhorre visam esse patet. Hos vero versus, non illos infra sequentes, proscripsit, larga de Briseide narratione (v. 689 sqq.) et verbis τάχα δ' ἀσθήσασθαι (cf. supra c. III) ἐμελλεν, ad futurum tempus respicientibus motus¹⁵). Nescio an catalogus, quem proprie non ad Iliadem pertinuisse suspicor, hoc loco alios versus habuit, Achillis fortitudinem splendide exorantes, qui iis, quos nunc habemus, cedere debebant. Sed totam de catalogo quaestionem alio loco accuratius exponemus.

B, 724 sq. nescio an recte proscripsit; enim his versibus de futuro tempore ad ipsum carmen non pertinente agi. Aristonicus: Ἀναγκαῖον δέ ἐστι γνῶναι, ὅτι ὕστερον ἀνεκομίσθη ἐκ Δήμνου ὁ Φιλοκτήτης¹⁶).

Γ, 18 Zenodotus obelo notavit, quod δύο δοῦρε πάλλων non cum προμάχιζεν, sed cum προκαλίζετο male iungeretur. Neque non structura (legit enim αὐτὰρ δοῦρε. cf. supra c. IV) eum offendisse videtur¹⁷). Quam ἀθέτησιν veteres eo refutarunt, quod Menelaus, eadem, qua Alexander, ratione armatus, gladio non caret, unde versus 18 necessarius sit. Cf. Schol. γ, 18. 339. 361. 370. 373. Aristonicus v. 19 sq. obelo notavit, quos Zenodotus, quod contra Heynium (IV p. 454) moneo, minime addubitavit. Cf. Scholia. Διπλῇ περιεστιγμένη, versui appicta, ad Zenodoti ἀθέτησιν pertinet, minime, quod Heynius dicit (IV p. 253), ad ὁ omissum, quum Aristarchus, qui illa diple non nisi iis locis, ubi a Zenodoto recessit, usus est, pronomen ὁ non magis legerit, quam Zenodotus.

Quum Zenodotus γ, 18 Alexandri gladium tollendum putaret, hunc altero etiam loco, ut sibi constaret, removendum putavit,

15) Aristonicus: Ἀναγκαῖοι δέ εἰσιν· δι' αὐτῶν γὰρ δηλοῦται, ὅτι ἐφ' ἑαυτῶν ἔμενον οἱ Μυρμιδόνες. At sufficere videntur v. 769 sqq. Heynius (IV p. 371): „Necessarios quidem haud arbitror: verum nec otiosos esse dixero.”

16) Heynius (IV p. 381) addit: „Quod equidem non video. Susplicari potius possis, senioris rhapsodi setum esse, quum fabula a cyclicis et tragicis de Philoctete Troiam arcessito celebrata esset. Color est idem, qui v. 694 de Achille: τῆς ὅγε κεῖτ' ἀχέων, τάχα δ' ἀνστήσεσθαι ἐμελλεν.”

17) Aristonicus: Ζηνόδοτος δὲ ἠθέτηκε (τὸν στίχον) τοῖς ἐξῆς οὐ συντιθέμενον· δεῦ δὲ κοινὸν παραλαβεῖν αὐτὰρ ὁ δοῦρε δύο ἔχων (δύω πάλλων), καὶ νοεῖν τὸ ἄρθρον ἐξ ἐπαναλήψεως παρήμενον ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ προσώπου. Veteres igitur post ξίφος minorem habuerunt interpunctionem.

unde γ, 334 sq. proscripsit. Aristonicus: "Ὡστε ἐναντίως τῷ Ὀμηρικῷ ὀπλισμῷ ἔχειν· πρὸ τῆς ἀσπίδος γὰρ φανήσεται ἀναλαμβάνων τὴν περικεφαλαίαν, καὶ ξίφος μὴ ἔχων. Cf. eundem λ, 32. ο, 480. Vide Heynium IV p. 519, qui bene monuit de διπλῇ περιεστιγμένῃ versui 333 male apposita.

E, 187 eiiciendum esse putavit versum:

"Ὅς τούτου βέλος ὥκα κιχήμενον ἔτραπεν ἄλλῃ.

Vere Zenodoti argumentum perspexit et refutavit Aristonicus: Οὐ γὰρ ἐτράπετο ἄλλῃ τὸ βέλος, ἀλλ' ἔτυχεν αὐτοῦ. Οὐ λέγει δέ, ὅτι καθόλου ἀπέτυχεν, ἀλλ' ὅτι ἐπὶ καίριον τόπον φερόμενον παρέτρεψεν. Cf. δ, 129.

E, 734—736, eosdem versus, quos θ, 385 sqq. non scripserat, quum denuo Homerum emendaret, obelo notavit. Aristarchus vero nostrum locum reliquit, illum addubitavit. Cf. c. X. not. 11. Offenderunt Zenodotum, ni fallor, plura, ἣ δὲ v. 736 post Ἀθηναίῃ v. 733, χιτῶνα Διὸς v. 736 et πέπλον κατέχευεν ἐπ' οἴδει¹⁸⁾.

H, 195—199 Zenodotus, Aristophanes et Aristarchus proscripserunt¹⁹⁾; ὅτι οὐ κατὰ τὸν Αἴαντα, Aristonicus dicit, οἱ λόγοι, καὶ ἑαυτῷ ἀνθυποφέρει γελοίως, quorum neutrum videtur satis firmum²⁰⁾. Offendit Zenodotum primum, quod Ajax principes iubet tacite preces fundere, ne Troiani eas exaudirent, quasi tam alta voce precarentur, ut ab illis possent intelligi; tum mire ad ἧ καὶ ἀμφαδίην argumentum vidit adferri: ἐπεὶ οὐτίνα δείδιμεν ἔμπης; denique in nexu sententiarum v. 196 et 197 sqq. haesit. Atque Zenodotum et Aristarchum verissime hos versus addubitasse censeo, quum nemo adhuc docuerit, quomodo non inepte intelligerentur; Heynii enim interpretatio (V p. 343) rem non expedit²¹⁾. Ab

18) Pro ἧ δὲ alii scripserunt ἡδέ. Aristarchus genitivum Διὸς cum τεύχεσιν v. 737 coniunxit. De κατέχευεν monent grammatici. Schol. B ε, 734: Γυμνὴν δὲ ἡμῖν τὴν Ἀθηναίων διὰ τῆς λέξεως παρέστησεν. Hoc Zenodotum offendisse dixeris. At recte iam Aristarchum voc. πέπλος esse interpretatum puto, unde θ, 385 Schol. V: Θαυμασίως οὐ γυμνοῖ τὴν παρθένον. Cf. Schol. A ε, 734.

19) Verba, quae Villoiso et Bekker ad v. 198 referunt: Ἡθέτηντο δὲ καὶ παρὰ Ἀριστοφάνει καὶ Ζηνοδότῳ, post notam Schol. A ad v. 195 ponenda.

20) Heynius (V p. 342): „Atqui et feroci Aiacis ingenio et fiduciae in virtute sua videntur esse convenientissimi; iidemque cum priscorum hominum superstitione coniuncti, qua precibus, quae fiunt, alii et favere et eas turbare ac profanare possunt.”

21) Ut unum hic moneam, male in universum de omnibus Troianis dixit Ajax, quum de uno Hectore, quocum pugnam initurus est, loqui deberet.

rhapsodo adiecti videntur, qui Aiace[m] nimis modeste v. 192 loqui putavit.

Deorum concionem, η, 443—464, Zenodotus, Aristophanes et Aristarchus addubitarunt. Cf. Schol. ad h. l. μ, 17. φ, 446. Zenodotum, quem Aristophanes secutus est, commemoratio futuri temporis, ad ipsum carmen non pertinentis, movisse videtur, neque dubito, quin eodem argumento ad versus μ, 5—36 proscribendos (quamquam haec ἀθέτησις non refertur) usus sit. Aristarchus repugnare nostro loco μ, 17 et φ, 446 monuit. Quae alii ad locum vindicandum attulerunt, vix commemoratione digna, vide in Scholiis. De interpolatione hodie non dubitant²²⁾.

H, 475 recte Zenodotus, Aristophanes et Aristarchus²³⁾ obelo notarunt, Aristarchus ob ἀνδράποδον, Homero incognitum, Zenodotus vero eo, ni fallor, quod τίθεντο δὲ δαῖτα θαλαίαν moleste repeteret illud καὶ δόρυπον ἔλοντο (v. 466) et ἄλλοι quinquies poneretur. Cf. Geppert. I p. 38.

Θ, 25 sq. proscripsit versus:

Σειρὴν μὲν κεν ἔπειτα περὶ ῥίον Οὐλύμποιο

δησαίμην· τὰ δὲ κ' αὖτε μετῆορα πάντα γένοιτο,

quod Iuppiter, ipse in Olympo sedens, se totam terram, qua Olympus nititur, in altum evecturum et funem in Olympo alligaturum esse diceret. At Aristarchus hic non de monte Olympo, sed de caelo cogitari monuit. Cf. Voelcker p. 14 sq. Lehrs. p. 167 sqq. Talia minime ad vivum sunt resecanda²⁴⁾.

I, 692 Zenodotus, v. 688—692 Aristophanes et Aristarchus addubitarunt. Zenodotus hunc versum ab Achille coram Phoenice ι, 427 sqq., unde locus desumptus est, bene addi, hic vero esse superfluum putavit. Aristarchi ἀθέτησιν verissimam esse statuo, ut versus ab interpolatore adiecti sint, qui Phoenicis commemorationem, a poeta consulto, ni fallor, omissam, desiderabat.

Α, 548—557 obelo notavit, quum duae comparationes nimiae viderentur, quarum primam e ρ, 657 sqq. male huc translata[m]

22) Cf. Heynius V p. 383 sqq. Müller l. l. p. 126 et quae olim monui l. l. p. 62. Geppert. I p. 34. 85. 430.

23) Aristonici ἀθετεῖται de Aristarcho intelligendum esse hodie post Lehrsium in vulgus notum est. Heynius (V p. 390) Aristarchum hunc versum non reprobasse putavit.

24) Aristonicus: Δι' αὐτῶν (v. 25 sq.) δὲ διδασκόμεθα πᾶσαν τὴν γῆν σὺν τῇ θαλάσῃ ubi verba μετέωρον γενέσθαι excidisse videntur, non, quod Heynius (V p. 417) coniecit, „συμπεπλέχθαι vel συνεῶζέσθαι vel simile quid.” Aristonicus enim, ut hunc versum necessarium esse demonstret, illa adfert.

esse iudicavit. Recte Aristonicus: "Ισως, ὅτι νῦν μὲν λέοντι παραβέβληκεν, ἐξῆς δὲ ὄνῳ· ἔστι δὲ πρὸς διάφορα σημαινόμενα· ὁ μὲν γὰρ λέων πρὸς τὴν πρᾶξιν, ὁ δὲ ὄνος πρὸς τὴν ὑπομονήν· καὶ γὰρ τοῦτον ἐπιτριβῇ πληγῶν λαμβάνει. Alteram comparationem parodiam esse prioris, male receptam, non dixerim.

Σ, 304—306 proscripserunt Zenodotus et Aristarchus (neque dubito de Aristophane), ὅτι πρὸς μὲν Ἀφροδίτην (ξ, 205 sqq.) θεόντως λέγονται, πρὸς δὲ τὸν Δία οὐκέτι· οὐ γὰρ προσεδεῖτο προφάσεως, ἔχουσα τὸν κεστὸν ἱμάντα· καὶ τάχ' ἂν συνεφόρμησεν (Ζεὺς) αὐτῇ· οὐ δεῖ οὐ παρακινδυνεύειν. Cf. Schol. ad h. l. et 205. At causa itineris addenda atque ea, quam adfert, ita comparata erat, qua Iuno coniugi iucundior videretur et amabilior. Quod vero Aristonicus addit, fieri potuisse, ut Iuppiter conjugem comitaretur, id ne timendum quidem Iunoni erat, quae nihil aliud optavit, nisi ut Iovis mentem a pugna averteret. Neque video, cur illis versibus omis- sis Iunoni hoc idem minus timendum fuerit; immo commemoratio altercationis coniugialis, qualem Iuppiter non amavit et in qua componenda uxoris potius partes esse vidit, quam sui ipsius, eum a coniuge comitanda detertere poterat. Verum video in argutiis refutandis me ipsum arguari. Cf. Beckius l. l. p. 68²⁵).

Versus π, 97—100 suspecti videbantur Zenodoto. Schol. V: Καλῶς οὖν, φησὶν Ἀριστάρχος, Ζηνόδοτος ὑπώπτεικεν, ὡς εἶεν παρεντεθέντες οἱ στίχοι ὑπὸ τῶν ἀρσενικῶς ἔρωτας λεγόντων εἶναι παρ' Ὀμήρῳ καὶ ὑπονοούντων παιδικὰ εἶναι Ἀχιλλέα Πατρόκλου. Num Aristarchus Zenodoti argumenta recte divinaverit, dubitare licet. Equidem Zenodotum potius vidisse puto, hoc votum Achille indignum esse (cf. Plutarch. de audiendis poetis 8), neque eius moribus convenire (cf. π, 128), atque Achillem nosse Troiam se non deleturum esse (cf. ι, 411 sqq.), denique eum in ipsa loci interpretatione (cf. Spitzner)²⁶) haesisse iudico Aristonicus: Ἀθετοῦνται στίχοι τέσσα-

25) Unde Geppertus (I p. 38) narret, Zenodotum et Aristophanem ξ, 509 proscripsisse, me ignorare confiteor, quum in Scholiis ad h. l. legamus: Ἀθετοῦσιν διὰ τὸ ξένον τῆς λέξεως (ἀνδράγρια) καὶ μὴ κείμενον ἀλλαχοῦ. Aristarchus vero non obelum, sed diplen appinxerat. Ἀθέτησιν ad grammaticos Aristarcho posteriores pertinere puto, qui si hunc versum spurium habuerunt, versus 508 et 510 defendere non potuerunt, ut cum Heynio (VI p. 617) tres versus addubitaverint.

26) De versu 99 adde, quae Humboldtius habet, opp. V p. 32. Γένοιτο sive εἶη ad infinitivum ἐκδῶμεν cogites, nisi νῶϊ, vocali producta, legendum. De infinitivo post αὐ γὰρ cf. Od. η, 312 sq. ω, 379 sq.

ρες, διότι κατὰ διασκευὴν ἐμφαίνουσι γεγράφθαι ὑπὸ τινὸς τῶν νομιζόντων ἐρᾶν τὸν Ἀχιλλεῖα τοῦ Πατρόκλου· τοιοῦτοι γὰρ οἱ λόγοι, πάντες ἀπόλουντο πλὴν ἡμῶν· καὶ ὁ Ἀχιλλεὺς οὐ (sic Spitzner pro ὁ) τοιοῦτος, συμπαθὴς δέ. Versus inepte additos esse recte statuunt Heynius (VII p. 156)²⁷), Spitzner et Lachmannus (II p. 25), quamquam eos amatorios non dixerim.

Zenodotus, qui π, 141—144 sustulerat, quum denuo Homerum pertractaret, versum 140 proscripsit, hastae Achilleae commemorationem hoc loco superfluum existimans et otiosam. Atque illis versibus omissis hunc bene stare non posse concedimus.

Supra c. X vidimus criticum Ephesium v. 666 inepte immutasse, v. 677 vero sustulisse. At quum postea ad hunc locum iterum pervenit, hoc non sufficere bene perspiciebat, v. 666—683 obelo notavit²⁸). Ministerium Apollini mandatum deo indignum est atque infra ρ, 150 sq. ignoratur. Cum Lachmanno II p. 30 statuo, totam hanc narrationem inepte insertam esse. Heynius (VII p. 250 sqq.) rem non expedivit.

P, 260 sq. proscripsit versus:

Τῶν δ' ἄλλων τίς κεν ἦσι φρεσὶν οὐνόματ' εἶποι,
ὅσσοι δὴ μετόπισθε μάχην ἤγειραν Ἀχαιῶν;

Tantum enim principum a Menelao convocatorum (cf. v. 248 sqq.) minime fuisse numerum monuit, ut his versibus poeta recte uteretur; neque ἦσι φρεσὶν hic locum habere²⁹). Aristonicus contra

27) „Videtur fuisse (interpolator) aliquis male feriat, qui Achillis iram usque ad rabiem insanam efferre vellet simulque eum adsimulare Dionedi ι, 48 sq., ne inferior esset ulla in re Achilles.”

28) Schol. A π, 668, a Spitznero neglectus: *Μήποτε δὲ Ζηνόδοτος ὀρθῶς ἠθέτηκε τοὺτους· παράλογον γὰρ τὸν ἀπενθῆ τοιαῦτα διακονεῖσθαι*, ubi et pluralis τοὺτους, et argumentum allatum ostendit, Zenodotum totum de Apollinis ministerio locum addubitasse. Schol. V 667: *Ἡθέτει Ζηνόδοτος· ἄτοπον γὰρ φησι τὸν ἀπενθῆ τοιαῦτα διακονεῖν· ἀλλὰ τοῦτο προστάσσεται ὡς τιμώμενος ἐν Λυκίᾳ*. Hic quoque videmus in Apollinis ministerio Zenodotum haesisse. Orationem igitur Apollinis addubitavit, quod si fecit, neque v. 666, quem mutaverat, neque 676—683 defendere poterat. Nunc audi Spitznerum, qui in summas angustias redactus haec profert: „His (v. 667) ut ab Apollinis numine alienis Zenodotum obelum appinxit. Is vero, quum Iovem cum Apolline colloquentem fecerit (scripsit enim v. 666: *Καὶ τότε ἄρ' ἐξ Ἰδης προσέφη Ζεὺς ὃν φίλον υἱόν*), quomodo singula constituenda censuerit, e Schol. Ven. reliquiis non apparet. Versus duodeviginti integros eius iudicio, tollendos esse probari non poterit.” De Zenodoti ἀθετήσει horum versuum iam Heynius (VII p. 251) recte statuit, quod quomodo Zenodoteae v. 666 emendationi non repugnaret, non curavit.

29) Heynium, qui hos versus damnandos esse Scholiis nondum

Zenodotum disserit: *Οὐδὲν δὲ ἔχουσιν εἰς ἐπαιτίασιν, ἀλλ' αἰξουσι τὸ μέγεθος τῆς ὑπὲρ Πατρόκλου μάχης.* Digamma in εἵποι neglectum interpolatorem decet, quamvis οὐνομα (cf. Od. ζ, 194) facile cum Bentleio restituas. Tres, qui 256 — 259 memorantur, heroes interpolatori non sufficere visi sunt. Cf. Geppert. I p. 38 sq.

P, 545 sq. obelo notavit Zenodotus³⁰⁾, cuius argumentum in Schol. A allatum et refutatum invenimus: *Πῶς γὰρ ἐν τῇ Ἰδῇ ὦν ὁ Ζεὺς αὐτὴν πέμπει, ἢ δὲ οὐρανόθεν κατείσιν; ἢ* (lege οἱ δέ. cf. Schol. π, 432), *ὅτι οὐρανὸν τὸν ὑπερνέφιον ὀνομάζει τόπον*³¹⁾. Qua observatione Aristarchus (cf. Lehrs. p. 167 sq.) Zenodotum refellit. Cur Zenodoti ἀθέτησις omnino probanda sit, vide apud Heynium VII p. 369 et Lachmannum II p. 34.

Locus de nominibus Nereidum, σ, 39—49, qui aberat ab editione Argiva, proscriptus est a Zenodoto, quem libri illius auctoritas non movisse videtur, sed id, quod Didymus adfert, ὡς Ἡσιόδειον ἔχων χαρακτῆρα. "Ομηρος γὰρ κατὰ τὸ κοινὸν Μούσας λέγει καὶ Εἰλειθυίας, ἀλλ' οὐκ ὀνόματα· γελοῖόν τε ἐξ ὀνόματος προθέμενον εἰπεῖν πάσας (σ, 38), ὥπερ ἀποκαμόντα εἰπεῖν· ἀλλὰ καὶ θ' αἰ κατὰ βένθος ἀλὸς Νηρηΐδες ἦσαν (v. 50 sq.)· — τό τε ἔνθα (v. 39. 47) οὔτε χρόνον σημαίνει, οὔτε τόπον· διακόπτεται τε ἡ λύπη τῷ καταλόγῳ. Zenodoti iudicium et Aristarchus et recentiores critici (dubitat Spitzner) probarunt. Cf. Wolfium Prolegg. p. CCLVIII. Heynium VII p. 432 sq. Lehrsium p. 358. Geppertum I p. 19. II p. 205.

Achillis clipeum, σ, 483—608, recte addubitavit; tam amplam enim latamque descriptionem hunc locum respuere. Quamquam hodie quoque non desunt, qui illum defendant³²⁾. At, ut alia mittam, post δαίδαλα πολλὰ (v. 482) descriptio singularum clipei

inspectis viderat, haec argumenta non attulisse (VII p. 331) miror. In μετόπισθε ἤγειραν, ubi Spitzneri interpretatio probari nequit, Heynius haesit.

30) Schol. V de versu 545 tantum loquitur, at versus 546 illo sublato stare non potest, atque in codice Ven. utrique versui appicta est διπλῇ περιστιγμένη. Alii Schol. teste hos versus non legerunt.

31) Spitzner: „Ceterum alii diplen eo rettulerunt, quod regionem nubibus altioreν οὐρανὸν nominaverit poeta." At διπλῇ περιστιγμένη, non simplex διπλῇ utrique versui erat apposita. Aristarchi scholam statuissē, Iovem ex Ida monte dudum in Olympum reversum esse, Spitzner hoc quoque loco adfirmat. Cf. c. X ad π, 432.

32) Cf. Ulricius histor. poes. Graec. I p. 263 sq. Arndt. de Iliadis poematis compositione p. 21 sq.

imaginum sequi non poterat, ubi πάντα dicendum erat. Cf. α, 400. γ, 126. De clipeo vide Heynium VII p. 522. 589 sqq. Adde Geppertum I p. 19 sq.

Φ, 538 sq. Zenodotus proscripsit, non voc. φάος non intellecto (cf. supra c. II), sed quod Apollo portis demum reclusis, quasi alioquin urbem deserere non posset, exsiliret (ἐξέθορε, quod verbum deo vix dignum sit)³³), atque ἀντίος ἐξέθορε de hostili impetu diceretur, nisi forte ἀντίος Τρώων prave coniunxit. Heynius (VIII p. 214): „Improbavit forte ambiguitatem”; at idem Zenodotus in τίθει φάος et similibus non haesit. Equidem versus illos, quos molestos neque satis Homericos esse negari nequit³⁴), ab eo insertos esse puto, qui quomodo Apollo Troiam reliquerit (comp. 517 sqq. cum 545 sqq.), desiderabat. At v. 544 sqq. ita e more Homérico comparati sunt, ut vix priorem Apollinis Troianis auxilium ferentis mentionem admittant. Hinc Zenodoti iudicium cum Gepperto probo.

Od. δ, 62—64 Zenodotus, Aristophanes et Aristarchus obelo notarunt. Zenodotum voc. γένος bis, neque eadem significatione positum (v. 62 sq.), et ἀπόλωλε mire dictum³⁵), et ἀνδρῶν repetitum et cum βασιλῶν compositum, σκηπτούχων post διοτρεφέων βασιλῶν movisse videntur. Schol. apud Cramerum Anecd. Par. III p. 439: Προηθετοῦντο καὶ παρὰ Ἀριστοφάνους (Ἀριστοφάνει) καὶ Ζηνοδότου (Ζηνοδότῳ). τὸ γὰρ σφῶν οὐχ Ὀμηρικῶς μονοσυλλάβως μετηνέχθη, ὃ τε ἔπαινος τῶν νέων οὐκ ἀναγκαῖος. Zenodoti ἀθέτησιν omnino probo. Cf. α, 123 sq. γ, 70. Genitivus ἀνδρῶν e δ, 138 male inlatus videtur, ubi alia structurae ratio est.

Od. δ, 353:

Οἱ δ' αἰεὶ βούλοντο θεοὶ μεμνήσθαι ἐφετμέων.

Schol.: Ζηνόδοτος ἡθέτει· ποῦναι γάρ, φησὶν, ἐγένοντο ἐντολαί; At Zenodotus potius perspexit hanc sententiam male adiici, et haesit in voce θεοί (cf. v. 351) repetita, et fortasse in imperfecto βούλοντο. Zenodoti iudicium hodie recte comprobant. Cf. Nitzschius I, p. 265. Geppert. I p. 46. p. 130.

33) Nunc video hoc argumentum iam a Gepperto (I p. 39) esse prolatum.

34) Ipsum τεῦξαν φάος alibi non reperimus atque de rebus inanimatis dictum offendit, neque non dativum desideramus. Quae de Apolline narrantur, nimis obscure proferuntur.

35) Recte Scholia οὐ σφῶν γε γένος ἀπόλωλε τοκῆων explicant: οὐκ ἀφανῶν ἔστε γονέων, non obscuratum est vestrum genus. Cf. Od. λ, 586, ubi de aqua evanescente ἀπολέσκειτο dicitur. Quomodo Nitzschius III p. 237 οὐκ ἀπόλωλε interpretetur bene cognoscitur, non video.

Od. η, 13:

"Ἡ οἱ πῦρ ἀνέκαιε καὶ εἴσω δόρπον ἐκόσμεϊ.

Schol.: Ἀθετεῖ Ζηνόδοτος· ἤδη γὰρ εἶπε δαῖτε δέ οἱ πῦρ (v. 7) καὶ διὰ τὴν διαφορὰν τοῦ εἴσω πρὸς τὸ ἐνδον. Cf. Cramerī Anecd. Par. III p. 453. Praeterea ἢ repetitum Zenodotum movisse dixerim, cuius ἀθέτησιν vere reiecit Nitzschius II p. 135.

Od. θ, 23 recte obelo notavit versum:

Πολλοὺς, τοὺς Φαίηκες ἐπειρήσαντ' Ὀδυσῆος.

Schol.: Οὐ γὰρ πολλοὺς ἐτέλεσεν ἐν Φαιακίᾳ, ἀλλ' ἐδίσκευσε μόνον (v. 186 sqq.). Crates, qui ἀέθλους mire intellexit τοὺς κατὰ Ἰθάκην πόρους³⁶), ultionem scilicet procorum, versum non legisse videtur, quem qui defendere conati sunt, dixerunt τοὺς esse καθ' οὓς et ἐκτελέσειεν ἀέθλους οὐ πρὸς ἐνέργειαν κεῖσθαι, ἀλλὰ κατὰ τὸ φύσει δύνασθαι. At ἐπειρήσαντο rem vere actam respicit. Zenodoti obelum probō cum Nitzschio, quocum v. 22 sq. tollendos esse iudico. Cf. Geppert. I p. 48.

Od. λ, 38—43 proscripserunt Zenodotus, Aristophanes, Aristarchus, quod animae, quamquam Ulixes v. 48 demum gladium stringat, non ad sanguinem bibendum accedant, deinde ob vulnera (repugnat enim locus, qui infra v. 398 sqq.) et θεσπεσίην ἰαχὴν, denique quod δὴ τότε ἔπειτα v. 44 his versibus interpositis sententias male coniungat³⁷). Recte recentiores critici Zenodotum sequuntur. Cf. Geppert. I p. 46. Nitzsch. III p. 195 sq. Unus Lauer nuper hos versus defendit, quod Faerber in annalibus criticis Berolinensibus 1844 p. 471 non probavit.

De aliis Νεκύντας locis a Zenodoto proscriptis nihil relatum est, quamquam multos versus eum obelo confodisse verisimillimum est. Α, 77 sq. aut sustulisse aut addubitasse videtur. Cf. c. IX ad Od. μ, 15. Vix dubito, quin totum locum inde a versu 565 aut 568 usque ad v. 627, a veteribus criticis spretum, addubitaverit. Cf. Lehrs. p. 159 sq. Nitzsch. III p. 304 sqq. Geppert. I p. 45.

Od. ξ, 21 sq. Zenodotus proscripsit. Schol. Harl. ad v. 21:

36) Quomodo Nitzsch. (II p. 169) dicat, e Cratetis interpretatione intelligendos esse labores iam perpessos, non exputo.

37) Schol. Q: Οἱ ἔξ παρὰ Ζηνοδότῃ καὶ Ἀριστοφάνει ἠθετοῦντο, ὡς ἀσύμφωνοι πρὸς τὰ ἑξῆς· οὐ γὰρ μεμιγμένοι παραγίνονται αἱ ψυχαί· νῦν δὲ ὁμοῦ νύμφαι, ἡῖθεοι, γέροντες, παρθένοι· καὶ ἄλλως οὐδὲ τὰ τραύματα ἐπὶ τῶν εἰδώλων ὁρᾶται· ὅθεν ἐρωτᾷ τις νῦν σε κῆρ ἐδάμασσε (v. 398); τὸν Ἀγαμέμνονα. Schol. br. Ἀθετοῦνται οὗτοι οἱ ἔξ, ὅτι οὐπω προσέρχονται· καὶ ὅτι ἀδύνατον φέρειν τὰς ψυχὰς τὰς τῶν σωμάτων πληγὰς. Ἀλλὰ πρὸς ἀνακεφαλαίωσιν πεποιήται τῶν μετὰ ταῦτα ῥηθέντων. Cf. Eust. p. 1672, 33 sqq.

Ὑποπτεύετο παρὰ Ζηνοδότῳ· Καλλίστρατος ὑπώπτει τὸν στίχον διὰ τὴν ἐξαρίθμησην τῶν κυνῶν, καὶ τὸ ἐπίθετον ³⁸⁾. Haesit igitur Zenodotus et in enumeratione canum et in epitheto insolito θήρεσσιν *βοικότες*, neque immerito. Versus ob sequentem canum commemorationem (v. 29 sqq.) male inserti videntur. Cf. π, 4 sqq. 162. Infra v. 532 sq. poeta canum non meminit. Callistratus Aristophaneus Zenodotum secutus est. Eundem Callistratum Od. λ, 52. μ, 107 ³⁹⁾. 250 addubitasse scimus; num his quoque locis ἀθετήσιν iam Zenodotus proposuerit, vix dixeris.

Versum Od. π, 101, ε τ, 84 huc fere translatum, obelo notavit ⁴⁰⁾; probe enim perspexit Ulixem mendicum in patriam redeuntem hic inepte induci. Cf. Eust. p. 1795, 42 sqq. Zenodoti ἀθετήσιν, ab Aristarcho, ut videtur, probatam, receperunt Clarkius, Ernestius, Wolfius et Geppertus (I p. 46). Unus Vossius, qui iungit αὐτὸς ἀλητεύων, versum defendere conatus est.

Od. π, 281—298 Zenodotus proscripsit, probante, ni fallor, Aristarcho. Schol. Q: *Νοθεύονται ἡ'*. Schol. Vindob.: *Ἀθετεῖ Ζηνόδοτος ἡ'*. Argumentum ἀθετήσεως hoc adferunt: *Πόθεν γὰρ ἦδει τὰ ὄπλα ἐν τῷ ἀνδρῶνι κείμενα* (v. 284); *Οἰκείως δὲ χρήσεται τῷ λόγῳ, ὅταν*

38) Verba ὑποπτεύετο παρὰ Ζηνοδότῳ in codice Harl. ad v. 20 referuntur. At ea cum sequentibus verbis, quae et in Harl. et in Vindob. codice versui 21 ascripta leguntur, coniungenda esse patet. Egregie erravit Porso, quem Buttmannus sequitur, utramque notam ad v. 22 spectare contendens. Num Callistratum in epitheto Eumaei ὄρχαμος ἀνδρῶν haesisse credas, quod saepius recurrit? Cf. ξ, 121. ο, 351. 389. π, 36. ρ, 184. Adde ν, 185. 254. Ne vero mireris, Schol. non nisi de versu 21 loqui, sine quo sequens stare nequit, similem negligentiam iam supra vidimus. Cf. nota 12. 30.

39) Schol. μ, 104: Ὑποπτεύει δ' αὐτὸν Καλλίστρατος ὥς μαχόμενον τοῖς ἐπειτα, ubi Callistrati dubitationem obscuram esse recte dixit Geppertus I p. 48. At Schol. nota pertinet ad v. 107. Callistratus versum:

Οὐ γὰρ κεν ῥύσαιτό σ' ὑπ' ἐκ κακοῦ οὐδ' Ἐνοσιχθῶν, repugnare dixit loco infra 430 sqq., ubi Ulixes e Charybdi servatur. Verba Scholiastae Nitzschius (III p. 382), cuius eruditionem et acumen magni facio, quamquam eum saepe Scholia negligentius tractasse video, pessime interpretatus est, Callistratum esse suspicatum, Charybдин Homero monstrum fuisse. De voc. ὑποπτεύειν cf. c. II not. 33.

40) Apud Buttmannum legimus ad v. 101: *Νοθεύεται ὥς περιτός*, ad v. 104: *Ἀθετεῖ Ζηνόδοτος*. Utraque nota ad v. 101 pertinet, quum vix exputes, cur Zenodotus in v. 104 haeserit, quamquam Geppertus (I p. 46) dicit, hunc versum prorsus superfluum esse. De usu v. νοθεύεται cf. Schol. Od. λ, 568. μ, 445. ν, 320. ο, 45. π, 281. ρ, 475. Huc maxime faciat Scholium π, 281 quod vide supra.

αὐτὰ θεάσθαι (τ, 4 sqq.). Cf. Schol. τ, 4 et Eust. p. 1802, 17. 1853, 2 sqq. Consilium de procorum caede hic nondum aptum et versus omittendos esse, ne bis Ulixes eadem Telemachum iuberet, recte perspexit Zenodotus. Cf. Clarkius ad h. l. Koesius de quibusdam discrepantiis in Odyssea occurrentibus p. 21. Thierschius de genuina Odysseae forma p. 81 sq. Geppertus I p. 42.

Hi sunt loci, quos Zenodotum obelo notasse certo scimus. At multos alios eum addubitasse persuasum habeo. Huc nonnulli loci sine dubio referendi sunt, quos Aristophanem proscrispsisse referunt, quamquam hoc certo de nullo contendere potest. Cf. Schol. θ, 164. 189. 235. κ, 51. 387. 397. λ, 767. τ, 327. φ, 130. Od. α, 185. β, 206. 322. γ, 199. λ, 161. 399. 435. μ, 53. ο, 19. ρ, 181. Sed ut ad eos redeamus versus, quos Zenodotum obelo notasse Scholia testantur, Aristarchum Zenodoti obelum undecim locis (η, 195—199. 443—464. 475. ι, 692. ξ, 304—306. π, 97—100. σ, 39—49. Od. δ, 62—64. λ, 38—43. π, 101. 281—298) probasse videmus; β, 156—168 non nisi versus 160—162 et 164 Aristarchus proscrispsit. Nos Zenodotum iure versus proscrispsisse putamus his viginti tribus locis: α, 488 sqq. β, 553 sqq. 612 sqq. 724 sq. η, 195 sqq. 443 sqq. 475. ι, 692. π, 97 sqq. 666—683. ρ, 260 sq. 545 sq. σ, 39—49. 483—608. φ, 538 sq. Od. δ, 62 sqq. 353. θ, 23. λ, 38 sqq. ξ, 21 sq. π, 101. 281. 298), ceteris triginta locis eius iudicium non probamus.

αὐτὰ θεάσθαι (τ, 4 sqq.). Cf. Schol. τ, 4 et Eust. p. 1802, 17. 1853, 2 sqq. Consilium de procorum caede hic nondum aptum et versus omittendos esse, ne bis Ulixes eadem Telemachum iuberet, recte perspexit Zenodotus. Cf. Clarkius ad h. l. Koesius de quibusdam discrepantiis in Odyssea occurrentibus p. 21. Thierschius de genuina Odysseae forma p. 81 sq. Geppertus I p. 42.

1) Suspensio: ἀντίθετος ὁμοῖος. Quod Bergkii olim tentavit. 2) Verba τῶν ἄλλων, quae ipse Aristarchus (p. 30) se non intelligere profiteatur, hic nihil aliud significant, nisi de verba depuranda, ut ad Achillem honorandam cognoscant, quod hic tunc pallio post applicatur, etiam τῶν ἄλλων ὁμοῖος.

XII.

DE ZENODOTEA DIERUM ILIADIS COMPUTATIONE.

In tabulae Iliacae Parisiensis fragmento a Longopetreiano, Bergkio et Lachmanno suppleto post plures, qui perierunt, versus haec legimus:

.....ς¹⁾ οὖν | αὐτῆς ὑπὸ Ζηνοδότου. Ἔστιν | ἐν τῇ
 πρώτῃ ἡμέρᾳ Χρῦσ|εω πρὸς Ἀχαιοὺς ἄφιξις | καὶ ἀπαιτήσεις Χρυσή-
 δος· | τοῦ δὲ Ἀγαμέμνονος ἀπει|θοῦντος καὶ μὴ βουλομέν|ου ἀποδι-
 δόναι, Χρύσης ἐπὶ | τοῖς εἰρημένοις δυσφορ|ῶν ἀξιοῖ τὸν Ἀπόλλω τῆς
 ἀ|δικίας τῆς ἐπ' αὐτὸν γεν|ομένης ἀνταμείψασθαι | τοῖς Ἀχαιοῦς τοῦ
 δὲ Ἀπόλ|λωνος μηνίοαντος τοῖς | Ἀχαιοῖς καὶ λοιμὸν ἐμβαλ|όντος εἰς
 τὸ στρατόπεδ|ον αὐτῶν ἐπ' ἐννέα ἡμέρα[ς], | καθάπερ εἴρηκεν· Ἐν-
 νῆμα|ρ μὲν ἀνὰ στρατὸν ὥχετο κῆλ|α θεοῖο· καὶ ἐπιβάλ-
 λει· Τῇ δεκά|τῃ δ' ἀγορὴν ἐκαλέσσατο λα|ὸν Ἀχιλλεύς·
 ἐν ταύτῃ πάλη[ν] | μῆνι[ς] καὶ Χρυσήδου ἀποστο|λὴ καὶ ἀπαιτήσεις
 Βρισηΐδος, | καὶ Ἀχιλλέως καὶ Θέτιδος σύλλογος ὑπὲρ τῶν Ἀχαιῶν²⁾·
 καὶ [κε]|λεύοντος τὴν μητέρ' ἀξιῶσ|αι τὸν Δία, ὅπως τιμήσωσιν αὐ-
 τὸν οἱ Ἀχαιοί, ἐπιβάλλει ἢ Θε|τις· Εἴμ' αὐτῇ πρὸς Ὀλυμπον
 ἀγ|άννιφον, αἶ κε πίθῃαι· ἀλλὰ σὺ | μὲν νῦν, νευσὶ πα-
 ρήμενος ὠ|κνύοροισιν, μῆνι' Ἀχαιοῖσιν, πο|λέμου δ'
 ἀποπαύεο πάμπαν· | Ζεὺς γάρ ἐς Ὠκείανον μετ' ἀ|μύμο-
 νας χθιζὸς ἔβη μετὰ | δαῖτα, θεοὶ δ' ἅμα πάντες ἔ|ποντο·
 δωδεκάτῃ δέ τοι αὖτις | ἐλεύσεται Ὀὔλυμπον δέ, | ὥστε

1) Suspiceris: ἡμερῶν ἐξαρίθμησις. Quod Bergkius olim tentave-
 rat: Ἐπιτομὴ τῆς Ἰλιάδος τε καὶ Ὀδυσσειᾶς· Ἰλιάδος οὖν αὐτῆς
 ὑπὸ Ζηνοδότου ἔστιν, nunc ipse non probat.

2) Verba ὑπὲρ τῶν Ἀχαιῶν, quae ipse Lachmannus (p. 30) se
 non intelligere profitetur, hic nihil aliud significant, nisi de Grae-
 cis deprimendis, ut ad Achillem honorandum cogantur, quod ube-
 rius paullo post explicatur, ὅπως τιμήσωσιν αὐτὸν οἱ Ἀχαιοί.

πορεύεσθαι αὐτὸν τῇ ἐνάτῃ. Διελθουσὼν οὖν τῶν ἀνὰ | μέσον ἡμερῶν
ἔρχεται ὁ Ζεὺς τῇ προειρημένῃ δωδεκάτῃ, καὶ ἡ Θέτις κατὰ τὸ
πρόσταγμα τοῦ νιοῦ ἀναβυίνει | πρὸς τὸν Δία· κακείνου ὑπὸς[χ]|ομέ-
νου ποήσειν, καθάπερ ἡ|ξίου, ἀπαλλάσσεται ἡ Θέτις, | τὰ εἰρημένα τῷ
νίῳ ἀπαγγελ|οῦσα. Ταύτης διελθούσης τῇ|ς ἡμέρας καὶ τῶν ἡμερῶν
ἀριθμ|ὸν ἔχουσων εἴκοσι ἐπιβάλλει | μία καὶ εἰκοστή, ἐν ᾗ ἐστὶν Ἀχ-
αίων ἀγορά, νεῶν κατάλογ|ος, συναγωγὴ τῶν Ἀχαιοῶ[ν]|, καὶ ὅ[ρ]κια,
καὶ Μενελ[αίου καὶ] | Ἀλεξάνδρου μόνο[μαχία, καὶ] θεῶν ἀγορά καὶ
ὄρ[κίων σύγ]|χυσις, καὶ ἐπιπώ[λησις, πε]διάς μάχη, Δι[ομήδους ἀρι-
στεί]|α, καὶ Αἰνῆου [καὶ Ἀφροδίτης] | τρώσις, περι[αίρεσις τοῦ Αἰ]-
νήου ἀ[πὸ τῆς μάχης, καὶ τραῦ]μα Σ[αρπηδόνος]

Continetur hoc fragmento initium Zenodoteae dierum Iliadis computationis, quam primum huius carminis διορθωτὴν recensio-
suae praemisisse suspicor. Videmus igitur Zenodoto actionem libri
primi viginti fuisse dierum. Decimo die in Graecorum concione
ira Achillis exardet; eodem die Thetis filium convenit, quae Iovem
in Aethiopum terram heri concessisse dicit, unde duodecimo itine-
ris die redeat. Hinc Iovis reditum et quae in libro primo inde a
v. 495 narrantur, ad undecimum irae, vigesimum totius Iliadis
diem rettulit³⁾. Ab hac Zenodoti computatione Aristarchus ita
discessit, ut unum et viginti dies numeraret. Ἐκ τοῦτο enim, quod
Zenodotus ab initio itineris deorum intellexit, Aristarchus exposuit
ab irae initio⁴⁾, quum illud ad v. 488 sqq. respicere putaret. Ze-

3) Hanc Zenodoti computationem posteriores interpretes non
neglexisse docet Eustathii locus a Bergkio et Lachmanno omissus,
p. 693, 57—694, 2: "Οτι ἡ τῆς ῥαψωδίας ταύτης (Θ) ἡμέρα τρις-
καιδεκάτη μὲν ἐστὶ μετὰ τὴν τοῦ Ἀχιλλέως μῆνιν, δευτέρα δὲ τοῦ πο-
λέμου· εἰ δέ τις καὶ τὰς ἐννέα τοῦ λοιμοῦ ἡμέρας ταύταις προσλογί-
σεται, εἴη ἂν ἡ ἐξ ἀρχῆς τῆς Ἰλιάδος ἱστορία ἕως τῶν ὧδε ἡμερῶν
κβ', ἀριθμουμένων οὕτω· ἡ δεκάτη τοῦ λοιμοῦ δευτέρα μὲν ἦν τῆς
Διὸς ἀπελεύσεως εἰς Αἰθίοπας· χθιζὸς γάρ, φησὶν, ἔβη Ζεὺς εἰς Αἰ-
θίοπας, ἥγουν τῇ ἐνάτῃ μὲν τοῦ λοιμοῦ, πρώτῃ δὲ τῆς μῆνιδος(?).
ὅτε δὲ δωδεκάτη μὲν τῷ Διὶ ἐπανελθόντι, ἐνδεκάτη δὲ τῷ Ἀχιλλεῦ
μηνίσαντι, τότε δὴ ἐκέτευσεν ἡ Θέτις· ἐπεὶ δὲ πέρας εἶχεν αὕτη, ἐπέ-
στη νυκτὸς ὁ ἐν τῇ οὐλῳ Ὀνειρος καὶ τῇ ἐπαύριον δωδεκάτῃ οἷσῃ
τῆς μῆνιδος συνέστη πόλεμος, ὃς ἐκ μονομαχίας ἀρξάμενος ἐν τῇ Γ
εἰς μονομαχίαν ἐν τῇ Η ἔληξεν, ὡς εἶναι τὴν τῆς Θ, ὡς ἐρῶσθαι, ἡμέ-
ραν τριςκαιδεκάτην μὲν τῆς μῆνιδος, δευτέραν δὲ τῆς κατὰ μάχην
ἔριδος, εἰκοστὴν δὲ δευτέραν τῆς τοῦ βιβλίου Ἰλιάδος καταρχῆς. Er-
rat Heynius, qui Zenodotea computatione nondum nota monet (VII
p. 575): „Debebat Eustathius haec commemorare supra ad librum
VII (η, 290): nam in istam diem haec conveniebant; intercessere
post illam duo dies induciarum, de quibus ille non cogitasse videtur."

4) Schol. B: Ἐκ τούτου λέγει τοῦ χρόνου, τοῦ τῆς μῆνιδος· εἶπε

nodotus illos versus obelo notasse supra vidimus, non eo, quod illis admissis sua temporis computatio stare non posset, sed ut versus male inserti tollerentur. Aristarchus igitur deos duodecimo irae die redire statuit, ut, quum Thetis eodem, quo ira exarsit, die (v. 424) dixisset, *χθιζὸς ἔβη*, totum iter non duodecim, sed tredecim fuerit dierum. At scite iam Bergkii monuit, duodecim esse numerum Homero tam sollemnem, ut hoc vix statui possit⁵⁾. Cf. praeter Bergkium p. 487 sq. Nitzschium ad Od. I p. 286. Welckerrum Additam. ad trilogiam p. 68. Weiskium de Prometheo p. 327. Atque non est, cur iter tredecim dierum hic statuere cogamur, etiamsi versus 488 sqq. genuinos esse credas. Illa enim Thetidis verba (v. 425):

Δωδεκάτῃ δέ τοι αὖτις ἐλεύσεται Οὐλυμπόνδε,
ita in audientium mentibus inhaerent, ut, quo loco poeta ad Iovis reditum supra annunciatum transit, *δωδεκάτῃ* sponte eadem, qua prius, ratione intelligant atque *ἐκ τοῦτο* ad initium itineris referant. Observes vero, *ἐκ τοῦτο* hic et loco simili, e nostro interpolato, *ω*, 31, adverbialiter dici, ut *dehinc*, *deinde*. Atque ipse versus 425 suo loco multo facilius ita explicatur, ut, quoto itineris die Iuppiter redeat, indicet. At quomodo Aristarchus sibi constitit, si, quod Bergkii monuit (p. 489. 501), versum 493 proscripsit, quo sublato tota dierum computatio concidit? In codice enim Veneto diplen cum obelo versui praefixum videmus. At hunc versum Aristarchum addubitare potuisse omnino nego, quo eiecto totus locus recto non stet talo. Quis cogitet, ex Aristarchi sententia Homerum versui:

Αὐθι μένων, ποθέεσκε δ' αὖτ' ἡν τε πολεμόν τε,
continuo subiunxisse:

Καὶ τότε δὴ πρὸς Ὀλυμπόν ἴσαν θεοὶ αἰὲν ἰόντες?
Iam Heynius (IV p. 134) vidit, obelum hic locum non habere; unde vero error librarii, quem in signis criticis ponendis nonnunquam falli videmus (cf. supra c. I), natus sit, vix certo dixeris. Suspiceris quidem obelum ad v. 492 pertinere⁶⁾.

γὰρ ἡ Θέτις· χθιζὸς ἔβη μετὰ δαῖτα (v. 424). Quum Schol. hic suam comprobet computationem, non refutet aliorum sententias, quomodo Lachmanni artificiosa huius Scholii interpretatio p. 31 sq. (*Thetis dicit, non poeta*) stare possit, non video. Ceterum Schol. aut in versu laudando erravit (v. 425 enim adferendus erat), aut, quod Bergkii p. 489 sq. statuit, initium v. 425 duos versus 425 et 426 breviter indicat.

5) At ipse Bergkii p. 495 sq. hoc neglexit, Aristarcheam computationem secutus.

6) In Scholiis hanc tantum notam ad hunc versum pertinentem

Aristarchus igitur, qui deos die tertio decimo redire statuit, totam libri primi actionem unius et viginti dierum esse computavit⁷⁾. Inde ab initio libri β usque ad finem libri σ eum tres dies numerasse videmus ex his Scholiorum ad σ, 125 notis. Schol. A: Πῶς δὲ δηρὸν φησι; Δεκάπεντε γάρ εἰσιν ἡμέραι, σὺν αἷς οἱ θεοὶ εἰς Αἰθιοπίαν διέτριψαν. Schol. V: Ὅρα δέ, πῶς δηρὸν χρόνον λέγει τὰς δώδεκα τῆς τῶν θεῶν ἐκδημίας ἡμέρας καὶ τὰς τρεῖς ἐν ταῖς παρατάξεσι. Eust. p. 1134, 60 sq.: Εἰς δὲ τὸ δηρὸν φασιν οἱ παλαιοί, ὅτι καὶ μὲν δώδεκα μὲν ἡμέραι διῆλθον ἀποδημοίωντων ἐν Αἰθιοπία τῶν περὶ τὸν Δία, τρεῖς δὲ ἄλλαι ἐν ταῖς παρατάξεσι. Adde Schol. B ξ, 304: Διὰ τί ἡ Ἥρα, ὅτε μὲν μετὰ τοῦ Διὸς ὤχετο ἐπὶ τὸν Ὠκεανόν, οὐ διέλυσε τὴν Τηθύν καὶ τὸν Ὠκεανόν, ὕστερον δὲ ἡμέραις δεκάπεντε⁸⁾ ἐπιχειρεῖ ἐπὶ τοῦτο πορεύεσθαι; Computationem illam in Scholiis allatam non Zenodoti, sed Aristarchi esse, inde colligitur, quod iram Achillis in libro primo duodecim dies durasse statuunt. Aristarcho igitur tres dies inde ab initio libri β usque ad finem libri σ praeterierunt, hoc modo constituendi, β, 1 — η, 482. θ, 1 — κ, 579. λ, 1 — σ, 617. Atque hanc computationem trium dierum a β, 1 — σ 617 Aristarchum ab Zenodoto accepisse iudico, ut hic ab initio carminis usque ad finem libri σ viginti tres, Aristarchus viginti quattuor dies computaverit.

Verum enim vero in hac computatione neglectus est locus η, 381—482. Quod alii grammatici, Aristarcho iuniores, quum animadverterent, a β, 1 — σ, 617 non tres, sed quattuor dies praeteriisse statuerunt. Cuius computationis vestigia servarunt Schol. V et Eustathius π, 202, quorum prior: Κατὰ πάντα τὸν τῆς μῆνιδος χρόνον, ὃς ἦν μετὰ τῆς παρούσης ἡμέρας ἐκκαιδεκάτης· πρὸς τὸ ἐν τῇ Η ζήτημα, Eustathius p. 1054, 17 sqq.: Ἐν τούτοις δὲ κεῖται σημείωσις τῶν παλαιῶν, ὡς ὁ τῆς Ἀχιλλέως μῆνιδος χρόνος μετὰ τῆς παρούσης ἡμέρας ἐκκαιδεκάτης ἦν· εἰ δὲ ὀρθῶς ἐρῶνθῇ, σκοπητέον ἀναλεξαμένοις τὰ εἰς τοῦτο προῤῥηθέντα. cf. notam 3. Videmus

invenimus: Ποθέεσκε· ἐχθρὸς γάρ τῆς ἀργίας ὁ ἥρως, φιλότιμος δὲ περὶ τὰς πράξεις, quo versum contra Aristarchi obelum defendi coniecimus.

7) Schol. A β, 48 hanc habet, Aristonici, ni fallor, notam, a Bergkio et Lachmanno neglectam: Πρὸς τὸν τῶν ἡμερῶν ἀριθμόν, ὅτι τρίτη καὶ εἰκοστή· δέκα μὲν μέχρι τῆς μῆνιδος, δώδεκα τῶν θεῶν ἐν Αἰθιοπία ὄντων· ἡ δὲ ἀνατολὴ αὕτη τρίτη καὶ εἰκοστή ἐστίν. Habemus hic apertum Aristonici errorem, qui non meminit verborum Thetidis: χθιζὸς ἔβη (v. 424).

8) Sic lectionem corruptam ἡμέραις πέντε ἢ δέκα πέντε mecum restituas, nisi forte mavis δεκάπεντε ἢ ἑξ, ut differentiae computationum indicentur. Cf. mox Schol. π, 202.

igitur hos grammaticos locum η, 381—482 unius diei spatio inclusisse, quod sine proscriptionibus vix fieri potuisse Bergkii p. 484 recte censet. Versus 433—442 sine dubio, neque immerito, proscripserunt, ut iam Zenodotus, Aristophanes et Aristarchus η, 443—464 recte obelo notaverant. Quod in ζητήματι ad η, 433, ad quod Schol. π, 202 provocat, expositum fuisse suspicamur. Inde ab initio libri τ usque ad finem Iliadis veteres viginti tres dies numerasse videntur⁹⁾, ut Zenodotus totius Iliadis actionis quadraginta sex, Aristarchus quadraginta septem, alii, Aristarcho iuniores, quadraginta octo dies computaverint¹⁰⁾.

Zenodotus computationem Iliadis carmini praemisisse videtur. Non minus Aristarchus disputationem de diebus, quibus singulae Iliadis actiones fierent, praeposuit aut seorsim edidit, eadem ratione, qua περὶ ναυστάθμου egit (Lehrs. p. 229 sqq.). Huc pertinet Aristonici nota α, 477: Ἡ δὲ ἀναφορὰ ἀπὸ τῆς σημειώσεως πρὸς τὸν τῶν ἡμερῶν ἀριθμὸν, ubi neque Lachmanni (p. 31), neque Bergkii (p. 490) acumen verum attigisse iudico. Ἡ ἀναφορὰ enim hic non ad v. 472 pertinet, cuius diplo itidem dierum computationem respicit¹¹⁾, sed ad dissertationem περὶ τοῦ τῶν ἡμερῶν ἀριθμοῦ. Cf. Aristonicus κ, 110: Ἡ διπλῇ, ὅτι πλησίον τοῦ Λοκροῦ Αἴαντος ὁ Μέγης ἐνενεωλκήκει — ἡ δὲ ἀναφορὰ πρὸς τὸν (Lehrs. τὰ) ἐπὶ (lege περὶ) τοῦ ναυστάθμου. Iam supra (nota 7) attulimus Scholium β, 48: Πρὸς τὸν τῶν ἡμερῶν ἀριθμὸν, ὅτι τρίτη καὶ εἰκοστή, quocum compares Schol. κ, 112: Πρὸς τὰ περὶ τοῦ ναυστάθμου, ὅτι πλησίον ὁ Ἰδομενεὺς Αἴαντος τοῦ Τελαμωνίου ἐνενεωλκήκει, λ, 6: Ἡ διπλῇ πρὸς τὰ περὶ τοῦ ναυστάθμου, ὅτι . . . , λ, 166: Ἡ διπλῇ πρὸς τὸ περὶ τοῦ ναυστάθμου διάγραμμα· τὸ γὰρ Ἴλου σῆμα κατὰ μέσον εἶναι φησι τῷ πεδίῳ (τοῦ πεδίου).

9) Tres dies libris τ — ψ continentur (τ, 1 — χ, 515. ψ, 1—225. ψ, 226—897), novem Hectoris cadaver Achilles ignominia adficit. Cf. Schol. B ω, 31. Nonus vero ille dies finit ω, 676; sequuntur usque ad finem carminis undecim dies (novem ω, 677—784, duo alii ω, 785—787 et ω, 788—804). Nonnullos, versu ω, 31 male intellecto, ω, 1—676 duodecim dies computasse suspicari licet, sed hac interpretatione veteres usos esse non relatum invenimus. Cf. Heynius VII p. 577. VIII p. 594.

10) De recentiorum computationibus cf. Heynius exc. I ad librum XVIII. Müller. l. l. 118 sqq.

11) Πανημέριοι· ὅτι οὐ δι' ὅλης φησὶ τῆς ἡμέρας, ἀλλὰ τοῦ λειπόντος τῆς ἡμέρας· καὶ γὰρ τὸ μὲν πεπλεύκασι, τὸ δὲ λείπον εὐωχέθησαν.

ADDENDA.

Ad p. 2 v. 15. Ipsa Bergkii verba in dissertatione laudata, quam nunc auctoris benevolentiae debeo, haec sunt (p. 6): „Illud moneo, Scholia antiqua, quae ex quattuor libris Aristonici, Didymi, Herodiani, Nicanoris composita sunt, profecta esse ab Apione et Herodoro, et Eustathium, quum hos auctores adhibeat, his ipsis Scholiis usum esse.”

Ad p. 16. Lachmanni de Iliade et Zenodotea computatione disputationes separatim hoc indice editae: *Betrachtungen über Homers Ilias von Karl Lachmann. Mit Zusätzen von Moritz Haupt* Berolini anno 1847 prodierunt.

Ad p. 2. not. 9. Herodorum pro Heliodoro male nominare Eustathium, quum Heliodorus notissimus sit γλωσσῶν Ὀμηρικῶν scriptor, iudicarunt Valckenarius p. 151, Ritschellius de Scholio Plautino p. 143 et Keilius in Ritschelii et Welckeri Museo Rhenano VI p. 132sq. Certe Eustathius Herodori nomen invenerat.

Ad p. 31. Ioannis Tzetzae Scholiorum in Aristophanem prolegomena ex Ambrosianae bibliothecae cod. C. 222 sup. 4 mai. bombyc. saec. XIII edidit Henr. Keilius in Ritschelii et Welckeri Museo Rhenano VI p. 110—122, ubi p. 117sq. legimus: Ἀλέξανδρος ὁ Αἰτωλὸς καὶ Λυκόφρων ὁ Χαλκιδεὺς, ἀλλὰ καὶ Ζηνόδοτος ὁ Ἐφεσῖος τῷ Φιλαδέλφῳ Πτολεμαίῳ συνωνηθέντες ὁ μὲν τὰς τραγωδίας, Λυκόφρων δὲ τὰς τῆς κωμωδίας βίβλους διώρθωσαν, Ζηνόδοτος δὲ τὰς Ὀμηρείους καὶ τῶν λοιπῶν ποιητῶν. — Τῶν Ἑλληνίδων δὲ βιβλῶν, ὡς καὶ προλαβὼν ἔφην, τὰς τραγικὰς μὲν διώρθωσε (Πτολεμαῖος) δι' Ἀλεξάνδρου τοῦ Αἰτωλοῦ, τὰς τῆς κωμωδίας δὲ διὰ Λυκόφρονος, διὰ δὲ Ζηνόδοτου τοῦ Ἐφεσίου τὰς τῶν λοιπῶν ποιητῶν. Vides ipsis Tzetzae verbis confirmari, quod de reliquis inlustribus poetis dixi. At pro illo in unum colligere et in ordinem redigere unum verbum διορθοῦν invenimus, sed inde minime labefactari Welckeri sententiam de Zenodoti opera in epico cyclo colligendo posita, quamvis Tzetzes re, quam traditam invenit, non intellecta de διορθώσει, non

de collectione cogitet, bene exposuit Keilius l. l. p. 243 sqq. De Plautino Scholio p. 245 sq. disserens, „Ceterum non est mirandum”, inquit, quod Latini grammatici verba magis ad veritatem, de qua in summa rerum vides nobis convenire cum Ritschelio, accedere videntur, quam Graeca, e quibus derivata sunt.” Ceterum idem p. 124 sq. recte videtur docuisse Anecdoti Parisini auctorem e Tzetza sua hausisse.

Ad p. 36. De Aristophanis recensione Homerica nuper egit Aug. Nauck in libro: *Aristophanis Byzantii grammatici Alexandrini* p. 19—59, qui quaestionem de fontibus, quam capite I dedimus, negligere non debebat. Addimus eius iudicium p. 59 prolatum: „Aristophanes in recensione Homerica Zenodoti maxime vestigia secutus haud paucis in locis scripturas servavit attentione dignissimas; saepe item veras et genuinas lectiones a successoribus male desertas optime tutatus est; idem, quamquam coniecturis suis a communi veterum audacia et temeritate haud abstinuit, tamen vitia quaedam recte primus agnovit; denique in athetesibus tametsi aliquanto ultra iustos fines evagatus est, iudicium tamen comprobavit omnino laudabile.” Aristophanem commentarios in Homerum nunquam scripsisse, p. 21 nobiscum statuit, ubi ἡ Ἀριστοφάνους pro αἱ Ἀριστοφάνους male suspicatur (cf. p. 35).

Ad p. 37. Excidit hic Schol. II. ι, 404: Καὶ Ζηνόδοτος δὲ οὕτως ἐκδέκεται· τὸν γὰρ ἐξῆς μετέγραφε· νηοῦ Ἀπόλλωνος. Vides, quae causa Zenodoteae scripturae fuerit, coniici, neque certo constitisse.

Ad p. 53. Φ, 575 Zenodotus e libris κυνυλαγμόν retinuit, ubi Aristarchus ex aliis libris rectius κεν ὑλαγμόν. cf. Heynius VII p. 220.

Ad p. 85. Excidit locus II. γ, 126, ubi Zenodotus, Aristophanes et Aristarchus πορφυρέην, alii μαρμαρέην quae eadem scripturae varietas χ, 441 obtinuit. Utramque scripturam Grammaticos in libris invenisse puto, quorum haec ex alio loco σ, 480 τριπλακα μαρμαρέην male huc translata videtur. Μαρμάρεος Homericum clipei, (ξ, 293) et aegidis (ρ, 594) ἐτίθετον est. Πορφυρέην χλαῖναν habes Od. δ, 115. τ, 225, δίπλακα πορφυρέην Od. τ, 241. Cf. Heynius IV p. 473.

Ad p. 112. Excidit nota 26: Langii argumentum, δαῖτα e prioribus editionibus in Zenodoteam transiisse, eo probantis, quod Zenodotus versum spurium habuerit, vanissimum esse ex iis, quae infra c. XI de Zenodoti obelo docebimus, apparebit.

Ad p. 119. Numeralium commutatorum exemplum unum habemus τ, 246, ubi pro ἐπτ' ex infelicissima emendatione scripsit ἕξ. cf. Schol. ι, 131. vide supra p. 123.

Ad p. 164. Θ, 528 recte sustulit versum ab Aristarcho obelo notatum:

Οὓς Κῆρες φορέουσι μελαινώων ἐπὶ νηῶν.

Cf. Heynius V p. 107.

Ad p. 168. M, 450 versum:

Τόν οἱ ἐλαφρόν ἔθηκε Κρόνου παῖς ἀγκυλομήτεω,

e β, 319 factum non legit, Aristophanes obelo notavit. Aristonicus: Ἡ διπλῇ, ὅτι ἐκλύει τὴν τοῦ βασιτάζοντος δύναμιν. Lachmannus v. 449 deleto versum 450 molestum non esse iudicat. At nescio, an Zenodoti sententia praestet. cf. v, 286 sq. vide Heynium VI p. 351.

Ad p. 170 II, 89 sq. Zenodotus omisit, quod illud ἀτιμότερον δέ με θήσεις Achillem non deceat, quo facto v. 91 pro μηδ' ἐπαγαλλόμενος scripsit μή σίγ' ἀγαλλόμενος (e v. 89 μὴ σίγ' ἄνευθεν). Quod Zenodoti iudicium prorsus reiiciendum est. Heynius (VII p. 154) neminem hos versus desideraturum esse dicit, si absint.

Ad p. 185. E, 906 bene versum:

Πὰρ δὲ Διὶ Κρονίῳ καθέζετο κύδευ γαίῳν,

male ex α, 405 hic adfictum obelo notavit, cf. p. 9 not. 34. Heynius V p. 172.

INDEX LOCORUM HOMERICORUM.

Il. α, 1	p. 27	Il. α, 208. 209	p. 179 sq.
4. 5	111 sq. 178	212	98
8	57	219. 220	151 sq.
24 (348)	19. 69	225—233	180
34	129	249	56
42	64	251	67
46. 47	129 sq. 178	260	94
54	60. 72	271	58 sq.
56	63	299	97
60	120	336	57
63	178	338	52
68	60	351	130
69	104 sq.	393	74
73	145	396—406	180
80	56	400	101 sq.
83	76. 178 sq.	404	158 sq.
86	54	421	54
91	105	424	82
97	143	428	62
100	139 sq.	434	130
114	15	446. 447	152
117	179	464	60
129	92	484	82
143	179	488—492	162. 180
159. 160	90. 179	493	195 sq.
162	60	530	51
163	140	559	55 sq.
169	72	567	19. 29 sq. 54.
198	63		90 sq.
203	76	582	133
204	98	585	44 (not. 59a)

Il. α , 598	p. 61 sq.	Il. β , 500	p. 103 (not. 9).
609	58	502	103
611	60	507	103
β , 1	75	520	21. 50.
2	46	527	51
4	55 sq.	528—530	182 sq.
12	27. 96	532	50
35	62	553—555	183
36	77	571	103
53	(191	578	62
55	151	579. 580	140. 183
56	67	581	55
60—70	136. 152	612—614	183
82	105	616	70
89	29	626	67
111—118	18. 99 sq.	634	21 sq. 50
	180 sq.	640	66 sq.
119	85	641. 642	183
144	46. 84	658	54
156—168	181	667	135 sq.
161 (177)	140	673—675	162 sq. 183
168	162	681	145 sq.
187	80	682	60
192	44 (not. 59a).	686—694	184
196	44. 68	691	136
205	60	694	60
220—223	181 sq.	697	66 sq.
225	84	718	146
226—228	182	724. 725	184
231—234	182	727	37. 51. 84
239	58	728	51
258	84	741	91 sq.
296. 297	68. 133	751	60
299	135	801	136
302	52	852	67 sq.
314	130 sq.	γ , 18—20	76. 184
318. 319	118. 157. 201	22	131 (not. 63).
398	60	28	68
427	60	35	44 (not. 59a).
435	120 sq.	51	68
448	79	56	118
484	46. 113	57	62

Il. γ, 71	801	p. 56	002	Il. δ, 304	10	p. 61	802
74	801	96	802	339	82	114	800
92	801	8 (not. 30).		478	00	52	110
02	12	56.	022	487	27	70	1
99	12	73	722	517	04	60	2
100	881	0106	822	535	22	135	4
126	02	Add. ad p. 85.		ε, 31	(455)	54	21
152	881	2253	822	53	20	112	22
155	801	134	172	66	(73. 394.		06
163	20	76	872		661)	63	22
187	041	070	872	128	121	85	sq.
206	22	74	182	132	702	79	02
211	881	4119	sq. 69	146	021	069	sq.
227	07	44 (not. 59a)		156	201	70	28
231	70	79	022	162	222	106	28
236	12	28	120	187	21	185	111
244	00	94	040	194		114	
259	881	271	140	205	(686)	61.	77
273	12	73	820	227	04	122	141
280	221	52	700	249.	250	17	221
334.	335	184	sq.	263	041	(753	101
352	241	47 (not. 68).		289	201	44 (not. 59a).	
364	00	46.	114.	293	08	122	781
373	121	44 (not. 59a).		300	14	73	sq.
402	021	59	120	323	14	53	021
415	00	60	120	329	00	20.	712
423—427		174	700	352	121	62	022
459	041	78	817	416	18	91	222
δ, 3	121	61	sq.	428	221	58	222
88.	89	174	727	461	221	149 (not. 14).	
108	(492)	63	827	466	82	66	sq.
123.	124	154	147	516	18	145	822
137	00	106	147	534	20	53 (not. 10).	
139	021	85	108	542	(549)	102	002
142	70	44 (not. 59a).		626	22	135	202
161	07	97	sq.	630	021	68	112
174	121	140	22	102	638	(658)	22.
205	20	76	82		00	59a).	54
212	14	71	22	708	00	103	sq.
213	(329. 367)	61	12	734—736		185	224
277	811	131	02	778	27	86	801
282	22	112	72	808	04	157	121

II. ε,	842	87	p.	79	121	x	II	II. η,	443—464	p.	186	198	II	
	867	701		114	821				451 (458)		867	11		
	898	801		73	701				475	00	186	81		
	900	82		60	812			pr	482	711	154.	163		
	906	821		Add. ad p.	185.			θ,	1	701	154	82		
	909	801		54 (not. 12a).					10	87	134	80		
ζ,	34	40		70.	84				13	00	158 (not. 2).			
	54	72		81	842				25.	26	186	88		
	56	72		63	822				37	88	(163	821		
	71	801		146	sq.				52	821	154	081		
(1.100)	112	12		78.	147				55	821	61	821		
	121	82		68	82			be	574	801	114	801		
	135	801		131	87			72	109		64			
	137	701		131	88				113	801	64	811		
	143	12		67	80			(20)	128 (312)		21.	102		
	155	18		60.	103				137	87	77	711		
	200	88		59	101				139	00	57	821		
	226	80		20.	172				166	80	123	802		
	266	10		54	111				207	111	98	sq.		
	285	111		(8119	821				213	81	140	sq.		
	373	77		61	821				270	111	63	822		
	611	701		93	821			pr	284	111	163	102		
η,	32	17		88	821				290	111	68	810		
	64	821		44	821				304	011	104	110		
	76	10		52	871				349	821	53.	106	sq.	
	102	801		067	871				371.	372	163	110		
	110	811		60 (not. 38).					377.	378	22.	57.	143	sq.
	114	18		56	812				385—387		164	110		
	127	801		122	sq.				410	87	137	sq.		
	153	80		93	sq.				428	821	57	01		
	178 (201)			114	812				436	00	(261)	82		
	195—99			185	sq.				448	021	64	80		
	198	87		16 (not. 61)				(72)	470	111	51	011		
	221	87		103	sq.				493—496		164	721		
	255—257			163	721				501	801	144	012		
	270	801		61	821				503	801	78	822		
	280	801		57	121				526	80	98	sq.		
	344	10		61	721				528	811	Add. ad p.	164.		
	363	87		75	821				535—537		164	712		
	402	811		67	081				557.	558	164	812		
	420	821		61	821				562	80	83 (not. 58).			
	428 (431)			71	812			(27	100)	02	118			

Il. v, 803	p. 62	Il. x, 451	p. 79
14—16	(174)	456	137
18	99 sq.	497	166
23—28	147 sq. 164 sq.	515	53
36	107	522	155
66	78	534	166
86	60	545	64
88	107	546	57
128 (270)	88	552	57
130	123	λ, 13. 14	166
158	123	27	54. 101 (not. 1).
405	105. Add. ad	36	53
	p. 37	78—83	166
416	165	86	107
433	(132 (not. 65).	93	51
447	75	94	81
492	60	101	83
506	62	104	92
537	141	114	61
539	45	123 (138)	114 sq.
564	84	128	77
594	44. 118 sq.	132	107 sq.
612	131	142	74 sq.
641	119 sq.	146	126
660	133	175	61
664. 665	148	179. 180	166 sq.
692	186	218	113
694	165	219	81
κ, 1	75	222	108
10	123	314	63
32 (176)	60	348	168
98	120	356	167
110	141 (not. 87).	368	79
127	173	413	79 sq.
240	165	437	71 sq.
253	165	439	108
291	63. 123	451	108
306	148	457	61
317	188	458	73
349	159 sq.	480	115
355	68	492	123
362	20 (not. 72).	515	167

Il. λ, 528	p. 81	Il. μ, 359 (368) p. 81
548—557	187 sq.	365 50 sq.
553	81	366 57
589	69	401 63
622	61	423 88 sq.
690	54	428 58
699	70	439 144 (not. 3).
705	167 sq.	444 144
730	107	445 61
754	30. 54	450 Add. ad p. 168
773	60	ν, 2 83. 128
782	64	10 53
794. 795	168	28 77
799	59	66 51
817	61	71 86
831	128	107 81
838	80	113 61
841	123 sq.	148 135
μ, 5—36	186	(24) 166 61
11	63	(21) 172 84
34	46. 61	(22) 191 90
44	81	198 89
59	124	203 50 sq.
66	72	229 145
68	16 (not. 61).	237 66 (not. 2)
75	20. 81	245 83
79	67	246 115
127. 128	68. 78 (not. 42).	257 61
138	78 (not. 42).	315 80
153	108	(25) 330 110
161	73	367 38. 128 sq.
175—181	168	374 79
230	144	383 61
231	54	423 89
246	137	447 87
295. 296	30 (not. 19).	449 76
340	124	450 30. 53. 201
342. 343	89 sq.	485 71
348	59 (not. 35).	546 (548) 44 sq. 137
	68. 81.	551 87
		604 68

Il. v, 609	135	Il. xi, 310	87
610	112	322	53 sq.
627	78	340	71
643	102 sq.	349	125
692	141	351	125
694 (697)	50 sq.	366	125
(E) 701	51	376. 377	168 sq.
702	124	394. 395	155
712	50 sq.	398	75
731	23 sq.	400	75
734	55 sq.	412	63
751	54	427	83 sq.
787	80	434	91 sq.
808	157 sq.	437	125
824	54	442	50 sq.
xi, 16	79	445	70
36	86	446	51
37	36. 124.	469	72
40	10 (not. 42).	470	54
	105 sq. 124	485	109
44	44 (not. 59a)	499	46. 84
89	129	505	82 sq.
95	72	508—510	113
114	168	520	51 186 (not.
(S) 118	74	(10. 100)	25).
135	53	o, 18—31	169
136	158	32	76
162	58 sq.	33	169
169	80	36 (192)	114
177	115 sq.	45	59
203	44 (not. 59a).	64—77	24. 169
208	70	66	55 sq.
223	116	79 (237)	137 sq.
229	62. 82	86	109
236	137	134	112 sq.
249	70 sq.	138	74
259	109	(e1) 139	75
274	52	169	138
276	83	179	59. 78
285	(8) 60. 62	192	114
299	83	(66) 206	10
304—306	187	207	125

II. o, 225	ec	p. 73	82	II. π, 290	ec	p. 60	800
266-268		93	05	330	871	51	01
277	171	81.	169.	379	851	60	48
301	42	89	sq.	431-461		38 sq.	170 sq.
307	141	131	sq.	462	10	68	80
331	88	51	242	467. 468		(160) sq.	
011. 333. (336)		50	sq.	470	08	14	241
347	411	78	762	507	011	95	421
356	47	109	248	515	281	70	001
377-380		20.	175	648	481	59	471
439	201	109	sq.	666-683		175.	188
459	721	91	11	688	861	056	002
470	101	64	06	697	22	78.	94
587	041	121	411	710	041	134	082
610-614		170	881	748	02	95	742
626	10	90	121	807	441	125	sq.
640	00	54.	721	q, 7	42	73	sq.
674	80	69	071	51	87	117	782
694	80	81	701	54	22	126	028
714	00	77	022	63	88	61	408
716	82	60	102	103	20	(468)	288
π, 10	021	59	272	134-136		171	004
41	411	59	002	149	821	70	004
89-91		Add. ad p. 170		153	00	92	774
92	281	123	188	171	081	120	284
93-100		153.	187 sq.	173	721	72	284
112	081	113	184	214	281	117	sq.
140-144		37.	170. 188.	215	08	61	804
150	10	102	2	256	001	51	202
156	07	82	21	260. 261		188	sq.
161	22	79	02	264	07	79	not. 46
175	00	28.	44 (not.	268	00	132	042
	08	59a).	138	302	00	52	802
188	22	38	181	307	0804	50	402
202	80	125	841	368	821	94	sq.
207	811	60	001	392	00	71	072
223	271	132	201	404-425		171	072
233	20	116	202	456	811	159	072
234	411	(117	272	497	20	61	182
237	70	170	288	545. 546		189	182
243	07	63	788	582	06	148	sq.
281	80	67	002	595	011	110	41

II. ρ , 606	00	sq	p. 63	002	II	II. τ , 26	87	p. 59	552	II
σ , 10.	11		176	not.	41	70	88	81	002	
34	00		126	078		76.	77	171	sq.	
39—49			189	184		98	08	54	108	
98	80		61	504		239	181	141	708	
100 (213)			109	704		245	12	88	188	
142	41		80.	139		246	00	(Add. ad p. 119)		
154—156			110.	155	sq.	257	87	114	748	
160	07		132	516		342	001	74	028	
174	08		134	840		384	002	58	778	
198	271		75	000		400	001	102	084	
209.	210		136	sq.		v , 11	10	127	084	
222	87		22.	66		30	40	161	074	
230.	231		149	017		114	181	149	sq.	
247	80		20.	110		138	071	77	010	
284	521		144	708		151	00	61	020	
285	87		54	7		156	42	60	040	
287	711		78	12		176	00	68	470	
356—368			25	sq.		197	18	63	400	
364	10		83	80		259	77	60	117	
385 (424)			69.	75		261	00	58	017	
400	171		119	481		273.	274	150	01	
466	07		126	sq.		299	00	114	11	
477	80		66	821		313	00	155	sq.	
483—608			189	sq.		331	821	132	80	
485	87		127	871		429	821	67	80	
492	711		138	112		481	811	139	811	
498	10		86	812		484	78	22.	53	
502	12		100	022		φ , 2	801	91	sq.	
528.	529		175	002		12	88	79	021	
533	07		70	402		59	07	55	sq.	
549	821		60	802		84	82	60	871	
563	82		66	808		95		86		
564	02		30	708		131	88	55	sq.	
565	40		138	sq.		148	821	68	802	
570	17		69	808		169	00	118	702	
576	171		139	104		195	821	172	822	
579	021		118	064		262	011	62	822	
581	10		92	sq.		272 (522)		114	822	
584	081		87	842		335.	336	97	722	
592	841		50	822		337	80	70	842	
π , 14	011		110	802		390	70	63	182	

II. φ , 463	p. 79	II. ω , 667	p. 79
538. 539	37 sq. 190	693	91 sq.
575	45. Add. ad	704	14
	p. 53	725	82
χ , 32	83	Od. α , 3	13
216	20. 57	38	44 (not. 59)
248	68		68
255	52	93	104
337	45	157	75
356	61	176	75
378	150 sq.	260	59
390	59	261	127 sq.
441	Add. ad p. 85	285	104
ψ , 307	95 sq.	337	62 sq.
350	67	β , 30 (42)	110
376. 377	127	39	133
392	61	41	78
455	60	81	132 sq.
461	81	156	77
473 (588)	51	180	56
527	141	262	75
(533)	120	419	61
679	72 sq.	γ , 11	128
753	78	49	71
754 (758)	51	50	58
759	127	216. 217	30. 96 sq.
816	68	228	141
ω , 12	45	262	63
47	86	298	63
88	69	307	104
110	127	368	113
205 (521)	49 (not. 71)	378	56 sq.
269	172 sq.	380	128
291	63	400. 401	173
293	58	402	60 (not. 39)
304	20 (not. 72)	444	29
486	28. 74	489	102
496	86	δ , 1	55
512	52	62-64	190
518	60 (not. 38)	70	75
528	45	139	75
550	74	159	110

Od. γ, 162	86	Od. ζ, 440	126
170	55 sq.	509	55
279	59	λ, 13	67
353	39. 190	26	62
366	102	38-43	191
(370)	133	77.078	145.0191
379	61	93	141 sq.
498	173	94	76
83	52	191	78
132	133	245	173 sq.
316 (385)	61	249	77
459	58	364	73
ζ, 1	60	498	142
137	119	510	92
164	(59)	565 (568)—	77
256	74	627	191
289	74	581	50
290	74 (not. 32)	601	54
η, 13	39. 191	μ, 15	145
41	93	51 (462. (882) 874	
217	58	1179)	67
222	80	104 (107)	192 (not. 39)
250	133	209	128
342	64	284	87
θ, 6	61	290	113
23	39. 191	297	77
141 (153)	54	388	135
142	173	422	61. 128
241	74	ν, 213	80
251	78	ξ, 8	121
285	53	21. 222	191 (sq.)
467	59	(17. 171	(121) sq.
529	128	231	93
ι, 116	30. 55	283	61
(132)	70	295	62
283	61	(27. 337	69
κ, 41	79	394	52
70	133	495	67
160	136	ο, 20	31. 62
239	111	(88. 76 (432)	76
281	141 sq.	187	102
351	83	244 (253)	50

Od. π , 101	p. 192
199	62
281—298	39. 192 sq.
423	52
478	60 sq.
ϱ , 111	86 sq.
221	60
518	59
592	75
σ , 79	54
111	109 (not. 21)
130	55
150	59

	190 (197) p.	106
	347	70
v ,	205	59
	286	70
φ ,	16	102
χ ,	33 (41)	67
ψ ,	248	67
	258 (275.	
	286)	63
ω ,	278	88
	393	133
	410	109 (not 21)

INDEX RERUM ET VOCABULORUM.

- "Ααπτος 29 sq. 54.
 ἄας 51 sq.
 accusativus motus 72.
 adiectiva cum adverbiiis compo-
 sita 66 (not. 2).
 ἀγγελίης 72 (not. 24).
 ἀγὸς cum genitivo 146 (not. 8).
 ἀγχίαλος 66.
 ἄγχι σταῖα, ἀγχοῦ ἰσταμένη 133.
 αἱ Ζηνοδότου, Ἀριστοφάνους, Πια-
 νοῦ 34 sq.
 αἰ' κεν 84.
 Αἰνειῶ 53.
 αἰνίζομαι 79.
 αἰπὺς οὐρανός 114.
 ἀκέων, ἀχέων 129.
 ἀλαδὸν σκοπίην 53.
 ἀλείτης 68.
 ἄλλοι *hostes* 119.
 ἄλλως 5 (not. 22a).
 Ammonius 19.
 Ἀμφιάργος 50.
 ἀναπτὰς χεῖρας 130.
 ἀνίπτης 54 sq.
 Antimachus 41. 117 (not. 37).
 emendatus 26 (not. 64).
 ἀντίος, ἀντίον 81 sq.
 Apion 2 sq.
 Apollonius Dyscolus 13.
 — Sophista 13. emendatus 27
 (not. 8).
 — Rhodius 15 sq. 19.
 Appositio 68 sq. (Adde Dillen-
 burgeri quaestiones Horatianas
 p. 31 sq.)
 ἀρή 109.
 ἀρθέντες σάκεσιν 132.
 ἀρίδηλος 118.
 Ἀριήδνη 50.
 Aristarchus 36. 47 sq. 195 sqq.
 Aristarchi et Zenodoti nomina
 confusa 10. vide *Aristophanes*.
 Aristonicus 1 sqq. 16 sqq. 37 sq.
 Aristophanes 36. Aristophanis
 γλῶσσαι 30. Add. ad p. 36.
 Aristophanis et Aristarchi no-
 mina confusa 11 (not. 47).
 ἄριστος Ἀχαιῶν 105.
 articulus 75 sq.
 ἀστήσων, ἀστάντες, similia 60.
 Athenaeus 13.
 ἀθετεῖ 5. ἀθετεῖται 3.
 augmentum 60 sqq.
 Ἀχαιοί 106.
 Βεβλήκειν 63.
 βέβλημαι, βεβόλημαι 62.
 Βελλεροφόντης 103.
 Βῆσα 50.
 βιάζειν 77.
 βουγῆϊος 54.
 Callimachus 29.
 Callistratus 129. (Adde R. Schmid-
 tii de Callistrato dissertatio-
 nem, quam Nauckius nuper edi-

tionis fragmentorum Aristophanis adiecit.)

χεάμην 62.

Choerili versus tentatus 67 (not. 5).

χρόνον μίμνειν 135.

comparatio abbreviata 117 (not. 38).

comparativi in *ίων*, non *ίω* 56.

Crates 6. 24.

Δέ in orationis initio 84. Scho-

lia iungit 4 sq.

δεδάσθαι 128.

δένδρει 53.

Didymus 1 sqq. 16 sqq.

διεσκεύακε 48 (not. 69).

Dionysius Thrax 19. 153.

διπλῇ et διπλῇ περιεστιγμένη 6 sqq.

δουρικλυτός et δουρὶ κλυτός 115 (not. 34).

dualis verborum forma 64.

Ἐβήσετο 62.

ἐγγίνωνται 59.

Editiones Homericae. αἱ κατ' ἄν-

δρα 41. αἱ ἀρχαῖαι, παλαιαί

42. αἱ πολιτικάι 40 sq. ἡ κυ-

κλική 34. 42. ἡ ἐκ Μουσείων (?)

42. ἡ πολύστιχος 41 sq. Pisi-

strateia 39 sq.

ἰδύσετο 62.

ἔειπε 61.

ἔιδεις 62 sq.

εὔ κεν 84.

ἐλλυμένος 130.

ἐλάχεια, λάχεια 55.

ἐμωυτόν 58 sq.

Ἐνετοί 67 sq. (not. 6).

ἐοῖο 74.

ἐοῦ 58.

ἐπεσβόλος 110 (not. 23).

ἐπὶ cum genitivo et dativo 71.

ἐπίουρος 53.

ἐπιστεύεται 63 sq.

ἐπισυντέτμηκε 49 (not. 69).

ἐπλεν 63.

ἐς πόγτον 82.

ἐσσύμενος 80.

Etymologicum Magnum et Gu-

dianum 14 sqq. emendatum 15.

εὐποιητός 66.

Euripides 41.

Eustathius 2 sq. 11—13.

ἔχειν, ὀχέειν 128.

ἔωυτήν 58 sq.

ἡθέτηκε, ἡθέτητο, ἡθέτει, similia 5.

ἡῶν (ἀγγελία) 110.

ἡμέτερόνδε 75.

Ἡράκλειος 54.

ἦρκε 162 (not. 8).

Γέγωνε 72.

genus κατὰ σύνεσιν 67.

γλαφυρός 115.

Γοργόνος 53.

γράφει 48 (not. 69).

Heliodorus 27 (not. 8). 199.

Heraclides 13.

Herodianus 2. 29 sq. emendatus

28 (not. 12). 30.

Herodorus 2 sq. 199.

Homerus emendatus 94 sq. 137.

150. multa silentio transmittit

159. Homerica carmina in li-

brois distributa 154 (not. 2).

versus in Homerum intrusi 159

(not. 4). vide editiones Ho-

mericae.

Ἰδω et ἰδωμαι 76 (not. 37).

ἱερὴ ἐκατόμβη 152 (not. 21).

ἱθυκτιῶν et ἱθυπτιῶν 118.

Ἰλεύς 45 sq. 50 sq.

Ἰλιος 134.

ἰνδάλλεσθαι 117 (not. 39).

Ἰρεσσιν 54.

ἰσκειν 59.

ἰσταιο 63.

Κάμρα 148.
 καὶ Scholia iungit 5 (not. 22a).
 καὶ κεῖνος, καὶ κεῖσε 59.
 καιετύεις 55.
 κάμαξ 66.
 κεῖθι, κεῖσε 81.
 κρητός 51.
 κύκλος ἐπικός 32 sqq.
 Ληνός 31.
 λίνος 69.
 Μακρός 86.
 μάρτυροι 52 sq.
 μέθεπε 71.
 μετὰ cum genitivo et accusativo
 70 (not. 16).
 μετὰ μῦθον ἔειπε cum dativo 150.
 μεταποιεῖν 48 (not. 69).
 μετατιθέναι 17. 49 (not. 69).
 μιν pro σφίν 73.
 Μίνω accusativus 53 sq.
 Νευοί 54.
 νέεσθαι ἐν νηυσὶ et σὺν νηυσὶ 82 sq.
 νήδυμος 46.
 Nicanor 2.
 nominativus absolutus 69.
 νοθεύεται 192 (not. 40).
 νῶϊ dativus et νῶϊν accusativus 57.
 Ὅ 58.
 obelus 35 sq. 177.
 οὐ περί 27 (not. 9). 34 sq.
 οἶσθας 62.
 Ὀμηροῦ ἐπιμερισμοὶ 11.
 ὄνειροπόλος 178.
 ὀρῆτο 63.
 ὅτεω 58.
 οὐ 58.
 οὐθέν 55.
 οὐκ sive οὐδὲν ἔγραφεν et similia
 5. 162 (not. 8).
 οὐτάσαι 125 sq.
 οὕτω in interrogationibus 129.
 ὦκα 134.

ὥς δ' ὅτε cum indicativo et con-
 iunctivo 79.
 Παιήων 24.
 Πανόπτων 50.
 παρὰ cum genitivo 70.
 participia ἀσυνδέτως coniuncta
 131.
 πείραρ, πείρατα 67.
 Πειρέως 53.
 περιγράφειν 162 (not. 8).
 Φηγωνάτος 116.
 φθανέει 62.
 Philemon 41.
 Philetæ γλῶσσαι 30.
 φλίπεται 60.
 φράζειν et φράζεσθαι 76.
 φράσσειν 132.
 ποιῶ, πεποίηκε 48 (not. 69).
 πόλις Τροίη 92.
 πολυπίδαξ 117.
 πολὺς pro πολεῖς 55 sq.
 Porphyrius 9.
 ποτὶ et προτὶ in compositis 59 sq.
 productio vocalium 118.
 προηθέτηται 5.
 πρόσθεν absolute 74.
 προστίθῃσι 48 (not. 69).
 πρῶην 64.
 Ptolemaeus ὁ ἐπιθέτης 18 sq.
 πτολίεθρον 140.
 πτολίπορθος 163 (not. 10).
 Ῥαδαλός 139 (not. 82).
 ραιστήρ 66.
 Σάμη 50.
 σχεδόν, σχεδόθεν 126 (not. 50).
 Scholia in Iliadem codicum Ven.
 A et B 8 sq. 26., V et L 10
 sq. Crameri 11, in Odysseam
 12 sq. Scholia in Homerum
 emendata 4. 5 (not. 19). 9 sq.
 11 (not. 47a). 13 (not. 52). 21.
 30. 37. 41 (not. 52. 53). 53

- (not. 10). 58. 59 (not. 35). 61 (not. 39). 70 (not. 19). 72 (not. 28). 78 (not. 43). 79 (not. 47). 80 (not. 48). 81 (not. 55). 83 (not. 58. 59). 86 (not. 2). 97 (not. 18). 110 (not. 22). 115. 117 (not. 37). 124 (not. 45). 125 (not. 48). 126 (not. 50). 127 (not. 55). 133 (not. 69). 144 (not. 3). 147 (not. 9). 150 (not. 17). 152 (not. 21). 158 (not. 1). 161. 166 (not. 16). 168 (not. 23. 24). 186 (not. 24). 189. 197.
- Scholium Plautinum 31 sqq. 199. signa critica 6.
- Sosigenes 41.
- σπιδής 30. 54.
- σφῶῤῥ, σφῶῖ, σφῶῖν (accusativus) 57.
- στεναχή, στεναχίζειν 52. (Adde Franckii librum: Die Richterschen Inschriften p. 88 sqq.)
- Stephanus Byzantinus 14.
- Strabo 13.
- Suidas emendatus 23 (not. 2).
- συλᾶν τεύχεα et ἔντεα 147.
- σύνθεσις ex Aristonici usu 149 (not. 15a).
- συντέτμηκε 49 (not. 69).
- superlativi in -εστος 56 sq.
- Tabula Iliaca Parisiensis 16. 194 sq.
- τάρ 57 (not. 27).
- τειχεσιβλήτα 54.
- τέταχε 49 (not. 69).
- τετριγῶτες 131 (not. 61).
- θρέπα 52.
- τίθησι 48 (not. 69).
- τίσαιεν 64.
- τμήγειν 126.
- τοί 58.
- Trypho 19.
- Ὑπονοεῖν, ὑποπτεύειν 36 (not. 33).
- ὑποτάσσειν 48 (not. 69).
- Vocativus nominum propriorum tertiae declinationis in -ας 54.
- Zenobii et Zenodoti nomina confusa 15 sq.
- Zenodorus περὶ τῆς Ὀμηρικῆς συνηθείας 25 sqq. 35 (not. 30).
- Zenodotus Alexandrinus 23. 25.
- περὶ θεῶν 25. λύσεις Ὀμηρικῶν ἀπορημάτων 27 sq. εἰς τὴν Ἡσιόδου Θεογονίαν 28. ἐπιτομαί 28.
- ἱστορικὰ ὑπομνήματα 28 sq. λέξεις ἑθνικαί 29.
- Zenodotus Ephesius 23. Zenodoti γλῶσσαι Ὀμηρικαί 9. 29 sqq. 117. cyclicus epicus 32 sqq. cyclus lyricus 34. Homeri recensio 34 sqq. accentus et spiritus Zenodotus scripsit. 19. 69 (not. 13). Ζηνοδότεια 34 (not. 27).
- Zenodotus Mallotes sive Crateus 23 sqq. πρὸς τὰ ὑπ' Ἀριστάρχου ἀθετούμενα 25.

EMENDANDA.

Quamquam vir doctissimus, Albertus Lion, Phil. Dr. Gottin-
gensis, molesto atque multis nominibus difficillimo harum plagula-
rum corrigendarum munere strenue perfunctus est, tamen relicta
sunt, quae abesse vellem. Graviora hic indicasse sufficit.

P. 3 v. 25 comma post *pertinens* excidit. P. 8 v. 7 lege *ad ver-
sum*. P. 17 v. 16 sq. δοκεῖ. P. 26 v. 16 apparet. P. 48 not. 69
probari. P. 52 v. 14 θρεπτά. P. 57 v. 14. punctum post *retinuit*
et p. 59 not. 35 v. 4 post *emendandum* excidit. P. 66 not. 2. v. 8
lege χάλκεος. P. 69 v. 13 ni. P. 74 v. 21 *locos latos* pro l. l. *hos*
locos. P. 82 v. 31 excidit *locorum* post *aliorum*, p. 84 v. 24 θεὸν
post ἡμῖν. P. 88 v. 8 lege ἀμύμονας. P. 90 v. 34 ὑπεκρίφθη, quod
Zenodoto pro ὑπεκρύφθη restitui. P. 93 v. 3 *inritarunt* pro *invita-
runt*. P. 102 v. 25 Ὀροίλοχος pro Ὀροίλοχον. P. 111 not. 25 v. 14
indicat pro *iudicat*. P. 116 v. 8. *respondet*. P. 120 v. 33 *in no-
stram*. P. 124 not. 46. αὐτῇ pro αὐτή. P. 124 v. 27 *videret*, *emen-
davit*. P. 128 v. 9 ἰστία μὲν. P. 137 v. 4 *urbem*. P. 137 not. 79 v.
2 *quam*. P. 141 nota 87 ad voc. ἄλλοις v. 15 *pertinet*. P. 142. v.
14 lege *his locis*. P. 147 v. 2 ἀλκῆς. P. 150 not. 17 v. 5 Townl.
P. 154 v. 5 σίδηρον. P. 159 v. 8 et p. 163 v. 4 *Zenodotum*. P. 169
v. 12 *versus*. P. 179 v. 21 *sumptus* excidit ante obelo. P. 179. v. 22
lege *Agamemnoni* pro *in Agamemnonem*. P. 181 v. 20 λαοσσοός.
P. 182 v. 10 *qui* excidit ante ἠθέτηκεν. P. 182. v. 21 lege *perve-
niant* et v. 29 *brevior*. P. 184 v. 9 lege *habuerit* et *exornantes* et
v. 10 *his enim*. P. 185 v. 20 *iussit*. P. 192. not. 40 v. 6 *facit*.

In numeris adferendis haec emendanda inveni. P. 27 not. 9 lege
28 pro 27. P. 52 v. 16 280. P. 53 v. 4 10. P. 71 v. 16 392. P.
72 v. 14 Z pro A. P. 81 v. 23 553. P. 88 v. 6 270. P. 107. v. 6
35. P. 125 v. 1 349. P. 133 v. 8 132. P. 137 v. 31 o, 296 pro
2, 196. P. 139 v. 4 576 et v. 21 142. P. 181 v. 34 223. P. 187
v. 6 E pro Σ. P. 188. v. 11 π, 666 pro v. 666.

Sero video mihi Heynii, Spitzneri, aliorum commentarios legenti
adhaesisse usum voc. *monendi* a consuetudine Latina abhorrentem,
sed ita a plurimis interpretibus receptum, ut fere artis vocabulum
factum esse videatur.

O. HEINRICH
Buchbinderei
Rottenburg / L.

Düntzer, Heinrich,

De Zenodoti studiis Homericis

Gottingae 1848

A.gr.a. 1419

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10233530-0